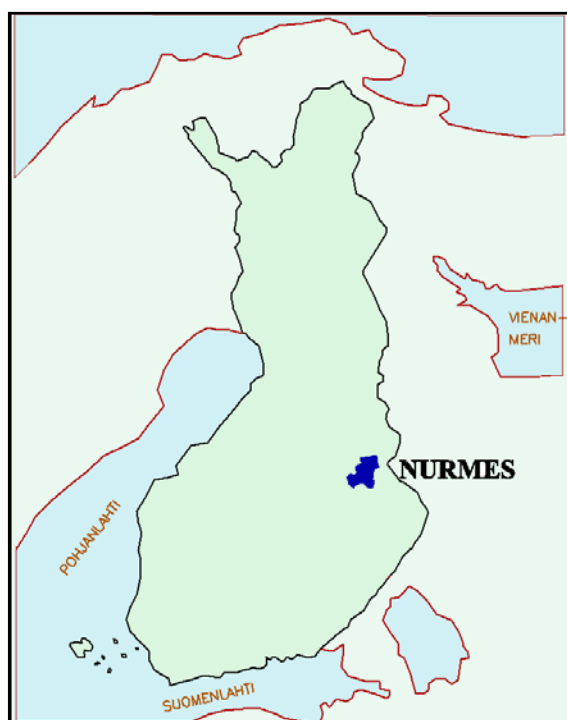

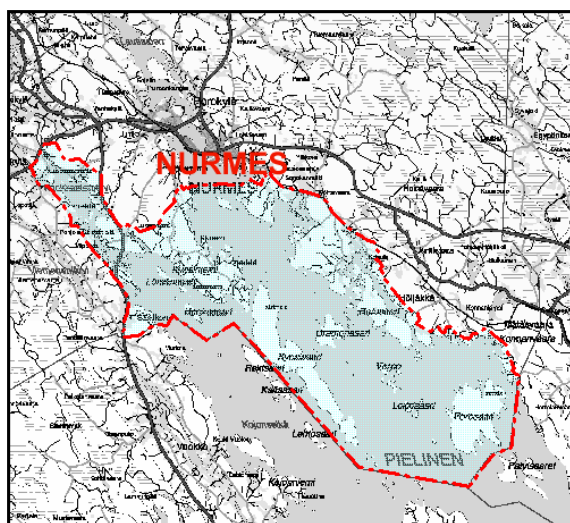
Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavan selostus

NURMES 27.09.2000

NURMEKSEN KAUPUNKI
Tekninen palvelukeskus
Ympäristöpalvelut
Kaavoitustoimisto

Kuva 1: Nurmeksen sijainti

Kuva 2: Rantaosayleiskaava-alue

Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavan selostus

*Nurmeksen kaupunki
Tekninen palvelukeskus
Ympäristöpalvelut
Kaavoitustoimisto*

*Kannen valokuva: Nurmeksen kaupunki/Martti Piironen
Taitto: Martti Piironen*

Nurmes 2000

ESIPUHE

Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on tullut ajankohtaiseksi rakennuslain muutosten myötä, koska maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaan meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Näitä säännöksiä ennakoivasti Nurmeksien kaupunginvaltuusto jo vuonna 1991 teki rantaosayleiskaavoituksesta kaavoituspäätöksen. Myöhemmin vuonna 1993 kaupunginvaltuusto hyväksyi rantaosayleiskaavoituksen tavoitteet ja mitoitusohjeet. Nämä yhdessä luonto- ja ympäristöselvitysten, kiinteistörekisterin, kantatilatarkastelun, rakennuskannan inventoinnin, ilmakuvien sekä maanomistajien kannanottojen kanssa ovat olleet pohjana varsinaiselle rantaosayleiskaavaratkaisulle.

Rantaosayleiskaavoituksella yhteensovitetään lomarakentamisen sekä rakennus- ja luonnonsuojelun tavoitteita, kuten maanomistukseen liittyvät oikeudet, ympäristöarvot, riittävien vapaa-alueiden säilyminen sekä yleiset tarpeet.

Rantaosayleiskaavakartta, kiinteistö-, rakennus- ja huoneistorekisteri on kytketty toisiinsa ns. paikkatietona, mikä palvelee mm. rakennusvalvonnan tarpeita.

Rantaosayleiskaavoituksella pyritään selkeyttämään ja helpottamaan rakennuslupaprosessia ja siten vähentämään poikkeuslupakäsittelyjä sekä vähentämään maanomistajakokohtaisten ranta-asemakaavojenkaavojen laadintatarpeita.

Pielinen on yksi merkittävimmistä maisemaelementeistä maassamme. Rantaosayleiskaavoituksen yhtenä tavoitteena on Pielisen merkittävien luonto- ja maisemakokonaisuuksien säilyttäminen.

Kuva 3-4: Pielisen järvimaisema Aronsalmelta ja järvimaisema Selkäsaarten suuntaan

Tämä rantaosayleiskaava on oikeusvaikutteinen ja sitä voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Tämän rantaosayleiskaavan selostuksen keskeinen tehtävä on suunnittelutyön havainnollistamisessa luottamushenkilöiden, hallintokuntien ja kansalaisten osallistumista silmälläpitäen. Tällainen vuorovaikutteinen suunnittelu on asettanut lisävaatimuksia yleiskaavoitukselle ja siihen liittyvälle viestinnälle. Rantaosayleiskaavoitusta on useaan otteeseen esitelty kuntalaisille eri kylillä ja luottamushenkilöille kokouksissa ja maastokatselmuksissa sekä käyty kahdenkeskisiä neuvotteluja maanomistajien kanssa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 209 §:n nojalla 63 §:n tarkoittamaa erillistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ei perustellusti laadita ottaen huomioon kaavan valmisteluvaihe, koska yleiskaava on ollut jo luonnosasteella valmisteltavana tämän lain voimaantullessa.

Rantaosayleiskaavoitusta ovat hidastaneet sopivien venevalkamien ja rantautumispaikkojen löytyminen sekä niiden toteuttamiseen liittyvät maanhallintaneuvottelut ja –järjestelyt.

Rakennusinventointi on suoritettu huomattavasti suuremmasta määrästä rakennuksia kuin mitä tässä kaavassa on otettu suojelun piiriin. Kaavaan on pyritty löytämään kaikki ne rakennukset, joilla on kulttuurihistoriallista tai rakennustaiteellista arvoa. Inventointia tulisi tulevaisuudessa vielä tarkistaa ja arvottaa rakennusten suojelullinen arvo.

Rantaosayleiskaava on laadittu kaupungin omana työnä teknisen palvelukeskuksen ympäristöpalvelujen kaavoitustoimistolla. Kaavaselostuksen loppuvaiheessa aikataulu muodostui liian kireäksi, mistä syystä selostuksen tekstissä saattaa ilmetä kirjoitus- ja kielivirheitä. Ne eivät kuitenkaan vaikuta kaavan asiasisältöön.

Rantaosayleiskaavoitusta koskeviin tiedusteluihin vastaa Nurmeksen kaupungissa kaavoituspäällikkö Martti Piironen puh. 013-6816 365 tai 040-554 8228.
Sähköposti: martti.piironen@nurmes.fi.

Nurmeksessa 27.9.2000

NURMEKSEN KAUPUNKI

Tekninen palvelukeskus
Ympäristöpalvelut/Kaavoitustoimisto

Martti Piironen
kaavoituspäällikkö

TIIVISTELMÄ

Rantaosayleiskaavan laatimistarve

Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on tullut ajankohtaiseksi rakennuslain muutosten myötä, koska maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaan meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennuslupan myöntämisen perusteena.

Rantaosayleiskaavoituksen keskeiset lähtökohdat

Rantaosayleiskaava-alueen muodostaa Nurmeksen kaupungin alueella oleva Pielinen ja Kuokkastenjärvi saarineen sekä näiden läheiset maa-alueet siellä sijaitsevina lampineen. Kaava-alue käsittää Nurmeksen kaupungin Höljäkän, Jokikylän, Kynsisaaren, Lipinlahden, Nurmeksen, Porosaaren, Salmen, Savikylän, ja Särkivaaran kylien maa- ja vesialueita.

Rantaosayleiskaavoituksen suunnittelun peruslähtökohtana on pidetty kulloinkin voimassa olevia säännöksiä, vuoden 1970 vaihteessa ollutta kiinteistöjakoja ja valtuuston 15.11.1993 hyväksymiä kaavoitustavoitteita ja mitoitusohjeita sekä erikseen laadittua ympäristöselvitystä ja analyysiä.

Tämä Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on osa Nurmeksen koko kuntaa koskevan yleiskaavan eli rakennesuunnitelman 2010 toteuttamista.

Rantaosayleiskaavoituksen tavoitteiden pääpiirteet

Rantaosayleiskaavoituksen päätavoitteena on maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n mukaisesti Pielisen – Kuokkastenjärven rantavyöhykkeiden ja lähialueiden käyttö ja rakentaminen järjestää siten, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä.

Suunnittelutyön keskeisiä tavoitteita ovat

- rantarakentamisen selkeyttäminen,
- maanomistuksen liittyvien oikeuksien turvaaminen,
- luonnon, kaupunki- ja maisemakuvan sekä kulttuuriarvojen vaaliminen,
- luontomatkailun edistäminen.
- maanomistajien tasapuolinen kohtelu

Rantaosayleiskaavoituksen yhtenä tavoitteena on Pielisen merkittävien luonto- ja maisemakokonaisuuksien säilyttäminen.

Kaavoituksella pyritään selkeyttämään ja helpottamaan rakennuslupaprosessia ja siten vähentämään poikkeuslupakäsittelyjä sekä vähentämään maanomistajakohtaisten ranta-asemakaavojen laadintatarpeita.

Maanomistajan kannalta tämä tarkoittaa sitä, että rakennusoikeuden määrä ja sijainti selkiytyy, rakennusoikeuden säilyminen varmistuu, maanomistajan tasapuolinen kohtelu luontosuhde vyöhykkeittäin turvautuu, naapuritilojen rakentamismahdollisuudet selviävät ja rakennusluvut voidaan yleensä myöntää suoraan ilman kallista ranta-asemakaavaa tai aikaa vievää poikkeuslupaa.

Rantaosayleiskaavan keskeiset ratkaisut ja vaikutukset

Suunnittelun vaihtoehtoista 0, 1 ja 2 valitaan vaihtoehto 1, koska:

- se ottaa riittävästi huomioon valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut paikalliset tavoitteet sekä viimeaikaiset lakien, asetusten muutokset, valtioneuvoston päätökset, ministeriöitten ja ympäristökeskuksen antamat ohjeet sekä yhteiskunnassa tapahtuneen asennemuutoksen kestävä kehityksen suuntaan,
- se ohjaa riittävästi rantarakentamista ja yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua,
- vaikutukset ovat myönteisiä ihmisten terveyteen ja elinoloihin, luonnon monimuotoisuuteen ja vuorovaikutussuhteisiin sekä luonnonvaroihin, rakennettuun ympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja elinympäristön laatuun sekä yhdyskuntatalouteen yhteisöön ja kulttuuriin.

Rantaosayleiskaavan vaikutusten arviointi on ollut kiinteä osa kaavaprosessia ja sen avulla on pyritty välttämään kokonaisuuden kannalta huonoja ratkaisuja. Perustietojen keruuvaiheessa ja tavoitteiden asettelussa on nykytilannetta tarkasteltu rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja sosiaalisten olojen kautta.

Rantaosayleiskaavan käsittely- ja jatkovaiheet

Rantaosayleiskaavan suunnittelutyössä on pyritty vuorovaikutteisuuteen ja laaja-alaiseen yhteistyöhön osallisten ja eri intressiryhmien kanssa. Yleiskaavoituksen tavoitteita ja mitoitusohjeita sekä luonto- ym. selvityksiä on esitelty osallisille kaavakokouksissa eri kylillä. Samoin on menetelty kaavaluonnoksen suhteen. Kaavaluonnoksen perusteella on käyty kahdenkeskisiä neuvotteluja eri viranomaisten kuin myös maanomistajien kanssa. Keskusteluissa ja neuvotteluissa esiin tulleet näkökohdat on pyritty ottamaan huomioon.

Rantaosayleiskaavaselostukseen on liitetty seurannan ja jälkiarvioinnin periaatteet. Toteutuksen seuranta ja jälkiarviointi on samalla seuraavan yleiskaavoituskierroksen valmistelua. Seurannan tavoitteena on tuottaa tietoa todellisista vaikutuksista ja selvittää, miten ennusteet ja arvioinnit vastaavat todellisuutta. Seurannan avulla selvitetään, miten haittojen vähentämistoimet ovat onnistuneet ja käynnistetään tarvittavat toimet, mikäli esiintyy ennakoimattomia tai merkittäviä haittoja. Seurantaa suoritetaan aika ajoin ja vuosittain kaavoituskatsausten yhteydessä.

Rantaosayleiskaavan oikeusvaikutukset

Tämän rantaosayleiskaavan oikeusvaikutukset ovat merkittävät, sillä tämä yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa ranta-asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista.

Rantaosayleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Tällaisen yleiskaavan perusteella voidaan rakennusluvut myöntää suoraan ilman poikkeuslupaa.

SISÄLTÖ

Esipuhe 3

Tiivistelmä 5

1. JOHDANTO 10

1.1	RANTAOSAYLEISKAAVATYÖN TAUSTAA	10
1.2	LAATIMISPÄÄTÖS JA SEN PERUSTELUT	10
1.3	TYÖOHJELMA PÄÄPIIRETISSÄÄN	11
1.4	YLEISKAAVAN OIKEUSVAATIMUKSET	12

2. LÄHTÖKOHDAT 12

2.1	STRATEGISET LÄHTÖKOHDAT	12
2.2	ALUSTAVAT TAVOITTEET	14
2.3	ONGELMAT JA KEHITYSTARPEET	15
2.4	KEHITYSKUVAT/RAKENNEMALLIT JA NIIDEN VAIKUTUKSET	15

3. SELVITYKSET 16

3.1	SELVITYSTARPEIDEN RAJAUS JA SELVITYSMENETELMÄT	16
3.2	SELVITYKSET	16
3.2.1	<i>Kaupunkirakenne</i>	16
3.2.2	<i>Nurmeksen historiaa</i>	17
3.2.3	<i>Luonnonympäristö</i>	18
3.2.3.1	Ilmasto, sää ja ilmansaasteet	18
3.2.3.2	Kallio- ja maaperä	18
3.2.3.3	Vesistöt	19
3.2.3.4	Kasvillisuus	20
3.2.3.5	Eläimistö	21
3.2.3.6	Luontoselvitykset	22
3.2.3.7	Vyöhyke ja painopisteajattelu	23
3.2.3.8	Luontokohteiden kaavamerkinnät	23
3.2.3.9	Luontokohteiden luokittelu merkittävyyden perusteella	24
3.2.3.10	Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet (luokka I)	24
3.2.3.11	Maakunnallisesti arvokkaat kohteet (luokka II)	26
3.2.4	<i>Rakennettu ja kulttuuriympäristö</i>	46
3.2.4.1	Höljälkä	46
	Rauhala (kohde; sr/12)	47
3.2.4.2	Jokikylä	48
	Koskikartano (kohde; sr/1)	48
3.2.4.3	Lipinlahti	48
	Lipinlahden nuorisoseuran talo, Tuohuspirtti (kohde; sr/4)	49
3.2.4.4	Porosaari	53
3.2.5	<i>Muinaismuistokohteet</i>	56
	Karsikkoniemen karsikkopetäjät (kohteet; sm/7-8)	57
3.2.6	<i>Maisema ja kaupunkikuva</i>	58
3.2.6.1	Yleiskuvaus	58
3.2.6.2	Lipinlahden kyläkeskuksen taajamakuva	58
3.2.6.3	Muut kylät	59
3.2.7	<i>Liikenne</i>	59
3.2.8	<i>Yhdyskuntateknikka</i>	60
	Kaava-alueen poikki Kuokkastenjärven kohdalla kulkee Fingrid Oyj:n 110 KW:n sähköjohto.	60
3.2.9	<i>Maanomistus</i>	60
3.2.10	<i>Pohjakartta</i>	60
3.2.11	<i>Suunnittelutilanne</i>	61
3.2.11.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	61
3.2.11.2	Seutukaava	61
3.2.11.3	Yleiskaava	61
3.2.11.4	Rantakaavat	61
3.2.11.5	Rakennusjärjestys	62
3.2.11.6	Tonttijako ja rekisteri:	62
3.2.11.7	Rakennuskiellot ja rajoitukset	62
3.2.11.8	Kyläsuunnitelmat	63
3.2.11.9	Päätökset ja suunnitelmat	63
3.2.12	<i>Väestö ja työpaikat</i>	64
3.2.13	<i>Asuminen ja palvelut</i>	64
3.2.14	<i>Valtakunnalliset intressit</i>	65
3.2.15	<i>Sosiaaliset olot</i>	65

4. TAVOITTEET VUOTEEN 2010 67

4.1	TAVOITTEET JA MITOITUS	67
4.1.1	<i>Valtakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet yleiskaavoitukselle</i>	67
4.1.1.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	67
4.1.1.2	Rantojensuojeluohjelmia	67
4.1.1.3	Vesihallituksen antamat tavoitteet	68
4.1.1.4	Vesiensuojelun tavoiteohjelma 2005	69
4.1.2	<i>Maakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet</i>	69
4.1.2.1	Seutukaavat maakuntakaavoiksi	69
4.1.2.1.1	Taajamien lähialueet ja kyläalueet	69
4.1.2.2	Virkistys-, suojelu- ja turvealueiden seutukaava	70
	Virkistys-, suojelu- ja turvealueiden seutukaavan yleiskaavoitukselle asettamat tavoitteet:	70
4.1.2.2.1	Loma-asutuksen sijoitus	71
4.1.2.2.2	Luonnontilaa muuttavat toimenpiteet	72
4.1.2.2.3	Luonnonsuojelun tavoitteet	72
4.1.2.2.4	Suojelun tavoitteet	74
4.1.2.2.5	Suojelun tavoitteet	74
4.1.2.2.6	Suojelun tavoitteet	75
4.1.2.3	Taajama- ja teollisuustoimintojen sekä loma-asutuksen alueet	76
4.1.2.3.1	Kehittämissuosituksia:	76
4.1.2.3.2	Loma-asuntoalue	76
4.1.2.3.3	Kehittämissuosituksien tavoitteet	76
4.1.2.3.4	Loma-asuntoaluevarausten tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet	77
4.1.2.3.5	Loma-asuntoaluevaraukset	78
4.1.2.3.6	Määräysten ja suositusten käyttö	79
4.1.2.3.7	Toteuttaminen	79
4.1.2.4	Taajamien lähialueet, kylä-, liikenne-, erityistoimintojen sekä eräät maa- ja metsätalousalueet ja niistä aiheutuvat muutokset seutukaavaan 1 ja 2	80
4.1.2.4.1	Suunnittelumääräykset	81
4.1.2.4.2	Vesiliikenne	81
4.1.2.4.3	Suunnitteluperiaatteet	82
4.1.2.4.4	Tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet	83
4.1.2.4.5	Voimalaitos- ja voimajohtoalueet	84
4.1.3	<i>Rakennesuunnitelman 2010 yleiskaavasunnittelulle asettamat tavoitteet</i>	84
4.1.3.1	Tavoitetila vuonna 2010	84
4.1.3.2	Väestö	86
4.1.3.2.1	Nurmeksen väestötavoitteet	86
4.1.3.2.2	Koulutus	86
4.1.3.2.3	Asuminen	87
4.1.3.2.4	Työ ja toimeentulo	87
4.1.3.2.5	Virkistys, vapaa-aika ja matkailupalvelut	88
4.1.3.3	Yhdyskuntatekniikan maankäytön suunnittelulle antamat tavoitteet	90
4.1.3.3.1	Energiahuoltoon liittyvät tavoitteet	90
4.1.3.3.2	Liikenneverkko	90
4.1.3.3.3	Tietoliikenne	91
4.1.3.3.4	Vesihuolto	92
4.1.3.3.5	Jätehuolto, maa-ainesten otto ja sijoitus	92
4.1.4	<i>Ympäristöpoliittiset tavoitteet</i>	93
4.1.4.1	Ympäristöanalyysi ja luontokohteet	93
4.1.4.2	Suojelu	93
4.1.4.2.1	Suojelun yleiset tavoitteet	93
4.1.4.2.2	Luonnonsuojelun tavoitteet	93
4.1.4.2.3	Kulttuuriympäristöjen suojelu	94
4.1.4.2.4	Pohja- ja pintavesien suojelun tavoitteet	94
4.1.4.2.5	Ilmansuojelun tavoitteet	94
4.1.4.2.6	Meluntorjunnan tavoitteet	94
4.1.5	<i>Rantaosayleiskaavan suunnittelutavoitteet</i>	95
4.1.5.1	Yleiset tavoitteet	95
4.1.5.2	Yleiset suunnitteluperiaatteet	95
4.1.5.3	Suunnittelutavoitteet	96
4.1.5.3.1	Maa- ja metsätalouteen sekä kalastukseen ja metsästyksen liittyvät tavoitteet	96
4.1.5.3.2	Virkistykseen ja liikenteeseen liittyvät tavoitteet	96
4.1.5.3.3	Loma-asutukseen liittyvät tavoitteet	96
4.1.5.4	Suunnitteluperiaatteet	97
4.1.5.4.1	Rantarakentamisen määrittely	97
4.1.5.4.2	Rakentamisesta vapaat ranta-alueet	97
4.1.5.4.3	Aluevaraukset ja erityiskohteet	98
4.1.5.4.4	Rantaviivan mittaaminen rakennusoikeutta laskettaessa	98
4.1.5.4.5	Kertoimella korjattava luonnollinen rantaviiva (= muunnettu rantaviiva)	99

4.1.5.5	Rakennusoikeudet eri vyöhykkeillä ja alueilla	100
4.1.5.5.1	Luontosuhteiden vyöhykkeet	100
4.1.5.5.2	Muut alueet	101
4.1.5.5.3	Vyöhykkeiden ominaisuuksia ja yksityiskohtia	101
4.1.5.5.4	Vyöhykkeet tai alueet I-VI (yhteisesti)	104
4.1.6	Rakennusjärjestyksen suunnittelulle antamat tavoitteet	106
4.2	TAVOITTEIDEN JULKINEN KÄSITTELY	108
4.3	PÄÄTÖS TAVOITTEISTA	108
5.	MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUVAIHTOEHDOT	108
5.1	SUUNNITTELUVAIHTOEHTOJEN PERIAATTEET JA KUVAUS	108
5.2	SUUNNITTELUVAIHTOEHTOJEN VAIKUTUKSET JA VERTAILU	109
5.3	OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTTEISUUS (LAATIMISVAIHEEN KUULEMINEN)	110
5.4	ALUEIDEN KÄYTÖN SUUNNITTELURATKAISUN VALINTAPÄÄTÖS	110
6.	YLEISKAAVA	110
6.1	YLEISKAAVAN KUVAUS (LUONNOS – EHDOTUS)	110
6.1.1	<i>Yleistä</i>	110
6.1.2	<i>Pohjakartta</i>	111
6.1.3	<i>Kokonaisrakenne ja mitoitus</i>	111
6.1.4	<i>Kuvaus alueittain ja toimialueittain sekä poikkeamiset tavoitteista</i>	113
6.2	VERTAILEVAT TARKASTELUT	136
6.2.1	<i>Nykytilanne</i>	136
6.2.2	<i>Valtakunnalliset ja seudulliset intressit</i>	136
6.2.3	<i>Tavoitteet</i>	137
6.2.4	<i>Voimassaolevat suunnitelmat</i>	137
6.3	VIRALLINEN NÄHTÄVILLE PANO, LAUSUNNOT JA MUISTUTUKSET, PÄÄTÖKSET	137
6.3.1	<i>Nähtäville pano</i>	137
6.3.2	<i>Lausunnot ja kommentit niihin</i>	137
6.3.3	<i>Muistutukset ja kommentit niihin</i>	137
6.3.4	<i>Päätökset</i>	138
7.	YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET	138
7.1	ARVIOINTIMENETELMÄT	138
7.2	YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	138
7.2.1	<i>Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen</i>	139
7.2.2	<i>Vaikutukset rakennettuun ympäristöön</i>	139
7.2.3	<i>Vaikutukset luotoon</i>	139
7.2.4	<i>Vaikutukset maisemaan</i>	140
7.2.5	<i>Vaikutukset liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen</i>	140
7.2.6	<i>Vaikutukset talouteen</i>	140
7.2.7	<i>Vaikutukset ihmisten terveyteen ja elinoloihin</i>	141
7.2.8	<i>Vaikutukset sosiaaliin oloihin</i>	141
7.2.9	<i>Vaikutukset kulttuuriin</i>	142
8.	YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	142
8.1	TOTEUTTAMISEEN OSALLISTUJAT JA TOTEUTTAMISTAVAT	142
8.2	DETALJIKAAVOITUS, MUU SUUNNITTELU JA TOTEUTTAMISTOIMENPITEET	143
8.3	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	143
8.4	HAITTOJEN VÄHENTÄMISTOIMET	144
9.	SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI	144
9.1	SEURANNAN JA JÄLKIARVIOINNIN PERIAATTEET	144
9.2	SEURANTAOHJELMA	145
10.	SUUNNITTELUN VAIHEET	146
10.1	PROSESSIN VAIHEIDEN KUVAUS	146
11.	SANASTOA JA LYHENTEITÄ	149
12.	Kuvaotsikkoluettelo	150
13.	lähdeluettelo	152
14.	LIITELUETTELO	152

1. JOHDANTO

1.1 Rantaosayleiskaavatyön taustaa

Rantaosayleiskaava-alueen muodostaa Nurmeksien kaupungin Höljään, Jokikylän, Kynsisaaren, Lipinlahden, Nurmeksien, Porosaaren, Salmen, Savikylän, ja Särkivaaran kylien maa- ja vesialueita koskien erityisesti Pielisen, Kuokkastenjärven, Louhilammen, Ruoholammen ja Myyrylammen rantavyöhykkeitä.

Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on tullut ajankohtaiseksi rakennuslain muutosten myötä, koska maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaan meren tai vesistön ranta-alueeseen kuuluvalla rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa rakennusta ilman asemakaavaa tai sellaista oikeusvaikutteista yleiskaavaa, jossa on erityisesti määrätty yleiskaavan tai sen osan käyttämisestä rakennuslupan myöntämisen perusteena.

Näitä säännöksiä ennakoivasti Nurmeksien kaupunginvaltuusto jo vuonna 1991 teki rantaosayleiskaavoituksesta kaavoituspäätöksen. Myöhemmin vuonna 1993 kaupunginvaltuusto hyväksyi rantaosayleiskaavoituksen tavoitteet ja mitoitusohjeet. Nämä yhdessä luonto- ja ympäristöselvitysten, kiinteistörekisterin, kantatilatarkastelun, rakennuskannan inventoinnin, ilmakuvien sekä maanomistajien kannanottojen kanssa ovat olleet pohjana varsinaiselle rantaosayleiskaavaratkaisulle.

Tällä rantaosayleiskaavalla yhteensovitetään lomarakentamisen ja luonnonsuojelun tavoitteet, kuten maanomistukseen liittyvät oikeudet, ympäristöarvot, riittävien vapaa-alueiden säilyminen sekä yleiset tarpeet. Kaavoituksella pyritään selkeyttämään ja helpottamaan rakennuslupaprosessia ja siten vähentämään poikkeuslupakäsittelyjä sekä vähentämään maanomistajakohtaisten ranta-asemakaavojen laadintatarpeita.

Maanomistajan kannalta tämä tarkoittaa sitä, että rakennusoikeuden määrä ja sijainti selkiytyy, rakennusoikeuden säilyminen varmistuu, maanomistajan tasapuolinen kohtelu luontosuhde vyöhykkeittäin turvautuu, naapuritilojen rakentamismahdollisuudet selviävät ja rakennusluvat voidaan yleensä myöntää suoraan ilman kallista ranta-asemakaavaa tai aikaa vievää poikkeuslupaa. Myös kunta hyötyy, kun syntyy kustannussäästöjä esim. rakennuslupien käsittely yksinkertaistuu, poikkeuslupahakemusten määrä pienenee sekä ranta-asemakaavojen määrä vähenee ja käsittely selkiytyy.

Tämä Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on osa Nurmeksien koko kuntaa koskevan yleiskaavan eli rakennesuunnitelman 2010 toteuttamista.

1.2 Laatimispäätös ja sen perustelut

Kaupunginvaltuusto on 29.8.1991 päättänyt laatia muun ohella rantaosayleiskaavan mm. Pielisen - Kuokkastenjärven ranta-alueille. Rantaosayleiskaava on oikeusvaikutteinen ja sitä voidaan käyttää suoraan rakennuslupan myöntämisen perusteena.

MRL 36 §:n mukaan kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla.

Rantaosayleiskaavoituksella yhteensovitetään lomarakentamisen ja luonnonsuojelun tavoitteita, kuten maanomistukseen liittyvät oikeudet, ympäristöarvot, riittävien vapaa-alueiden säilyminen sekä yleiset tarpeet.

Maankäyttö- ja rakennuslain 209 §:n nojalla 63 §:n tarkoittamaa erillistä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ei perustellusti laadita ottaen huomioon kaavan valmisteluvaihe, koska yleiskaava on ollut jo luonnosasteella valmisteltavana tämän lain voimaantullessa.

1.3 Työohjelma pääpiirteissään

Suunnittelun aloittaminen	v. 1991
Sidosryhmäneuvottelut ja alustava laatimisvaiheen kuuleminen.	v. 1992-1995
Selvitykset perustietojen keräys ja tilastot, kartoitukset:	v. 1992-1997
- valtakunnalliset selvitykset	
- seudulliset selvitykset	
- paikalliset selvitykset	
- tilastotiedot	
- työpaikat	
- rakennetun ympäristön selvitykset	
- sosiaaliset olot	
- yhdyskuntatekniikka	
- liikenneverkko	
- maankäytölliset tavoitteet	
Tavoitteet	v.1992-1998
- tavoiteasettelu	
- tavoitteiden esittely eri hallintokunnille ja kuntalaisille	v.1992-1993
- käsitellään tavoitteista saatu palaute	v.1997
- maankäyttövaihtoehdot	v.1997-1998
- yleiskaavaluonnos	v.1998
- vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa RakL 154 §, MRL 62 §	v.1998
- saadut kannanotot kirjataan ja merkitään vastineet	v.1998
Ympäristövaikutusten selvittäminen	v. 1992-1999
Yleiskaavan hyväksyminen	v. 2000
- lopullinen kaavaselostus	v. 2000
- nähtävillä olo, lausunnot ja muistutukset	v. 2000
- hyväksymiskäsittely kaupungin valtuustossa	v. 2000.

Laatijaorganisaatio; Liite 1.

1.4 Yleiskaavan oikeusvaatimukset

Yleiskaavoilla on yksityiseen maanomistajaan ja viranomaiseen nähden erilaisia oikeusvaikutuksia. Ne riippuvat kaavaan liitettävistä määräyksistä ja siitä, hyväksytäänkö kaava oikeusvaikutteisena vai oikeusvaikutuksettomana.

Tämän rantaosayleiskaavan oikeusvaikutukset ovat merkittävät, sillä tämä yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa ranta-asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Tällaisen yleiskaavan perusteella voidaan rakennusluvut myöntää suoraan ilman poikkeuslupaa.

Asianomainen ministeriö voi yleisen tarpeen vaatiessa myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka tarvitaan yhdyskuntarakentamiseen ja siihen liittyviin järjestelyihin tai muutoin kunnan suunnitelmallista kehittämistä varten

Asianomainen ministeriö voi antaa kaavan toteuttavalle viranomaiselle oikeuden lunastaa maakuntakaavaan otetun alueen tai sen käyttöoikeuden supistamiseen, jos se on tarpeellista maakuntakaavan toteuttamiseksi valtion, seudun, kuntayhtymän, tai kunnan väestön yhteisiä tarpeita varten

Asianomainen ministeriö voi lisäksi myöntää kunnalle luvan lunastaa alueen, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelmanmukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualueita

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 Strategiset lähtökohdat

Nurmeksen pinta-ala on 1.855,14 km², josta maata on 1.605,37 km² ja vettä on 249,77 km². Asukkaita 30.09.1999 oli 9.964 henkeä. Veroäyri vuodelle 2000 on vahvistettu 18,75 penniksi.

Nurmeksen kaupunki kuuluu Pohjois-Karjalan kuntien maakunnalliseen liittoon, Pohjois-Karjalan liittoon ja 1.9.1997 alkaen Itä-Suomen lääniin Pohjois-Karjalan lääninhallinnon lopettaessa toimintansa. Nurmes sijaitsee Itä-Suomen läänin itäisessä reunassa lähellä Venäjän rajaa. Pohjois-Karjalan maakunnan alueella Nurmes on pohjoisin kunta. Maantieteellisesti Nurmes sijaitsee Suomen- ja Pohjanlahden sekä Vianmeren välisen manneralueen keskuksessa.

Metsäiset vaarat sekä vesistöt ovat leimaa-antavia maisemalle. Nurmesta hallitsee Pielisen vesistö, jonka latvahaarat ulottuvat kaikkialle Nurmeksen ja Valtimon alueelle. Nurmes on sangen ylävää 94m merenpinnan yläpuolella olevasta Pielisestä.

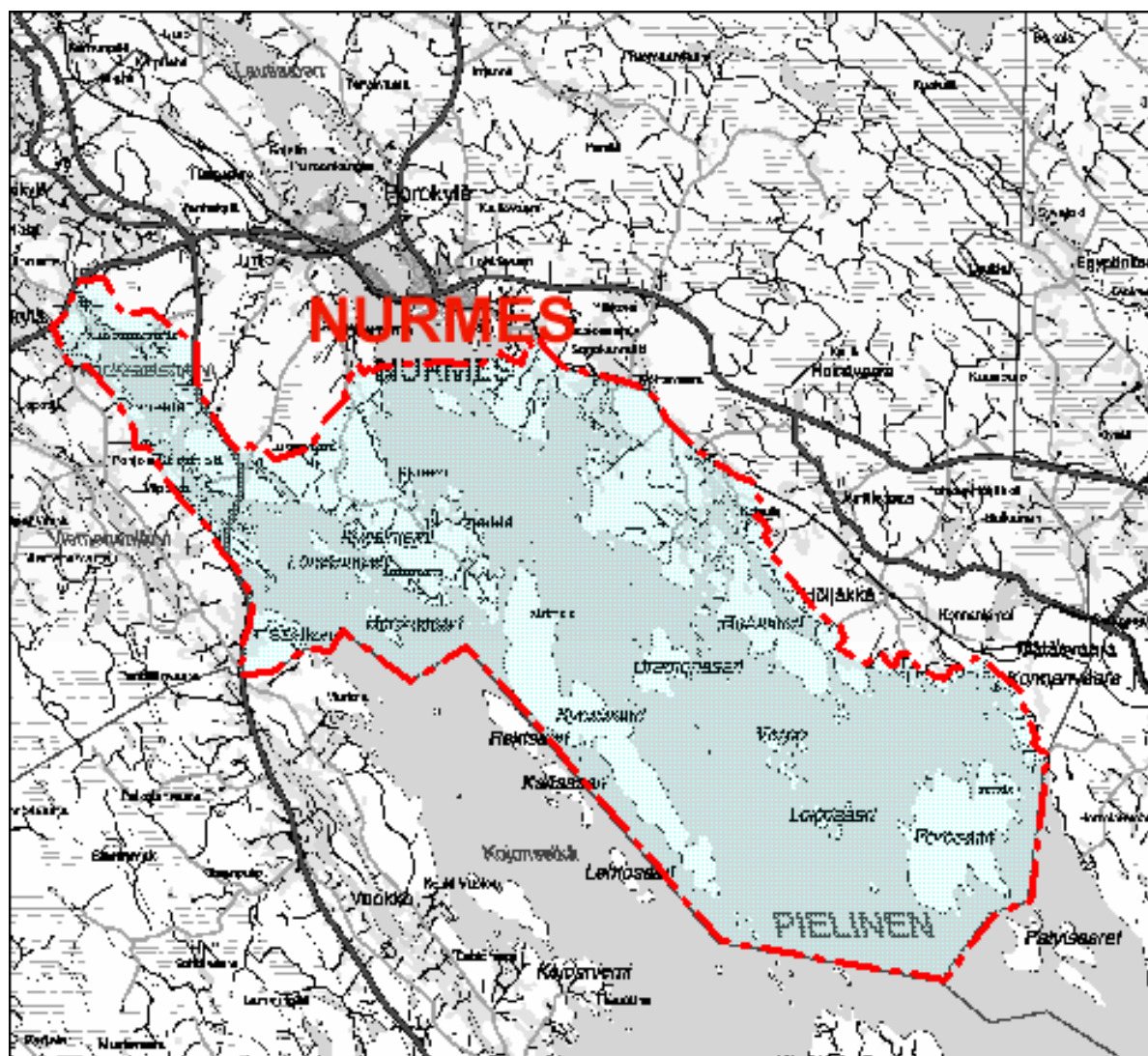
Rantaosayleiskaava-alueen muodostavat Nurmeksen kaupungin alueella oleva Pielinen ja Kuokkastenjärvi saarineen sekä näiden läheiset maa-alueet siellä sijaitsevina lampineina.

Kaava-alue käsittää Nurmeksien kaupungin Höljään, Jokikylän, Kynsisaaren, Lipinlahden, Nurmeksien, Porosaaren, Salmen, Savikylän, ja Särkivaaran kylien maa- ja vesialueita.

Pielisen ja Kuokkastenjärven mannerrannat ovat tiheään loma-asutettuja. Maaperältään ne ovat kivikkoisia ja karuja. Maanviljelysmaisemat luovat vaihtelua muuten metsäisten (väliin hakattujenkin) vaarojen järvimaisemaan.

Saaret ovat jääneet vähäisemmälle rakentamiselle. Osa saarialueista kuten Pielisen selkäsaarten alue on viimeinen yhtenäinen rakentamaton saarikokonaisuus Pielisellä. Myös Honkasaari on rakentamaton.

Pielisen saaret ovat tyypillisesti karuja ja kivikkoisia. Eläimistö ja kasvillisuus on niukkalajista. Saarten pienilmaston edullisuudesta kertoo mm se, että Kynsisaarella on yksi Suomen pohjoisimmista metsälehmusesiintymistä.

Kuva 5; Kaava-alueen sijainti

2.2 Alustavat tavoitteet

Tämä Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoitus on osa Nurmeksen koko kuntaa koskevan yleiskaavan eli rakennesuunnitelman 2010 toteuttamista.

Rakennesuunnitelma 2010; Liite 2.

Rantaosayleiskaavoituksen tavoitteena on yhteen sovittaa lomarakentamisen ja luonnonsuojelun tavoitteita, kuten maanomistukseen liittyvät oikeudet, ympäristöarvot, riittävien vapaa-alueiden säilyminen sekä yleiset tarpeet.

Rantaosayleiskaavalla pyritään selkeyttämään rantarakentamisen arviointia. Maanomistajan kannalta etuina ovat: rakennusoikeuden määrä ja sijainti selkiytyy, rakennusoikeuden säilyminen varmistuu, maanomistajan tasapuolinen kohtelu luontosuhdevyöhykkeittäin turvautuu, naapuritilojen rakentamismahdollisuudet selviävät ja rakennusluvasta voidaan yleensä myöntää suoraan ilman kallista ranta-asemakaavaa tai aikaa vievää poikkeuslupaa. Myös kunta hyötyy, kun syntyy kustannussäästöjä esim. rakennuslupien käsittely yksinkertaistuu, poikkeuslupahakemusten määrä pienenee sekä ranta-asemakaavojen määrä vähenee ja käsittely selkiytyy.

Maisemallisesti merkittävillä luonnon vaihteluvyöhykkeillä, tulee ranta-alueiden suunnitteluun kiinnittää erityistä huomiota.

Rantaosayleiskaavoituksen muita tavoitteita ovat:

1. Valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset suunnitelmat otetaan huomioon.
2. Elinkeinojen edellytysten parantaminen työpaikkojen tukemiseksi ja uusien työpaikkojen mahdollistamiseksi ja näiden myötä väkiluvun ja työpaikkojen vähenemisen pysäyttäminen ja kääntäminen hienoiseen kasvuun.
3. Kaupunkirakenteen tiivistäminen yhdyskuntakustannusten alentamiseksi.
4. Luonnonarvojen ja -varojen sekä kaupunkikuvallisten ominaispiirteiden ja maisemakuvallisten arvojen vaaliminen.
5. Luontoa säästävän matkailun, kuten eko-, kannuste- ja elämysmatkailun kehittäminen ja vahvistaminen.

Nurmeksen metsäalueet ja metsäalueiden vedet rantoineen tulee suunnitella huolella, koska niiden säilyminen osin koskemattomina ja puhtaina "erämaan helminä" tulee nähdä koko Nurmeksen etuna ja valttikortteina kilpailtaessa Suomen, Euroopan ja maailmanmarkkinoilla matkailupalveluilla. Nurmesta tulee kehittää omaleimaisena, ympäristöltään vetovoimaisena kuntana.

2.3 Ongelmat ja kehitystarpeet

Pielisen - Kuokkastenjärven ongelmat ovat:

- mantereelta hyvin saavutettavien venevalkamien puute,
- jakamattomilla vesialueilla oleville saarille rakennetut luvattomat rakennukset,
- pienille saarille rakennetut lomamökit,
- liian rantaan rakennetut lomamökit,
- kivikkaisille rannoille johdetut jätevedet,
- liian tiheään rakennetut rantavyöhykkeet,
- avoimille paikoille rakennetut lomamökit,
- rantaan ulotetut ja vaarojen lakien avohakkuut,
- järveen kohtisuorat rinteissä olevat loma-asuntojen pääsytiät,
- luonto-olosuhteiltaan ja maisemaltaan aroille rantavyöhykkeille rakentaminen,
- eläimistön häiriintyminen rantarakentamisen ja liikkumisen myötä,
- rantarakennusoikeuden jakaminen maanomistajakohtaisesti.

Pielisen - Kuokkasten järven kehitystarpeita ovat:

- em. ongelmakohtien minimoiminen suunnittelussa,
- koko Pielisen altaan rakenteellinen ja toiminnallinen selvittäminen,
- ranta-alueiden rakentamisen periaatteiden esittäminen,
- rantojen käytön kehittäminen,
- suojelun kehittäminen,
- teknisen huollon kehittäminen,
- rantautumispaikkojen ja venevalkamien järjestäminen.

2.4 Kehityskuvat/rakennemallit ja niiden vaikutukset

Pielisen luonto- ja maisemakokonaisuuksien johdosta siitä muodostuu yksi merkittävimmistä virkistys- ja matkailukohteistamme Pohjois-Karjalassa. Sen ominaispiirteiden säilyttäminen ja vahvistaminen vaikuttaa maankäytön suunnitteluun ja toteutukseen merkittävästi.

Pielisen kalaisuuden, maisemien ja hyvien rantautumispaikkojen ansiosta näistä järviolueista muodostuu vesiliikenteen kalastuksen kannalta houkutteleva kohde. Se vaikuttaa luonto-olosuhteiden huomioon ottamiseen maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pielisen - Kuokkastenjärven mannerrantojen rakentaminen tulee muodostumaan tiiviiksi. Saarissa rakentaminen tulee olemaan vähäisempää, mutta rakennuspaikoille pääsy edellyttää venevalkamien varaamista mantereelta. Tiivis mannerrakentaminen vaikeuttaa sopivien venevalkamien löytymistä.

Rantarakentamisoikeuden jakaminen maanomistajakohtaisesti johtaa useassa kohdin rantavyöhykkeiden muodostumiseen tyypillisiksi nauhamaisiksi "loma-asutusmakkaroiiksi".

Mitoituslukujen maksimiarvoja käytettäessä kaikilla rantavyöhykkeillä johtaisi se loma-asumisen, maiseman ja luonnon kannalta huonoon lopputulokseen.

3. SELVITYKSET

3.1 Selvitystarpeiden rajausta ja selvitysmenetelmät

Rantaosayleiskaavatyötä varten kartoitetaan valtakunnalliset, seudulliset, paikalliset selvitykset, ja inventoinnit sekä muut rantaosayleiskaavaan vaikuttavat seikat.

Valtakunnalliset selvitykset laaditaan valtioneuvoston ja ministeriöiden tekemien päätösten ja dokumenttien perusteella.

Seudulliset selvitykset kootaan tehtyjen maakunnallisten seutukaavajulkaisujen, kirjallisuuden ja dokumenttien pohjalta.

Paikalliset selvitykset v. 1977 lähtien kootaan yhteen ja ne käydään läpi ja otetaan huomioon soveltuvin osin. Nurmeksien luonnonympäristön selvityksen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden selvityksen ovat tehneet opiskelijat. Nurmeksien pohjaveden suojelusuunnitelma tehdään v. 1998-2001.

Näissä luontoselvityksissä selvitetään:

- kasvillisuus
- linnusto
- maaston muodot
- ympäristöhäiriöt
- pienvedet.

Ranta-vyöhykkeiden rakennusoikeuksien selvittämiseksi luonnollinen rantaviiva mitataan 1:10 000 mittakaavaiselta peruskartalta. Mittauksessa sovelletaan Etelä-Savon seutukaavaliiton kehittämää laskenta- ja mittaustapaa Nurmeksien oloihin sovellettuna.

Rantaosayleiskaava-alueet rajataan luontosuhteiden mukaan eri vyöhykkeisiin ja luonnollinen rantaviiva ja ranta-alueet muunnetaan eri kertoimin rakennusoikeuteen laskettavaksi rantaviivaksi tai rantavyöhykkeeksi.

Selvitykset, suunnitelmat ja muut lähteet; Liite 3.

3.2 Selvitykset

3.2.1 Kaupunkirakenne

Nurmeksien rakennesuunnitelman 2010 mukaan keskustaajama muodostaa kaupungin keskustan ja sen ympäristöön sijoittuu kolme pääkylää, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan maaseudun peruspalveluita ja joita pidetään kunnan tasapuolisen kehittämisen ja rakentamisen kannalta edullisina (Näitä kyliä ovat Lipinlahti, Savikylä ja Ylikylä). Näistä kylistä rantaosayleiskaava-alueelle sijoittuu osa Lipinlahtea ja Savikylää. Muut kylät säilyvät kaupunkirakenteen kannalta peruskylinä. Näistä kylistä rantaosayleiskaava-alueelle sijoittuu osa Höljääkkä ja Salmenkylää.

Metsäiset vaarat sekä vesistöt ovat leimaa-antavia kaupunkirakenteelle ja maisemalle. Nurmesta hallitsee Pielisen vesistö, jonka latva-vaarat ulottuvat kaikkialle Nurmeksien ja Valtimon alueelle.

Pielisen ja Kuokkastenjärven mannerrannat ovat tiheään loma-asutettuja. Maaperältään ne ovat kivikkoisia ja karuja. Maanviljelysmaisemat luovat vaihtelua muuten metsäisten (väliin hakattu-jenkin) vaarojen järvimaisemaan.

3.2.2 Nurmeksen historiaa

1500 -luku:

- Nurmeksesta tunnetaan kahdeksan kivikautista asuinpaikkaa. Lisäksi Nurmeksesta on tehty runsaasti irtolöytöjä eri alueilta yleisesti vesistöjen läheisyydestä. Nurmес ilmestyi asiakirjoihin vuonna 1556. Vuonna 1589 sieltä mainittiin 26 taloa mikä kuitenkin korjattiin kolmen vuoden kuluttua kuudeksitoista. Useimmat taloista lienevät olleet nykyisen Porokylän tai keskustan alueella.

1600 -luku:

- Asutuksen lukumäärä alkoi kohota ja levitä uusille alueille 1600-luvulla. Ensimmäinen luterilainen kirkko Nurmekseen rakennettiin 1600-luvulla, ja se paloi 1656. Seuraava kirkko valmistui ilmeisesti 1670-luvulla. Kolmannen kirkon rakennus pantiin alulle 1759.

1700 -luku:

- Peltoviljelyn voimistuminen 1700-luvulla hajotti vanhat kylätyypit. Samalla tilaluku ja syntyväisyys kasvoivat tällä vuosisadalla. Asutuksen ja peltopinta-alan kasvamisen myötä jouduttiin suorittamaan isojako. Vesitiet olivat olleet tärkeimpinä pitkään, nyt alettiin myös rakentaa maanteitä. Nurmес-Liekса maantie valmistui 1758.

1800 -luku:

- Nurmес sai oman seurakuntansa vuonna 1810 ja vuosina 1810 - 11 kirkkoa laajennettiin sen käytyä pieneksi. Vuosisadan puolivälin jälkeen alkoi syntyä uusia elinkeinoja. Maakaupan vapautuminen 1850-luvulla ja metsäteollisuuden kehittyminen toivat töitä. Kuokkastenkosken saha, rautatehdas ja mylly 1870-luvulla houkuttelivat paljon työväkeä myös Nurmeksen ulkopuolelta. Nurmeksen neljäs Lapinsärkällä sijaitseva kirkko valmistui 1857. Nurmeksen kunta perustettiin 1865. Kirkonkylä paloi 1891. Tämän jälkeen monet muuttivat kirkonkylästä vastaperustettuun kauppalaan, mutta myös Porokylän tontit olivat haluttuja. Porokylän rakentaminen oli palon jälkeenkin kaavoittamatonta ja sekavaa. Vuonna 1888 saatiin sairaala kauppalaan. Mikonniemeen avattiin kylpylä 1895. Vuonna 1892 päätettiin rakentaa uusi kirkko tiilestä kauppalan puolelle ja se valmistui vuonna 1903.
- Nurmeksen kauppala perustettiin Venäjän keisari Aleksanteri II:n käskyllä v 1876. Kauppalan alue käsitti pääasiassa Pielisen Vinkerlahden ja Nurmесjärven välisen soraharjun. Asemakaava alueelle valmistui v. 1879. Sen laati Ferdinand Öhmanin piirustusten pohjalta Julius Basilier. Kaava on ns. ruutukaava, jossa kolmea harjunsuuntaista pitkittäiskatua katkoivat suorakulmaisesti poikkikadut. Kaduista tehtiin leveitä, tonteista suuria ja katujen puuistutuksilla ja tontteja halkovilla palokujilla pyrittiin lisäämään paloturvallisuutta. Talojen rakentaminen aloitettiin 1880-luvulla kauppatorin ympäristöstä.

1900 -luku:

- Rakentaminen jatkui melko tasaisesti 1890-luvulta 1910 luvulle saakka. Tällöin rakennuskantaa oli jo koko kauppalan alueella. Vanhan, hyvin säilyneen rakennuskannan sekä luonnonkauniin sijainnin perusteella alue on kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti erittäin arvokas. Rautatie valmistui 1911. Sen myötä liikenneolot kehittyivät huomattavasti ja aiemmin tärkeän vesiliikenteen merkitys väheni.
- Ydinkeskustan alueella on voimassa v. 1982 hyväksytty asemakaava, jossa vanhaa rakennuskantaa ja miljöötä suojellaan, sekä 1985 hyväksytty asemakaava joka suojelee koivukujat ja arvokkaat rakennukset keskustan alueella, joita ovat mm. rautatieasemarakennus joka on valmistunut 1910 sekä asemapäällikön virkatalo (1908), myös kaupungintalo (1905) ja

Nurmeksen yhteislyseo (1913). Nurmeksen maalaiskunta liitettiin kauppalaan v. 1973, josta kuntamuodonmuutoksella v. 1974 tuli Nurmeksen Kaupunki.

Lähde: Nurmeksen Historia, Veijo Saloheimo 1953

3.2.3 Luonnonympäristö

3.2.3.1 Ilmasto, sää ja ilmansaasteet

Ilmastollisesti Nurmes jakautuu kahteen vyöhykkeeseen. Ilmastoalueiden raja kulkee kaakko - luode suunnassa Pielisen pohjoispuolella. Pielinen vaikuttaa edullisesti ympäröivän alueen ilmastoon; tällä etelän puoleisella vyöhykkeellä on vuoden keskilämpötila $+2,0 - +2,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, termisen kasvukauden pituus 150 - 155 vrk, talven pituus 160 - 165 vrk ja lumipeitteen paksuus 60 -65 cm. Pohjoisemmalla vyöhykkeellä vuoden keskilämpötila on $+1,5 - +2,0\text{ }^{\circ}\text{C}$, termisen kasvukauden pituus 145 - 150 vrk, talven pituus 165 - 170 vrk ja lumipeitteen paksuus 65 - 70 cm. Vuotuinen sademäärä Nurmeksessa vaihtelee 550 - 600 mm.

Lumen osuus sadannasta on 30-40 %. Keskimääräinen vuotuinen haihdunta maa-alueilta on 350-400 mm ja järvistä n. 450 mm. Koska sadanta on haihduntaan verrattuna jopa kaksinkertainen, myös pintavalumat ovat suuret (keskim. 9-12 l/s/km²).

Sadeveden pH on Pohjois-Karjalassa keskimäärin 4,5-4,7. Kaukokulkeuman osuus happamoittavasta laskeumasta on noin 2/3, josta kolmannes on peräisin Venäjältä. Rikkilaskeuman kriittinen kuorma ylittyy jatkuvasti Nurmeksenkin alueella.

Otsonikerroksen arvellaan pysyvän heikentyneenä koko ensi vuosisadan ajan.

Lähde: Suomen ympäristön tulevaisuus, Editat - Suomen ympäristökeskus 1996

3.2.3.2 Kallio- ja maaperä

Nurmeksen kallioperä koostuu pohjoiskarjalaisen pohjakompleksin kivilajeista. Pohjagneissi, jossa on graniittijuonia, muodostaa kallioperästä valtaosan. Tästä poikkeavat alueet ovat kiilleliusketta ja kiillegneissia.

Maaperää luonnehtivat runsaat kalliopaljastumat ja louhikot Pielisen alueella ja Ylikylän - Valtimon välillä. Mujejärven länsipuolella on myös runsaiden avokallioiden alue. Laaksot ovat täyttyneet moreenilla, paikoin hiekalla tai soralla sekä joissakin tapauksissa turpeella. Lajittuneet maalajit ovat harjujaksoissa ja paikoin rantakerrostumissa. Pielisen tuntumassa olevissa laaksoissa Laamilassa, Lipinlahdessa, Jokikylässä ja Savikylässä on siltisiä ja savisia järvikerrostumia, jotka ovat peräisin jäätikön sulamista seuranneen Yoldia-vaiheen Pielisen ajoilta.

Korkeussuhteiltaan suuri osa Nurmeksesta on vuorimaata. Paikalliset korkeuserot ovat näillä alueilla yli 50 m, yleensä 50 - 100 m. Mäkimaata, jossa korkeuserot ovat 20 - 50 m, on alueen itäisissä ja läntisissä osissa. Keskimääräinen absoluuttinen korkeus nousee Pieliseltä koilliseen ja länteen selvästi enemmän kuin luoteeseen, Valtimon suuntaan.

Lähde: Maastomuotoinventointi (Lyytikäinen)

Maaperä; Liite 4.

Rantaosayleiskaava-alueelle sijoittuu muutama maa-ainesten ottopaikka.

Maa-ainestenottopaikat; Liite 5.**3.2.3.3 Vesistöt**

Vesipinta-alaa Nurmeksessa on n. 250 km². Nurmeksen alue kuuluu lähes kokonaan Vuoksen vesistöalueeseen kuuluvaan Pielisen vesistöön, jonka latvahaarat ulottuvat kaikkialle kunnan alueelle. Latvavesistä tärkeimmät ovat Saramojoen ja Haapajärven - Valtimojärven vesistöalueet.

Saramojoen vesistö laskee Pielisen yläpuoliseen Lautiaisjärveen. Saramojoen alajuoksulla siihen laskee idästä Kuohattijoki. Saramojoen keskivaiheilla on Saramojärvi, jonka yläpuolella joki haarautuu kolmeksi haaraksi: Mäntyjoeksi, jossa on Mäntyjärvi ja useita pieniä lampia, Mehtojoksi sekä Palojoeksi, jonka huomattavimmat järvet ovat Iso Parvajärvi, Sammaljärvi, Mujejärvi, Kolkonjärvi ja Suuri Palojärvi.

Haapajärven - Valtimojärven vesistöalueesta kuuluu Nurmekseen vain eteläosa keski- ja pohjoisosien kuuluessa Valtimon ja Sotkamon kuntiin. Alueen vedet laskevat Kuokkastenjärven ja Aronsalmen kautta Pieliseen.

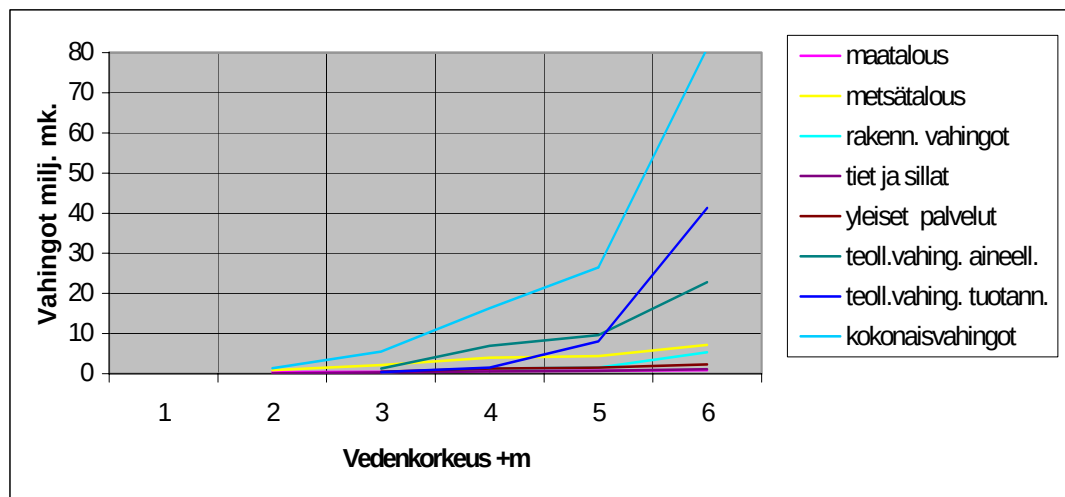
1990-luvun alussa tehdyn pintavesien käyttökelpoisuusluokituksen mukaan Nurmeksen vesistöistä enemmistö on tilaltaan tyydyttäviä tai hyviä. Huonoimmassa kunnossa ovat purojen ja jokien latvavedet, parhaita ovat Pielisen selkävedet.

Lähde: P-K:n vesistöjen tila 1990 -luvun alussa, Pohjois-Karjalan ympäristökeskus 1996
Vesistöselvitys, 1988 (Ahtela)

Pielisen ranta-alueiden teollisuusvahingot pohjautuvat Reiter Oy:n 31.5.1989 päivätyyn selvitykseen. Käytettävissä olleiden tietojen mukaan ei teollisuusvahinkojen osalta ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Tulvavahinkoarviot pohjautuvat Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksessa teetettyyn selvitykseen. Vahingot alkavat nousta oleellisesti vedenpinnan tasolla NN +94,70 m. Suurin yksittäinen vahingonkärsijä on Savo-Karjalan Uittoyhdistys.

Lähde: Saimaan alueen tulvatorjunnan toimintasuunnitelma;
Suomen ympäristökeskuksen moniste 73/Markku Ollila (1997)

Veden korkeus NN+m	Maa-talous	Metsä-talous	Rakenn. vahingot	Tiet ja sillat	Yleiset palvelut	Teoll. vahingot aineell.	Teoll. vahingot tuotann.	Kokonais-vahingot
94,25	0,4	0,9		0,1				1,4
94,50	0,5	2,2	0,3	0,3	0,5	1,3	0,4	5,5
94,70	0,7	4,0	1,3	0,6	1,3	7,0	1,5	16,3
94,75	0,7	4,4	1,5	0,7	1,5	9,6	8,1	26,5
95,00	0,9	7,2	5,4	1,1	2,3	22,8	41,3	81,1

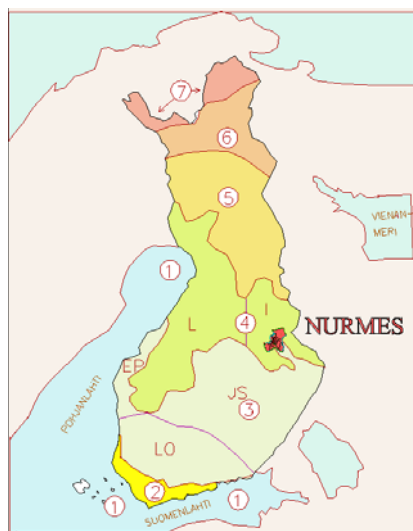

Kuva 6-7: Pielisen tulvavahinkoarvio vuoden 1995 lopun hintatasossa (milj. mk)

Nurmeksen alueelta on kartoitettu pohjavesialueet. Ne sijoittuvat muualle kuin tälle rantaosayleiskaava-alueelle.

3.2.3.4 Kasvillisuus

Nurmes kuuluu boreaaliseen havumetsävyöhykkeeseen ja sen alajaossa Pohjanmaan-Kainuun kasvi-maantieteelliseen alueeseen. Alueella kohtaavat eteläiset ja pohjoiset lajit ja kasvillisuustyypit. Pohjoisesta on levinnyt lähinnä soiden ja suoniittyjen kasveja.

- 1 Merialue
 - 2 Tammivyöhyke
 - 3 Etelä-Suomi (LO Lounaismaa, EP Etelä-Pohjanmaa, JS Järvisuomi)
 - 4 Pohjanmaa - Kainuu (L länsiosa, I itäosa)
 - 5 Peräpohjola
 - 6 Metsä-Lappi
 - 7 Tunturi-Lappi
- (Pääalueet 1-7 vastaavat A.KALELAN 1970 metsäkasvillisuusvyöhykkeitä).

Kuva 8: Suomen kasvi-tieteellinen aluejako

Metsät eivät ulkonäöltään suuresti poikkea Etelä-Suomeen verrattuna, mutta puuston kasvu on hitaampaa ja kasvilajeja on vähemmän. Vaaramaasto kuusimetsineen ja rinteineen on tyypillistä Pohjois-Karjalaa. Tuoret kangasmetsät ovat vallitsevia.

Soiden osuus maa-alasta on alueen pohjoisosassa liki 50 % ja muualla 10 - 20 %. Aapasuo on vallitseva suoyhdistymätyyppi koko Pohjois-Suomessa johtuen ilmaston suuresta humidisuudesta ja runsaista valuvesistä. Kevättulvat alueella ovat suhteellisen vaatimattomia, joten suot ovat kuivahkoja. Suot ovat enimmäkseen karuja rämeitä ja nevoja, ravinteikkaampia korpia on vähän.

Järvikasvillisuusluokituksessa Pielinen on niukkaravinteinen ruskeavetinen ruokojärvi (dys-oligotrofinen phragmites -tyyppi). Pienemmät järvet kuuluvat kortejärvien tyyppiin (equisetum -tyyppi).

Kulttuurivaikutteista kasvillisuutta on vielä niityillä, kedoilla, hakamailla, joutomailla, varastokentillä ja radan varsilla.

Nurmeksen uhanalaisista kasveista ei ole tehty kokonaisvaltaista selvitystä. Nurmeksessa on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu Enso OYJ:n mailla olevat alueet Porosaassa ja Mujejärven Osaranniemessä.

Lähde: mm. Valtakunnallinen kasviston ATK-rekisteri, Jorma Kokkosen julkaisemattomat aineistot

3.2.3.5 Eläimistö

Nurmeksen harva asutus ja laaja pinta-ala mahdollistavat erämaisen eläimistön viihtymisen alueella. Karhua, sutta ja ilvestä tavataan säännöllisesti, harvinaisuuksina toisinaan ahmaa, metsäaurista, metsäpeuraa ja villisikaa. Kanadan-majava on istutustulokas. Uhanalaisesta liito-oravasta on havaintoja. Hirvi- ja jäniskanta on runsas.

Nurmeksen linnustossa on selvä pohjoinen leima; monet eteläiset lajit puuttuvat, mutta alueella pesii pohjoisia lajeja. Lajistoa luonnehtii erämaisuus: kotka tavataan säännöllisesti ja kalasääski pesii kunnan pohjoisosissa. Kuukkeli, pohjantikka ja varpuspöllö ovat esimerkkejä erämaisista lajeista, joiden kannat ovat harventuneet vanhojen metsien vähenemisen myötä. Myös kanahaukka kärsii metsien hakkuista. Metsähanhi pesii parhailla suoalueilla ja laulujoutsenkanta on vahvistunut. Kuikan pesinnän onnistuminen Pielisellä riippuu paljolti veden pinnan vaihteluista ja tahattomasta häirinnästä.

Pielisen muikkusaaliit vaihtelevat vuosittain. Muikun ohella ahven, hauki ja siika ovat taloudellisesti tärkeimmät lajit. Taimen ja lohi ovat täysin istutuksen varassa. Saramojokeen on 1960-luvun istutusten jälkeen muodostunut luontaisesti lisääntyvä tammukkakanta. Myös harjasta tavataan Saramojesta. Rapukanta on vähäinen.

Kalakantoihin ovat vaikuttaneet jo 1940-luvulta lähtien jokien ja purojen perkaukset uittoa varten sekä kuivatushankkeet. Kuokkastenkosken ja Saramojoen voimalat ovat katkaisseet virtakutuisten kalojen kutumahdollisuudet. Varsinkin siian, lahnan, ja säyneen kannat ovat voimalaitosten yläpuolisissa vesissä vähentyneet.

Rehevöityminen näkyy etenkin pienissä vesissä särkikalojen lisääntymisenä. Pielisen pohjoisosan lievä rehevöityminen on puolestaan ollut eduksi kuhalle. Ranta- ja vesirakentaminen muuttaa osaltaan kalojen kutupaikkoja.

Selkärangattomista eläimistä on Nurmeksen alueelta tutkimustietoa erittäin vähän. Muutamasta uhanalaisesta hyönteisestä on vanhoja havaintoja. Niittyjen ja hakamaiden sulkeutuminen ja muutokset metsissä (puulajisuhteet, ikärakenne, lahoavan puuaineksen määrä) vaikuttavat eniten lajistoon.

Lähde: Nurmeksen Ympäristöanalyysi ja luontokohteet, Hilikka Heinonen 1994

3.2.3.6 Luontoselvitykset

Kaava-alueesta on laadittu ympäristöanalyysi jonka tarkoituksena on esitellä yhteenvedon omaisesti Pielisen ja Kuokkastenjärven alueella tehtyjen luontoselvitysten tärkeimmät tiedot, luokitella luontokohteet merkittävyyden perusteella sekä tuoda esiin kaavoituksessa huomioon otettavat seikat kullakin kohteella.

Rantaosayleiskaavan tavoiteosassa on esitelty muut luonnonarvoihin, virkistyskäyttöön yms. liittyvät tavoitteet. Siten tässä analyysissä vain sivutaan virkistyskäyttöä silloin, kun se oleellisesti liittyy kyseessä oleviin luontoarvoihin tai niiden säilymiseen. Vesistön tilaan liittyvät tiedot tulevat ilmenemään tarpeellisilta osiltaan yleiskaavaluonnoksesta.

Pielisen ja Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavaa varten on laadittu seuraavat luontoselvitykset:

1) Kasvillisuuskartoitus ja ilmakuvaukset (T:mi Kimmo Inki, T:mi Jari Venetvaara)

- tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa ja arvioida Nurmeksen alueella Pielisen, Kuokkastenjärven ja Lautiaisen vesi- ja rantakasvillisuuden tyypit, uhanalaisten lajien kasvupaikat, uhanalaiset biotoopit sekä arvokkaat kasvillisuus- ja kasvistokohteet, laatia arvoluokitus kohteiden edustavuuden, harvinaisuuden ja tyypillisyyden perusteella, tehdä ehdotukset eri toiminnoille soveliaista alueista ja mahdollisista jatkotutkimustarpeista sekä koota aineisto selvitysraportiksi ja kartoiksi,
- tutkimusalue käsittää Nurmeksen alueella Pielisen, Kuokkastenjärven ja Lautiaisen vesi- ja rantakasvillisuus ulottuen 50 - 200 m rantaviivasta,
- Pielisen ranta-alueita on ilmakuvattu tarkoituksena saada pohjatietoa kasvillisuuskartoitusta ja rantojen kaavoitusta varten,
- kartoittajat kartoittivat 28 kohdetta sekä nimesivät muutamia kohteita, joiden kasvillisuus tulisi kartoittaa ennen mahdollisia toimenpiteitä. Kymmenen kohdetta tulisi säilyttää ennallaan ja 15 kohteella rakentamista olisi vältettävä.

2) Linnustoselvitys (Juuan lintuharrastajat ry)

- tarkoitus oli selvittää Pielisen pohjoisosan selkävesilinnuston tärkeimmät pesimäalueet,
- myös tiedossa olevat petolintureviirit tarkastettiin, sekä havainnoitiin rantavyöhykkeen linnustoa,
- kartoitus suoritettiin kesällä ja syksyllä 1991 sekä keväällä ja kesällä 1992,
- merkittäviä lintukohteita nimettiin 30 kpl ja ne luokiteltiin arvon perusteella 4 luokkaan.

3) Maastomuotoinventointi (P-K:n vvp / Ari Lyytikäinen)

- tavoitteena oli kartoittaa ja arvioida Nurmeksen geologisesti, geomorfologisesti ja maisemallisesti merkittävät maankamaraan muotojen alueet, laatia arvoluokitus muodostumien edustavuuden, monipuolisuuden, harvinaisuuden ja säilyneisyyden perusteella, tehdä ehdotukset eri toiminnoille soveliaista alueista ja mahdollisista jatkotutkimustarpeista,
- kohteita nimettiin koko Nurmeksen alueelta 75 kpl ja ne luokiteltiin geologisen edustavuuden, maa-aineslain, kulutuskestävyyden ja toimenpideluokan mukaan.

4) Ympäristöhäiriöt

- ympäristöhäiriökartalle merkittiin yksittäiset vesien kuormittajat, ilmansuojeluvelvolliset laitokset, sijoituspaikkaluvat, maa-ainesten otto ym. alueet.

5) Aikaisemmin laaditut selvitykset

- vesistöselvitys 1988,
- rantainventointi 1989 (Pielisen rannat),
- virkistys- ja suojelualueselvitykset 1989 ja 1990 (tiedot kirjallisuudessa mainituista suojelluista ja suojelua tarvitsevista kohteista),
- eläimistötietoja Pielisen alueelta 1991, kartta (haastattelujen perusteella kerättyä tietoa)

6) Pienvesiselvitys

- P-K:n vesi- ja ympäristöpiiri on suorittanut kesän 1992 aikana maastotyöt Nurmeksen alueella,
- maastomuistiinpanot on käytettävissä.

7) Maisemaselvitys

- erillistä maisemaselvitystä ei ole laadittu,
- maisemakohteista laaditaan tarkempi analyysi kaavoituksen yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä,
- kartoissa esiintyvät maisemallisesti arvokkaat kohteet on muiden kartoitusten yhteydessä havaittuja kauniita kohteita.

3.2.3.7 Vyöhyke ja painopisteajattelu

Maankäytön suunnittelun on lähdettävä liikkeelle luonto-olosuhteiden huomioon ottamisesta. Luonnonolot määräävät, mille alueelle on edullista rakentaa, mikä sopii virkistyskäyttöön jne. Näin muodostuu eri käyttömuodoille painopistealueita siten, että jollakin alueella tärkeintä on luonnonsuojelu, toisella taas rakentaminen.

Kun luontokohteet muodostavat kokonaisuuksia, muodostuu luontosuhteiltaan arvokkaita alueita, joiden arvo on suurempi kuin yksittäisten kohteiden arvojen summa. Näillä alueilla luonnonsuojelu on tärkein maankäyttömuoto ja rakentaminen on sopeutettava ekologiseen sietokykyyn. Tästä syystä esim. alueen rakennusoikeuden tulee olla alhaisempi kuin luontosuhteiltaan vähemmän merkityksellisillä alueilla. Tähän perustuu rantaosayleiskaava-alueen jakaminen vyöhykkeisiin (kts. tarkemmin selostuksen kohta 4.1.5. Rantaosayleiskaavan suunnittelutavoitteet ja **Liite 19.**

3.2.3.8 Luontokohteiden kaavamerkinnot

Yksittäiset luontokohteet otetaan kaavassa huomioon erilaisilla kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä. Seuraavassa on lueteltu lähinnä kyseeseen tulevat merkinnot:

1. luonnonsuojelualue (SL)
2. muut arvokkaat ja luonnontilaisena säilytettävät kohteet (S)
3. virkistysalueet (V = virkistysalue, VR = retkeily- ja ulkoilualue, VV = uimaranta-alue)
4. loma- ja matkailualueet (R = loma- ja matkailualue, RV = voidaan rakentaa yleistä vapaa ajanviettoa palvelevia rakennuksia)
5. venevalkamat (LV)
6. erityisalueet (EM = maisemanhoitoalue)
7. maa- ja metsätalousalue (M, MT = maatalousalue, MU = maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja)
8. vesialue (W, s-1 vesialueen osa, jolla ei saa suorittaa luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä ym.)

Pienet kohteet eivät välttämättä tarvitse omaa kaavamerkintää, kunhan kaavan laadinnassa otetaan kohde huomioon esim. rakennusten, teiden jne. sijoittelussa.

3.2.3.9 Luontokohteiden luokittelu merkittävyyden perusteella

Kohteet luokitellaan neljään ryhmään; valtakunnallisesti, maakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet. Merkittävyyden arviointiin vaikuttavat mm. kohteen laajuus, monipuolisuus, harvinaisuus ja edustavuus. Arviointi tehdään kartoitusten, aiemman kirjallisen materiaalin, eri kuulemisvaiheissa saadun palautteen sekä tarvittaessa maastokäyntien perusteella.

Yksityiskohtaiset kaavamääräykset voidaan laatia vasta kaavoitustyön edetessä. Mikäli luontokohteilla on oleellisia vaikutuksia, neuvotellaan maanomistajien kanssa yksityiskohtaisista ratkaisuksista ennen päätösten tekoa. Rakennuslain mukaan kaavamääräysten tulee olla maanomistajalle kohtuullisia.

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet aiheuttavat aina kaavaan merkinnän sekä eri tyyppisiä luonnonsuojelu-, rakennus- ja maa-aineslakiin perustuvia määräyksiä. Kohteiden yksityiskohtaiset toimenpidesuosituksot voidaan laatia vasta kaavoitustyön edetessä.

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet ovat pienialaisempia ja vähemmän edustavia, mutta niillä on kuitenkin paikallista merkitystä esim. maiseman säilymisen kannalta. Osa kohteista on niin pienialaisia tai niiden säilyminen muuten turvattavissa niin, etteivät ne tarvitse edes kaavamerkintää. Osalla kohteista voi kaavamerkintä olla tarpeen, mutta määräykset ovat luonteeltaan lievempiä kuin arvokkaammilla kohteilla. Yksityiskohtaiset toimenpidesuosituksot voidaan laatia vasta kaavoitustyön edetessä esim. rakennuspaikkojen sijoittelun yhteydessä.

3.2.3.10 Valtakunnallisesti arvokkaat kohteet (luokka I)

Valtakunnallisesti arvokkaaksi kohde voidaan luokitella, jos sillä on erityisominaisuuksia, joiden ansiosta se on valtakunnantasolla ainutlaatuinen, merkittävä tai seudulle tyypillinen.

PIELINEN

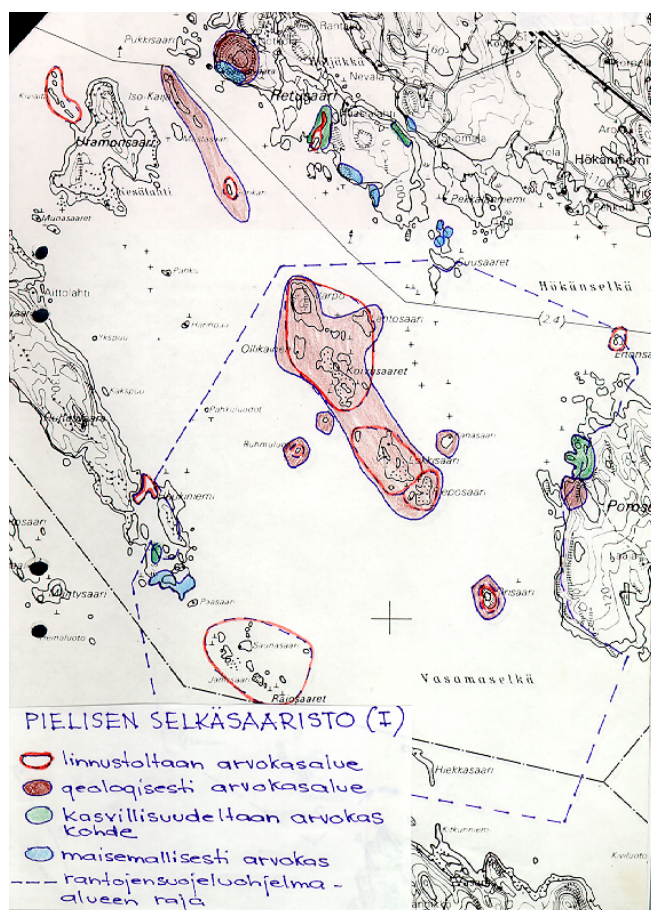
Pielinen on Suomen 6. suurin järviallas, joten sillä on huomattava valtakunnallinen itseisarvo luontokokonaisuutena. Pielinen on kasvillisuusvyöhykkeiden rajalla, joten sen alueella on sekä eteläistä että pohjoista lajistoa. Pielinen mielletään erämaiseksi järveksi, vaikka sen rannoilla on asutuskeskuksia ja loma-asunnot ovat levittäytyneet jo lähes kaikkialle.

Pieliselle tyypillisiä ovat karut kivikkoiset rannat ja niukka eläin- ja kasvilajisto.

Kautta aikojen Pielisellä on harjoitettu kotitarvekalastusta ja vesien säilyminen puhtaana onkin yksi tärkeä päämäärä suunniteltaessa alueen käyttöä. Maanviljelymaisemat kylien ympärillä lisäävät vaihtelua järvimaisemassa ja siksi onkin tärkeää, että yhtenäiset peltokokonaisuudet säilyvät avoimina alueina

PIELISEN SELKÄSAARISTO (kuva 9)

Yleiskuvaus: Pielisen selkäsaaristo on laaja, lähes rakentamattomana säilynyt pienehköjen, karujen, enimmäkseen louhikkorantaisten saarten alue, jota rajaavat suuremmat saaret (Poro-, Retu-, Uramon- ja Kynsisaari sekä Juuan puolella Paalasmaa). Metsät ovat pääosin käsittelemättömiä tai hyvin säästeliäästi hakattuja. Varpo- ja Lökkisaarten ympärillä on merkittäviä muikun, siian ja harjuksen kutualueita. Alueeseen sisältyy valtakunnallisen rantojensuojeluohjelman raja. Piipposen saaresta ovat maanomistaja ja lääninhallitus käyneet myyntineuvotteluja.

Geologia ja maisema: Varpo- Lökkisaaren (kohde; yg/11) alueella on kauniita maisemakuvia, luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä melko merkittäviä erikoisia luonnonesiintymiä. Tetrikarin (kohde; yl/15) sekä Iso- ja Pikku-Kaijan alueet (kohde; yg/13) ovat paikallisesti arvokasta harjumuodostumaa, joka liittyy saumattomasti selkäsaarten alueeseen. Lahnavaraan Särkihiekan alue (kohde; yg/14) on paikallisesti arvokas kallioalue. Kynsisaaren eteläkärjen (kohde; ym/5) komeat louhikot ja Suusaarten rantakalliot (kohde; ym/6) ovat tyypillistä Pielisen rantamaisemaa.

Kasvillisuus: Saaret ovat pääosin karuja mäntyvaltaisia metsiä, joiden kulutuskestävyys on heikko. Kynsisaaren eteläosassa on Soirunlahden saraneva (kohde; yk/9), joka on ainoa varsinainen suo kartoitusalueella. Porosaaren länsirannalla on lehto, josta ei ole tehty tarkempaa kartoitusta (kohde; yk/10).

Kuva 9: Pielisen selkäsaaristo

Kuva 10-11: Iso-Kaijan pohjoispää ja Saunavaara

Kuva 12-13: Karisaari ja Kynsisaaren eteläkärki

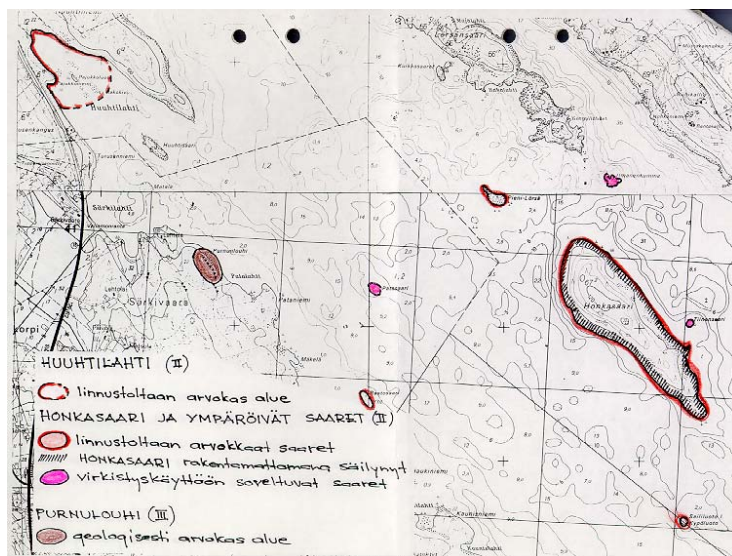
Linnusto: Rajosaaret (**kohde; yl/10**) on Pohjois-Pielisen selvästi paras ja arvokkain selkävesilinnuston pesimäalue. Koivusaaret, Lökkisaari ja Rieposaari (**kohde; yl/12**) muodostavat linnustoltaan hyvän kokonaisuuden. Orisaari (**kohde; yl/14**) on nuolihaukan vakituinen pesäsaari. Varpo- ja Lehtosaari (**kohde; yl/11**) sekä Ollikainen eivät ole linnustoltaan merkittäviä. Kynsisaaren Haukilahti (**kohde; yl/11**) on louhikkorantainen, karikkoinen lahti, jolla on merkitystä selkävesilinnustolle. Lahden eteläpuoliset alueet on hakattu. Myös Hukkaluoto on linnustoltaan arvokas (**kohde; yl/16**).

Soveltuvuus rakentamiseen: Valtaosa saarista on erittäin louhikkorantaisia ja karikoiden ympäröimiä. Kulutuskestävyys on heikko. Suuri osa alueen saarista ja luodoista on alle 2 ha, eli niillä ei ole rakennusjärjestyksen perusteella rakennusoikeutta.

Häiriötekijät: Uramonsaarella, Kynsisaaren eteläosassa ja Porosaaren länsiosissa on laajoja hakkuualoja, myös Lokki- ja Rieposaarella on tehty hakkuita. Laivaväylä kulkee alueen halki. Selkäsaarilla on muutama mökki.

Kaavassa huomioitavaa: Ydinosa (Varpo- Lökkisaaren alue) ostamista valtiolle luonnonsuojelualueeksi tulee harkita. Varpo- Lökkisaaren karuimmissa osissa ei tule tehdä hakkuita, muualla maisematekijät on otettava huomioon metsänhoidossa. Rakentamista ei tule sallia. Rajosaarille ja Tetrikarille tarvitaan suositukset pesimäaikaisen mairinnousun välttämiseksi. Retkeily tulee ohjata erikseen nimettäville, vähemmän herkille alueille (mm. Orisaari kestää vähäistä retkeilyä). Tykkisaareen on suunniteltu turvasatamaa.

3.2.3.11 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet (luokka II)

Maakunnallisen arvoluokan kohteet eivät ole yhtä laajoja, edustavia ja monipuolisia kuin valta kunnallisesti arvokkaat alueet. Kohteet ovat kuitenkin maakunnallisessa mittakaavassa merkittäviä ja niillä voi olla merkittävää tutkimus- tai virkistysarvoa.

Kuva 14: HUUHTILAHTI, Honkasaari ja ympäröivät saaret

HUUHTILAHTI (kuva 14)

Yleiskuvaus: HUUHTILAHTI (**kohde; yl/3**) on suojaista, laajaruovikkoinen lahti, jossa on lisäksi luotoja ja kiviä.

Kasvillisuus: Lahtea kiertää laaja ruoko-, sara-, ja kortevyöhyke. Myös kelluslehtisten vyöhyke on laaja. Alueelta löytyi viisi levinneisyydeltään eteläistä vesikasvilajia (uposvesitähti, kiehkuraärvä, ratamosarpi, myrkkyykeiso, vesitatar).

Linnusto: Arvokkaimmat pesimälajit ovat pikkulokki ja mustakurkku-uikku. Yleisten sorsalintujen (heinäsorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, telkkä, tukkasotka) pesimäalueena lahti on hyvä. Alueella pesii lisäksi silkkiuikkuja. Naurulokkiyhdyksunta suojaa muiden lajien pesintää.

Häiriötekijät: HUUHTINIEMellä on tehty laajoja hakkuita. Kajaani-Joensuu valtatie kulkee lahden

länsipuolta. Huhuiniemi ja Huhuiniemen laajennus -rantakaavat sallivat alueelle runsaasti rantarakentamista.

Kaavassa huomioitavaa:

Lahdelle ei tule sallia ruoppauksia, pengerryksiä tms. toimia. Alueen karikkoisuus ja ruovikkoisuus vähentävät luonnostaan veneilyn aiheuttamaa häiriötä. Venevalkaman, uimarantojen ym. virkistysalueiden tulee sijaita rantakaavan mukaisesti lähellä lahden suuta. Rantametsien hakkuissa tulee noudattaa yleisiä ohjeita.

Rantakaavan mukainen rakentaminen ei luultavasti häiritse linnustoa. Jos rannoille rakennetaan, on syytä tarkkailla, ettei lokkiyhdyksuntaa tahallisesti häiritä, sillä naurulokkien kirkuna ei varmaankaan viehätä kaikkia. Huhuinsaari säilyy rantakaavan mukaan rakentamattomana.

HONKASAARI JA YMPÄRÖIVÄT SAARET (kuva 14)

Yleiskuvaus: Honkasaari (**kohde; yl/4**) on tyypillinen louhikkorantainen metsäinen saari. Se on Pohjois-Pielisen ainoa suurehko rakentamattomana säilynyt saari. Sen lähialueet ovat tärkeitä kotitarvekalastuksen kannalta. Alueella on myös virkistyskäyttöä. Saarella on tehty hakkuita, mutta

suojavaiohykkeet ovat hyvät. Honkasaaren ympäristössä on lukuisia pieniä saaria ja luotoja, joista osa on tärkeitä selkävesilinnuston kannalta, osa soveltuu retkeilyyn.

Kasvillisuus: Raatosaari (**kohde; yl/5**) on karuhko lehtipuuvaltainen saari, jossa on vanhoja koivuja, haapoja ja halavia.

Linnusto: Linnustoltaan arvokkaita ovat Pieni - Lörsä (**kohde; yl/6**) (harmaa- ja kalalokkiyhdyksunnat, kuikka), Seililuoto ja Kypöluoto (**kohde; yl/7**) (selkä- ja harmaalokkiyhdyksunta, täydentää Juuan puolen koloniaa) sekä Raatosaari (tuulihaukka)

Soveltuvuus rakentamiseen: Lintusaaret ovat pinta-alaltaan alle 2 ha. Osa Honkasaaren rannoista soveltuu rakentamiseen.

Kaavassa huomioitavaa:

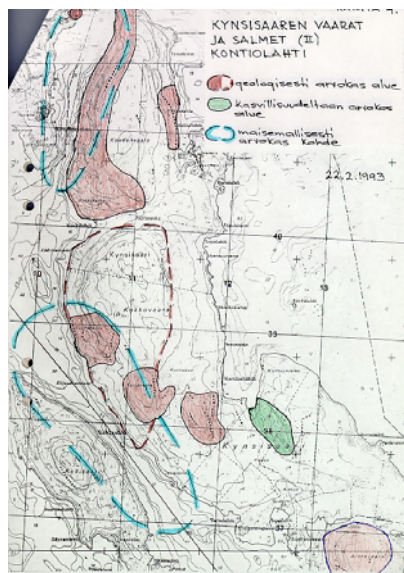
Lintusaaria käytetään jonkin verran leiriytymispaikkoina. Rannoille tulisi asettaa suositukset maihinnousun välttämistä pesimäaikana sekä ohjata veneilijät muihin lähisaariin. Saarten tulee säilyä rakentamattomina.

Honkasaarella aukkohakkuita tulee välttää. Saaren säilyminen rakentamattomana on erittäin suotavaa. Virkistyskäytön tehostamistarve tulee selvittää.

Jokamiehenoikeudella tapahtuvaan retkeilykäyttöön soveltuvia pikkusaaria ovat Ilmanenkumma, Tiinansaari, Patasaari ja Pieni-Nauha.

KYNSISAAREN VAARAT JA SALMET (kuva 15)

Yleiskuvaus: Kynsisaaren useat kallioiset ja paikoin jyrkkämuotoiset vaarat (**kohde; yg/9**) ovat merkittäviä vesimaiseman tekijöitä Kynsisaaren - Kynsiniemen seudulla sekä laajemminkin Pielisen pohjoisosassa.

Geologia ja maisema: Kynsisaaren itäosan Kontiolahden lounaispuolella on itään suuntautuvia, varjoisia tai puolivarjoisia, osaksi louhikkoisia jyrkänneitä (**kohde; yg/7**), jotka pääosin ovat metsäpeitteisiä. Kontiolahden länsi- ja luoteispuolella on laaja taimikkoala, jossa karummat, kallioiset ja louhikkoiset kohdat ovat vielä varsin avoimia.

Kontiolahden lounaispuolen kallioalueen ja Tervavaaran metsät (**kohde; ym/2**) ovat maisemallisesti merkittäviä. Kallioiset mäet erottuvat selvästi ympäristöstään ja samalla antavat Kynsisaarelle sen luonteenomaisen maisemallisen hahmon.

Kuva 15: Kynsisaaren vaarat ja salmet sekä Kontiolahti

Kalliolahden Pieliskallio (**kohde; yg/5**) on itään suuntautuva, ympäristöstään selvästi erottuva ja keskiosistaan suoraan rantaviivalle n. 8 metriä korkean pahtana putoava jyrkännealue. Jyrkimmät osat ovat pääasiassa jäkäläkalliota. Puusto on nuorta, mäntyvaltaista sekametsää. Pieliskallion pohjoispuolella on silokallioniemi, jossa kallion päällä on jonkin verran kivikkoa. Joitakin kohtia on ilmeisesti raivattu puhtaaksi, mikä viittaa siihen, että kysymyksessä on vanha apajapaikka.

Kuva 16-17: Koudansalmi ja Kalliolahti

Surmakallio (**kohde; yg/6**) on Rekisalmen luoteisosassa ympäristöstään melko selvästi erottuva, jyrkkä - jyrkähkö avoin jäkäläkallio, korkeus 2 - 4 metriä. Rekisalmesta luoteeseen avautuu avoin selkävesimaisema. Koudansalmen itäsivulla kohoaa melko jyrkkänä Koudanvaaran louhikkoinen ja kallioinen rinne. Rinteen puolivälissä ja yläosassa on pienehköjä jyrkänneitä. Salmen eteläpäässä Kynsisaaren Kokkokallio (**kohde; yg/4**) on avointa, osaksi paljasta silokalliota ja osaksi jäkäläkalliota. Kallion päällä on jonkin verran louhikkoa lähinnä kalliokohoumien välisissä painanteissa. Kokkokallio saattaa olla vanha kokonpolttopaikka.

Kuva 18: Sileä rantakallio Koudansalmen eteläpäässä

Lapinkivi (**kohde; yg/8**) on n. kolme metriä korkea, kuusi metriä pitkä ja viisi metriä leveä siirtolohkare Lapinniemen itärannalla. Geologisesti ja maisemallisesti se on jokseenkin merkittävä yksityiskohta. Lisäksi siihen liittyy paikallishistoriaa. Maisemaltaan Koudansalmi ja Rekisalmi ovat jylhiä ja vaikuttavia (**kohteet; ym/1-2**).

Kuva 19: Lapinkivi Koudansalmen pohjoispäässä

Kasvillisuus: Koudansalmen ranta-alueella Kynsisaaressa on tuoretta kangasta, jossa valtapuuna on nuorehkoa haapaa ja koivua. Alue ei ole kasvistollisesti arvokas, mutta maisemallisesti erittäin haavoittuva. Heikuranniemessä on vanhaa lehtimetsää.

Soveltuvuus rakentamiseen: Pääosa geologiseen rajaukseen sisältyvistä ranta-alueista on niin jyrkkiä, ettei niille voi rakentaa. Kauemmas rannasta mökkejä voi tarvittaessa tehdä, kunhan maisemalliset näkökohdat otetaan korostetusti huomioon.

Häiriötekijät: Saaren laajat, rajoiltaan suoraviivaiset hakkuut näkyvät maisemassa kilometrien päähän, myös vanha metson (?) soidinalue on hakattu. Saaren länsipuolella kulkee laivaväylä.

Kaavassa huomioitavaa: karuimmissa ja jyrkimmissä kohdissa metsänhoidon tulee olla varovaista ja maisemalliset tekijät huomioon ottavaa. Jyrkkiin rinteisiin ei tule sallia rakentamista. Muutoinkin tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että rakennukset sulautuvat hyvin maisemaan. Maa-ainesten ottoa ei tule sallia. Joitakin alueita mahdollisesti luonnonsuojelualueiksi lievin määräyksin (MU/SL). Lapinkivi luonnonmuistomerkiksi (S). Virkistyskäytön ja kalastuksen tarpeet: uimaranta, veneranta, leiriytymispaikka?

KONTIOLAHTI (kuva 15)

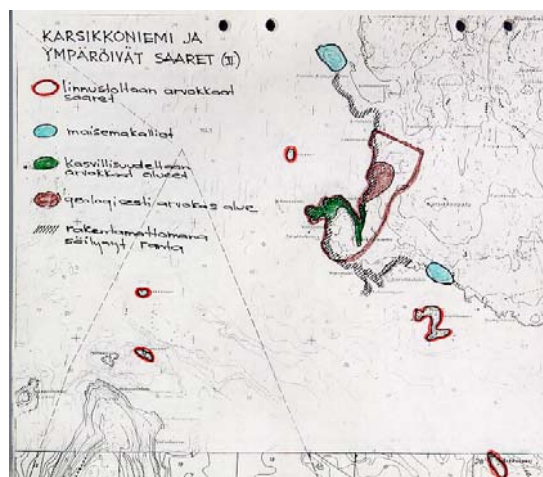
Kasvillisuus: Kontiolahti (**kohde; yk/6**) on rehevä rinteentaluslehto. Siellä kasvavat mm. eräät Suomen pohjoisimmista metsälehmuksista. Alue käsittää 2,4 ha lehtoa ja lehtomaista harmaaleppämetsää. Osa alueesta on hakattu ja osalle alueesta on istutettu kuusia. Ranta on hiekkapohjainen ja loivasti syvenevä. Maanomistajan kanssa on käyty neuvotteluja metsälehmusten kasvuolojen turvaamisesta.

Alue ei ole enää luonnontilainen, vaan sinne on istutettu mm. jalavaa, visakoivua, vaahteraa, Douglas-kuusta ja lehtikuusta. Lehmuksista on otettu näytesilmuja mikrolisäystutkimusta varten. Maanomistajan kanssa on käyty neuvotteluja alueen käytöstä.

Kaavassa huomioitavaa:

Alueella on rantakaava. Metsälehmusten ja niiden kasvuolosuhteiden säilyminen tulee turvata.

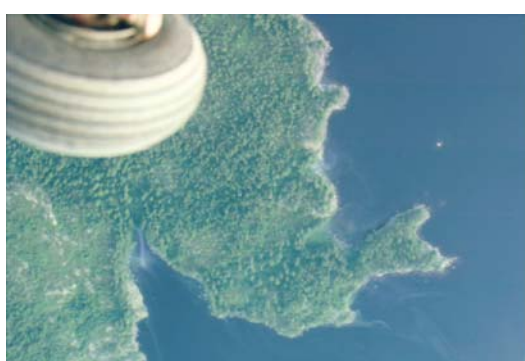
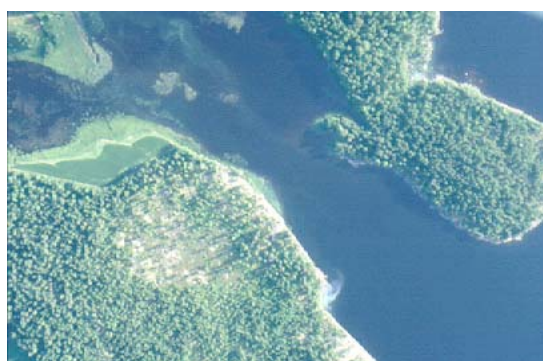
KARSIKKONIEMI JA YMPÄRÖIVÄT SAARET (Kuva 20)

Yleiskuvaus: Alue koostuu Karsikkoniemen geologisesti ja kasvistollisesti merkittävästä manneralueesta (**kohde; yg/17**), joka on säilynyt lähes rakentamattomana sekä sen ympäristössä olevista pienistä saarista.

Geologia ja maisema: Karsikkoniemen ja Kristanikallion alue on ympäristöstään selvästi erottuva, maisemallisesti jokseenkin merkittävä ranta-alue, jolla on 2-4 m korkeita jyrkänteitä, avoimia silokallioita ja jäkäläisiä kalliomänniköitä. Kallion laella on vyöhykkeenä siirtolohkareita.

Kuva 20: Karsikkoniemi ja ympäröivät saaret

Kuva 21-22: Kolvanniemi ja Karsikkoniemi

Karsikkoniemen karsikkomännnyt (**kohteet; sm/7-8**) ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä, niillä on myös merkitystä maisemapuina. Alueen kulutuskestävyys on heikko.

Toisessa Kolvanniemessä (**kohde; ym/14**) ja Karsikkolahden (**kohde; ym/15**) rannalla on maisemakalliot.

Kasvillisuus: Karsikkoniemen pohjoisrannalla on sekä Pieliselle tyypillistä karua puolukkatyyppin Metsää (**kohde; yk/19**), että rehevää puronvarsimetsää. Hautalahden perukassa on hiekkarantaa. Karsikkoniemessä on myös erikoinen kuusi (**kohde; yk/18**).

Linnusto: Koirisaaressa (**kohde; yl/22**) on Nurmeksen suurin kalatiirayhdyskunta (15 paria), joka yllättäen pesii mökin välittömässä läheisyydessä. Pesinnän mahdollistaa mökin vähäinen käyttö, omistajilla tuntuu olevan halua turvata pesintä jopa omasta viihtyvyydestä tinkien. Rapasaarissa (**kohde; YL/23**) on kalatiirayhdyskunta ja kalalokkikolonia. Rapasaaret on erittäin tärkeä 'vara-alue' Koirisaaren kolonialle. Vilkas retkeilykäyttö on selvä häiriötekijä (kuolleita poikasia). Hiekkasaaren (**kohde; YL/24**) linnut täydentävät Rapasaarten koloniaa. Karsikkosaaressa (**kohde; yl/25**) harmaa- ja selkälökki yrittävät pesiä, mutta mökki on häiriönä.

Kuva 23: Karsikkoniemen erikoinen kuusi

Soveltuvuus rakentamiseen: Alueen saaret ovat pieniä tai niillä on jo mökki. Toisen Kolvanniemen ja Karsikkolahden välisellä alueella on rakentamiseen soveltuvia alueita.

Häiriötekijät: Karsikkovaaralla on tehty hakkuita.

Kaavassa huomioitavaa:

Karsikkoniemen kalliometsien käsittelyssä tulee ottaa huomioon maisematekijät (M/MU). Rakennusten sijoittumista maisemallisesti sopivasti tulee korostaa. Karsikkoniemeen tulevien rakennusten määrä tulisi saada mahdollisimman pieneksi, koska alue on yksi harvoista pitemmistä vapaista rannoista. Karsikkoniemen alueella voidaan sallia rajoitettua maa-ainesten ottoa, joka ei muuta maiseman rakennetta.

Arkkusaaren (**kohde; yl/26**) säilyminen mökittömänä on tärkeää selkälokin pesinnän kannalta. Saarelle tarvitaan pesinnästä kertova kyltti, jossa kehoitetaan retkeilijöitä siirtymään muualle. Karsikkosaareen ei tule sallia lisärakentamista, eteläpäähän tarvitaan pesinnästä kertovat kyltit. Rapasaarten säilyminen mökittömänä on erittäin tärkeää. Etenkin itäiselle Rapasaarelle tulee saada pesimäaikainen mairinnousukielto. Pyysaareen on kaavailtu turvasatamaa.

KOPRASLAHTI - RETUSAARI (kuvat 24 ja 29)

Yleiskuvaus: Retusaari ympäristöineen muodostaa monimuotoisen saarten ja lahtien muodostaman mosaikin, joka on poikkeuksellinen Pielisen pohjoisosassa. Kopraslahden rannat, etenkin itäranta on lähes täyteen mökitetty. Länsipuolen rannoilla on mökkejä ja peltoja. Alueen rantojen käyttö jokamiehen oikeudella on jo lähes mahdotonta. Lähes kaikissa alueen pikkusaarissa on mökkejä, mutta joitakin on vielä vapaana.

Ruovikkoiset lahdet ja matalikkoalueet (**kohde; yl/21**) ovat hyviä sorsien ja silkkiuikun pesimäalueita, paras laji on härkälintu. Naurulokkikolonia saattaa vähävetisinä keväinä olla melko suuri, jolloin alueelle hakeutuu enemmän myös sorsalintuja.

Alueen rantaan asti ulottuva maanviljely, runsas mökkiasutus sekä lahden suojaisuus ja veden vähäinen vaihtuminen ovat aiheuttaneet vedenlaadun heikkenemistä alueella.

Pekkalanniemi on yksi harvoista laajemmista yhtenäisistä vapaista mannerrannoista Pohjois-Pielisellä.

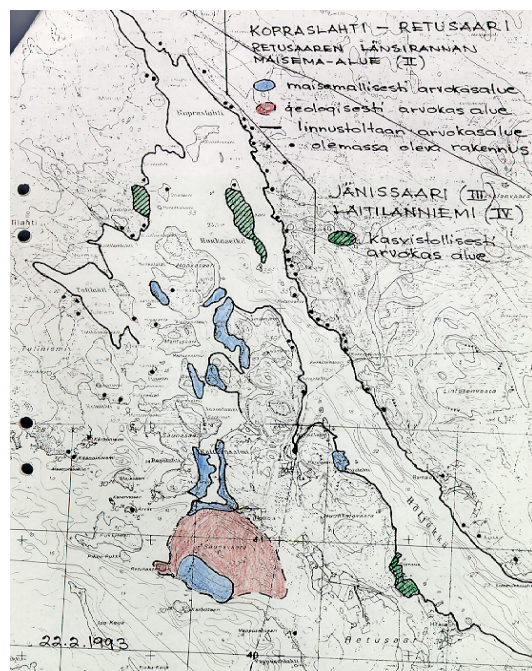
Kaavassa huomioitavaa:

Alueen mökittömät saaret tulee jättää rakentamatta. Kalastuksen, veneilyn ja muun virkistyskäytön tarpeet tulee selvittää ja ottaa huomioon kaavassa. Linnusto ei tarvitse erityisiä suojelutoimia, mutta

alueen mahdollisissa venevöylien ruoppauksissa, penkereiden rakentamisessa yms. tulee noudattaa varovaisuutta ja ottaa maisemanäkökohdat huomioon. Kalastusrauhoidus keväällä jäidenlähdön aikaan saattaisi myös lisätä pesimälinnuston määrää.

Pekkalanniemen vielä rakentamattomana säilyneet alueet tulee pyrkiä säilyttämään mökittöminä. Retusaaren lounaisrannan maisemakallioilta Kukkarosaaren ja Retulahden suusaarten välissä tulee rakennusoikeus siirtää maisemallisesti sopivalle alueelle. Suusaaret tulee jättää rakentamatta Tulva-alttiit pellot tulisi jättää pois viljelyksestä sekä muutenkin noudattaa tarkoin maatalouden vesiensuojeluohjeita.

RETUSAAREN LÄNSIRANNAN MAISEMA-ALUE (kuva 24)

Kuva 24-25: Retusaaren maisema-alue ja jyrkänne Retusaaren pohjoispäässä

Geologia ja maisema: Saunavaara (**kohde; yg/16**) on selkävesimaisemaan liittyvä, ympäristöstään selvästi erottuva, maisemallisesti merkittävä ja geologisesti jossakin määrin merkittävä kallio-alue. Kallion laki nousee 70 m Pielisen pinnasta. Länsirinteellä on 5 m korkea jyrkänne (**kohde;ym/11**), etelä- ja kaakkoissivuilla tyvilouhikoita sekä laella ja länsirinteellä avokallioita. Alueen kulutuskestävyys vaihtelee erittäin heikosta kohtalaiseen. Saaren pohjoisosassa on tehty hakkuita. Retukanta on silokalliosaa Saunavaaran länsisivulla. Retusaaren länsipuolella on maisemallisesti merkittävä salmien vyöhyke (**kohde; ym/12**). Retusaaren itäosassa on maisemallisesti arvokas Pajuvaaran kallio (**kohde; ym/13**).

Kaavassa huomioitavaa:

Kalliometsien käsittelyssä tulee ottaa maisemanäkökohdat huomioon.

Mahdollisten rakennusten sijoittelussa tulee maisema ja kulutuskestävyys ottaa huomioon.

Kuva 26: Aivan rantaan rakentamista tulisi välttää

Kuva 27-28: Mäntysaari, Matkasalmi ja Kaitaansalmi

Retusaaren sekä Saunasaaren, Säynesaaren ja Honkasaaren väliset kapeat salmet tulee jättää rakentamatta. Saunavaaralla tulee sallia korkeintaan vähäistä maa-ainesten kotitarveottoa, lisäksi maiseman rakennetta muuttavat maansiirtotyöt on kielletty.

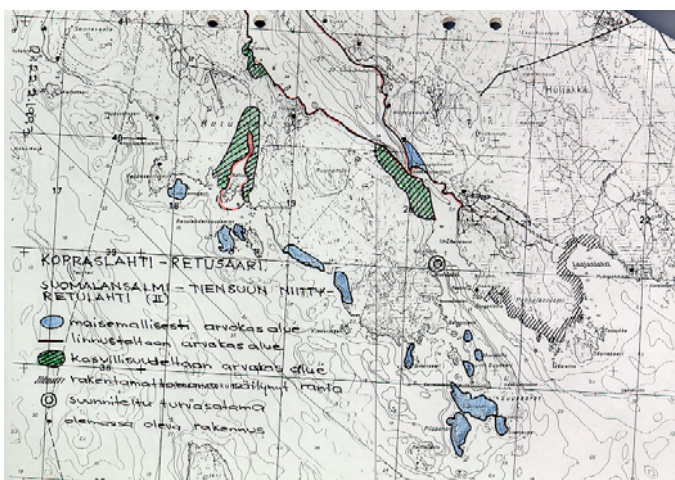
SUOMALANSALMI -TIENSUUN NIITTY - RETULAHTI (kuva 29)

Yleiskuvaus: Retusaaren eteläpäässä on kolme kasvistoltaan merkittävää kohdetta. Lisäksi Suomalansalmen alueella mantereen puolella on historiallisesti arvokas kivikautinen asuinpaikka (**kohde; ym/9**) ja alue on maisemallisestikin arvokas. Retusaaren eteläosassa on kaksi maisemallisesti arvokasta aluetta (**kohde; ym/7-8**). Samoin Retulahden suun saaret (**kohde; ym/10**). Mustalahteen on kaavailtu turvasatamaa.

Kasvillisuus: Suomalansalmen alue (**kohde; yk/12**) on monipuolinen; eteläosassa on monilajinen rantaniitty (n. 2 ha), siitä pohjoiseen koivuvaltaista lehtimetsää, jonka keskiosat ovat lehtomaista metsää (osittain istutettu kuuselle). Maanomistajan lausunnon mukaan rantaniitty on siinä aiemmin sijainneen asuinpaikan ja 1960-luvulle jatkuneen laiduntamisen perua. Se on tavanomaisten metsänhoidollisten toimenpiteiden seurauksena muuttumassa koivuvaltaiseksi sekametsäksi. Maanomistaja on säilyttänyt alueella suuria rantapensaita ja vanhoja haapoja.

Tiensuun niitty (0,5 ha) (**kohde; yk/13**) on kartoitetuista niityistä runsaslajisin, osittain kalliainen ja osittain tuore niitty. Alueella lenteli myös runsaasti (5-10 lajia) perhosia mm. lauhahiipijä. Eteläpuolella on lehtomainen metsikkö, jossa on nuoria haapoja ja harmaaleppiä. Rannat ovat mutapohjaisia ja matalia.

Retulahti (**kohde; yk/14**) on laajin (4,0 ha) rantaluhta Nurmeksen alueella Pielisellä. Se on ainakin osittain muodostunut pelloilta valuvien ravinteiden vaikutuksesta. Vesikasvilajeja alueella on runsaasti. Lahti on reunoilta kuivahkoa kastikkavaltaista, mutta keskemmällä märkää saraikkoo.

Lahti on yleisten sorsien melko hyvä pesimäalue (**kohde; yl/20**). Lahden länsipuolen metsikkö on osittain lehtomaista. Ranta on muta-pohjainen ja pitkälle matala. Lahti ja sen edusta ovat hauen ja siian kutualueita.

Kuva 29: Kopraslahti – Retusaari, Suomalansalmi – Tiensuun niitty

Kaavassa huomioitavaa:

Kohteet tulee säilyttää rakentamattomina. Niittykohteet tarvitsisivat hoitoa, laidunnusta tai niittoa. Niittyjen kunnostamisesta ja hoidosta tulee neuvotella maanomistajan kanssa sekä selvittää mahdollisuudet valtion avustuksiin niittyjen kunnossapidosta.

Lehtimetsän kuusettuminen tulisi estää.

Historiallisen kohteen suojelun aste? Retulahden umpeenkasvua tulisi tarkkailla ja mahdollisuuksien mukaan estää niittämällä tai räjäyttämällä. Matalat vetiset rannat eivät sovellu rakentamiseen, joten ruoppauspaineita veneilyn takia ei liene.

ALUEELLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET (luokka III)

Alueellisesti arvokkaiden kohteiden merkitys ei ole yhtä suuri kuin maakunnallisen arvoluokan kohteilla. Kohteet ovat yksipuolisempia, pienempiä tai niillä on enemmän ihmistoiminnasta aiheutuvia häiriötekijöitä.

LAUKANSAARI (kuva 30)

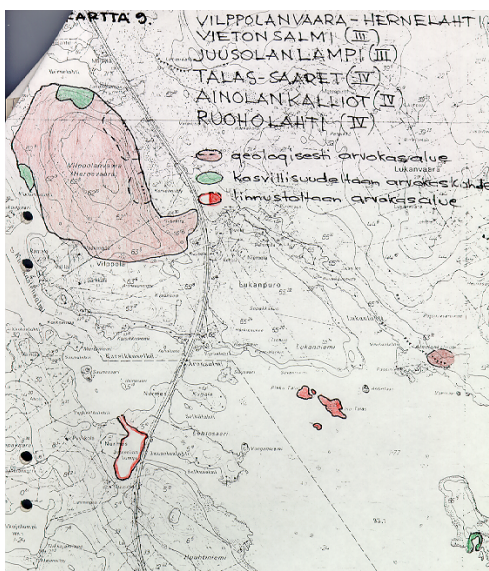
Kasvillisuus: Kuokkastenjärven Laukansaari (2.3 ha) (**kohde; yk/1**) on lehtipuuvaltainen vanha laidunsaari. Saarella on runsaasti vanhoja koivuja. Kasvistoltaan saari on melko arvokas. Länsiranta on kivikkoinen ja itäranta matala ja mutapohjainen.

Häiriötekijät: Saaren länsipuolella on puunpudotuspaikka, joka aiheuttaa melua, veden samentumista ja likaantumista sekä liikennettä.

Kaavassa huomioitavaa: Saari tulisi säilyttää edelleen rakentamattomana. Saaren kasvillisuuden säilyminen avoimena tulee selvittää.

Kuva 30: Kauniinsaari ja Laukansaari

JUUSOLANLAMPI (kuva 31)

Linnusto: Juusolanlampi (**kohde; yl/1**) on ruovikkoinen entinen Pielisen lahti, josta nykyisin on yhteys Kuokkastenjärveen. Lampi on sopiva sorsalinnuille. Jostain syystä linnusto on heikentynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana, häiriötekijänä on mm alueen vieritse kulkeva valtatie. Aiemmin paikalla pesi mm. naurulokkeja ja härkälintu. Täältä on myös Nurmeksien ainoa havainto ruskosuohaukasta. Lampi on tärkeä lahnan kutualue.

Aiemmissa selvityksissä Kuokkastensalmi on kuvattu lintukohteeksi, mutta tässä kartoituksessa sillä ei havaittu erityistä merkitystä. Jäiden lähdön aikainen vilkas veneliikenne salmessa saattaa estää muuttomatalla olevien lintujen jäämisen alueelle.

Kuva 31: Vilppolanvaara – Hernelahti, Vietonsalmi, Juusolanlampi yms

Häiriötekijät: Joensuu-Kajaani valtatie kulkee lammen rantaa. Alue on muutenkin melko vilkkaassa käytössä ympäröivän maatilamatkailun takia. Ympäröivät pellot ovat viljelykäytössä.

Kaavassa huomioitavaa: Kevään ja alkukesän kalastusrahoitus parantaisi lammen arvoa lintujen pesintäpaikkana. Keväällä 1993 lahnppyntiä ei ollut, koska lampi on vuokrattu yksityiselle lohilammeksi.

HERNELAHTI - VIETONSALMI - VILPPOLANVAARA (kuva 31)

Geologia ja maisema: Vilppolanvaara (**kohde; yg/1**) on ympäristöstään selvästi erottuva, maisemallisesti ja geologisesti jokseenkin merkittävä, n. 90 m järvenpinnasta kohoava itäisivultaan jyrkänteinen kallioalue. Se on hahmoltaan tunnusomainen myös kaukaa Pielisen Kojonselän suunnasta tarkasteltuna.

Kasvillisuus: Hernelahdessa on 0.2 ha:n saniaistyyppin puronvarsilehto (**kohde; yk/3**). Lahden pohjukassa on lisäksi vanhaa peltoa (2,8 ha), joka ei ole ollut viime vuosina viljelyksessä. Omistajan edustajan kanssa on neuvoteltu ja todettu, että pelto on tarkoitus säilyttää viljelykäytössä. Vanhojen kartoitusten mukaan alueella pitäisi kasvaa kartioakankaalia, jota ei kuitenkaan kartoituksessa löytynyt

Vietonsalmessa on 1,2 ha:n vanha niitty (**kohde; yk/4**), jolle on istutettu kuusia. Lajistoltaan alue on kohtalainen, mutta valtaosa lajeista on pienillä laikuilla. Alue sijaitsee voimalinjan alla, joten istutettuja kuusia ei voine kasvattaa tukkipuiksi saakka.

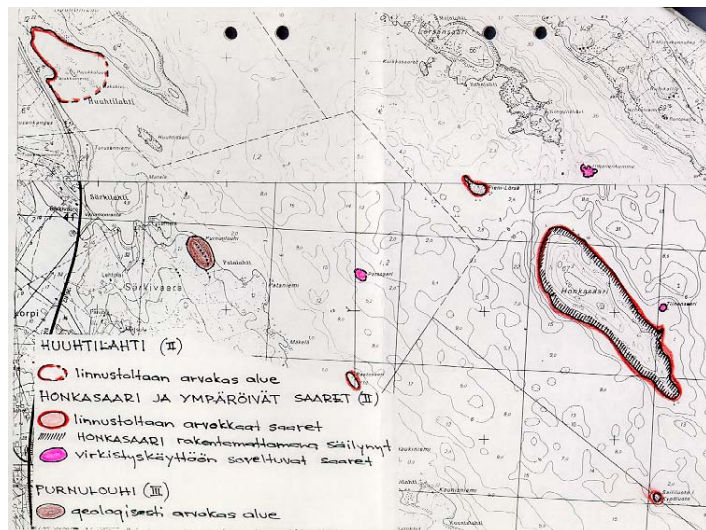
Kaavassa huomioitavaa:

Vilppolanvaaran metsänkäsittelyssä maisemalliset tekijät tulee ottaa huomioon. Lehtoa tulisi hoitaa siten, että sen luonne säilyisi, mm. alueen kuusettuminen tulisi estää. Rakentaminen tulee ohjata maisemallisesti sopiviin kohtiin, Ukonniemen itäinen kapea sakara tulisi säilyttää rakentamattomana. Maa-ainesten otto voidaan sallia kotitarvekäyttöön.

Vietonsalmen niityn kunnostamisesta ja hoidosta tulee neuvotella maanomistajan kanssa sekä selvittää mahdollisuudet valtion avustuksiin niityn kunnossapidosta.

Mikäli kartioakankaalia löydetään, sen kasvuolot tulisi turvata.

PURNUNLOUHI (kuva 32)

Geologia ja maisema: Purnunlouhi (**kohde; yg/3**) on Pielisen selkävesi-maisemaan liittyvä, ympäristöstään selvästi erottuva, maisemallisesti merkittävä, geologisesti ja biologisesti jokseenkin merkittävä kallioalue, johon liittyy paikallishistoriallista perinnetietoa.

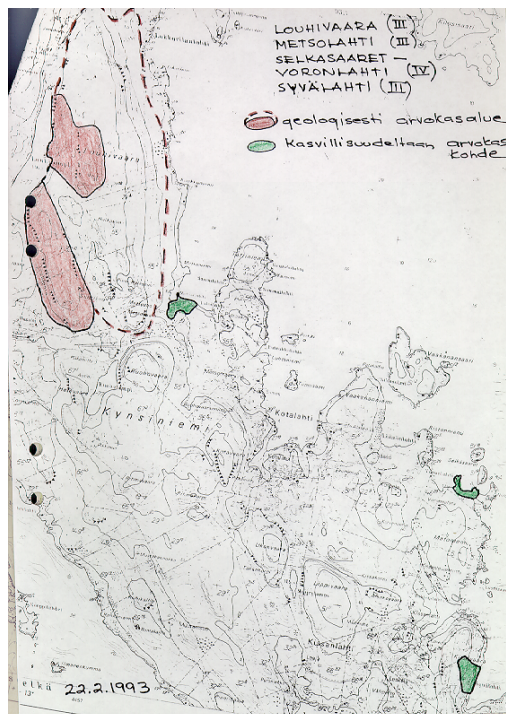
Häiriötekijät: Alueen ympäristö on jo varsin tiheästi mökitetty.

Kaavassa huomioitavaa: Maisemallisesti ja geologisesti alue on sopimaton kiviainesten louhintaan.

Kuva 32: Purnunlouhi

Kallioalue on sopimaton rakentamiseen. Alueen kulutuskestävyys on melko heikko, joten voimakasta virkistyskäyttöä alue ei kestä. Alue sopii rauhoitettavaksi luonnonsuojelulain nojalla (SL).

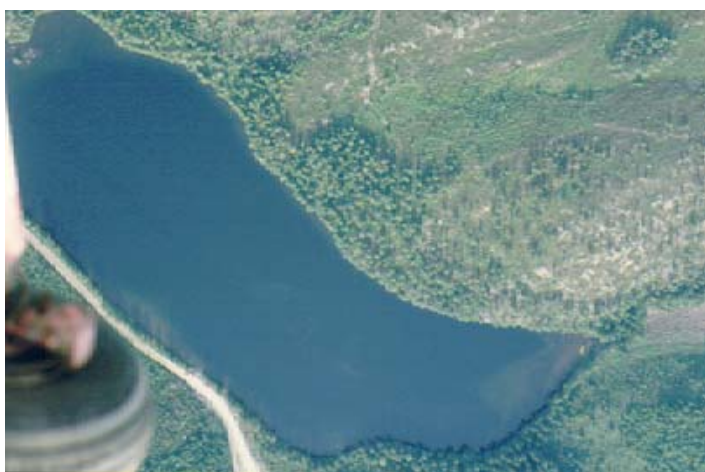
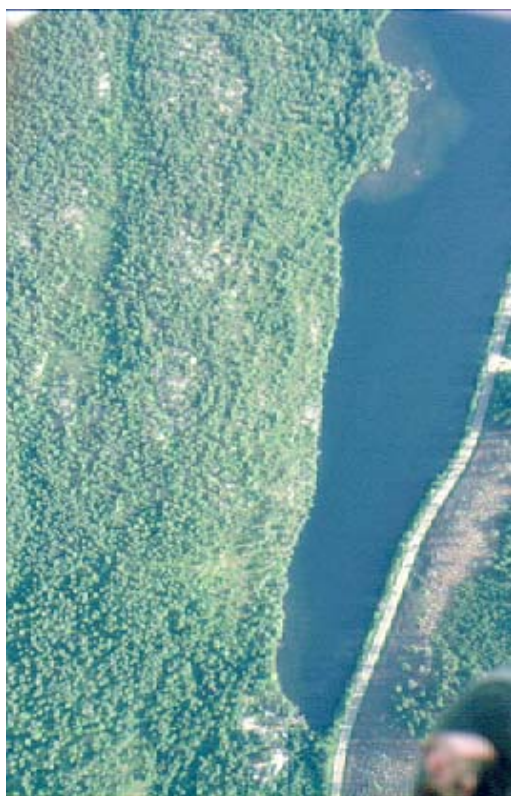
SYVÄLAHTI (kuva 33)

Kasvillisuus: Kynsiniemen Syvälahdessa on kallionaluslehto (1,6 ha) (**kohde; yk/24**), jossa on muutamaa eri lehtotyyppiä. Alue on ollut jonkin aikaa koskemattomana ja on arvokas kohde niin monimuotoisuudeltaan kuin kasvistoltaankin. Ranta on jyrkästi syvenevä ja lähes kasviton.

Kaavassa huomioitavaa: Alueen säilyminen lehtomaisena tulee turvata, mm. kuusen taimet tulee poistaa säännöllisesti alueelta. Mökkejä ei tulisi rakentaa rehevimmälle lehtoalueelle, jonka kulutuskestävyys on heikko.

Kuva 33: Louhivaara, Metsolahti, ja Syvälahti

Kuva 34-35: Louhivaara ja Louhilampi

METSOLAHTI (kuva 33)

Kasvillisuus: Kynsiniemen Metsolahdessa (**kohde; yk/25**) on lähde (0.4 ha), josta laskee puro. Aivan puron ympärillä on lehtoa ja laajemmalla alueella lehtomaista metsikköä ja tuoretta kangasta.

Alueen kulutuskestävyys on huono. Aivan lähdepuron varrella on kaksi rakennusta. Ranta on hiekkaranta ja vesikasveja on melko niukasti.

Kaavassa huomioitavaa: Metsolahden lähde on ainoa kartoituksessa löytynyt lähes luonnontilainen lähde. Alueen säilyminen ja lähdeveden puhtaus on turvattava.

LOUHIVAARA (kuva 33)

Geologia: Kynsiniemen keskiosassa sijaitseva kallioalue (**kohde; yg/18**) koostuu useasta osaluueesta ja laajemmasta kalliomaisemakokonaisuudesta. Louhilammen kohdalla on suonigneissin ja Kynsiniemen kärjen suuntaan jatkuvan tasarakenteisen graniitin välinen rajakohta, johon on muodostunut ruhjelaakso. Mahdollisesti tässä on tapahtunut siirroksia.

Louhilammen kohdalla ruhjevyöhykkeen pääruhjeeseen liittyy useita pienempiä sivuruhjeita.

Louhilammen eteläpäästä Louhipuron laaksoon ulottuu n. 10 metriä korkea jyrkänne, jossa on jonkin verran hyllyjä ja komeroita. Kallio on melko karu, paisteinen länsi- ja lounaiskallio.

Louhilammen pohjoispäässä on myös länteen suuntautuva, paisteinen jyrkänne. Itärannalla on muutamia silokallioita. Lampi on karu, kirkasvetinen. Pohjoispään jyrkänteillä on valuvesipintoja ja

silokallio-osia ja rinteen tyvellä louhikkoa. Lammen pohjoispään laaksossa varsinkin Ruunavaaran puolella on jonkin verran lajittunutta ainesta. Louhivaaran itärinteellä on noin 150 m mpy ja 140-135 m mpy huuhtoutuneita kallioita Muinais-Pielisen rantavyöhykkeiden kohdalla.

Kaavassa huomioitavaa: Metsänhoidossa jyrkännealueet tulee jättää käsittelemättä. Maa-ainesten otossa tulee sallia ainoastaan vähäinen kotitarveotto.

KORTELAHTI JA HONKAMAA (kuva 36)

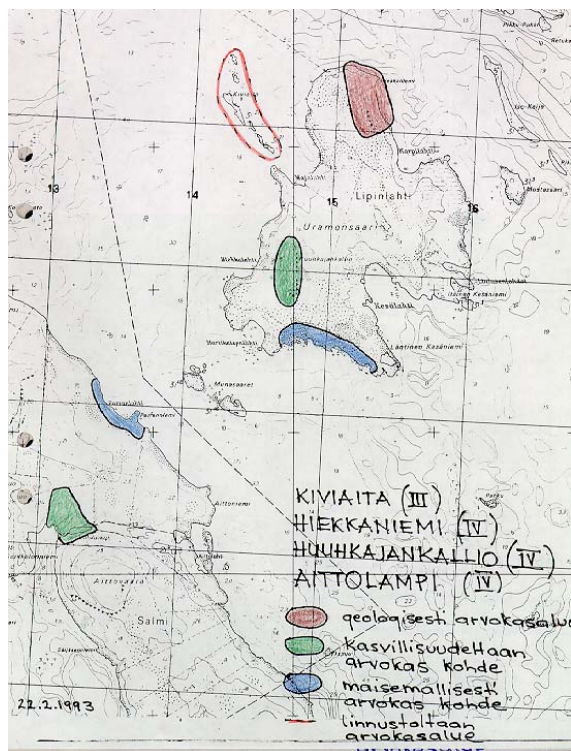

Linnusto: Kortelahti (**kohde; yl/17**) on matala ja ruovikkoinen lahti ja hyvä sorsien pesimäalue. Lahden arvolaaji on härkälintu. Honkamaa on selkälokin pesäsaari.

Kaavassa huomioitavaa: Kortelahden kosteat rannat ovat huonoa rakennusmaata. Lisäksi lahden mataluus aiheuttaisi ruoppaustarpeita. Honkamalle (**kohde; yl/19**) ei tule sallia rakentamista. Lisäksi sinne tarvitaan pesimäaikaisen mairinnousun kieltävät kyltit.

Kuva 36: Kortelahti – Honkamaa, Kurtsunpuro ja Ykspuinen

KIVIAITA (kuva 37)

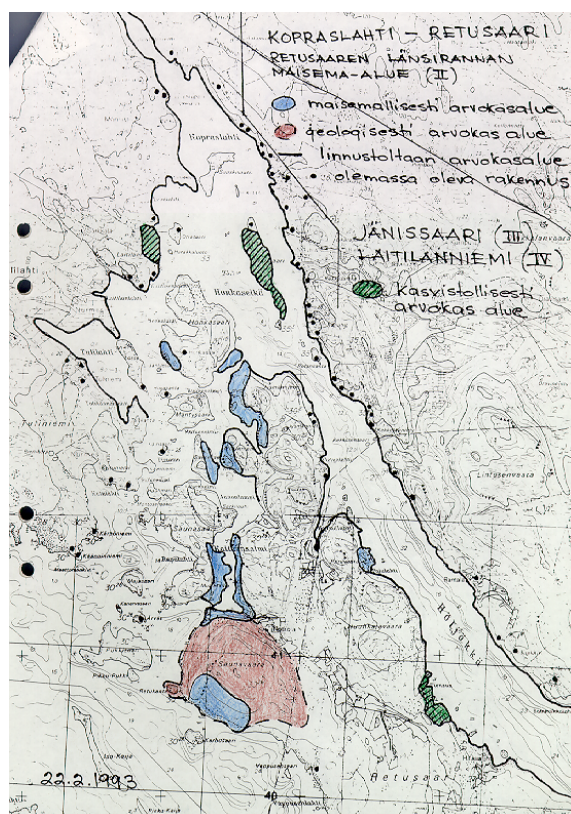

Linnusto: Uramon pohjoispuolella louhikkoiset ja kallioidet luodot muodostavat kapean, Kiviaita-nimisen nauhan (**kohde; yl/8**). Alueella on monipuolista linnustoa, kaikki kolme selkävesien suojelua kaipaavaa lajia (kuikka, selkälokki, kalatiira) pesivät alueella.

Kaavassa huomioitavaa: Alue on rakentamiseen soveltumatonta. Luodoille tulee asettaa suosituskyltit pesimäaikaisen mairinnousun välttämistä. Maisemallisesti arvokkaita ovat Parranlahden louhikko (**kohde; ym/3**) Kynsisaarella ja Läntinen kesäniemi (**kohde; ym/4**) Uramonsaarella.

Kuva 37: Kiviaita, Huuhkajankallio, Parranlahti ja Läntinen kesäniemi

JÄNISSAARI (kuva 38)

Kasvillisuus: Kopraslahdella sijaitsevan Jänissaaren (**kohde; yk /15**) keskustassa on niitty, jonka pohjoispuolella on lehtomaista koivumetsää (2.0 ha) maanomistajan mukaan istutettu n. 20 vuotta sitten. Niityn pohjoisosa on runsas-lajinen lähes laidunnetun niityn tasoinen, mutta osa niitystä on metsittymässä. Osa niitystä on ojitettu mutta ojat ovat umpeutumassa. Saaren pohjoispäässä on mökki. Niityn eteläosa on luhtaista niittyä. Saaren eteläkärjessä on karua puolukkatyyppin männikköä ja ranta on mutapohjainen eteläisimmältä osaltaan.

Kuva 38-39: Jänissaari ja Retusaari ja Tuliniemessä kasvaa pylväskataja.

Kaavassa huomioitavaa: Saaren keski- ja eteläosa on säilytettävä rakentamattomana, koska viereisillä saarilla on mökkejä ja idässä saaren vastainen ranta on rakennettu lähes täyteen mökkejä. Säilyäkseen niitty tarvitsisi laidunnusta tai niittoa. Tuliniemessä oleva pylväskataja tulisi säilyttää kaavassa (**kohde; yk/23**).

ELLUNKALLIO (kuvat 40 ja 41)

Maisema: Hevosniemen eteläkärjessä oleva Ellunkallio (**kohde; ym/16**) on maisemallisesti ja virkistyskäytön kannalta tärkeä. Vieressä oleva Ellunlahti on sorsille sopivaa pesimäaluetta. Hevosniemen keskiosat on hakattu.

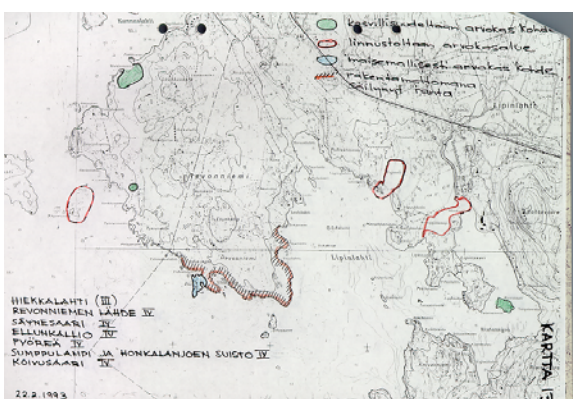
Kuva 40-41: Ellunkallion kärki Revonniemessä ja Ellun silokalliot

Kuva 42-43: Ellunkallio ja Revonniemen kärki

Kaavassa huomioitavaa: Hevosniemen rannat Palonaluslahdelta Siikaniemeen ovat rakentamattomia, ja sellaisena niiden tulisi säilyäkin.

HIEKKALAHTI (kuva 44)

Kasvillisuus: Revonniemellä sijaitseva Hiekkalahti (0.6 ha) (**kohde; yk/22**) on vanha laidun, jonka koillispuolella on pieni kuivahko puro. Puron ympäristössä on pääosin nuorta lehtimetsää, mutta myös muutamia vanhoja koivuja.

Kuva 44: Hiekkalahti, Revonniemi, Säynesaari, Ellunkallio, Pyöreä, Sumpulampi yms.

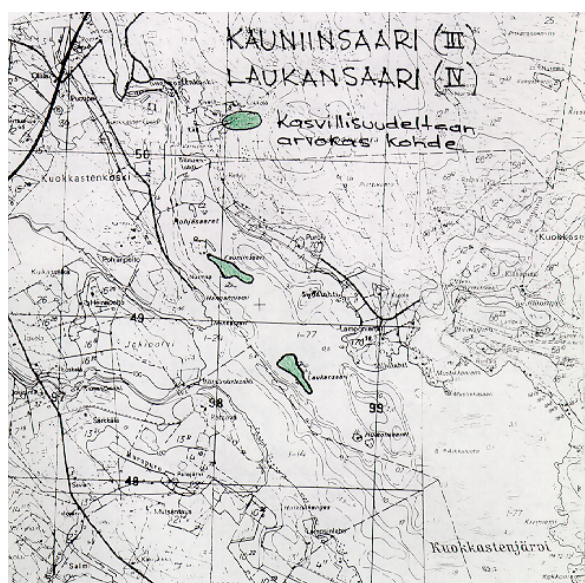
Häiriötekijät: Alueen länsipuolella on mökki ja sen edustalla puunpudotuspaikka.

Kuva 45: Hiekkalahti ja puun vesivarastoaluetta

Kaavassa huomioitavaa: Alue kuuluu keskustaajaman lievealuerajaukseen. Alue on runsaslajinen ja laidunaikaisen kasvillisuuden säilyttäminen vaatii laidunnusta tai niittoa. Alueen hoidosta tulee neuvotella maanomistajan kanssa.

PAIKALLISESTI ARVOKKAAT KOHTEET (luokka IV)

Paikallisesti arvokkaat kohteet ovat pieniä, yleensä yhden tai kahden luontoelementin muodostamia kohteita. Näiden kohteiden arvo on niiden maisemaa ja luontoa monipuolistavassa vaikutuksessa. Lisäksi niillä saattaa olla paikallista virkistyskäyttöarvoa.

KAUNIINSAARI (kuva 46)

Kauniinsaari (1.8 ha) (**kohde; yk/2**) on lehtipuuvaltainen ja osittain luhtainen vanha laidunsaari Kuokkastenjärven pohjoispäässä. Saarella on vanhoja haapoja. Ranta on mutapohjainen ja matala. Saaren länsipuolella on puunpudotuspaikka, joka aiheuttaa melua, liikennettä ja vedenlaadun heikkenemistä alueella.

Saarelle ei tule rakentaa.

Kuokkastenrannan historiallinen kohde?

Kuva 46: Kauniinsaari

TALASSAARET (kuva 47)

Talassaarten (**kohde; yl/2**) alueella on jonkin verran pesiviä vesilintuja. Paras lintujen kannalta on Iso-Talaksen eteläpuolella oleva nimetön luoto. Vesialue on vilkkaassa käytössä, mutta mökkläisten informointi saattaisi vähentää luodon lähellä liikkumista ja parantaa kuikan pesimismahdollisuuksia.

Kuva 47: Talassaaret, Ainolankallio, Ruoholahti

AINOLAN KALLIO (kuva 47)

Ainolan kallion (0.6 ha) alueella (**kohde; yg/2**) on lehtomainen kallionalusmetsä, jonka kaakkoispuolelle on istutettu kuusimetsää. Kohde ei ole kasvistoltaan erikoinen, mutta kalliolla on maisemallista arvoa.

Alueen ympäristöön on rakennettu runsaasti mökkejä. Etenkin kallion päällys tulisi pitää rakentamattomana.

RUOHOLAHTI (kuva 47)

Lörsän Ruoholahdella (**kohde; yk/5**) on melko tiivis sarakasvusto ja se on matala ja mutapohjainen. Lahti tulisi säilyttää rakentamattomana, koska rannankäyttö vaatisi todennäköisesti ruoppauksia ym. Lahden edustan niemelle ei tulisi rakentaa maisemallisista syistä. Lahti on hyvä sorsien poikue- ja syysruokailualue.

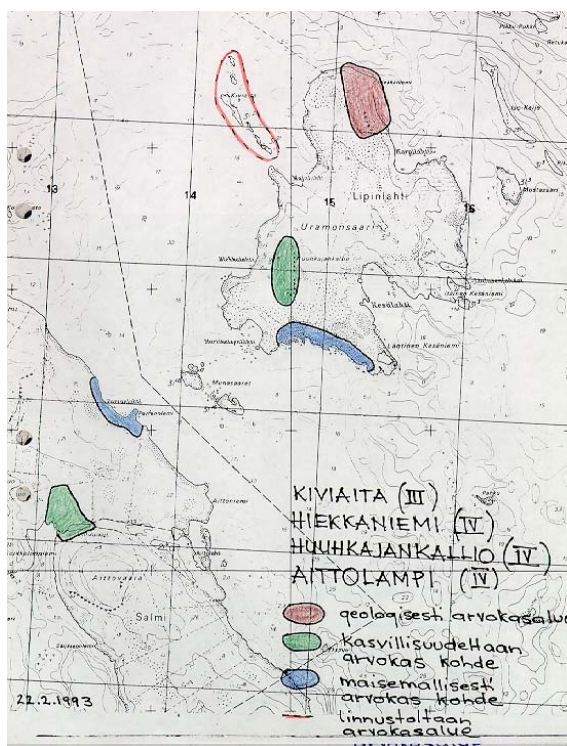
VORONLAHTI (kuva 48)

Kynsiniemen Voronlahti (1.0 ha) (**kohde; yk/26**) on suojaisa lahdelma, jossa on melko laaja rantaluhta. Rantaluhtan takana on mökkiläisten parkkipaikka. Parkkipaikan ympärillä on runsaasti vanhoja koivuja, jotka tulisi säilyttää. Alue olisi hyvä säilyttää rakentamattomana vapaa-alueena, koska lähistöllä on melko paljon mökkejä.

Kuva 48-49: Selkäsaaret - Tetriniemi

AITTOLAMPI (kuva 50)

Kynsisaaren Aittolammen alueella (1.2 ha) (**kohde; yk/7**) on lehtomainen metsikkö, jolla on vanhoja haapoja ja koivuja. Metsikössä on joskus ollut laidun. Alueen eteläpuolella on mökki ja ympäristön metsiä on hakattu. Alue rajoittuu geologiseen kohteeseen. Vanhat puut tulee säilyttää ja alueen rakentamista tulee välttää.

Kuva 50: Aittolampi

KULLINNIEMI (kuva 51)

Kullinniemi (**kohde; yg/15**) on Porosaaren koilliskärjessä ympäristöstään selvästi erottuva, geologisesti jossakin määrin merkittävä, maisemallisesti merkittävä kallioalue, joka liittyy Porosaaren itäpuolen väylän vesimaisemaan ja Aholahden rannan kulttuurimaisemaan. Kallion itäsvuolla on kaksiportainen 10-15 m korkea jyrkänne, etelä- ja lounaisreunoilla noin 5 m korkea jyrkänne ja pohjoispäässä jyrkähkö, melko avoin silokallio. Laki on noin 123 m mpy.

Kivilaji on liuskeista graniittia tai graniittigneissiä. Itä- ja kaakkoispuolella on avolouhikkoa. Jyrkät kalliopinnat ovat paljasta tai jäkäläkalliota, silokalliopinnat jäkälä- ja sammalkalliota.

Metsä on kalliomännikköä ja mäntylehtipuusekametsää.

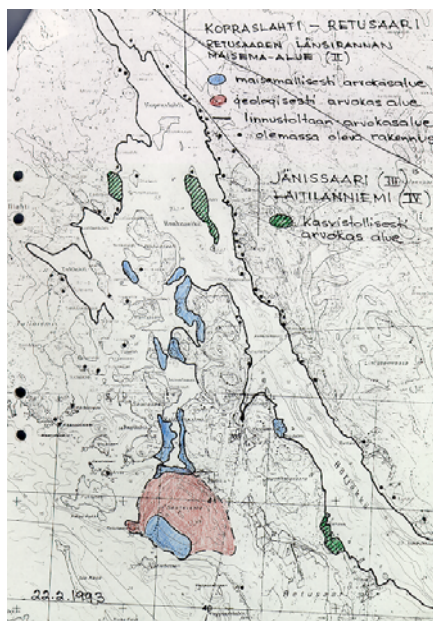
Kuva 51: Kullinniemi

Mahdollisen rakentamisen tulee sijoittua siten, ettei se aiheuta maisemavaurioita. Maisemanäkökohdat tulee ottaa huomioon metsänkäsittelyssä (MU). Aholahden rantaan on suunniteltu turvasatamaa. Aholahden vastarannalla Höljäkänkallio on maisemaltaan merkittävä ja sen kasvillisuus tulisi kartoittaa ennen mahdollista rakentamista.

KURTSUNPURO JA YKSPUINEN (kuva 51)

Kurtsunpuron suualue (**kohde; yk/11**) on rehevää kasvillisuutta, joka tulee kartoittaa tarkemmin ennen mahdollista alueen rakentamista. Ykspuinen (**kohde; yl/16**) on selkälökkien pesimäluoto. Luodon pienuuden takia, sinne ei voi rakentaa, joten suosituskyltti pesimäaikalaisesta maihinnousun välttämiseksi on riittävä toimenpide.

LAITILANNIEMI (kuva 52)

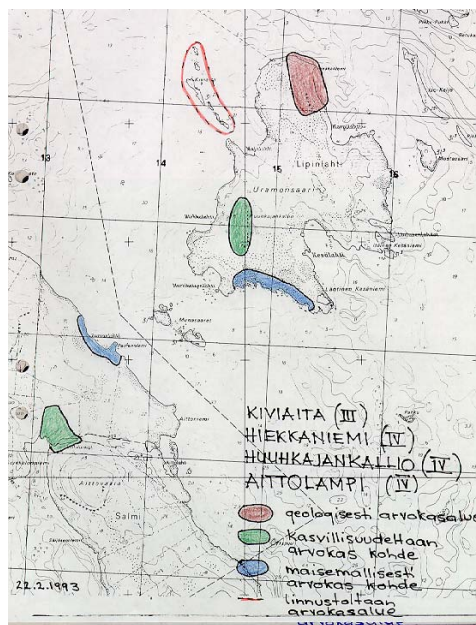

Koprasslahden Laitilaniemessä (**kohde; yk/16**) on vanha laidunniitty (1,1 ha), jonka ympärillä on nuorta lehtimetsää ja rannassa on rantaluhta. Eteläpuolella on mökki. Niityllä kasvaa runsaasti lehtosinilatvaa. Ranta

on matala ja mutapohjainen. Rakentamista alueelle tulisi välttää, koska lähistöllä on runsaasti mökkejä. Alue vaatii laidunnusta tai niittoa, jos niittykasvillisuus halutaan säilyttää.

Kuva 52: Laitilanniemi

HIEKKANIEMI (kuva 53)

Uramonsaaren koillisosan Hiekkaniemi (**kohde; yg/10**) on kapea, loivahkorantainen sorasta ja hiekasta muodostunut niemenkärki, joka muodostumana näyttää liittyvän läheiseen harjujaksoon. Niemen eteläsivulla on loiva hiekkaranta, taustalla rantavalli. Hiekkaniemen pohjoissivulla on 2 - 4 metriä korkea eroosiotörmä. Kasvillisuus on variksenmarja-puolukkatyyppin männikköistä kangasmetsää ja kulutuskestävyys on varsin vähäinen. Kallion juurella on mustikkatyyppin sekametsää. Niemen eteläsivulla on loiva, melko suojainen hiekkaranta. Kekomuurahaisia on runsaasti, mikä rajoittaa kesäajan virkistyskäyttöä. Niemen pohjoisreunasta on joskus kaivettu hiekkaa noin 5 x 6 metriä kokoinen ala 2 - 3 metriä syvälle.

Uramon laajat hakkuut ulottuvat alueelle. Alueelle ei tulisi rakentaa.

Kuva 53: Hiekkaniemi

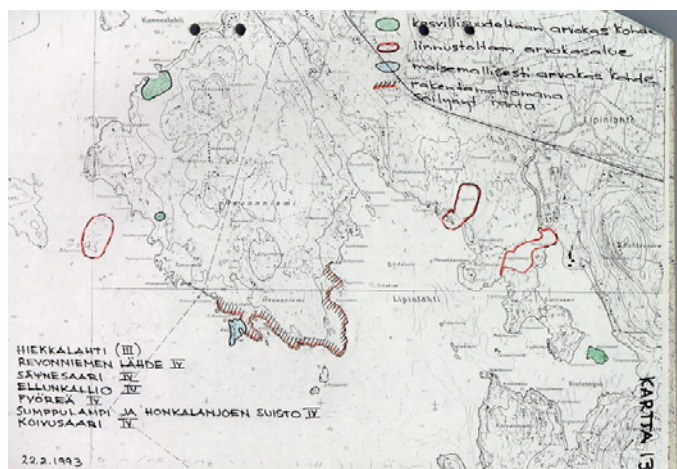
HUUKAJANKALLIO (kuva 53)

Huuhkajankallio (**kohde; yk/8**) on Uramon eteläosassa oleva jyrkänteinen kallio, joka näkyy maisemassa selvästi. Kallion alapuolella on tehty hakkuita. Alueen kasvillisuus tulisi kartoittaa. Uramon etelärannalla on komea louhikkoalue, jolle ei tulisi rakentaa, koska rakentaminen aiheuttaisi todennäköisesti louhikon perkaustarvetta.

KOIVUSAARI (kuva 54)

Koivusaari (2.2 ha) (**kohde; yk/20**) on karu koivuvaltainen saari Lipinsaaren edustalla. Puusto on pääosin keski-ikäistä. Ranta on ruovikkoinen ja matala, sorsille sopivaa aluetta. Saari tulisi säilyttää rakentamattomana, sillä rakentaminen aiheuttaisi mm. ruoppauspaineita.

SUMPPULAMPI JA HONKALANJOEN SUISTO (kuva 54)

Sumppulampi (**kohde; yk/27**) on matala ja saraikkoinen lahti. Lahteen liittyy läheisesti Honkalanjoen suistoalue, jolla on merkitystä kevätmuuton aikana. Lahti on luontoselvitysten mukaan hauen ja lahnan kutualue, mutta asiasta on ristiriitaisia tietoja. Kalastusrauhoidus olisi eduksi muuttajille sekä pesimälinnustolle, mutta häiritsisi kalojen kutupyynnä.

Kuva 54: Sumppulampi ja Honkalanjoen suisto, Pyöreä ja Revonniemen lähde yms.

Sumppulammen ja lahden perukka ovat rehevöityneet. Syynä on aikoinaan rakennetun pengertien veden vaihtuvuutta estävä vaikutus, alueella rantaan asti viljellyt, tulva-alttiit, suoja vyöhykkeettömät pellot sekä muut alueelta tulevat jätevedet. Alueella on ollut ruoppaushankkeita.

PYÖREÄ (kuva 54)

Pyöreä (**kohde; yl/28**) on matala ruovikkoinen lahti. Se on hyvä sorsien pesimäalue ja melko hyvä muutonaikainen levähdysalue. Lahti on lahnan kutualuetta. Muutonaikainen kalastusrauhottus olisi eduksi linnustolle. Lahti on peltojen ympäröimä. Alue ei ole rakentamiseen sopivaa.

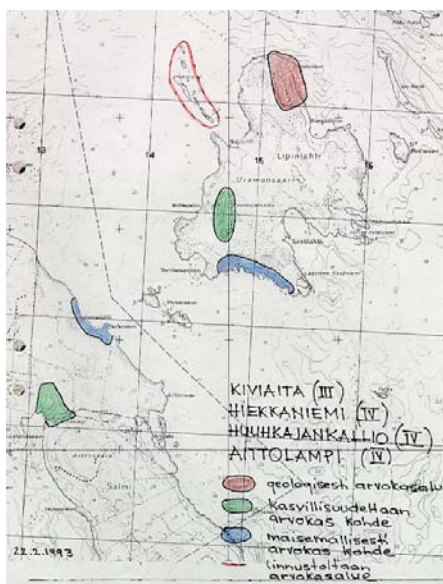
REVONNIEMEN LÄHDE (kuva 54)

Lähteestä (0.2 ha) (**kohde; yk/21**) on tehty vedenottopaikka ja sen ympäristö on roskainen. Lähteen ympärillä on vanhahkoja kuusia. Alue on melko kulunut. Lähteen olemassa olo ei ole esteenä alueen rakentamiselle, mutta lähdeveden puhtaana säilyminen on huomioitava rakennusvaiheessa.

SÄYNESAARI (kartta 54)

Kuusisaaren ja Revonniemen välissä oleva Säynesaari (**kohde; yl/29**) ja etenkin sen koillispuolen karikon laaja ruovikkoalue soveltuvat sorsien poikuealueeksi. Alue ei vaadi erityisiä toimenpiteitä.

MAISEMAKOHTEET

Edellisten lisäksi Pielisen rannoilta on nimetty maisemakohteiksi seuraavat rantakalliot, louhikot tms.

KYNSISAAREN PARRANLAHDEN LOUHIKKO (kuva 55) (kohde; ym/3)

TULINIEMEN SIIHKAJANNIEMI (Kuva 56) (kohde; ym/17)

TULINIEMEN HIEKKALAHDEN KALLIO (Kuva 56) (kohde; ym/18)

Kuva 55: Kynsisaaren louhikko

Jos näille alueille rakennetaan, tulee rakennusten sijoittelussa ottaa maisemanäkökohdat huomioon.

Kuva 56: Tuliniemi

Lähde: Nurmeksen kaupunki, Ympäristönsuojelusihteeri Hilikka Heinonen, Ympäristöselvitykset ja ympäristöanalyysi 1993

3.2.4 Rakennettu ja kulttuuriympäristö

3.2.4.1 Höljää

Höljää on muodostunut Nurmeksen radan varteen. Kyläkeskus sijaitsee tasaisessa laaksopainanteessa, jonka länsi- ja pohjoispuolella nousevat vaaranrinteet. Pielisen rantaan on etäisyyttä noin kolme kilometriä.

Höljään vanhimmat tilat peltoviljelyksineen sijaitsivat Pielisen rannalla kyläkeskuksesta luoteeseen.

Ensimmäiset säilyneet merkit Höljään ranta-asutuksesta ovat kivikaudelta. Kylä perustettiin 1640-luvulla ja 1600-luvun loppupuolella Pielisen rannalla oli jo neljä tilaa.

Vanhimmat rakennukset sijaitsivat Pielisen ranta-alueilla, hyvänä esimerkkinä suojelukohde Suomalainen pihapiiri.

Huomionarvoiset kohteet

Suomalainen pihapiiri (kohde; sr/11)

Suomala on jo suojeltu kohde. Umpi- ja avopihapiiri on Itä-Suomessa harvinainen. Pää- sekä piharakennukset ovat säilyneet alkuperäisessä asussaan. Maatila sijaitsee vanhalla ja kauniilla asutuspaikalla Pielisen rannalla. Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti erittäin arvokas.

Kuva 57-58: Suomalainen päärakennus talvella ja Suomalainen aitta

Kuva 59-60: Suomalainen päärakennus kesällä ja näkymä pihalta

Kuva 61: Suomalainen venevasa

Pyyjoki (kohde; sr/13)

Pyyjoki sijaitsee Pielisen läheisyydessä ja edustaa vanhaa ranta-asutusta. Tilan päärakennuksen pirttiosa, joka on rakennettu 1700-luvun lopussa, on aiemmin ollut savupirttinä. Huonepuoli rakennettiin 1900-luvun alkupuolella. Ikkunamallin muutosta lukuun ottamatta on hirsipintaisen talon ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä. Maisemallinen arvo.

Kuva 62: Pyyjoen harmaahirsinen päärakennus

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

Vanha ranta-asutus on osa suomalaista kulttuurimaisemaa. Pyyjoen päärakennus olisi säilytettävä.

Rauhala (kohde; sr/12)

Rauhalan päärakennus on valmistunut n. vuonna 1910. Peruskorjattu, hyvin säilynyt ja edustava talo toimii nykyisin huvilana. Pihapiirissä on myös samalta ajalta peräisin oleva sauna sekä aita, joka mahdollisesti on paikalla toimineen kestikievarin ajalta 1800-luvulta. Rakennushistoriallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaksi:
Pihamiljöä säilytettävä.

Kuva 63: Punamullalla maalattu perinteinen talo

3.2.4.2 Jokikylä

Jokikylän keskus sijoittuu Kuokkastenjärven pohjoispuolelle. Osa kylää ulottuu Kuokkastenjärven rantavyöhykkeelle saakka.

Huomionarvoiset kohteet

Koskikartano (kohde; sr/1)

Tilan suurikokoinen päärakennus on 1870 –luvulla valmistunut, entinen Kuokkastenkosken ruukin kartano. Pieniä muutoksia lukuun ottamatta kartanon ulkoasu on säilynyt ennallaan. Nykyisin Koskikartano toimii ev. lut. seurakunnan kurssikeskuksena. Myös pihapiirissä sijaitseva entinen tilanhoitajan asuinrakennus ja suurikokoinen kivinen, tiiliholvattu maakellari ovat säilyneet. Muut ruukinaikaiset rakennukset on purettu. Tilaa ympäröi kaunis luonto, kuitenkin läheinen sähkövoimalaitos on muuttanut koskimaisemaa. Rakennuksella on historiallista arvoa.

Kuva 64-65: Koskikartano ja sähkövoimalaitos (ennen)

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

Kurssikeskuksen vanhat rakennukset olisi säilytettävä.

3.2.4.3 Lipinlahti

Lipinlahden alue on laaja, tyypillistä tiivistä kyläkeskusta ei muodostu. Aluetta rajaavat pohjoisessa jyrkkärinteiset vaarat, etelässä Pielinen. Sekametsä hallitsee maisemaa. Pyssylammesta Lipinlahteen laskee Honkalanjoki, jonka kylätie ylittää Honkalankosken kohdalla.

Asutus on sijoittunut nauhamaisesti Kuokanvaarantien ja Lipinlahden teiden varsille. Vanhimmat maatilat ovat Pielisen viljavilla ranta-alueilla, syrjässä Kuokanvaarantiestä. Pihapiirit ovat tiiviitä ja yhtenäisiä.

Lipinlahden asutus sijaitsi alunperin Lipinsaassa. 1600-luvun puolivälissä kylässä on ollut seitsemän taloa, joista viisi on sijainnut Lipinsaaren rannalla. Isonjaon alkaessa on asutus siirtynyt mantereelle.

Lipinlahden rakennukset ovat suurimmaksi osaksi 50-luvulla rakennettuja tai sitä vanhempia. Pielisen rannoilla olevat vanhat päärakennukset ja pihapiirit ovat hyvin säilyneitä. Radanvarsimiljöö on myös huomionarvoinen vanhoine VR:n rakennuksineen.

Uudisrakentaminen tulisi sopeuttaa olemassa olevaan rakennuskantaan ja sijoittaa maisemallisesti suojaisille paikoille. Rakentamisen tulisi tapahtua pienten taloryhmien muodossa.

Lipinlahteen on tehty kyläsuunnitelma vuonna 1997.

Huomionarvoiset kohteet

Lipinlahden nuorisoseuran talo, Tuohuspirtti (kohde; sr/4)

Punahirsinen talo on rakennettu vuonna 1938. Suurella talolla on aatehistoriallista arvoa.

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

Näyttävä talo olisi säilytettävä.

Kuva 66: Tuohuspirtti

Nurmeksen evankelinen opisto (kohde; sr/5)

Pihapiirin kerroksinen miljöö pitää sisällään erilaisia arkkitehtonisia tyylejä 1880-luvulta 1970-luvulle saakka. Opiston alue on hyvä esimerkki uuden rakennuskannan sovittamisesta vanhaan; toimivuuden säilyessä. Vanha, perinteinen maalaistalo ja pihan pitkä aitta, sekä 1960-luvun funkistyylinen uudempi päärakennus ovat rakennushistoriallisesti arvokkaita. Vanha ranta-asutus on maisemallisesti arvokasta, paikalla on myös sivistys- ja aatehistoriallista arvoa.

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

1880-luvulla valmistuneet asuinrakennus ja aitta tulee säilyttää. Muu pihamiljöö on myös nykyisellään hyvä kokonaisuus.

Kuva 67-68: vanha asuinrakennus ja pitkä aitta

Entiset VR:n asemarakennukset, Kohtavaarantie 57 ja 78 (kohde; sr/3)

Rakennusvuosi 1911. Rakennukset tasoristeyksissä ovat hyväkuntoisia ja olennainen osa radanvarsimaisemaa. Korkeat ja koristelaudoitettut rakennukset poikkeavat ajan tavanomaisesta pienrakentamisesta. Liittyvät myös VR:n rakennushistoriaan.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Molempien tonttien kaikki rakennukset on säilytettävä.

Kuva 69-70:
Asuinrakennuksen
koristelaudoitus ja pihan
navetta ja sauna

Kuva 71: Vanha asematupa

Kortela ja Mäkelä (kohde; sr/7)

Tuliniemessä vierekkäin sijaitsevat tilat edustavat 1800-luvulta peräisin olevaa Pielisen vanhaa ranta-asutusta parhaimmillaan. Alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt asutusmiljöö on maisemallisesti erittäin arvokas. Tuliniemi muodostaa rauhallisen kokonaisuuden, erityisesti tämä perustuu siihen, ettei uudisrakentamista juuri ole.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Arvokasta Tuliniemen näkymää ei saa rikkoa ympäristöön ja olemassa olevaan rakennuskantaan sopimattomalla rakentamisella. Molemmat tilat olisi kaikkine rakennuksineen säilytettävä. Uudisrakennukset tulee sijoittaa suojaisiin paikkoihin, ei pelloille, ja sopeutettava ympäristöönsä.

Kuva 72-73: Edessä Mäkelä ja taustalla Kortela sekä Kortelan asuinrakennuksen vanhapuoli

Kuva 74-75: Kortelan entisen navetan ikkuna ja Kortelan vilja-aitta

Kuva 76-77: Mäkelän päärakennus ja Mäkelän kivijalkaisen navetan pääty

Aatamila (kohde; sr/10)

Aatamilan tilan kaksikerroksinen päärakennus Kopraksessa poikkeaa "kartanomaisella" arkkitehtuuriltaan ja kookkaudellaan Pohjois-Karjalassa tyypillisestä pientilarakentamisesta. Suuri kivi-navetta on alueella myös harvinainen. Yhtenäiseen pihamiljööseen johtaa koivukuja. Mäellä sijaitsevat rakennukset ovat näkyviä kiintopisteitä. Maisemallinen ja rakennushistoriallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaa: Kaikki Aatamilan tilan rakennukset tulee säilyttää.

Kuva 78: Yleisnäkymä Aatamilan tilalle

Kopraksen kurssikeskus

Rakennus on entinen koulurakennus. Rakennus edustaa tyypillistä 1900 –luvun koulurakentamista.

Kuva 79: Kopraksen kurssikeskus

Paavolan tilan otsa-aitta (kohde; sr/6)

Vuonna 1756 valmistunut pieni otsa-aitta on säilynyt alkuperäisenä. Otsa-aitat ovat nykyisin harvinaisia. Rakennushistoriallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Aitta on säilytettävä.

Kuva 80: Paavolan pärekattoinen aitta

Marttila (kohde; sr/8)

Marttilan tilan päärakennus sekä kaksi pihapiirin aittaa on rakennettu 1900-luvun alussa. Perinteisessä, hirsirakenteisessa päärakennuksessa on kaksi kuistia. Pienempi aitta on ollut maitoaitta ja suurempi nukkuma-aitta. Pihapiirissä sijaitsevat myös 1950-luvun jälkeen rakennetut sauna ja vaja, jotka muodostavat yhdessä vanhojen rakennusten kanssa yhtenäisen, kerroksisen pihamiljöön. Rakennushistoriallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

Marttilan tila on osa Tuliniemen rakennettua ympäristöä ja aiheellista säilyttää sellaisenaan.

Kuva 81-82: Marttilan tilan päärakennus ja Marttilan tilan aittarivi

Lipinlahden koulu (kohde; sr/18)

Rakennus on toimiva koulurakennus. Rakennus edustaa tyypillistä 1900 –luvun koulurakentamista.

Kuva 83: Lipinlahden koulu

3.2.4.4 Porosaari

Porosaari sijoittuu Nurmeksen eteläosaan Pielisen saaristoon. Saaressa on vain yksi toimiva maatalo.

Huomionarvoiset kohteet

Herrala (kohde; sr/15)

Herralan tila on koko historiansa ajan ollut Herralan suvun hallussa vuodesta 1655 alkaen. Tila on ilmeisesti saaren vanhin, sillä Kakkila on asuttu vuonna 1738 ja Nevalan asuttamisvuodesta ei ole tarkkaa tietoa. Nykyinen päärakennus on rakennettu vuonna 1906, samalla paikalla sijainneen palaneen päärakennuksen paikalle. Vanhan talon pärekatto oli leipoessa syttynyt palamaan polttaen koko talon, syksyn joutuessa uusi asuinrakennus olikin pikaisesti pystytettävä, joten nykyinen talo on 3 metriä lyhyempi kuin entinen. Talo on peruskorjattu 1952, tällöin talo myös vuorattiin, rakennettiin kellari ja korjattiin niin, että yläkerrassa on nyt kaksi huonetta.

Tilalta on aikojen kuluessa purettu useita latoja, sekä vanha savusauna 1970 –luvulla. Navetta on maalattu vuonna 1938, joten navetta on ilmeisesti rakennettu samalla vuosikymmenellä.

Kuva 84 :Herralan päärakennus

Kuva 85-86: Herralan aittarakennus Näkymä järveltä Herralaan

Venevajat (kohde; sr/14)

Porosaaren koillisosassa sijaitsevat hirsirakenteiset venevajat edustavat Pieliselle tyypillistä venevajarakentamista. Rakennushistoriallinen ja maisemallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Venevajat säilytettävä. Uudisrakentaminen sopeutettava vanhaan rakennuskantaan.

Kuva 87: Aholahden venevarjat

Kakkila (kohde; sr/17)

Kakkilan tilan pihapiiri sijaitsee sadan metrin päässä Pielisen rannasta, Porosaaren itäpuolella. Tilan hirsirakennukset ovat peräisin 1800 luvun puolivälistä ja ne ovat peltikattoja lukuun ottamatta säilyneet alkuperäisinä. Pihapiiri rakennuksineen on hyvin hoidettu. Rakennuksella on rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa.

Kaavoituksessa huomioitavaksi:

Pihapiiri säilytettävä alkuperäisenä. Välittömään läheisyyteen ei uudisrakentamista.

Kuva 88-89: Kakkilan päärakennus ja Kakkilan riihi

Laaja (kohde; sr/18)

Pihapiiri sijaitsee luonnonkauniilla paikalla Porosaaren kaakkoisosassa. Vanha talo on nykyisin kesämökki, pihassa on myös kaksi vanhoista hirsistä rakennettua aittaa, sekä muita hirsirakennuksia. Rakennukset ovat pääsääntöisesti hyväkuntoisia ja pihapiiri hyvin hoidettu. Rakennuksella on rakennushistoriallinen arvo.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Vanhaa saariasutusta edustava tila olisi säilytettävä.

Kuva 90-91: Laajan päärakennus ja Laajan ulkorakennukset

Nevalan talo (kohde; sr/16)

Tilan vuosisadan vaihteessa rakennettu päärakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussa. Päärakennus ja talousrakennus, aittarivi, navetta ja riihi muodostavat yhtenäisen pihapiirin. Maisemallista ja kulttuurihistoriallista arvoa.

Kaavoituksessa huomioitavaksi: Pihamiljöä säilytettävä ja uudisrakentaminen sopeutettava olemassa olevaan rakennuskantaan.

Kuva 92-93: Nevalan päärakennus

Lähde: Nurmeksen kaupunki Ympäristötoimi Kaavoitustoimisto ja Museo / Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella 1995

3.2.5 Muinaismuistokohteet

Kokkola (kohde; sm/1)

Kohde sijaitsee karhunpääjoen eli valtimonjoen suun itäpuolella. Löydöt aikaisemmin talon luoteispuolella olevasta perunapellosta. Asuinpaikka jatkuu metsään. Löydöt; kiviesineitä ja kvartsia.

Hiekkämäki (kohde; sm/2)

Kuokkastenjärven itärannalla n. 200 m Purolan talosta luoteeseen. Alue on loivasti viettävää ja poukamainen hiekkarinnettä joka on kallioiden suojaama idästä, lännestä ja pohjoisesta. Alue on osittain tuhoutunut hiekanotossa. Kasvillisuus on tiheää kuusimetsikköä, alarinteellä on entinen pelto, jossa kasvaa 20 – 30 -vuotiasta koivumetsää.

Matalan, vanhan, hiekkakuopan profiilista löytyi erittäin voimakas kulttuurikerros sekä kvartsi-iskoksia ja keramiikkaa. Myös parista muusta kohdasta tehtiin löytöjä. Löydöt; kampa- ja asbestikeramiikkaa, kiviesineitä ym.)

Rätsövä (kohde; sm/3)

Alue kuuluu Rätsövän maatalaan. Maasto on savipitoista peltoa, jossa on hyvin vähän kiviä joukossa. Pellon keskellä olevassa pienessä metsikössä on lato. Ladolle johtaa pellon halki kapea hiekkatie. Ladon lähettäviltä on aikaisemmin löytynyt kivikautisia esineitä. Alue sijaitsee noin 300 m päässä Kuokkastenjärven länsirannasta. Löydöt; vuonna 1961 diarioitu karjalaistyyppinen taltta, tasataltan kaltainen kovasin sekä nelisivuinen kourutaltta.

Kokonpuro (kohde; sm/4)

Maaperä savea. Pellot ummessa, joten löytöjen etsintä mahdotonta. Löydöt; Kiviesine.

Saunasaari (kohde; sm/5)

Kohde sijaitsee Kuokkastenjärven eteläosan Saunasaarella. Museoviraston luettelon mukaan kohde on ordotoksinen kalmisto.

Taipale (kohde; sm/6)

Kohde sijaitsee tien kahdella puolella olevilla hiekkatörmillä. Alueen maaperä on hiekkainen ja kivinen. Kohteen itäpuolella kasvaa koivikkoa. Kohde on löytynyt taipaleen tilan asukkaiden vihjeen perusteella: ”tietä rakennettaessa paikasta oli löytynyt kivikautista aineistoa”. Osa kohteesta on luultavasti tuhoutunut. Inventoinnissa on havaittu palaneita kiviä, jotka mahdollisesti ovat kuuluneet liesiin, sekä kvartsi-iskoksia.

Löydöt; kvartsi-iskoksia.

Karsikkoniemen karsikkopetäjät (kohteet; sm/7-8)

Pielisen itärannalla olevassa karsikkoniemessä sijaitsee kaksi karsikkopetäjää. Perimätiedon mukaan Pielisellä asuneet ovat kirkko- tai hautausmatkallaan levähtäneet niemessä ja kirjailleet petäjiin muistokirjoituksia.

Suomalanniemi (kohde; sm/9)

Kohde sijaitsee Pielisen itäpuolella Suomalansalmen kapeimmalla kohdalla. Niemen törmät ovat sortuneet ja asuinpaikka on osittain tuhoutunut. Alueella kasvaa mäntyä, muutamia lehtipuita, katajia, sammalta, mustikkaa ja puolukkaa. Perimätiedon mukaan paikalla on ollut uhripaikka ja raudanvalmistuspaikka sekä sudenkuoppa. Inventoinnissa 1998 on tehty useita koekuoppia n, pohjois- etelä –linjassa muutaman metrin päähän toisistaan. Kuopista on tullut kvartsi-iskoksia. Lisäksi on havaittu mahdollinen asuinpainanne.

Löydöt; keramiikkaa, kirveen teelmä, kvartsiesineitä ja kvartsia.

Ukonniemi (kohde; sm/10)

Ukonniemi on Pieliseen pistävä jyrkkärantainen niemi. Alueella kasvaa mäntyä, puolukkaa, mustikkaa ja sammalta. Maaperä oli hyvin kivikkoista.

Perimätiedon mukaan alueella on tehty hautauksia isovihan aikana. Alueella havaittiin useita matalia painanteita, jotka saattoivat olla hautoja. Kuopasta selvimmin erottuva mitattiin.

3.2.6 Maisema ja kaupunkikuva

3.2.6.1 Yleiskuvaus

Rantaosayleiskaava-alue käsittää Nurmeksen kaupungin Pielisen pohjoisosan ja Kuokkastenjärven rantavyöhykkeet lukuun ottamatta Vinkerlahden rantavyöhykkeitä.

Nurmeksen kaupungin keskusta sijaitsee Pielisen pohjoisrannalla rantaosayleiskaava-alueen ulkopuolella. Kaava-alueelle ulottuvat seuraavat kylät:

- Höljäkän kylää,
 - Kynsisaaren kylä
 - Lipinlahden kylä kyläkeskuksineen (sijaitsee noin 12 km Nurmeksen keskustasta)
 - Nurmeskylää
 - Porosaaren kylää
 - Salmen kylää
 - Savikylää
 - Salmenkylää
 - Särkivaaran kylää
- Rantaosayleiskaava-alueella on ympärivuotisia asuntoja 19 kpl, loma-asuntoja 501 kpl ja maatilojen talouskeskuksia 177 kpl.

3.2.6.2 Lipinlahden kyläkeskuksen taajamakuva

Kylän kokonaiskuva ja rajautuminen

Vaikka Kylän kokonaiskuva on hajanainen ja asutus levinnyt laajalle alueelle niin Lipinlahdella on havaittavissa yksi kyläkeskus joka sijoittuu Kohtavaaran pohjois- ja itä puolelle. Toinen merkittävä ryhmittymä on Kuikalla ja kolmas Kopraksen seutuvilla. Alueet ovat peltojen mukaisia. Talot sijoittuvat peltojen reunoille eivätkä keskelle peltoa. Peltoalueita ympäröivät metsäiset rinteet jotka rajaavat alueet omiksi kokonaisuuksiksi. Rakennettu alue sijoittuu luontevasti ympäristöön. Lipinlahden suuret vaarat rajaavat asutuksen liiallista rönsyilemistä ja näin uudisrakennuksetkin sijoittuvat pääosin taloryhmiiksi, joko peltojen reunoille, vaarojen kupeeseen tai vesistön rannoille. Lipinlahden reunoilla on myös erämaa-alueita sekä jossain määrin autioituneita taloryhmittymiä. Vireä Lipinlahti kulttuurihistoriallisesti arvokas kylä ja olemukseltaan tasapainoinen ja rauhoittava kylä.

Näkymät ja näköalapaikat sekä kokoontumis- ja retkikohteet

Maamerkin Lipinlahtea Pieliseltä päin katseltaessa luovat Ellunkalliot, Karsikkoniemi sekä Kohtavaara. Kopraksen tila toimii maamerkkinä Koprassahdella. Maalta käsin lähestyttäessä näkymät rajautuvat pääasiassa vaaroihin lukuun ottamatta peltoaukeita, jotka luovat kauniita näkymiä, ja Pyssylampea jonka takana nousevat jyrkkänä seinämänä Pyssyvaaran kalliot.

Näköalapaikkoja on runsaasti. Hevosniemellä sijaitsevasta Ellusta ja Retusaaren Saunavaaralta on hienot näköalat Pieliselle. Kohtavaaran Mustalta kallioilta avautuu näköala järvelle, Lipinsaareen

sekä opiston seuduille. Torniovaaran eteläpuoli tarjoaa näkymiä Lipinlahden lounaispuolelle. Pyssyvaaralla on monta eri näköalapaikkaa. Pyssyvaaran laella sijaitsee näköalatorni mistä voi kokea huikeat, henkeäsalpaavat näkymät eri suuntiin. Eteläpuolella on myös näköalapaikka Kohtavaaran ohi etelään Pielisen suuntaan.

Nähtävän arvoisia paikkoja ovat myös; Pyssyvaaralla sijaitseva vanha ratatyön louhospaikka sekä geologisesti ja maisemallisesti merkittävä hiidenportti, Tetrilammentien varrella sijaitsevat vanhat tervatehtaan rauniot. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät myllyt sijaitsevat Joutenpuron varressa Ylä- ja Alamylyllä, josta toimitettiin Koprakseen sähköä jo vuonna 1912, ja jossa toimi myös pärehöylä, sekä Honkalanjoella sijaitsevat vanhat myllyn rauniot.

Suosittuja kokoontumiskohteita vireästi toimivalla kylällä on paljon. Mainittavin on nuorisoseuran Tuohuspirtti kyläkeskuksessa kylätien varressa. Myös Kopraksen kurssikeskuksessa Kusiaisniemessä, Evankelisella opistolla ja kylän koululla kokoonnutaan varsin usein suurempia tapahtumia järjestettäessä. Pyssykankaan hirvivaja tarjoaa hyvät puitteet hirven ruhon käsittelyyn. Lipinlahden kalastuskunnalla on myös oma maja Kynsisaaren Haukilahdessa. Kyläläisten toimesta rakennettu laavu ja näkötorni Pyssyvaaralla opastettuine reitteineen on suuressa suosiossa. Veneilijöiden kannattaa poiketa Pielisellä sijaitseville saarille kuten Kaijan saarille.

Lähde: Nurmeksen kaupunki, Rakennusarkkitehtioppilas Minna Korhonen, Lipinlahden kyläsuunnitelma 1997

3.2.6.3 Muut kylät

Muiden kylien keskukset sijoittuvat rantaosayleiskaava-alueen ulkopuolelle.

3.2.7 Liikenne

Laivaliikenne Pielisellä lienee alkanut vuonna 1869.

Yleiskaava-alueen vesiteistä mainittakoon laivareitit:

- matkustajalaivat kulkevat Pielisellä laivareittiä Nurmes - Lieksa ja Nurmes – Juuka
- uiton toimipaikoista lähtevät hinaajareitit.

Tieliikennealueet:

- kaava-alueen pohjois-puolella kulkee Joensuu - Kontiomäki rautatie
- kaava-alueen länsiosassa kulkee Helsinki – Joensuu - Kajaani valtatie VT 6.
- kaava-alueen pohjois-puolella kulkee Lieksa - Nurmes kantatie KT 73
- kaava-alueen pohjois-puolella kulkee Siilinjärvi – Nurmes - Kuhmo kantatie KT 75
- kaava-alueen koillis-osassa kulkee Lounatlampi – Nurmes paikallistie PT 15911
- kaava-alueen länsi-osassa kulkee Kynsiniemen paikallistie PT 15907
- kaava-alueen länsi-osassa kulkee Lukanpuron paikallistie PT 15906

Tiestö käy ilmi oheisesta karttaliitteestä: *Liikenneverkko; Liite 6.*

Satamat , venevalkamat ja rantautumispaikat:

- kaava-aluetta lähin satama sijaitsee Nurmeksen satamassa
- kaava-alueelle sijoittuu kunnan ylläpitämiä yleisiä venevalkamia mm. Kynsiniemen kärkeen, Huuhtilahteen, Lörsänsaaren kohdalle Kynsiniemen mantereelle
- turvasatamia Kynsiniemen kärkeen Tykkisaareen ja Kynsiniemen pohjois-puolelle Pyysaareen.
- Rantautumispaikkoja on rakennettu Kynsisaaren Tervarantaan ja haukiniemen kärkeen, Ollikaiseen, Hevosniemen kärkeen.

Laivaväylät:

- Nurmes –Joensuu laivaväylä, josta Juukaan laivaväylät erkanevat Kynsisaaren pohjoispuolelta Rekisalmen kautta sekä Uramosaaren ja Pielisen Selkäsaarten välistä.
- Pieliseltä kulkee laivaväylä myös Aronsalmen kautta aina Kuokkastenjärven pohjoispäähän saakka.

Uitto:

- uittoa palveleva puun pudotuspaikka sijoittuu Kuokkastenkoskelle,
- uiton suoja- ja järjestelypaikat sijoittuvat Lörsänsaaren koillispuolelle ja suojapaikka Koudansalmeen

3.2.8 Yhdyskuntatekniikka

Kaava-alueen tiestö käy ilmi **liitteestä nro 6**.

Kaava-alueella oleva vesihuolto käy ilmi **liitteestä nro 7**.

Kaava-alueen poikki Kuokkastenjärven kohdalla kulkee Fingrid Oyj:n 110 KW:n sähköjohto.

*Yhdyskuntatekninen huolto ja vesihuolto; **Liite 7.1**.*

*Yhdyskuntatekninen huolto ja sähköhuolto; **Liite 7.2**.*

3.2.9 Maanomistus

Maanomistusolot on selvitetty manuaalisesti vv. 1991 - 1993 henkikirjan kiinteistöosasta 1986, kiinteistöjen luovutusilmoituksista, verohallituksen kiinteistöjen verotusarvoluettelosta 1992 ja Nurmeksen kaupungin haja-asutusalueen osoitekartan osoiteluettelosta.

Maanomistusoloista on tehty rekisteri ATK:lle Baradox:in

Relaatiotietokantaohjelmalla. Kaava-alueen maanomistus on pääosin yksityisten omistuksessa.

*Maanomistus; **Liite 8**.*

3.2.10 Pohjakartta

Rantaosayleiskaavan suunnittelussa pohjakarttana on käytetty peruskarttaa 1:10 000, jota on täydennetty v. 1992 ja jonka on CAD -kuviksi skannannut ja osittain vektoroinut Mitrec -yhtiöt v. 1992 - 1993. Myöhemmin on hankittu rasterikartat maanmittauslaitokselta, mitä karttaa yhdessä kiinteistörekisterikartan kanssa on käytetty kaavaehdotusta digitoitaessa Oraclen tietokantaan. Vuoden 2000 vaihteessa on maanmittauslaitokselta hankittu maastotietokanta, jota käytetään kaavan pohjakarttana kaavaehdotusta tulostettaessa.

Suunnittelussa on lisäksi käytetty vuoden 1970 maastomittaukseen perustuvaa peruskarttaa 1:10 000. Kartta osoittaa likipitään sen tilanteen, mikä oli ennen rantakaavalain säätämistä 19.9.1969. Suunnittelussa on myös käytetty vuonna 1988 täydennettyä rekisterikarttaa 1:10 000 ja Kynsisaaren laadittua rantakaavan pohjakarttaa 1:5 000 sekä vuonna 1992 suoritettua ilmakuvausta.

3.2.11 Suunnittelutilanne

3.2.11.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat parhaillaan valmisteltavina valtioneuvostossa. Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet ovat osa uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueiden käytön ohjausjärjestelmää.

3.2.11.2 Seutukaava

Pohjois-Karjalan seutukaava 1, joka käsittää virkistys-, suojelu- ja turvealueet:

- Sisäasiainministeriön vahvistama 19.07.1979 ja se tuli voimaan 6.9.1979,

Pohjois-Karjalan seutukaava 2, joka käsittää taajama- ja teollisuustoimintojen sekä loma-asutuksen alueet:

- Ympäristöministeriön vahvistama 9.11.1983 ja se tuli voimaan 1.4.1984,

Pohjois-Karjalan seutukaava 3, joka käsittää taajamien lähialueet, kylä-, liikenne-, erityistoimintojen sekä eräät maa- ja metsätalousalueet ja niistä aiheutuvat muutokset seutukaavaan 1 ja 2:

- Ympäristöministeriön vahvistama 16.5.1988 ja 10.10.1989.

Seutukaavat; Liite 9.

3.2.11.3 Yleiskaava

Nurmeksen keskustaajaman yleiskaava ja haja-asutusalueen osayleiskaava on hyväksytty Nurmeksen kaupunginvaltuustossa 27.4.1978 § 76; **Liite 10.**

3.2.11.4 Rantakaavat

Vahvistetut rantakaavat

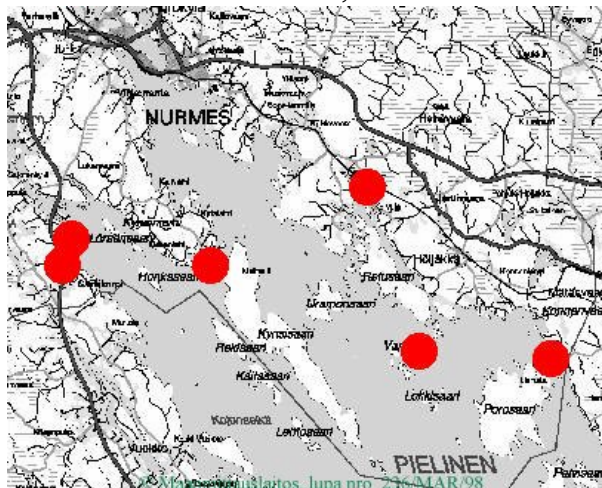
Rantaosayleiskaava-alueella on vahvistettuja rantakaavoja seuraavasti; **Liite 11.**

- Huuhtiniemen rantakaava, vahvistettu Pohjois-Karjalan lääninhallituksessa 11.2.1988,
- Huuhtiniemen rantakaavan laajennus, vahvistettu Pohjois-Karjalan lääninhallituksessa 29.1.1990,
- Kopraksen rantakaava, vahvistettu Pohjois-Karjalan lääninhallituksessa 7.5.1991,
- Uitonniemen rantakaava, vahvistettu Pohjois-Karjalan lääninhallituksessa 29.11.1991.
- Möhkörin rantakaava, vahvistettu Pohjois-Karjalan lääninhallituksessa 1.10.1993.
- Enso-Gutzeit Oy:n ja ym. rantakaavahanke Pielisen Kynsisaareen, Porosaareen ja Varposaariin, P-K:n lh 14.5.1991,
- Saarelaisen rantakaavahanke yhdessä Enso-Gutzeitin rantakaavahankkeen kanssa Kynsisaaren Kynsi-Saarelan tilalle RN:o 1:37, P-K:n lh 10.12.1991, ja
- Enso-Gutzeit Oy:n rantakaavahanke yhdessä Enso-Gutzeitin muiden rantakaavahankkeiden kanssa Pielisen Porosaareen ja Kynsiniemeen, P-K:n lh 2.7.1993.

Rantakaavan tarpeellisuuspäätökset

Edellä olevien lisäksi on eri viranomaisten aloitteesta Pohjois-Karjalan läänihallitus tehnyt rantaosayleiskaava-aluetta koskevat seuraavat päätökset rantakaavan tarpeellisuudesta (rantakaavan tarpeellisuuspäätös); vertaa **Liite 11**.

- Pielisen rannalla Lipinlahden kylän Nykyrilän - Rotankankaan alue, P-K:n lh 17.1.1977, aluetta ei ole vielä kaavoitettu, ja
- Pielisen rannalla Nurmeksen kylän Tirkkolän tila RN:o 21:16 ja ym, P-K:n lh 1.6.1977, aluetta ei ole vielä kaavoitettu,

Kuva 94: Rantakaava-alueiden likimääräinen sijoittuminen

3.2.11.5 Rakennusjärjestys

Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty Nurmeksen kaupunginvaltuustossa 30.1.1992 ja se on tullut voimaan 19.2.1992. Rakennusjärjestyksen uudistaminen on parhaillaan vireillä.

Rakennusjärjestyksen liitekartta; Liite 12.

3.2.11.6 Tonttijako ja rekisteri:

Rantaosayleiskaava-alue kokonaisuudessaan kuuluu kiinteistörekisterialueeseen (entinen maarekisterialue).

3.2.11.7 Rakennuskiellot ja rajoitukset

Rantakaavoitushankkeita koskevien Pohjois-Karjalan lääninhallituksen päätösten johdosta ovat rakennuskiellossa kohdissa 11.32 ja 11.33 mainitut alueet.

Yleiskaavan laatimisen johdosta Pohjois-Karjalan lääninhallitus on 14.1.1992 määrännyt rantaosayleiskaava-alueen RakA 124a §:n tarkoittamaan toimenpidekieltoon; **Liite 13**.

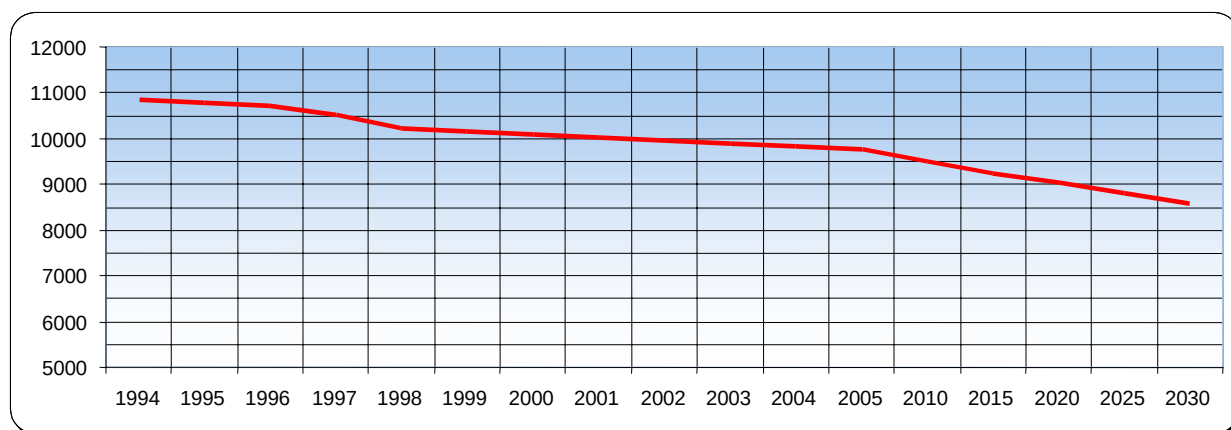
3.2.11.8 Kyläsuunnitelmat

Lipinlahden kylälle on vuonna 1997 laadittu kyläsuunnitelma.

3.2.11.9 Päätökset ja suunnitelmat

Rantaosayleiskaava-alueelle on selvitetty ja kartoitettu luontosuhteita seuraavasti:

- vesistöselvitys, joka käsittää Pielisen vesistöalueen Nurmekseen kuuluvan osan. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Irmeli Ahtela v. 1988,
- virkistysalueselvitys, joka käsittää Nurmeksen luonto- ja virkistyskohteet. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Mari Friman vv. 1988 - 1989,
- rantainventointi, joka on tehty mm. Pielisen rannoilta Pohjois-Savon Seutukaavaliiton inventointilomaketta hyväksikäyttäen. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Petteri Pyykönen 16.8.1989,
- eläimistöselvitys (kartta), joka käsittää Pielisen - Kuokkastenjärven ja Lautiaisen kalojen kutualueiden ja apajapaikkojen selvityksen. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Marja Huttunen 1991,
- selkävesilinnustoselvitys, joka käsittää Pielisen - Kuokkastenjärven alueiden selkävesilintujen pesimäpaikkojen selvityksen. Laatija: Nurmeksen kaupunki/Juuan lintuharrastajat; Jari Halonen, Hannu lehtoranta ja Jouni lehtoranta vv. 91-92,
- rantakasvillisuusselvitys, joka käsittää Pielisen - Kuokkastenjärven ja osittain Lautiaisen tärkeimmät vesi- ja rantakasvillisuuskohteet. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Kimmo Inki ja Anneli Suikki v. 1992,
- maastomuotojen selvitys, joka käsittää koko Nurmeksen alueen tärkeimmät maankamaran ja maiseman piirteet. Laatija: Nurmeksen kaupunki/Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiiri; Ari Lyytikäinen v.1992,
- rakennuskannan inventointi, joka on tehty loma-asuntoja lukuun ottamatta lähes koko haja-asutusalueelta kaikista rakennushistoriallisista, historiallisista tai maisemallisesti arvokkaista rakennuksista ja kylille tyypillisistä rakennuksista. Laatija: Nurmeksen kaupunki; Tuula Kakkinen ja Suvi Soininen v.1992-1993,
- pienvesiselvitys, joka käsittää mm. Nurmeksen alueen pienet vedet. Laatija: Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiiri; Jari Venetvaara v. 1992.
- aarniometsäkartoitus, joka käsittää mm. Nurmeksen alueen vanhat metsät. Laatija: Ympäristöministeriö/metsähallitus; v. 1992,
- Kunnan asukas- ja työpaikkaennusteet käyvät ilmi oheisesta kuvasta 95.

Kuva 95: Väestöennuste

3.2.12 Väestö ja työpaikat

Pielisen selkäsaaret ja Honkasaari ovat asumattomat ja rakentamattomat, lukuun ottamatta Ollikaisen saaren kalamajaa.

Alueen työpaikat muodostuvat lähinnä maa- ja metsätalouden tarjoamista työtilaisuuksista. Vesialue ja saaret tarjoaa kalastukselle sivuelinkeinona muutamia työtilaisuuksia.

Kaava-alueen suurimmat maatalousyritykset sijoittuvat Pielisen mannerrannoille ja Kuokkastenjärven länsi-rannalle.

Maatilamatkailu kohteita sijaitsee Aronsalmella ja Kuokkastenrannalla.

Muita teollisuustyöpaikkoja kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole kuin Nurmeksen Saha ja Höljäkan kyllästämö.

Kynsisaaren etelä-kärjessä sijaitsee kalastuselinkeinoa harjoittavan yrityksen tukikohta.

Lipinlahdessa sijaitsee Nurmeksen evankelinen kansanopisto.

Uiton toimi- yms paikkoja sijaitsee Kannaslahdessa ja Lörsänsaassa.

Rantaosayleiskaava-alueella asuu yhteensä 427 henkeä, joista miehiä on 230 kpl ja naisia 197 kpl. Lapsia kaava-alueella on yhteensä 203 kpl.

*Väestö ja ikäjakaumat käy ilmi oheisesta liitteestä; **Liite 14.***

Väestötiedot perustuvat väestörekisteritietoihin.

Työpaikkoja kaava-alueella on seuraavasti:

- Maa- ja metsätalouteen
- Teollisuuteen
- Sähkö- ja vesihuoltoon
- Rakennustoimintaan
- Kauppaan
- Liikenteeseen
- Rahoitustoimintaan
- Yhteiskunnan palveluihin

3.2.13 Asuminen ja palvelut

Vakituiseissa asuinkäytössä olevia rakennuksia on kaava-alueella yhteensä 501 kpl.

*Palvelut käyvät ilmi liitteestä; **Liite 15.***

*Virkistys käy ilmi oheisesta liitteestä; **Liite 16.***

3.2.14 Valtakunnalliset intressit

Eri suojeleohjelmat on luokiteltu valtakunnallisiksi intresseiksi, kuten

- luonnonsuojelualueiden toteuttaminen
 - Natura 2000 -alueet (johon kuuluu mm. vanhojen metsien suojelualueiden toteuttaminen),
 - harjajensuojelualueet,
 - soidensuojelualueet,
 - lintuvesien suojelualueet,
- rantojensuojeluohjelmien toteuttaminen,
- luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen tai rauhoitettaviksi tarkoitettujen kohteiden toteuttaminen,
- valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen toteuttaminen,
- rakennus- tai muun lain nojalla suojeltujen tai suojelluksi tarkoitettujen kohteiden toteuttaminen.

Muut valtakunnallisiksi intresseiksi katsottavat asiat:

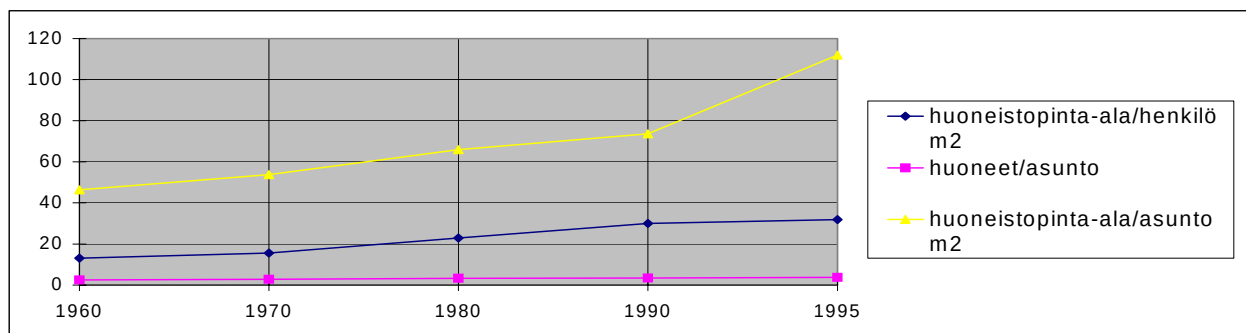
- liikenneväylien, kuten rautatien ja valtatie ylläpitäminen,
- laivaväylien ja -satamien sekä turvasatamien rakentaminen ja ylläpitäminen,
- pääsähkölinojen ylläpitäminen,
- maaseudun elinkelpoisena pitäminen.

Lähde: Rakennettu kulttuuriympäristö, Museovirasto, Ympäristöministeriö 1993 Arvokkaat maisema-alueet, mietintö 66/1992 (Maisema-alue työryhmän mietintö II) Valtakunnalliset eri suojeleohjelmat

3.2.15 Sosiaaliset olot

Elinkeinorakenteen mukaan Nurmeksien työllisestä työvoimasta maa- ja metsätalouden osuus v. 1989 oli n. 20 %, teollisuuden ja rakennustoiminnan osuus n. 21 % sekä palvelujen osuus n. 56 %. Vuodesta 1980 on maa- ja metsätalouden osuus vähentynyt n. 7 % ja suuntaus on ilmeisesti jatkunut. Koko maahan verrattuna Nurmeksessa maa- ja metsätalouden osuus on huomattava, teollisuuden osuus selvästi pienempi palvelujen osuuden ollessa lähellä maan keskimääräistä arvoa. Valtion veronalaiset tulot 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti ovat v. 1990 n. 65.000 mk. Tulotaso maaseudulla taajamaan verrattuna oli n. 13 % pienempi.

Elinkeinorakenteen vinoutumaa aiheuttaa Nurmeksien suuri työttömien määrä. Lähes joka kolmas nurmekselaisista on työttömänä. Se aiheuttaa taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia perheissä (toimeentulo- ja mielenterveysongelmat pahimpia). Työttömien työnhakijoiden määrän oltua v. 1991 joulukuussa 790 se oli lokakuussa 1992 jo 1.099 eli kasvua oli 39 %. Vuonna 1996 työttömien työnhakijoiden lukumäärä oli 1351 henkeä, työttömyysaste 30,1 %. Työttömyysaste vuoden 1999 alussa oli noin 26 % ja heinäkuussa 1999 se oli 24,5 %.

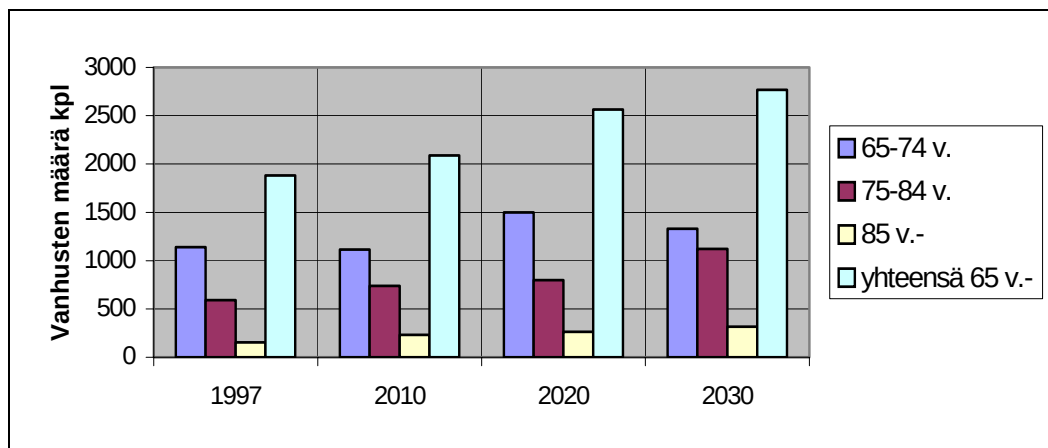

Kuva 96: Asuminen

Kunnan toimintamenot olivat vuonna 1998 n. 19165 mk.

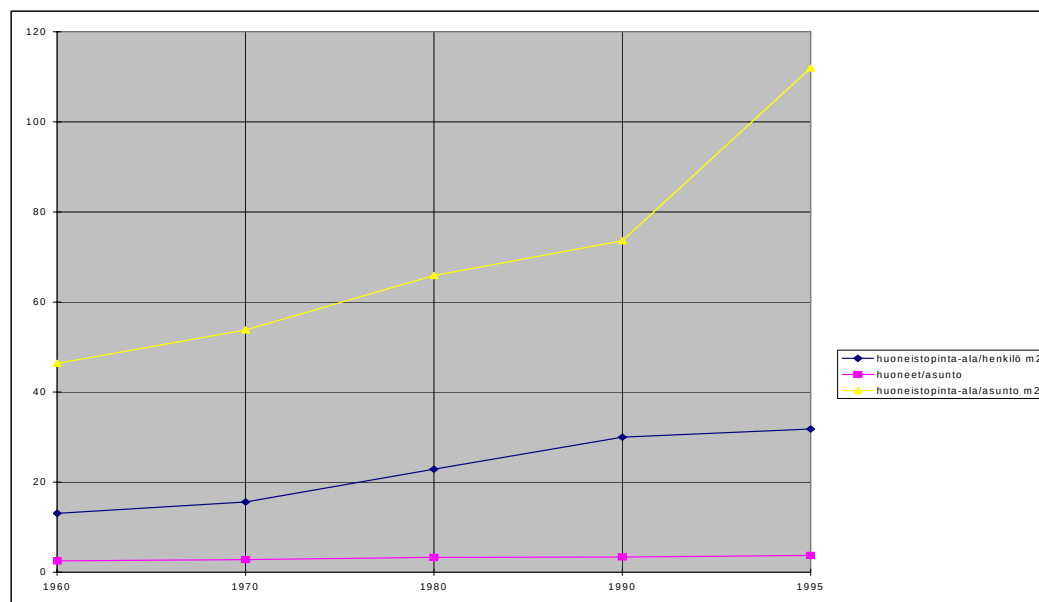
15 vuotta täyttäneistä oli v. 1990 vähintään keskiasteen koulutus 42,8 %:lla ja näistä korkean asteen koulutus 12,1 %:lla. Ilman perusasteen jälkeistä koulutusta oli 15 vuotta täyttäneistä 57,2 %.

Vanhusväestöstä yli 65-vuotiaiden osuus vuonna 1991 oli runsaat 16 %, jossa oli kasvua vuodesta 1985 liki 1,7 %. Vuonna 1997 oli yli 65-vuotiaita yhteensä 1.883 henkeä ja vuonna 2010 vanhusväestön määrä olisi jo 2000 henkeä..

Kuva 97: Vanhusväestön väestökehitys vuoteen 2030

Ahtaasti asuvia asuntokuntia oli v. 1990 24,8 %. Puutteellisesti varustettuja asuntoja oli asuntokannasta v.1990 11,2 % ja erittäin puutteellisesti varustettuja 11,3 %.

Kuva 98: Asumisväljyys

4. TAVOITTEET VUOTEEN 2010

4.1 Tavoitteet ja mitoitus

4.1.1 Valtakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet yleiskaavoitukselle

4.1.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat parhaillaan valmisteltavina valtioneuvostossa. Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet ovat osa uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueiden käytön ohjausjärjestelmää.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

- elinympäristöjen toimivuus, viihtyisyys, terveellisyys ja turvallisuus
- maisemien, kulttuuriympäristöjen ja luonnonarvojen vaaliminen
- luonnon virkistyskäytön edellytysten turvaaminen
- luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen
- toimiva aluerakenne eheytyvä yhdyskuntarakenne
- eheytyvä yhdyskuntarakenne
- toimivat yhteysverkostot
- energiahuollon edellytysten turvaaminen
- pääkaupunkiseudun erityiskysymykset
- luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset merkittävät aluekokonaisuudet

4.1.1.2 Rantojensuojeluohjelmia

Rantojensuojeluohjelmaan on Nurmeksesta valittu Pielisen selkäsaaret ja Mujejärven alue. Ne ovat arvokkainta meri- ja järviluontoa. Ohjelmaan kuuluvat alueet ovat valtakunnallisesti arvokkaita ja täyttävät lain vaatimukset edustaen monipuolisesti suomalaisen rantaluonnon eri tyyppejä. Ohjelman tarkoituksena on säilyttää nämä ranta-alueet luonnonmukaisina ja rakentamattomina. Rantojensuojeluohjelmaa toteutettaessa pyritään rakennusoikeuksia mahdollisimman suuressa määrin siirtämään suojelutavoitteiden mukaisesti saman maanomistajan omistamien alueiden sisällä.

Yleiskaavat laaditaan rantojensuojeluohjelman alueille. Yleiskaavamenettelyllä nopeutetaan suojeluohjelman toteutusta, edesautetaan maanomistajien tasapuolista kohtelua sekä selvitetään edellytyksiä siirtää ja vahvistaa rakennusoikeuksia osana rantojensuojeluohjelman toteuttamisesta maksettavaa korvausta. Yleiskaavojen rakennusalueet pyritään osoittamaan rantojensuojeluohjelma-alueiden ulkopuolelta.

Yleiskaavoja laadittaessa tulisi pyrkiä rantojensuojeluohjelman mukaiseen suojelualueiden toteuttamiseen, mutta paikallisten näkökohtien vuoksi voidaan ohjelmasta poiketa, mikäli suojelutavoite ei tästä olennaisesti vaarannu. Erityisesti poikkeaminen voi olla perusteltua, jos on runsaasti rantojensuojeluohjelmaan kuuluvia alueita. Yleiskaavan laadinta ei saa hidastaa rantojensuojeluohjelman toteuttamista, eikä yleiskaavan laatimiseen liittyviä rakennus- tai toimenpidekieltoja tulisi ohjelmaan kuuluvilla alueilla antaa yhtä viisivuotiskautta pidemmäksi ajanjaksoksi. Luonnonsuojelulain mukaisiin korvaustoimiin voidaan ryhtyä myös ilman kaavoitusta tai kaavan laadintavaiheessa.

Luonnonarvojen turvaamiseksi voidaan rantojensuojeluohjelman alueelle asettaa veneliikennelain ja maastoajoneuvolain mukaisia rajoituksia.

Yleiskaavoituksessa otetaan huomioon myös valtioneuvoston periaatepäättös vuodelta 1998 ekologisen kestävyys edistämisestä (hallituksen kestävä kehityksen ohjelma).

Lähde: Rantojen suojeleohjelman alueet, Ympäristöministeriö. Selvitys 97/91 Valtioneuvoston periaatepäättös Valtakunnallisista rantojen suojeleohjelmista 20.12.1990.

Suojelekohteet; Liite 17.

4.1.1.3 Vesihallituksen antamat tavoitteet

Vesihallituksen monistesarjassa 394 suositus alimmiksi rakentamiskorkeuksiksi Pohjois-Karjalassa on asetettu tavoitteeksi seuraavaa:

- alin hyväksyttävä rakentamiskorkeus on riippuvainen rakennuksen tai rakennelman laadusta ja käyttötarkoituksesta. Erityisesti ympärivuotiset asunnot, joille esim. lämpöeristeiden kastumisen seurauksena voi syntyä huomattavia vahinkoja, tulisi sijoittaa turvalliselle korkeudelle. Myös muut sellaiset rakenteet, jotka ovat arkoja veden vaikutuksille, tulisi sijoittaa mahdollisimman riskittömälle korkeudelle. Kevyempiä rakenteita voidaan niiden arvon ja vedenkestävyyden perusteella harkinnan mukaan sijoittaa myös alemmaksi.
- ympärivuotinen asutus tulisi sijoittaa niin ylös, ettei sinne tulva ulotu. Alimpana korkeutena voisi olla sellainen tulvakorkeus, jonka voidaan arvioida esiintyvän keskimäärin kerran 100-200 vuodessa. Vedenkorkeuden havaintovuotia on maamme vesistöissä kuitenkin yleensä huomattavasti vähemmän, joten näin harvinaisen tulvakorkeuden tilastollinen arviointi on vaikeaa. Tämän vuoksi on lähtökohdaksi valittu tilastollisesti keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintyvä ylin tulvakorkeus, johon suositellaan lisättäväksi vesistön erityispiirteistä johtuva lisäkorkeus. Alin suositeltava rakentamiskorkeus tarkoittaa rakennuksen alimman tulvan vaikutukselle aran rakenneosan korkeutta.
- alin rakentamiskorkeus voidaan edellä esitetyn perusteella määritellä kussakin vesistössä tai sen osassa seuraavien osatekijöiden summana:
 - keskimäärin kerran 50 vuodessa esiintyvä ylin tulvakorkeus (HW 1/50)
 - harkinnanvarainen lisäkorkeus 0,3 m. 1,0 m - avointen ulapoiden rannoilla harkinnanvarainen aaltoiluvara
 - mikäli tällä tavoin saatu korkeus on havaintojen mukaan joskus ylitetty, tulee tämä ylin havaittu tulvakorkeus ottaa määrääväksi rakennuspaikkaa ja perustamiskorkeutta hyväksyttäessä.

Lähde: Vesihallituksen monistesarja nro 394. suositus alimmaksi rakentamiskorkeudeksi vesistöjen rannalla Pohjois-Karjalassa, Vesihallitus 1986

Yleiskaavoituksessa otetaan huomioon myös Maa- ja metsätalousministeriön 1997 Suomen ympäristökeskuksella ja mm. Pohjois-karjalan ympäristökeskuksella laadittama Saimaa alueen tulvatorjunnan toimintasuunnitelma.

4.1.1.4 Vesiensuojelun tavoiteohjelma 2005

Vesiensuojelun tavoiteohjelmassa 2005 keskitytään haja-asutusalueen jätevesien puhtauden parantamiseen ja pohjavesien suojeluun. Tavoiteohjelmaan sisällytetyt pienvedet on tarkoitus suojella yleiskaavoilla.

4.1.2 Maakunnallisten suunnitelmien antamat tavoitteet

4.1.2.1 Seutukaavat maakuntakaavoiksi

Pohjois-Karjalan seutukaavojen uudistaminen maakuntakaavoiksi on parhaillaan vireillä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seutukaavat muuttuvat maakuntakaavoiksi viimeistään vuonna 2010, jollei niitä sitä ennen ole korvattu maakuntakaavalla tai kumottu.

4.1.2.1.1 Taajamien lähialueet ja kyläalueet

Seutukaavassa (maakuntakaavassa) maankäytön tavoitteeksi on asetettu nykyisen hajakeskitetyn rakenteen säilyttäminen. Tavoitteen toteuttaminen haja-asutusalueilla merkitsisi nykyisten peruspalveluiden säilyttämistä maaseudulla. Näin ollen asutuksen leviäminen runsaana haja-asutuksena taajamien lähiympäristöön ei ole tavoitteen mukaista eikä yhdyskuntarakenteen kannalta edullista.

Tienvariasutus on myös huono vaihtoehto niin asukkaan kuin rakenteenkin kannalta. Tienvariasutuksessa miljöökysymykset ja yleinen liikenneturvallisuus ovat vaikeasti hallittavissa.

Seutukaavan keskeiset tavoitteet haja-asutusalueiden rakentamisessa:

- kuntien maankäytönsuunnittelun tulee perustua koko kuntaa koskevaan rakennesuunnitelmaan esimerkiksi kuntasuunnitelman maankäyttöosaan liittyvänä.
- haja-asutusalueiden asutusrakennetta tulee kehittää siten, ettei asutus hajaannu nykyisestään ja että turvataan mahdollisimman kattavan peruspalveluverkon säilyminen maaseudulla.
- rakentamisen tulee olla luonteeltaan haja-asutusmaista. Jos nykyistä taaja-asutusta täydennysrakennetaan, sen tulee perustua osayleiskaavaan.
- uuden asutuksen sijoittamisella tulee pyrkiä nykyisen alempiasteisen tieverkon ja teknisen huollon verkoston mahdollisimman suureen hyväksikäyttöön.
- pääteiden varrella uusi asutus tulee sijoittaa olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen siten, ettei uusia liittymiä tule.
- uusi asutus tulee sijoittaa ensisijaisesti peitteiseen maastoon ja avoimilla alueilla olemassa olevien taloryhmien yhteyteen.
- uusi asutus tulee sijoittaa pääasiassa sellaiselle alueelle, jolla puhtaan käyttöveden saanti ja jätevesien käsittely on mahdollista.

Virkistys, suojelu, liikenne sekä palvelut ja työpaikat ym. seutukaavan tavoitteet otetaan kaavoituksessa huomioon.

Maakuntakaavoituksessa on Pohjois-Karjalan maankäytön ja aluerakenteen periaatteissa maakunnallisiksi alueiden käytön painopistealueiksi valittu:

- taajamien kehittäminen,
- rantojen käytön kehittäminen,
- yhteysverkkojen kehittäminen,
- suojelun kehittäminen,

- teknisen huollon kehittäminen,
- kylien kehittäminen.

Maakuntakaava tulee sisältämään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti:

- alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet
- maakunnan kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet
- ylimaakunnalliset maankäyttövyöhykkeet
- Pohjois-Karjalan aluerakenne
- rantojen käyttö
- virkistys- ja vapaa-ajan alueet

Pielisen-Karjalan seudun tärkeimmiksi toimenpiteiksi on esitetty:

- Pielisen-Karjalan kuntien palvelurakenteen selvittäminen/palveluiden turvaaminen,
- Inarin rajanylityspaikan aluerakenteellisten vaikutusten ja aluetarpeiden selvittäminen,
- Pielisen altaan rakenteellinen ja toiminnallinen selvittäminen,
- Ranta-alueiden rakentamisen periaatteiden esittäminen,
- Alueen kehittäminen omaleimaisena, ympäristöltään vetovoimaisena alueena.

Lähde: Seutukaavaliiton (nyk. Pohjois-Karjalan liitto) julkaisut

4.1.2.2 Virkistys-, suojelu- ja turvealueiden seutukaava

Virkistys-, suojelu- ja turvealueiden seutukaavan yleiskaavoitukselle asettamat tavoitteet:

Luokkasuositus

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee osoittaa yksityiskohtaisesti suojelun tarvitsemat alueet (SU).

Alueen käyttöä suunniteltaessa on selvittettävä mahdollisuudet käyttää kohdealuetta virkistys toimintoihin yhdistettynä. Suojelukohteen ympärille tulee rauhoittaa riittävän suuri alue (SU 2).

Alueen käyttöä suunniteltaessa on erityisesti otettava huomioon alueen sijainnin, luonnon kauneuden tai taiteellisesti arvokkaiden muistojen, esineiden tai rakennusten suojelulliset näkökohdat ja pyrittävä säilyttämään suojelulliset keskeiset ominaispiirteet (SU 4).

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee osoittaa ulkoilun ja rakentamisen tarvitsemat alueet ja esittää ohjeet ympäristön käytölle. Ranta-alueilla sekä ulkoilureittien ja keskustien läheisyydessä maanpinnan kaivaminen, louhiminen ja täyttäminen sekä muut niihin verrattavat toimenpiteet ovat sallittuja vain, jos ne eivät haittaa alueen pääasiallisen käyttömuodon mukaista toimintaa. Metsien käsittely tulee suorittaa maisemanhoidolliset näkökohdat huomioon ottaen (VI).

Suojelusuositus

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon geologinen ja maisemansuojelu. Alue 3,9 (SU).

Alueen käyttöä suunniteltaessa on lähtökohdaksi otettava, että kohde tulee suojella rakennus taiteellisen merkityksensä vuoksi. Alue 3.17 (SU 2).

Pohjois-Karjalan seutukaavaliiton liittovaltuusto on hyväksynyt yleistavoitteen, jonka mukaan seudun kulttuuri- ja virkistyspalveluiden määrän ja tason tulee vastata eri väestöryhmien tarpeita ja olla kaikkien tavoitettavissa. Sisäasiainministeriö on seutukaavamääräystä antaessaan lausunut, että suunnittelulla on luotava edellytykset sopivien alueiden varaamiseen retkeily- ja virkistystarkoituksia varten.

Virkistysuunnittelun tavoitteet on tarkennettu seuraavasti:

- 1 Virkistysaluesuunnitelma on laadittava siten, että kaikilla Pohjois-Karjalassa asuvilla on sekä kesällä että talvella mahdollisuus päivittäin, viikonloppuisin ja loma-aikana tapahtuvaan virkistäytymiseen.

Varsinaisia virkistysaluevarauksia on pyrittävä tekemään ainakin alueen suurimpien taajamien lähistöltä todellista tarvetta vastaten.

Pienehköjen taajamien ja samoin haja-asutusalueiden asukkaiden luonnossa tapahtuva virkistäytyminen hoidettaisiin jokamiehen oikeuden perusteella.
- 2 Ulkoilualueiden ja -reittien tavoitettavuuden tulee olla mahdollisimman hyvä. Ulkoilureitit on sijoitettava siten, että taajama-alueilta on välitön yhteys reittiverkostolle.

Haja-asutusalueilla on ulkoilureitit johdettava mahdollisuuksien mukaan paikallis- ja kyläkeskusten kautta.

Ulkoilureittejä suunniteltaessa on otettava huomioon yhteydet julkisiin liikennepalveluihin.
- 3 Virkistysalueiden suunnittelussa ja mitoituksessa on otettava huomioon matkailun tarpeet kuitenkin kaventamatta paikallisen väestön virkistäytymismahdollisuuksia.

Matkailukeskusten ja -kohteiden virkistysaluetarve on hoidettava mahdollisimman pitkälle kunnan yleiseen tarpeeseen varaamien virkistysalueen käytöllä.

Matkailun virkistyskäytön haitat on pyrittävä saamaan mahdollisimman vähäisiksi erilaisin kanavointitoimenpitein.
- 4 Vesillä liikkumista varten tulee kehittää sopivia reittejä ja keskeisille venealueille riittävä venesatamaverkosto.
Vesialueiden käyttö liitettävä kiinteästi virkistyskäyttöön.

4.1.2.2.1 Loma-asutuksen sijoitus

Suunnittelulla on pyrittävä saavuttamaan asetetut tavoitteet. Tarvittaessa on vaikutettava ennustetun loma-asuntomäärän kehittymiseen, vaikka se mitoituksen perusteella ei näytä välttämättömältä.

Loma-asutuksen sijoittelussa tulisi ottaa huomioon mm. seuraavat tekijät:

- ranta-alueiden soveltuvuus loma-asuntojen rakentamiseen (= rannan laatu, jyrkkyys, peitteisyys, ilmansuunta jne.)
- vesistön sietokyky
- pyrkimys tasapuolisuuteen eri maanomistajien kesken

- maisemalliset näkökohdat
- liikenneyhteydet
- elinkeinotoiminta
- rakennuslaki
- haja-asutuksen kyläverkko

Koska Pohjois-Karjalan seutukaava-alueen ulkopuolinen väestö ilmeisesti tulee lisäämään omarantaisten loma-asuntojen kysyntää, saattaa omarantaisten loma-asuntojen osuus vuoden 2000 ennusteluvusta muodostua hallitsevaksi. Tällöin on syytä suosia tehokkaasti rakennettavia loma-asutusalueita sekä keskitettyjä ratkaisuja harvan loma-asutuksen alueella.

Loma asutuksen sijoittaminen kyläkeskusten vaikutuspiiriin haja-asutusalueilla tukee ja vahvistaa ko. kyläkeskusta. Kyläkeskuksen vaikutuspiiriin voitaisiin lukea esimerkiksi 5 km:n säteellä sijaitseva loma-asutus.

4.1.2.2.2 Luonnontilaa muuttavat toimenpiteet

Vesistöön kohdistuvat rakentamistoiminnot muuttavat myös luonnonmaisemaa. Suurimpia muutoksia ovat aiheuttaneet voimalaitosten ja näiden vesialtain rakentaminen. Suuri ylä- ja alavesipinnan vaihtelu aiheuttaa huomattavia muutoksia maisemassa. Suuria muutoksia ovat aiheuttaneet myös Pohjois-Karjalan lukuisat järvenlaskut. Nykyisin pyritään kulttuurin (lähinnä uiton) mukanaan tuomia muutoksia vesistöihin korjaamaan entisöimällä uittoväyliä.

Rakennustoiminnasta valtaosa liittyy taajamien rakentamiseen. Rakentamisen levitessä on otettava huomioon tarvittavien virkistys- ja suojelualueiden turvaaminen taajamien tarpeisiin. Haja-asutusalueilla rakentaminen kohdistuu usein hajanaisesti luonnonmaisemaa muuttavasti (loma-asutus). Maatalouden rakentaminen liittyy kiinteästi talouskeskuksiin ja kulttuurimaisemaan.

Loma-asutus on muuttanut voimakkaasti ranta-alueiden maisemaa ja estänyt useissa tapauksissa ulkopuolisten pääsyn vesille. Suunnitelmallisuudella voidaan loma-asutusta sijoittaa mahdollisimman vähän maisemaa pilaavasti ja vesistöihin kohdistuvat vauriot välttämällä.

Teiden, voimalinjojen jne. rakentaminen kohdistaa myös muuttavat toimenpiteet maisemaan. Toimenpiteitä suunniteltaessa on maisemanhoidolliset näkökohdat otettava huomioon. Teiden rakentaminen ennen pääsemättömille alueille tuo mukanaan myös välillisesti muutosta luonnonmaisemaan paitsi rakentamisen myös kulumisen ja roskaantumisen muodossa.

4.1.2.2.3 Luonnonsuojelun tavoitteet

Yleistavoitteet

Ympäristönsuojelun kokonaisvaltaisena tavoitteena on ympäristön systeemien tasapainoisen kehityksen ylläpitäminen ja säätely. Tavoitetta voidaan toteuttaa seuraavasti.

- 1 Luonnonvarojen järkiperäinen ja säästäväinen käyttö sekä uusiutuvien luonnonvarojen hoito ja uudistaminen.
- 2 Alkuperäisen luonnon suojelu sen oman itseisarvon vuoksi.
- 3 Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen.

4 Maiseman muuttamisen säätely.

5 Ympäristön viihtyvyyden turvaaminen.

Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisellä pyritään turvaamaan mm. geenistön säilyminen tulevaisuuden arvaamattomia tarpeita varten. Se edellyttää riittävän laajojen luonnonmukaisten ekosysteemien ylläpitämistä.

Luonnontieteellinen tutkimus tarvitsee niin ikään riittävän laajoja alkuperäisen luonnon alueita perustutkimuksensa kohteeksi. Luonnon ja maisemien monimuotoisuus on myös tärkeä ihmisten viihtyvyyteen vaikuttava sosiaalinen tekijä.

Luonnonsuojelualuesuunnitelmassa rajoitetaan lähinnä toteuttamaan kohtia 2 - 4, jolloin kysymyksessä on alkuperäisen luonnon elementtien sekä maisemien suojelu.

Luonnonsuojelun tavoitteet voidaan jakaa myös

- kansainvälisen ja valtakunnallisen tason tavoitteisiin
- maakunnallisiin tavoitteisiin ja
- paikallisiin tavoitteisiin

Kansainvälisenä tavoitteena on erityisesti luonnon ekologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja jopa tietyissä tapauksissa palauttaminen. Valtakunnallisen tason tärkein tavoite on Suomen luontoon kuuluvien ekosysteemien ja maisematyyppien säilyttäminen. Maakunnallisella tasolla tulee tavoitteena olla sekä alueen tyypillisen luonnon säilyttäminen että erikoisuuksien suojelu. Tärkeimpinä maakunnallisina suojelukohteina ovat edustavat ja riittävän laajat näytteet kaikista maakunnalle tyypillisistä ekosysteemeistä ja luonnonmaisemista.

Luonnonsuojelun tavoitteista Pohjois-Karjalassa

Koska kuitenkin matkailun merkitys maakunnalle on suuri jo nyt ja etenkin tulevaisuudessa, jolloin se pyritään samaan peruselinkeinon asemaan, olisi erämaa-alueitakin mahdollisuuksien mukaan pyrittävä säilyttämään eri asteisesti suojeltuina. Pohjois-Karjalan matkailullinen imago lepää paljolti juuri luonnon koskemattomuuden varassa.

Luonnonsuojelun tavoitteita Pohjois-Karjalassa tarkennetaan seuraavassa selvittelemällä elementteittäin, mikä maakunnan luonnolle eri osa-alueille on tyypillistä sekä luonnonsuojelullisesti erityisen arvokasta.

Vesistöt

Vesistöjen ja vesien suojelua ei varsinaisesti ole sisällytetty tähän suojelusuunnitelmaan. Vedet on otettu huomioon vain silloin kun ne kaipaavat suojelua muustakin syystä, kuten erikoislaatuisten kasvillisuuden tai poikkeuksellisen arvokkaan linnuston vuoksi tai jokin maisemakokonaisuuden osana.

On kuitenkin huomattava, että useiden tässä suunnitelmassa suojeltavaksi esitettyjen kohteiden säilyminen edellyttää, ettei ympäristön vesistösuhteita radikaalisti muuteta esim. vesien säännöstelyllä, koskien perkaamisella tms. Tässä mielessä arkoja ovat useat suot ja matalat rehevät lintujärvet sekä rantamaisemat. Kaikissa vesistöjen muutoshankkeissa on luonnollisesti tutkittava myös niiden mahdollinen vaikutus luonnonsuojelukohteiden tilaan.

Eläimistö

Eläimistö suojelu on käytännössä eri eläinlajien elinympäristöjen suojelua. Harvinaistuvien lajien rauhoittaminen ei takaa lajien säilymistä, ellei kyllin laajoja alueita voida säilyttää riittävän

luonnontilaisina niiden ravinnonsaannin (kaikkina vuodenaikoina) ja lisääntymisen turvaamiseksi.

Pohjois-Karjalan erityistavoitteena tulee olla erämaaeläimistön elinympäristöjen turvaaminen. Useiden lajien kohdalla se onnistuu ilman erikoistoimenpiteitä eri puolilla lääniä olevien harvaan asuttujen saloseutujen ansiosta.

Vaihekaavassa on suoranaisesti eläimistöön kohdistuvina suojelualueina esitetty vain linnustonsuojelualueita.

Monipuoliset kokonaisuudet

Edellä on useaan otteeseen todettu, että luonnonsuojelun moninaisiin tavoitteisiin ylletään varmimmin, mikäli on mahdollista varata suojelualueiksi yhtenäisiä, laajahkoja luontosuhteiltaan monipuolisia komplekseja. Tällöin alueiden vähemmän arat osat toimivat puskurivyöhykkeinä arvokkaimpien tai herkimmin vaurioituvien luonnonosien ympärillä. Tämän kaltaisilla alueilla on myös mahdollista yhdistää onnistuneesti luonnonsuojelu ekstensiiviseen virkistyskäyttöön, ehkä jossain tapauksessa matkailuunkin.

Maisemansuojelualueet

Useimmat muut esittävät ns. monipuoliset kohteet on valittu maisemallisin perustein etenkin paikallisen väestön arvostamista kohteista. Ne käsittävät esim. harjua, joiden maakamaran ja metsien käsittelyssä tulisi erityisesti ottaa huomioon maisemanhoito. Niihin saattaa liittyä jokin, esim. tieteellisesti arvokas, tiukahkoa suojelua vaativa yksityiskohta (lehtokasvillisuutta tms.), jonka suojavyöhykkeenä lievemmin suojeltava maisemanhoitoalue tällöin toimii. Monissa kohteissa kysymyksessä ovat kuitenkin "vain" esteettiset arvot ja ihmisen viihtyvyys (Koitereen saaret, harjujen tiemaisemat).

Maisemansuojelu toteutuu varsinaisesti muun suunnittelun avulla esim. siten, että vältetään valtateiden ja voimalinjojen vetämistä näiden seutujen lävitse ja säädellään rakentamista rakennuslain antamien mahdollisuuksien mukaan.

Maisemansuojelu ei toki saa rajoittua vain vaihekaavassa mainittuihin erityisiin kohteisiin vaan maisemanhoidollisiin näkökohtiin pitäisi kiinnittää enemmän huomiota kaikessa muussakin toiminnassa, kuten metsien käsittelyssä, soranotossa, teiden suunnittelussa, rakentamisessa jne.

4.1.2.2.4 Suojelun tavoitteet

Esihistoriallisten muinaisjäännösten suojelu perustuu asiasta annettuun lakiin, jonka mukaan on "kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty".

Vaihekaavassa on kohdemerkillä osoitettu kaikki tällä hetkellä tiedossa olevat Pohjois-Karjalan esihistorialliset kohteet. Kohteiden määrittelyn on suorittanut museovirasto.

4.1.2.2.5 Suojelun tavoitteet

Seutukaavaliiton liittovaltuusto hyväksyi 5.4.1973 tavoitteen, jossa sanotaan, että suunnittelussa on pyrittävä luonnonsuojelun ja maisemanhoidon kannalta arvokkaiden alueiden sekä historiallisesti merkittävien kohteiden suojaamiseen ja Pohjois-Karjalan erikoispiirteiden

säilyttämiseen. Sisäasiainministeriö on painottanut samoja seikkoja seutukaavan laatimista varten antamassaan määräyskirjeessä.

Seutukaavaliiton liittohallitus on tarkentanut asetettua päätavoitetta. Liittohallitus katsoo, että

- arvokkaita historiallisia ja rakennustaiteellisia kohteita sekä kulttuuriarvoa omaavia alueita on pyrittävä suojelemaan
- alueen omaleimaisuus on pyrittävä säilyttämään suojelemalla erityisesti arvoja, jotka liittyvät asutukseen, elinkeinoihin, kirkolliseen ja sivistyshistorialliseen perinteeseen, sotahistoriaan ja liikenteeseen
- suojelun piiriin tulee kuulua riittävä osa kohteen ympäristöä kohteen suojaamiseksi
- suojeltaville kohteille on pyrittävä löytämään kohteen luonteeseen sopiva hyödyllinen käyttö

Vaihekaavaan sisällytetyt historialliset ja rakennushistorialliset kohteet muodostava kokonaisuuden, joka on laadittu runkokaavoitustyön yhteydessä tehdyn laajan inventoinnin ja sen täydennyksen pohjalta.

Kulttuuriympäristön osalta on erityisesti pyritty suojelemaan Pohjois-Karjalan erityispiirteitä painottamalla seudulle ominaisia seikkoja ja olosuhteita. Kulttuurimaisema on jaettu viiteen tarkasteluryhmään, jotka käsittävät asutushistorialliset, elinkeinohistorialliset kohteet. Seudulliset kohteet on pyritty käsittelemään mahdollisuuksien mukaan suurempina aluekokonaisuuksina.

Vaihekaavaan sisältyvä kulttuurisuojeleusuunnitelma on laadittu keskeisimmiltä osiltaan liittohallituksen asettamassa kulttuurisuojeleutyöryhmässä.

4.1.2.2.6 Suojelun tavoitteet

Pintavesien likaantuessa on hyvä- ja tasalaatuisen pohjaveden merkitys on jatkuvasti kasvanut yhdyskuntien vedenhankinnassa. Pintaveteen verrattuna pohjavedellä on monia muitakin etuja, kuten tasainen lämpötila, vähäinen käsittelytarve ja paremmat suojaamismahdollisuudet kriisitilanteissa. Koska pohjavettä muodostavat alueet ovat kuitenkin pääasiallisesti hiekka- ja soraharjuja, joiden maaperä läpäisee helposti veteen liuenneita lika-aineita, on pohjavesiesiintymien suojeleun kiinnitettävä riittävästi huomiota sekä alueellisissa että paikallisissa suunnittelu-tehtävissä.

Vedenhankinnan perusedellytys on riittävän puhtaan vedensaannin turvaaminen. Asutuksen veden tarve tulisi tyydyttää ensisijaisesti pohjavedellä tai tekopohjavedellä. Suunnittelulla olisi turvattava myös muu kuin asutuksen veden saanti.

Vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet on suojeltava pohjavettä pilaavilta toiminnoilta riittävin aluevarauksin.

Vesien pilaantumisen estämiseksi on viemäriverdet puhdistettava ja sen jälkeen johdettava niin, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa vesistöille.

Seutukaavatasolla pohjavesien suojeleusuunnitelma on kokonaisvaltainen esitys suojeltavista pohja-vesialueista ja niistä toiminnoista, joita on syytä rajoittaa pohjavesien puhtaana säilyttämiseksi.

4.1.2.3 Taajama- ja teollisuustoimintojen sekä loma-asutuksen alueet

4.1.2.3.1 Kehittämissuosituksia:

- Keskustan säilyttävän uudistamisen ohella taajaman arvokkaita ominaispiirteitä voidaan korostaa parhaiten tarkalla ja huolellisella rantojenkäytön suunnittelulla.
- Taajaman tulisi luoda Ylä-Karjalan seudullisena keskuksena hyvät valmiudet teollisuuden vastaanottamiseen aina suurteollisuutta myöten.

Nurmeksen osalta seutukaavaan on merkitty seuraavat aluevaraukset:

- 3.2 Nurmeksen taajama
 - Ylä-Karjalan seutukuntakeskus, jossa asukkaita 7100.
 - Palveluvarustukseltaan hieman puutteellinen kaupunkikeskus (D3).
- 3.2 pitkänmäen – Rauhalan teollisuusalue
 - Nurmeksen pääteollisuusalue, jonka sijainti taajamarakenteen kannalta hyvä. Samoin liikenteellisesti. Alue on vielä lähes kokonaan rakentamaton. Sen käytölle asettaa erityisvaatimuksia sijainti taajaman vedenottamon pohjaveden muodostumisalueella, joka on merkitty myös vahvistettuun seutukaavaan SU3 –alueena.
- Höljäkän kyllästämö
 - Aluevaraus on tarkoitettu turvaamaan kyllästämön tarpeet.
- Salmenkylä
 - Salmenkylän kyläkeskuksen palveluihin tukeutuva loma-asuntoalue, jossa rantaviivaa 8 km ja loma-asuntoja 15. Suunniteltu loma-asuntomäärä 50 loma-asuntoa.

4.1.2.3.2 Loma-asuntoalue

Suunnittelusuositus

Tiivistä loma-asutusta muodostettaessa tulee pääsääntöisesti laatia yleiskaavatasoinen maan käyttösuunnitelma, josta ilmenevät omarantaiseen loma-asutukseen varatut rakennusalueet, alueiden sisäiset liikenneväylät, liikennealueet sekä lähivirkistys- ja vapaa-alueet. Suunnitelmassa tulee aina käsitellä aina alueen jätevesijärjestelyt ja muu jätehuolto. (RA)

Suunnitelmaa laadittaessa tulee kiinnittää huomiota rakennusoikeuden tasapuoliseen jakaantumiseen.

Alueen käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon uiton aluetarpeet. Alueet 2.8, 2.10, 2.11, 3.4, 5.10, 6.4, 8.5, 11.7, 11.8, 12.9, 14.6, 15.4, 15.6, 15.7.

4.1.2.3.3 Kehittämissuositukset

Keskustan säilyttävän uudistamisen ohella taajaman arvokkaita ominaispiirteitä voidaan korostaa parhaiten tarkalla ja huolellisella rantojenkäytön suunnittelulla.

4.1.2.3.3.1 Rantojen suunnittelun kehittämissuositukset

Kyseen ollessa maisemallisesti merkittävästä luonnon vaihteluväyhykkeestä, tulisi ranta-alueiden suunnitteluun kiinnittää erityistä huomiota. Loma-asuntorakentamisen paineen keskittyessä Pohjois-Karjalassa edelleen pääosin ranta-alueilla tulisi sitä pyrkiä ohjaamaan mahdollisimman tehokkaasti.

Pohjois-Karjalan seutukaavan osoittaessa alueet, joilla tiivis loma-asuntorakentaminen on katsottava tarkoituksenmukaiseksi ja varatessa seudulliset merkittävät virkistys- ja suojelualueet tulisi seutukaavaa tarkentavissa ja yksityiskohtaisemmissa ranta-alesuunnitelmissa pyrkiä seuraaviin tavoitteisiin.

Yleiskaavatasolla olisi kiinnitettävä huomiota koko kunnan kattavien rantayleiskaavojen laadintaan. Näissä olisi tarkoituksenmukaista käsitellä elinkeinoelämän sekä paikallisen virkistyskäytön ja luonnonsuojelun ranta-aluevaraukset. Tällöin nämä aluevaraukset voitaisiin ottaa rajoittavina tekijöinä huomioon sijoitettaessa yksittäistä loma-asutusta ranta-alueille. Sillä myös haja-asutus-luonteinen loma-asutus, jos sitä ei lainkaan ryhmitellä, voi sulkea koko edessään olevan rantaviivan.

Toisaalta tulisi yksityiskohtaista ranta-alueiden kaavoitusta kehittää. Yksinkertaisempia ja suurempia aluekokonaisuuksia käsittäviin ranta-alue suunnitelmiin tulisi päästä. Tällaisia rantakaavan korvaavia suunnitelmia voisivat olla esimerkiksi rantaosayleiskaavat. Näissä ei vielä osoitettaisi rakennuspaikkoja vaan varsinainen rakentaminen tapahtuisi osayleiskaavaan perustuvien alueellisten poikkeuslupien perusteella (palstoitus suunnitelmat).

Haja-asutusluonteista loma-asutusta tulisi pyrkiä ryhmittelemään siten, että kaikilla ranta- ja vesistöalueilla säilytettäisiin ja taattaisiin mahdollisuus jokamiehen oikeudella tapahtuvaan luonnon virkistyskäyttöön.

4.1.2.3.4 Loma-asuntoaluevarausten tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Pohjois-Karjalan seutukaavaliiton liittovaltuusto on hyväksynyt yleistavoitteen, jonka mukaan suunnittelulla on luotava edellytykset ranta- ja muiden sopivien alueiden varaamiseen loma-asutusta, retkeily- ja virkistystarkoituksia sekä riittävän suuria matkailukeskuksia varten.

Seutukaavan 1. vaiheessa varattiin alueita retkeily- ja virkistystarkoituksia sekä matkailukeskuksia sekä riittävän suuria matkailukeskuksia varten.

Seutukaavan 2. vaiheessa käsitellään loma-asutuksen aluevarauksia ranta-alueilla.

Seutukaavaliiton loma-asutussuunnitelman tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet ovat seuraavat:

1 Tukea maaseudun asukkaiden toimeentuloa ja palveluja ohjaamalla loma-asutusta ensisijaisesti kyläkeskusten läheisyyteen

Osoitetaan loma-asuntoalueet, joille on tarkoituksenmukaista varata mahdollisuus tiiviin loma-asutuksen muodostamiseen ensisijaisesti kyläkeskusten, lähinnä niissä sijaitsevien kauppapalvelujen vaikutuspiiristä.

Tällaisella haja-asutusalueiden osa-aika-asutuksella on paikoittain hyvinkin ratkaiseva

merkitys alueen palvelujen säilymiselle. Loma-asutuksen muuttuminen pysyväisasutukseksi ei kylien

läheisyydessä ole myöskään niin epäsuotavaa kuin ilman peruspalveluja olevilla haja-asutusalueilla.

- 2 Tiiviit loma-asuntoalueet on pyrittävä sijoittamaan suurten vesistöjen ranta-alueille
 Kysytyimpiä loma-asuntojen rakentamiskohteita ovat suurten vesistöjen ranta-alueet. Niille rakentamista puoltavat myös vesistönsuojelulliset näkökohdat.
- Vesistön sietokyvyn alarajana voitaisiin pitää neljää hehtaaria vesialuetta loma-asuntoa kohden ottaen huomioon vesistölliset olosuhteet ja vesien käyttö.
- 3 Edistää rantojen suunnitelmallista rakentamista
- Osoitetaan loma-asuntoalueet, joille tiivis loma-asuntorakentaminen on tarkoituksenmukaista. Muille ranta-alueille loma-asuntorakentaminen olisi pääasiassa haja-asutusalueluonteista.
- Esitetään suunnittelumalli tiiviiden loma-asuntoalueiden toteuttamiselle.
- 4 Loma-asutuksen on sovelluttava harjoitettavaan elinkeinotoimintaan
- Laajat hyvät maatalousalueet on elinkeinotoiminnan ja rantamaisemankin suhteen jätettävä yleensä rakentamatta.
- 5 Loma-asuntoalueiden tulee tukeutua pääosin olemassa olevaan tieverkkoon
- Loma-asuntoalueet tulisi sijoittaa siten, että ne ovat helposti saavutettavissa julkisin kulkuneuvoin.
- Tiestön suuntautuminen on pyrittävä ottamaan huomioon siten, että varsinainen päätie kulkisi loma-asuntoalueille palvelupisteiden kautta (ns. "pakkosyöttö").
- Uusien loma-asuntoalueiden rajaamisessa on käytetty lisäksi seuraavia periaatteita:
- alue muodostaa (laajan) suunnittelukokonaisuuden (osayleiskaavayksikön) siten, että tarkemmassa suunnitelmassa voidaan loma-asutukselle ja muille alueelle kohdistuville maankäyttötarpeille varata tarkoituksenmukaisimmat alueet (alueet kyläkeskusten läheisyydessä)
 - alueen soveltuvuus loma-asutukselle (rannan ja vesistön ominaisuudet)

4.1.2.3.5 Loma-asuntoaluevaraukset

Mitoitus:

Kaavan tiiviit loma-asuntoalueet (RA) käsittävät omarantaisen loma-asuntorakentamisen tiheyden enimmillään kymmenen loma-asuntoa rakentamiseen soveltuvaa rantaviivakilometriä kohden. Tällä mitoituksella ei omarantaisen loma-asutuksen sitä sopivasti ryhmittelemällä ole katsottu johtavan liian tiheään rakentamiseen ja että myös näillä alueilla voidaan säilyttää jokamiehen oikeudella tapahtuva luonnon virkistyskäyttö (riittävän suuret yhtenäiset vapaa-alueet).

Tiiviin loma-asutuksen alueita on pyritty löytämään sellainen määrä, että niille pystyttäisiin sijoittamaan vähintään joka kolmas vuoteen 2000 mennessä rakennettavaksi ennustetuista loma-asunnoista. Toisaalta aluevarauksia tehtäessä on katsottu, että niille pystyy sijoittumaan mitoituksen puitteissa jopa puolet ennustetusta loma-asuntomäärän lisäyksestä.

Kaikkiaan tiiviin loma-asutuksen 62 aluevaraukseen sisältyy rantaviivaa yhteensä 782 km. Jos alueet rakennettaisiin tiheydellä 7 loma-asuntoa/kokonaisrantaviivakilometri, niin vuoteen 2000 ennustetusta 9400 loma-asunnon lisäyksestä joka kolmas rakennettaisiin näille alueille. Jos alueet toteutuisivat tiheydellä 9 loma-asuntoa/ kokonaisrantaviivakilometri, niin joka toinen vuosina 1980 - 2000 rakennettavista loma-asunnoista sijoittuisi seutukaavan loma-asuntoaluevarauksille.

4.1.2.3.6 Määräysten ja suositusten käyttö

Loma-asuntoaluevaraukset perustuvat asetettuihin tavoitteisiin ja suunnitteluperiaatteisiin. Tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi sekä alueiden erityispiirteiden esiintuomiseksi on aluevarauksille kohdennettu määräyksiä ja suosituksia aluerajausta täydentämään.

Alueiden toteuttamisen ja suunnitelmallisen rakentamisen edistämiseksi on kaikkia loma-asuntoaluevarauksia koskien annettu suunnittelusuositus, jossa painotetaan seuraavia seikkoja:

- jatkosuunnittelun tärkeyttä
- alueiden jätevesi- ja muun jätehuollon järjestämistä
- rakennusoikeuden tasapuolista jakautumista

Tämän suunnittelusuosituksen lisäksi kahdelle loma-asuntoaluevaraukselle on annettu suunnittelumääräys sekä 25 alueelle suunnittelusuositus. Määräyksillä ja suosituksilla on pyritty tuomaan esiin merkittävimmät ristiriidat loma-asutuksen ja alueen muun maankäytön välillä.

Loma asuntoalueet ovat seutukaavatasoisia, suhteellisen yleispiirteisiä aluevarauksia. Näin kaikilla aluevarauksilla tulee kiinnittää erityisesti huomiota tiiviin loma-asutuksen tarkoituksenmukaiseen sijoittamiseen.

Kun loma-asuntoalueet on rajattu suuriksi aluekokonaisuuksiksi, sisältyy niihin myös muita toimintoja kuin loma-asutusta. Eräillä alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee mm. uiton toimipaikkoja. Näiden alueiden jatkosuunnittelussa tulee ratkaista tarkoituksenmukaisin uiton toiminnan ja loma-asutuksen suhde. Tällaisia alueita kaavassa on kaikkiaan 14.

4.1.2.3.7 Toteuttaminen

Loma-asuntoalueilla on pitäyditty seutukaava- tasoisessa suhteellisen yleispiirteisessä suunnittelussa. Kun alueet on rajattu yleensä laajoiksi aluekokonaisuuksiksi, tulee niihin sisältymään myös rakentamattomaksi jääviä alueita, seutukaavamerkinöihin perustuen esimerkiksi lähivirkistys- ja vapaa-alueita.

Näin ollen suunnitelmaa tehtäessä on lähdetty siitä, että alueiden rakentamisen tulisi tapahtua yksityiskohtaisemman suunnitelman pohjalta. Kun loma-asuntoalueet on pyritty löytämään ensisijaisesti kyläkeskusten läheisyydestä, voitaisiin tällainen suunnittelu kytkeä esimerkiksi kyläkeskuksen kehittämissuunnitelmaan. Tällöin voitaisiin ottaa huomioon esim. kylän elinkeino toiminnan kehittämisestä syntyvästä loma-asutuksesta ja syntyvästä loma-asutuksesta aiheutuvat ristiriidat ja ratkaista ne jo suunnitteluvaiheessa. Näin kylien asukkaat ja kunta voisivat olla suhteellisen tiiviisti mukana alueiden suunnittelussa, eikä loma-asutuksen suunnittelua nähtäisi pelkästään maanomistajien intressinä.

Maanomistajien asenteilla on kuitenkin ratkaiseva merkitys, sillä viime kädessä loma-asuntojen rakentaminen on riippuvainen maanomistajien toimenpiteistä: maan myynnistä, vuokrauksesta, alueen suunnittelusta loma-asutukselle, maatilamatkailun kehittämisestä jne.

Koska rantakaavoitus on edistynyt Pohjois-Karjalassa suhteellisen hitaasti ja kun rantakaava-alueet ovat yleensä olleet hyvin pieniä aluekokonaisuuksia, on suunnittelussa pyritty luomaan rantakaavoitusta yksinkertaisempi suunnittelumalli seutukaavan loma-asuntoalueiden toteuttamiselle.

Suunnitteluosuutuksessa esitetäänkin, että alueiden toteutumisen tulisi perustua alueelle laadittavaan yleiskaavatasoiseen maankäyttösuunnitelmaan. Tällainen suunnitelma voisi parhaimmillaan olla lähelle rantakaavatarkkuutta viety osayleiskaava. (pohjakartan mittakaava 1 : 10 000)

Osayleiskaavassa ei vielä osoitettaisi rakennuspaikkoja vaan siinä osoitettaisiin rakennettavat alueet ja näille rakennettaville alueille maanomistajat laadittaisivat palstoitussuunnitelmat. Näiden palstoitussuunnitelmien pohjalta lääninhallitus myöntäisi alueelliset poikkeusluvut. Alueellisten poikkeuslupien voimassaoloaikaa tulisi tällöin säätää nykyistä pitemmäksi.

Tällaisen yleiskaavatasoisen suunnitelman avulla voitaisiin loma-asutus ryhmitellä tarkoituksen mukaisella tavalla ja turvata aluevarauksilla mm. paikallisen asutuksen perinteisesti käyttämät venevalkamat, uimapaidat jne.

Ennustetusta loma-asuntojen lisäyksestä suuri osa tulee sijoittumaan esitettyjen loma-asuntoalueiden ulkopuolelle maa- ja metsätalousalueille. Näillä tavanomaisilla alueilla loma-asuntojen rakentaminen tapahtuisi yleensä hajarakennusoikeuden puitteissa. Sisäasiainministeriön yleiskirjeen (762/501/70) periaatteen mukaan enintään 5 loma-asuntoa/rantakilometri, kun rakennuspaikoiksi käytetään enintään neljännes rantaviivasta ja kun rakentamattomaksi jäävään osaan sisältyy vähintään yksi 250 metrin levyinen vapaa-alue.

Myös muille seutukaavassa osoitetuille loma-asuntoalueille voidaan laatia rantakaava. Seutukaavan tiiviiden loma-asuntoaluevarausten merkitys on kuitenkin siinä, että näitä alueita kaavoitettaessa ja alueille poikkeuslupia myönnettäessä voidaan sallia enemmän rakennusoikeutta kuin tavanomaisia maa- ja metsätalousalueita kaavoitettaessa.

Jos perinteinen omarantainen loma-asutus korvautuu yhä enenevässä määrin muilla loma-asumismuodoilla eikä siis ennustettua loma-asuntomäärää tulla rakentamaan, säästää se huomattavasti rantaresursseja. Näin ollen tulisikin tehostaa maaseudun autioituneiden maatilojen ja muun rakennuskannan käyttöä loma-asutukseen. Kuitenkin niin, että myös tämäntyylinen loma-asutus sijoittuisi ensisijaisesti kyläkeskusten läheisyyteen.

4.1.2.4 Taajamien lähialueet, kylä-, liikenne-, erityistoimintojen sekä eräät maa- ja metsätalousalueet ja niistä aiheutuvat muutokset seutukaavaan 1 ja 2

Tästä seutukaavasta tälle yleiskaava-alueelle sijoittuvat lähinnä seuraavat aluevaraukset:

- Kyläalueet AT
 - Savikylä
 - Salmenkylä
 - Lipinlahti
 - Höljäkkä

- Tieliikennealueet
 - Joensuu – Kajaani valtatie
 - Lukanpuron paikallistie
 - Kynsiniemen paikallistie
 - Kuokanvaaran paikallistie
- Vesiliikenne
 - Porosaaren laivaväylä
 - Kynsisaaren laivaväylä
 - Koudansalmen laivaväylä
 - Vinkerlahden laivaväylä
 - Bomban laivaväylä
 - Kuokkastenkosken pudotuspaikka

Suunnittelusuositukset

Taajaman lähialue: Rakentamisen alueelle on sopeuduttava ympäristön maankäyttöön ja ympäristön maankäyttöön ja sitä tulee säädellä vähintään yleiskaavatasoisella maankäytön suunnitelmalla ja/tai rakennusjärjestyksen erityismääräyksin.

Kyläalue: Uudisrakentamisen tulee olla ympäristöön sopeutuvaa ja sitä tulee edistää maankäyttösuunnitelmin.(AT)

4.1.2.4.1 Suunnittelumääräykset

Valta- ja kantatiet sekä eräät seudulliset tiet: Pääteiden (valta-, kanta-, ja tärkeimmät seudulliset tiet) varrella tulee uudisrakentaminen pääosin ohjata haja-asutusluonteisesti olemassa olevan kyläasutuksen yhteyteen. Tällöin tulee käyttää jo olevia rinnakkaisteitä ja pääsyteitä siten, ettei pääteiden liittymätiheys kasva. Rakentamisetäisyyden pääteistä tulee olla vähintään 100 m ellei edellisistä luonnonolosuhteista ja rinnakkaistiejärjestelyistä muuta johdu.(VT ja ST)

Soranottoalue: Maa-aineslupaa haettaessa tulee alueelta esittää maa-aineslain 5 §:n tarkoittama ottamissuunnitelma, josta tulee hankkia seutukaavaliiton lausunto.(EO 2)

Maa-aineslupaa haettaessa tulee alueelta esittää maa-aines 5 §:n tarkoittama ottamissuunnitelma, josta tulee hankkia seutukaavaliiton lausunto. Ottamissuunnitelmassa tulee esittää ottamisalueen ja ympäröivän maankäytön yhteensovittaminen aineiden oton jälkeen.(EO 3)

4.1.2.4.2 Vesiliikenne

4.1.2.4.2.1 Tavoitteet

Rahtiliikenne:

Rahtiliikennettä varten tulee Pielisen alueelle kehittää proomuliikennettä palveleva laivaväylä- ja teollisuussatamaverkosto olemassa olevan teollisuuden ja seutukaava 2:n teollisuusaluevarausten perusteella.

Matkustajaliikenne:

Matkustajaliikennettä varten tulee Pielisen alueelle kehittää laivaväylä- ja laivalaituriverkosto aluerakenne, matkailupalvelut sekä luonnonolosuhteet huomioon ottaen.

Veneliikenne:

Veneliikennettä varten tulee Pielisen alueelle kehittää veneväylä- ja venesatamaverkosto alue rakenne ja luonnonolosuhteet huomioon ottaen.

Erityisesti tulee ottaa huomioon kalastussatamien tarve.

4.1.2.4.3 Suunnitteluperiaatteet

Seutukaavaliiton liittovaltuusto on kokonaissuunnitelman yhteydessä hyväksynyt väyläalueet, joihin seutukaavan väylä- ja satama-aluevaraukset perustuvat.

Rahtiliikenteen satamina on seutukaavassa käsitelty teollisuussatamia, jotka ovat syväsatamia tai vähintään 2,4 metrin väylän pienehköjä satamia, joista voidaan purkaa ja lastata tavaraa laiva- tai proomukuljetukseen.

Väyläalue	Väyläluokka	Kulku- syvyys	Pääliikenne muoto
Syväväyläalue	Syväväylät	$\geq 4,2$ m	Syväväylä- alukset nippu-uitto
Laivaväyläalue	Pääväylät	$\geq 2,4$ m	Nippu-uitto, proomu- ja matkustaja- liikenne
Veneväyläalue	Sivuväylät/ muut viralliset uitto- väylät	$< 2,4$ m	Nippu-uitto, matkustaja- liikenne, veneily

Kuva 99: Väyläalueita vastaavat väyläluokat

Joensuun ja Puhoksen kaltaisia syväsatamia ei ole kuitenkaan tarpeen rakentaa. Teollisuussatamia on esitetty suurehkojen teollisuuslaitosten tai -alueiden yhteyteen tai läheisyyteen niin, että ovat hyvin saavutettavissa. Esitettyjen uusien teollisuussatamien läheisyyteen on suositeltavaa sijoittaa ensisijassa sellaista teollisuutta, joka voi tehokkaasti käyttää hyväksi vesikuljetuksen mahdollisuuksia.

Uudet teollisuussatamat on nähtävä ennen kaikkea pitkän aikavälin vesiliikenteen kehittämisen mahdollisuuksina.

Matkustajaliikenteen satamina on käsitelty laivaväyläalueella olevia pääasiassa matkustajaliikenteeseen tarkoitettuja satamia. Laivasatamia on esitetty taajamiin sekä matkailu- ja virkistyskohteisiin.

Aluevaraukset:

Seutukaavassa on esitetty vesiliikenteestä teollisuus- ja laivasatamat, uiton toimipaikoista pudotuspaikat, joita käsitellään tarkemmin seutukaavan selostuksen kohdassa 3.35, sekä vesitieverkosta syvä- ja laiva-väylät.

Seutukaavan väyläverkko sisältää syvä väyliä noin 120 km ja laivaväyliä noin 710 km.

Satamaverkko sisältää 13 teollisuussatamaa, 28 laivasatamaa sekä uiton toimipaikkaa, 5 nipun siirtolaitetta ja 3 sulkua.

Uiton pudotuspaikat ja niihin liittyvät väylävaraukset on otettu mukaan työryhmän laatimasta erillisestä selvityksestä.

Taulukosta (Pohjois-Karjalan satamaverkko kunnittain 2010)

NURMES

Syväväylät	- km
Laivaväylät	67 km
Väylät yhteensä	67 km
LV1	1 kpl
LV2	2 kpl
LV3	2 kpl

4.1.2.4.4 Tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet

Seutukaavaluonnokseen sisältyvän suunnitelman tavoitteena on tavoitteellisen aluerakenteen pohjalta yhteen sovittaa pudotuspaikat ja muut maan- tai vesistökäyttömuodot niin, ettei pudotuspaikan toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa ympäristölle eikä muulle vesistönkäytölle, ja toisaalta niin, ettei muu maan- tai vesistönkäyttö aiheuta haittaa uiton toiminnalle ja sen tarkoituksenmukaiselle kehittämiselle.

Uiton toimintaedellytykset tulee turvata vähintään nykyisen suuruusille uittomäärille.

Pudotuspaikkojen tulisi turvata uitettavalle puulle kohtuullinen vesistön saavutettavuus niin, etteivät puun alkukuljetusmatkat muodostu kohtuuttoman pitkiksi.

Pudotuspaikkojen sijaintiin kohdistuvien erityisvaatimusten (mm. vesiväylät, veden syvyys, maaston topografiset ja geotekniset edellytykset, tiet, hyönteistuhojen vaikutukset, tuuliolosuhteet) suhteen suunnitelman lähtökohtana on pidetty voimassa olevissa uittosäännöissä olevia tai uusittavana oleviin uittosääntöihin otettavaksi esitettyjä pudotuspaikkoja. Näihin sisältyvät pudotuspaikat ovat kaikki aikaisemmin käytössä olleita tai nykyisin käytössä olevia.

Suunnitteluperiaatteena on pidetty uittosäännön vahvistamisen edellytysten huomioon ottamista

Tarkastelu kohdistuu erityisesti uiton toiminnansopeutumiseen alueiden muihin käyttömuotoihin ja -tarpeisiin.

Suunnitelmassa on esitetty uusi rakentamaton pudotuspaikka vai silloin, kun se on tarpeen korvaamaan vanha, uiton kannalta epätarkoituksenmukainen tai vesilain säännösten kanssa ristiriitainen paikka. Uudet pudotuspaikat on esitetty alueilla, joihin vesipiiri on tehnyt alustavat suunnitelmat.

Aluevaraukset:

Seutukaavassa on Pohjois-Karjalaan esitetty 31 pudotuspaikkaa.

Seutukaavan selostuksessa on esitetty uiton toimintaan tarpeelliset alueet, jotka tulee ottaa huomioon yksityiskohtaisemmissa suunnitelmissa.

Uiton toimipaikan lähialueilla käyttöä järjestettäessä tai suunniteltaessa tulee ottaa huomioon uitosta lähiympäristölle kohdistuvat häiriötekijät. Olosuhteista riippuen uiton toimipaikkaa on suositeltavaa käyttää myös muun vesiliikenteen tarpeisiin.

Seutukaavaaluonnokseen sisältyvien pudotuspaikkojen aluevaraukset ovat yhteensä 31 ha.

4.1.2.4.5 Voimalaitos- ja voimajohtoalueet

4.1.2.4.5.1 Tavoitteet

Pohjois-Karjalan energiahuollon yleistavoitteet on esitetty "Kokonaissuunnitelma 1984 - 2010" – julkaisussa.

Sähkönhuollon tavoitteena on saattaa Pohjois-Karjalan 400 kV:n suurjänniteverkostoon sekä kaikki kuntakeskukset ja suuret teollisuusalueet 110 kV:n suurjänniteverkostoon.

Aluevaraukset:

Seutukaavassa on mukana 400 kV:n ja 110 kV:n voimajohdot, voimalaitokset ja kytkinasema.

Johtoalueen leveys on 400 kV:n linjalla 62 m ja 110 kV:n linjalla 46 m. Kaavassa esitettyjen 400 kV:n johtolinjojen pituus on 54 km ja 110 kV:n linjojen pituus 943 km. Niiden aluevarausten yhteispinta-ala on 4 676 ha.

Suurjännitelinjojen välittömään läheisyyteen ei ole suotavaa sijoittaa asuntorakentamista.

4.1.3 Rakennesuunnitelman 2010 yleiskaavasuunnittelulle asettamat tavoitteet

4.1.3.1 Tavoitetila vuonna 2010

Nurmes toimii yksityisten ja julkisten palvelujen osalta joustavana, monipuoliset palvelut tarjoavana kuntana ja säilyttää asemansa Pielisen-Karjalan alueen ja maakunnan, Pohjois-Karjalan, tärkeänä kaupunkikuntana väestöpohjansa ja keskustansa ansiosta.

Nurmeksen luontaiset ominaisuudet ja viihtyvyys vahvistavat sen vetovoimaa asuin- ja koulutusympäristönä ja yritystoiminnan sijaintipaikkana sekä vapaa-ajan vieton kohteena. Nurmes on vetovoimainen eläkeläisille ja vanhuksille tarjottavien palvelujen monipuolisuuden ja laadun suhteen.

EU:n aluepolitiikkaa käytetään hyväksi korkeatasoisin aluepoliittisin ohjelmin Nurmeksen ponnisteiluissa niin maaseutualueiden kuin keskustaajamankin kehityksen turvaamiseksi.

Alueiden käytön ja rakentamisen järjestämisessä otetaan huomioon eri lakien ja asetusten sekä valtakunnan- ja maakunnantason sekä kunnan itsensä kuntasuunnittelulle ja sitä kautta alueiden käytölle ja rakentamisen järjestämiselle asetetut tavoitteet.

Kuntarakenne ja palvelut

Yleiskaavan tavoitteena on vahvistaa seutukunnan (Nurmes - Juuka - Valtimo) keskuksena olemista, mikä pitäisi palveluja tarjottaessa ja suunniteltaessa ottaa huomioon.

Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää keskustaajama kaupunkikeskustana ja sen ympäristössä kolme pääkylää, joilla sijaitsee tai joille suunnitellaan maaseudun peruspalveluita ja joita pidetään kunnan tasapuolisen kehittämisen ja rakentamisen kannalta edullisina (Näitä kyliä ovat Lipinlahti, Savikylä ja Ylikylä). Näistä kylistä rantaosayleiskaava-alueelle sijoittuvat Lipinlahti ja Savikylä. Muut kylät säilyvät kuntarakenteen kannalta peruskylinä. Näistä kylistä rantaosayleiskaava-alueelle sijoittuvat Höljäkkä ja Salmenkylä.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on pitää maaseutu elinvoimaisena

- tukemalla eri palveluita kylän keskuksissa,
- varmistamalla työstä saatavaa toimeentuloa kehittämällä maaseutuelinkeinoja (myös luomu- ja perinnekasvien viljelyn sekä perinnemaiseman hoidon suuntaan), virkistys- ja matkailupalveluita sekä niiden markkinointia, ja
- kehittämällä kuntayhteistyötä julkisten ja kaupallisten palveluiden turvaamiseksi Nurmeksen reuna-alueilla.

Palvelujen säilyttämiseksi ja monipuolistamiseksi palvelusektorilla tulisi tehdä syvälleikäviä muutoksia, jotta myös hyvinvointipalveluja kyettäisiin tarjoamaan vanhenevalle väestölle. Jokaisella nurmekselaisella tulee olla yhdenvertainen oikeus peruspalveluihin, kuten sairaan-, lasten- ja vanhustenhoitoon sekä koulutukseen, sekä mahdollisuuksien mukaan myös kauppa-, posti- ja liikennepalvelujen joustavaan käyttöön esim. siten, että kunta järjestää asiointiliikennettä em. kohderyhmälle.

Sosiaalitoimen hallinnolliset toiminnot keskitetään. Avo- ja vanhustenhoitopalveluja viedään ihmisten luo eri alueille, kylille ja koteihin. Vanhusten ja vammaisten ihmisten pääsy palvelujen luo turvataan. Uudet hoitopaikat ovat pieniä kodinomaisia yksiköitä (yksittäisiä perhekoteja yms).

Suunnitelmakaudella varaudutaan koulujen valtionapujen muutoksiin siten, että koulupalveluja jouduttaneen tarkistamaan.

*Tavoitteellinen kuntarakenne ja maaseudun aluejako; **Liite18.***

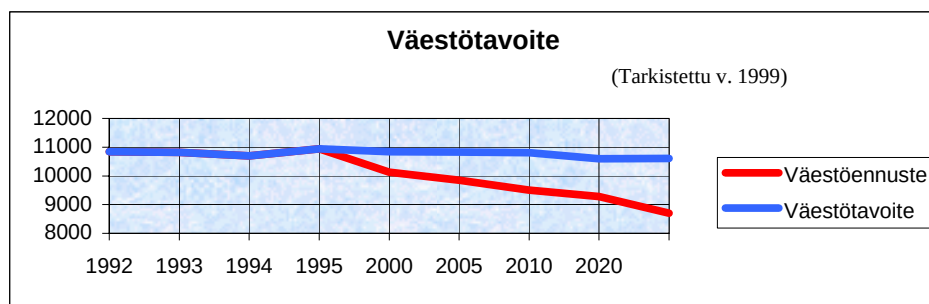
4.1.3.2 Väestö

4.1.3.2.1 Nurmeksen väestötavoitteet

Tavoitteena on, että vuonna 2010 Nurmeksen asukasmäärä sijoittuu vaihteluvälille 9.500-10.800 asukasta, mikä on valittu Nurmeksen yleiskaavoituksen mitoitusperusteeksi. Seutusuunnitelman 1988-2010 ennuste vuodelle 2010 on 10.900 henkeä. Ennuste perustui kehitysnäkymiin 80-luvun alkupuolella. Seutukaavaliiton atk-ohjelmalla on ajettu uudempien tietojen mukainen omavaraisen-nuste, joka päättyi 10.200 henkeen vuonna 2010, josta taajamassa 6.400 ja haja-asutusalueella 3.800 henkeä.

Rakennesuunnitelman 2010 tavoiteasukasmäärän odotetaan jakautuvan alueellisesti seuraavasti:

- taajama 6300 - 7200 ja
- haja-asutusalue 3200 - 3600 asukasta.

Kuva 100: Nurmeksen väestöennuste/tavoite

Huomattakoon, että rantaosayleiskaava-alueella asuu yhteensä 427 henkeä, joista miehiä on 230 kpl ja naisia 197 kpl. Lapsia kaava-alueella on yhteensä 203 kpl. Väestötavoitetta alueelle ei ole erikseen asetettu, koska on ilmeistä, että kaavaan tullaan varaamaan rakennusoikeutta enemmän kuin mitä rakentamistarve edellyttäisi vuoteen 2010.

4.1.3.2.2 Koulutus

Tavoitteena on

- koulutukseen sijoittaminen, jotta nurmekselaisilla olisi paremmat valmiudet yhteiskunnassa ja maailmalla tapahtuvien muutosten vastaanottamiseen ja muutosten hallintaan
- kouluverkon ja koulutuksen sopeuttaminen tietotekniikan ja kansainvälistymisen kehitykseen
- koulutusolosuhteiden parantaminen ja kansainvälistäminen sekä erityisesti keskiasteen, ammatti- ja kauppaooppilaitoksen kehittäminen monipuoliseksi ja myös uusia alueita sisällään pitäväksi koulutukseksi
- ammattitaitoisen peruskoulutuksen resurssien turvaaminen tasa-arvoisen koulutuksen varmistamiseksi
- vanhan ja perinteikkään lukion vahvistaminen ja kehittäminen
- Nurmeksen Oppimiskeskuksen ajanmukaisuuden hyödyntäminen ja yritysten välisien yhteyksien laajentaminen ja syventäminen
- Itä-Suomen metsäkonekoulun (Ismekin) kytkeminen kehitystyöhön, jotta koko alueen osaaminen nousisi
- kehittää aikuis- ja ammatillista koulutusta elinkeinoelämän tukijana ja tukea työllisyyttä edistäviä projekteja
- etsiä koulutuksin ja tutkimuksin uusia rakenteellisia mahdollisuuksia maaseutuelinkeinojen vahvistamiseksi
- muodostaa Kohtavaaran opistosta osa kulttuuripalvelujen tuottajia
- lisätä ja vahvistaa OFB -elämyspedagogiikan koulutusta.

Tavoitteena on myös kehittää järjestelmä, jolla taataan ammattitaitoa vailla oleville nuorille koulutuspaikka ja valmistuville nuorille määräaikainen työ- tai harjoittelupaikka. Peruskoulussa tulisi opetussuunnitelmissa luoda mahdollisuus ei-vammaisten ja vammaisten integroidun opetuksen järjestämiseen.

4.1.3.2.3 Asuminen

Yleiskaavoituksen tavoitteena on, että asuntojakauma määritellään seuraavasti:

- pientaloasunnot 68 % ja kerrostalot 32 %.

Uudisrakentaminen pyritään suorittamaan mahdollisuuksien mukaan täydennysrakentamisena olevan kaupunkirakenteen sisällä.

Asuntotuotantotavoitteeksi asetetaan uustuotanto 45 asuntoa vuodessa jakautuen talotyypeittäin: kerrostalot 15 ja pientalot 30 asuntoa. Peruskorjaustavoitteeksi asetetaan 80 asuntoa vuosittain. Asuntoalueiden rakentamisessa otetaan huomioon elämänkaarirakentaminen ja vammaisten liikkumisen esteettömyys.

Ympäristörakentamisen viimeistelyyn kiinnitetään erityistä huomiota. Pyritään turvaamaan rakennuskannan ja liikenneväylien ylläpito ympäristöystävällisen asumisen mahdollistamiseksi nykyiselle väestölle ja tuleville asukkaille. Rakennusten ja erityisesti koulujen piha-alueiden viihtyvyyteen kiinnitetään huomiota kunnostamalla ne suunnitelmakaudella.

Maaseudulle rakennettaessa tulisi julkisivuissa käyttää puuta ja selvittää tienvarsirakentamisen ympäristövaikutukset.

Paluumuuttohaluisten ihmisten paluumuuttomahdollisuudet järjestetään mahdollisimman helpoksi (asunto, riittävät liikenne- ja tietoyhteydet sekä muut asumiseen tarvittavat palvelut yms)

Ranta-alueita yleiskaavoitettaessa pyritään kaavassa ottamaan huomioon ne rantavyöhykkeet, joilla vapaa-ajan asunnot voitaisiin muuttaa vakituisiksi asunnoiksi.

4.1.3.2.4 Työ ja toimeentulo

4.1.3.2.4.1 Työllisyyden parantaminen

Työttömyys oli vuoden 1994 kesällä 28.2 % ja vuoden 1996 alussa 30,1 %, mikä on liian korkea luku. Se tulee vuoteen 2010 saada kohtuulliselle tasolle. Erityisesti nuorten työllisyyden parantamiseen ja viihtyvyyteen paikkakunnalla tulee sijoittaa. Koko suunnitteluajan tulee varautua julkisen sektorin ja maa- ja metsätalouden rakennemuutoksiin ja sitä kautta työvoiman siirtymiseen muihin tehtäviin tai poismuuttoon.

Valtion toimenpitein korkotason vakauttaminen ja sen sekä inflaation alhaisena pitäminen ovat omiaan luomaan valmiuksia investointien lisääntymiseen ja sitä kautta vaikuttamaan työllisyyteen parantavasti. Elinkeinotuet on kytkettävä tehokkaammin työllistämiseen. Tavoitteena on elinkeinojen edellytysten parantaminen työpaikkojen tukemiseksi ja uusien työpaikkojen mahdollistamiseksi ja näiden myötä väkiluvun ja työpaikkojen vähenemisen pysäyttäminen sekä niiden kääntäminen hienoiseen kasvuun. Nurmeksessa on nykyistä voimakkaammin sijoitettava tuotekehittelyyn ja pienimuotoiseen yritystoimintaan, teolliseen erikoisosaamiseen esim. puun, kiven, metallin ja maito- ja maataloustuotteiden osalta sekä tietotekniikkaan ja uuteen teknologiaan. Puun jalostaminen paikkakunnalla on erittäin tärkeää. Ympäristönsuojelu työllistää jatkossa yhä enemmän väkeä kylä- ja

perinnemaisemien hoidossa, tutkimuksessa ja seurannassa, rakennusten suojelussa ja ympäristönhoidossa (monitoimimetsurit jne.).

Yleiskaavan tavoitteena on turvata etenkin hyvillä peltoalueilla maatalouden toimintaedellytykset ottaen riittävästi ympäristönsuojelulliset näkökohdat.

Metsätalouden toimintaedellytykset turvataan tarpeelliset moninaiskäyttö- ja luonnonsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen. Teollisuustoiminnoille varataan tarvittavat alueet olevien teollisuusalueiden yhteydestä. Ns. uusteollisuudelle varataan soveliaita korttelialueita.

Lähikuntien välistä yhteistyötä lisätään ja lähialueyhteistyötä Venäjän tasavaltojen kanssa kehitetään sekä Euroopan Unionin hyödyt maksimoidaan. Työllisyyden parantaminen vaatii kansainvälistymistä ja voimaperäistä markkinointia. Tuotteiden markkinointia tulisi kehittää esim. perustettavan markkinointiyhtiön pohjalta.

4.1.3.2.4.2 Alkutuotantotyöpaikat

Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää alkutuotantotyöpaikat maankäytöllisten ja elinkeinopoliittisten keinojen yhteisvaikutuksella 645:nä (15%), kuitenkin ottaen huomioon maaseudun liitännäiselinten, luonnon moninaiskäytön ja kestävä kehityksen vaatimukset vähintään seutusuunnitelman ennusteen tasolla.

4.1.3.2.4.3 Jalostustyöpaikat

Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää jalostuksen työpaikat maankäytöllisten ja elinkeinopoliittisten toimenpiteiden avulla 1075:nä (25%) kuitenkin vähintään seutusuunnitelman ennusteen mukaisella tasolla.

4.1.3.2.4.4 Palvelutyöpaikat

Yleiskaavan tavoitteena on

- mahdollistaa palvelutyöpaikkojen lisääntyminen aina 2580:een (60%) työpaikkaan asti ja sijoittaa ne kuntalaisia mahdollisimman tasapuolisesti palvelevasti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisesti, kuitenkin riittävät palveluvarustuksen vaatimukset täyttäen
- palvelujen kehittäminen "avopalvelujen" suuntaan ja vanhenevan väestön palvelujen turvaaminen.

4.1.3.2.5 Virkistys, vapaa-aika ja matkailupalvelut

Saumatonta kuntayhteistyötä tarvitaan myös virkistys-, kulttuuri- ja matkailupalveluiden kehittämisessä.

Yleiskaavan tavoitteena on

1. turvata eri väestöryhmille virkistäytymismahdollisuus kohtuullisella etäisyydellä olevilla luonnonalueilla, joiden tarkempi maankäytönluonne määritellään yleiskaavassa,

2. käyttää hyväksi luonnon tarjoamia mahdollisuuksia kehitettäessä matkailupalveluja (etenkin luontoa säästäviä matkailupalveluja),
3. ottaa huomioon seutukaavaan merkityt virkistys-, ulkoilu-, retkeily- ja kalastusalueet. Samoin otetaan huomioon muut jo rakennetut liikunta- ja urheilupaikat. Suurkulttuuritilojen aluevaraukset (kuten sirkus, jäähalli/palloilu-, liikunta-, uimahalli ja katettu tekojää) ja suunnistusaluevaraukset sekä nuorisoharrastustilat otetaan huomioon yleiskaavassa. Yleiskaavassa varataan alue Multimäen ajoharjoitusradalle ja maastoratsastukseen.
4. noudattaa rantarakentamisen suhteen Pielisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavan tavoiteasettelun yhteydessä hyväksytyjä periaatteita soveltaen.
5. suunnitella eri retkeily- ja ulkoilureitistöt siten, että ne liittyvät valta- ja maakunnallisiin suunnitelmiin, vetovoimakohteita yhdistäviksi ja tilapäisratkaisuja välttämällä. Koulujen yhteyteen suunnitellaan tarpeelliset ladustot ja luontopolustot.
4. kehittää matkailua Bomban - Hyvärilän alueella ja nivellyttää se erämaakaupunkiajatuksen sekä Pieliseen, Puu-Nurmekseen ja erämaa-alueisiin tukeutuvaan luontoa säästävään matkailuun. Yleiskaavan tulee turvata sekä ottaa huomioon mahdolliset matkailualueiden ja toimintojen (kuten golfkenttä) laajentumistarpeet ja selvittää mahdollisuus lomittaa matkailupalveluita taajaman toimintoihin elävän ympäristön säilyttämiseksi.
5. järjestää liikunta- ja virkistyspaikkojen ylläpidon järjestäminen.
6. löytää karjalaisuuden uudelleen ja nivoa se osaksi Nurmeksen palveluja.
7. säilyttää puhdas luonto ja ympäristö ja hyödyntää vapaa-aikapalveluissa.

Kaavoituksessa tulee huomioida Bomba - Hyvärilän matkailualueelta lähtevien reitistöjen (hiihtoladut, Ellunkallion alueen luontopolku, moottorikelkkareitit ja koiravaljakkoreitit) kehittämisen asettamat vaatimukset.

Reitistöjen kehittämisessä tulee huomioida:

- 1) Maisemallisesti kauniit reittilinjaukset
- 2) Turvalliset junaradan ja vilkasliikenteisten teiden ylistyspaikat
- 3) Eri käyttötarkoitusten reiteille asettamat vaatimukset (hiihto, patikointi, keikkailu, maastoratsastus, koiravaljakoilla ajo, jne.
- 4) Tilapäiskäyttöoikeuksien välttäminen (reitistön tulee pohjautua pysyviin käyttöoikeuksiin)
- 5) Reittien liittäminen valtakunnallisiin ja maakunnallisiin reittiverkostoihin

Suurkulttuuri- ja Nuorisoharrastustila-aluevarauksia tehdessä tulee tarkastella mahdollisten varausten tekemistä Bomba - Hyvärilän matkailualueelle ja alueen kehittämisen kannalta

Matkailu on maailman nopeimmin kasvava elinkeinonala. Nurmeksen palvelutarjonnalla ja toteutetuilla investoinneilla mitattuna Pohjois-Karjalan johtavassa asemassa oleva matkailukunta.

Puu-Nurmes, luonnon kauneus ja maisemiin liittyvät tekijät sekä pohjoiskarjalaisuus ovat olleet Nurmeksen matkailuvaltteja. Luonto on tulevaisuudessakin paras valttimme. Se on maailmalla noussemassa arvoon väestönkasvun ja saastumisen myötä.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on omalta osaltaan kehittää Nurmesta omaleimaiseksi sekä taloudellisesti kannattavaksi eko-, kannuste- ja elämysmatkailun pääkeskukseksi - "erämaakaupungiksi", joka niveltyy maakunnan erämatkailuvyöhykkeeseen ja matkailuhankkeisiin. Pielisen altaan ja rantojen käyttöä, matkailua ja yleensäkin elinkeinotoimintaa tulee pohtia ja kehittää yhdessä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa.

4.1.3.3 Yhdyskuntatekniikan maankäytön suunnittelulle antamat tavoitteet

4.1.3.3.1 Energiahuoltoon liittyvät tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on

- ottaa huomioon sähköenergian osalta linjavaraukset, muuntoasemat ja voimalaitokset,
- pyrkiä kaukolämmön osalta alueita täydentävään rakentamiseen, jolloin yksikkökustannuksia saadaan pienemmäksi,
- ottaa huomioon kotimaisten polttoaineiden käytön lisäämismahdollisuus aluevarauksissa,
- suosia ilmastoa saastuttamattomampia energiavalintoja.

4.1.3.3.2 Liikenneverkko

Yleiskaavan tavoitteena on

- perusparantaa Nurmes - Kontiomäki rataosa,
 - suorittaa rautatieliikenteen henkilö- ja tavara-asemien aluevaraukset nykyisiltä paikoilta ja varata puutavaran lastaukselle alue Rauhalan teollisuusalueelta sekä selvittää sahojen rautatietarpeet,
 - jatkaa valtatie 6 Ouluun sekä kehittää se tärkeäksi kansalliseksi ja kansainväliseksi päätieksi,
 - yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tulee erityistä kiinnittää tasoristeyksien vähentämiseen niin silta- kuin tiejärjestelyidenkin avulla,
 - maankäytön suunnittelussa pyrkiä liikennekustannusten ja -tarpeen vähentämiseen ja liikenneturvallisuuden parantamiseen:
 - lisäämällä kehitettävien kyläalueiden työpaikka- ja palveluomavaraisuutta
 - mikäli mahdollista, sijoittamalla kehitettävien kyläalueiden uudisrakentaminen ja palvelut samalle puolelle valta- tai kantatietä kyläkeskusten läheisyyteen, jolloin vältetään kyläalueiden sisäisen ajoneuvo- ja kevyen liikenteen vaaralliset pääteiden ylitykset
 - järjestämällä uudisrakentamisen liikenneyhteydet valta- ja kantateille olemassa olevan yhdystie- ja yksityistieverkon kautta varmistaen samalla liittymien turvallisuus.
- Yhdysteilläkin on yksittäisten rakennuspaikkojen suoraa liittämistä yleiseen tiehen syytä välttää. Yleiselle tielle tulevan uuden liittymän rakentamista varten on saatava lupa tiepiiriltä.
- ottaa huomioon liikenneverkon kehittämisessä tielaitoksen ja kunnan kanssa yhteistyössä v. 1994 valmistunut liikenneturvallisuussuunnitelma ja sen yhteydessä eräistä hankkeista tehdyt tarveselvitysten tulokset,
 - tielaitoksen käyttämä tieverkon toiminnallinen luokittelu Nurmeksen alueella on seuraava:
 - valtatie 6 Helsinki-Joensuu-Kajaani
 - kantatie 73 Joensuu-Lieksa-Nurmes
 - kantatie 75 Siilinjärvi-Kuhmo
 - kantatie 87 Iisalmi-Nurmes
 - loput tiet on luokiteltu yhdysteiksi
 - liikennesuunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon lapset, vanhuksat ja liikuntarajoitteiset jotta heidän liikkumisensa olisi mahdollisimman turvallista, (tarvittaessa nopeusrajoituksin),
 - joukkoliikenneverkkoa kehitetään siten, että julkiset palvelut saavutetaan yleisin kulkuneuvoin,

- yksityistieverkkoa kehitetään siten, että haja-asutusalueen väestölle voidaan turvata kohtuulliset kulkuyhteydet. Yksityistieverkon kehittäminen on tärkeää myös koulu-, palo- ja pelastuspalvelukuljetusten takia,
- moottorikelkka-, pyöräily-, patikka- ja vaellusreitit suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien ja eri tahojen kanssa,
- vesiliikenteen osalta satama- ja pienvenesatamatoimintaa kehitetään edelleen. Nurmeksen Pielisellä kehitetään myös meriltä ja Saimaalta vesitse tapahtuvaa matkailua ja muuta liikennettä palveleva vesiretkeily- ja satamatukikohta (kuten suojasatamat ja rantautumispaikat). Proomujen talvisäilytystarve selvitetään. Uiton tarpeet turvataan varaamalla alueet olevia pudotuspaikkoja ja suojasatamia varten,
- ilmaliiikennettä kehittämällä Viekin lentokentältä varmistetaan päivittäiset yhteydet eri puolille Eurooppaa. Helikopteri- ja pienkonekenttien tarve selvitetään. Liikenneverkkoa kehitetään yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa,
- pidetään kiinni liikenneyhteyksien ylläpidosta.
- Puutavaran kuljetukset varmistetaan pitämällä myös ns. yhdystiet sellaisessa kunnossa talvella, kesällä ja kelirikkoaikoina, että kuljetusmahdollisuudet ovat hyvät tai ainakin nykyisellä tasolla.

4.1.3.3.3 Tietoliikenne

Vuoteen 2010 mennessä Nurmes on liittynyt valtakunnalliseen ja maailmanlaajuiseen informaatiotekniikkaverkkoon ("tiedon valtatiet"/internet), joka tarjoaa monipuolisia informaatiotekniikkapalveluja eri tasoilla. Tuolloin informaatiotekniikan yhteydet madollistuvat jokaiseen asuntoon. Nämä "tiedon valtatiet" muuttavat työskentely- ja toimintatapojamme kaikilla elämän aloilla. Informaatiotekniikka mahdollistaa työskentelyn missä maailmankolkassa tahansa. Nurmekseen sijoittuu enenevässä määrin etätyöntekijöitä.

Tiedonsiirron kehittämiseksi televerkko digitalisoituu ja tietotekniikan palvelupisteitä ja uusia verkkoja perustetaan.

Nurmeksen Oppimiskeskus on käynnistänyt Oppiva Ylä-Karjala -tietoverkkoprojektin. Se on Sitran (Suomen itsenäisyyden juhlarahaston) rahoittama pilottihanke. Oppiva Ylä-Karjala "OYK" aloitti toimintansa 1.4.1998. Projektin keskeisenä tavoitteena on kehittää alueen tietoteknisen infrastruktuurin valmiuksia luomalla Ylä-Karjalaan kolmen kunnan (Nurmes, Juuka, Valtimo) kansalaisverkko, johon pääsee alueen kuntien verkoista Internetin kautta sekä koulutuskuntayhtymän verkosta. Jokaisella alueen asukkaalla on mahdollisuus omaan henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen sekä oman kotisivun tekemiseen Internetissä. Projektin tavoitteena on kehittää valmiuksia vastaanottaa uusia etätyöntekijöitä, luoda perustaa tietotuotannon, uusmediatuotannon ja korkean teknologian teollisen tuotannon sijoittumiselle sekä helpottaa poismuuttaneen väestön paluumuuttoa.

Asuntoalueiden suunnittelussa varaudutaan suuryhteisantennijärjestelmään ja valvonta- ja hälytyslaitteiden asentamiseen rakennuksiin.

Toimivat postipalvelut tulee varmistaa koko kunnan alueella, ja huolehtia ettei postin noutaminen tuota kohtuutonta raskautta väestölle. Tietotekniikan myötä viestintä tapahtuu tulevaisuudessa suurelta osin tietotekniikkaverkoston välityksellä ja tavarankuljetus jää edelleenkin postin hoidettavaksi.

4.1.3.3.4 Vesihuolto

Yleiskaavoituksen tavoitteena on

- turvata vesilaitoksen osalta veden saanti estämällä pohjavesiä pilaava toiminta pohjavesialueilla. Alueiden suunnittelussa pyritään täydentävään rakentamiseen, jolloin päästään nykyisen verkoston tehokkaampaan ja taloudellisempaan käyttöön, ja
- kehittää maaseudun vesihuoltoa yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa.

4.1.3.3.5 Jätehuolto, maa-ainesten otto ja sijoitus

Jätteet ovat monin paikoin aiheuttaneet vaikeita ympäristöongelmia, joita pyritään estämään kehittämällä jätehuoltoa ja tiukentamalla määräyksiä. Uuden jätelain tavoite on ehkäistä jätteiden syntyä, vähentää niiden haitallisuutta ja hyödyntää mahdollisimman suuri osa jätteistä sekä estää niiden käsittelystä aiheutuvia haittoja.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on

- ottaa huomioon uuden jätelain tavoitteet ja EU:n kaatopaikkadirektiivit, sekä pyrkiä ratkaisemaan jätehuollon ongelmia yhteistyössä Pielisen-Karjalan kuntien kanssa,
- osoittaa kaatopaikalle ja sen yhteyteen rakennettavalle kompostointialueelle riittävä aluevaraus. Kaatopaikan jätevesiä valvotaan siten, ettei pohjavesien ja vesistöjen tila vaarannu. Kaatopaikkaa kunnostetaan tarvittavilta osin, jolloin myös jätevesiongelmia pienenee. Lieksantien varressa oleva läjitysalue poistetaan käytöstä vuoteen 2001 mennessä,
- varautua jätehuoltotoimintojen muutokseen ottamalla huomioon kierrätyksen, lajittelun ja kompostoinnin mukanaan tuomat tarpeet,
- varata maastorakentamista ja täyttötöihin tarvittavia ylijäämämaita varten läjitysalueita siten, että kuljetusmatkat pysyvät mahdollisimman lyhyinä,
- osoittaa lumenkaatopaikalle varaus taajaman läheisyydestä,
- pyrkiä viemäriverkoston osalta myös tehokkaampaan verkoston käyttöön täydentävällä rakentamisella,
- johtaa edelleenkin Valtimon jätevedet Mikonsalmen jätevedenpuhdistamolle, ja
- kehittää maaseudun jätehuoltoa ja tehostaa jätevesien käsittelyä haja-asutusalueella.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on selvittää saastuneet alueet ja ne tulee kunnostaa yhteistyössä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa ennen kuin ne otetaan kaavoissa osoitettuun käyttöön. Toiminnassa olevien laitosten valvonnassa tulee kiinnittää huomiota suojelumääräysten noudattamiseen. Uusissa asemakaavoissa ja rakentamisessa on huolehdittava siitä, että pohjavesialueilla ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka aiheuttaa pohjaveden saastumista. Vesilain 1 luvun 22 § pohjaveden pilaantumiskiellossa on kielletty sellainen toiminta, jonka seurauksena tärkeällä pohjavesialueella pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai sen laatu muutoin olennaisesti huonontua.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on osoittaa maankamaran aineiden ottoon soveltuvat harju- ja kallio-alueet sekä toisaalta alueet, joilla em. toimintoja ei sallita. Pohjavesialueilla tapahtuvaan ottoon tulee suhtautua erityisen kriittisesti.

4.1.4 Ympäristöpoliittiset tavoitteet

4.1.4.1 Ympäristöanalyysi ja luontokohteet

Tehokkuustavoitteen rinnalle on yhä tärkeämmäksi muodostumassa kestävän kehityksen vaatimus. Kaavoituksella ohjataan rakentamista ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

Ympäristöpoliittisten tavoitteiden pohjaksi on vuonna 1994-1995 laadittu erikseen selvitykset "Nurmeksen ympäristöanalyysi ja luontokohteet" ja "Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella". Selvitysten tarkoituksena on tuoda esille sellaiset ympäristön tai rakennussuojelun seikat, jotka vaikuttavat alueiden tai rakennusten käytön suunnitteluun.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on varata riittävät aluevaraukset valtakunnallisissa suojeluohjelmissa osoitetuille alueille, paikallisesti ja alueellisesti osoitetuille kohteille ja erityisesti uhanalaisten eliöiden elinolosuhteiden turvaamiseksi.

Maastomuotojen inventoinnissa, pienvesiselvityksessä ja muissa kartoituksissa on lisäksi useita arvokkaita kohteita, jotka tulee ottaa huomioon kaavoitusten edetessä. Pienvesien rantavyöhykkeet pyritään säästämään rakentamiselta. Lisäksi on selvitettävä koulujen tarpeet erilaisista opetuskohteista (mm. havaintometsikkö).

4.1.4.2 Suojelu

4.1.4.2.1 Suojelun yleiset tavoitteet

Suunnittelussa pyritään luonnon ja maiseman kannalta arvokkaiden alueiden sekä historiallisten ja rakennustaiteellisten kohteiden sekä kulttuuriarvoa edustavien alueiden suojeluun.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on, että eri suojelukohteita ja aluevarauksia tehtäessä selvitetään eri suojeluohjelmien ja varausten väliset mahdolliset ristiriidat ja suojavyöhykkeet sekä pyritään ne ratkaisemaan hyvässä yhteishengessä. Suunnittelussa korostetaan avoimuutta ja asianosaisiin ollaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yhteydessä.

Yleiskaavan tavoitteena on ottaa huomioon seutukaavojen suojelualueet ja -kohteet lisättynä eri selvitysten esittämällä valtakunnallisesti, seudullisesti tai paikallisesti arvokkailla kohteilla ja alueilla (vertaa selvitykset vuodelta 1994-1995 "Ympäristöanalyysi ja luontokohteet" ja "Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella"). Yleiskaavoituksen tai osayleiskaavoituksen yhteydessä tarvittaessa laaditaan eri selvityksiä luonnon tai eläimistön suojelemiseksi.

4.1.4.2.2 Luonnonsuojelun tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on, että luonnontila säilyisi mahdollisimman koskemattomana ja puhtaana.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on osoittaa metsien käyttö siten, että niiden talous-, virkistys-, matkailu- ja monikäyttö on mahdollista ottaen huomioon kestävän kehityksen periaatteet.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on osoittaa suojeltavat metsäalueet.

Uhanalaisten eliöiden elinolosuhteet on turvattava.

4.1.4.2.3 Kulttuuriympäristöjen suojelu

Esihistoriallisten muinaisjäännösten suojelu perustuu asiasta annettuun lakiin, jonka mukaan on "kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty".

Arvokkaita historiallisia ja rakennustaiteellisia kohteita sekä kulttuuriarvoa edustavia alueita pyritään suojelemaan. Suojelu toteutetaan pääasiassa rakennuslain säännösten pohjalta. Suojelukohteille on pyrittävä löytämään kohteen luonteeseen sopiva hyödyllinen käyttö. Mahdollisesti suojeltavat kohteet taajaman ulkopuolella käyvät ilmi erillisestä selvityksestä "Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella".

Suojelussa on pyrittävä painottamaan Nurmekselle ominaisia seikkoja ja olosuhteita. Uudisrakentamisessa ja peruskorjauksissa tulee ottaa huomioon kohteen ja alueen suojeluarvot.

4.1.4.2.4 Pohja- ja pintavesien suojelun tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on turvata puhtaan pohjaveden saanti sekä osoittaa myös ne pv-alueet, joilla mahdollisesti lähitulevaisuudessa on käyttötarvetta.

Jätevedet on puhdistettava niin, että niistä on mahdollisimman vähän haittaa pohjavesille ja vesistöille.

Vesien käyttö tulee osoittaa siten, että vedet säilyvät puhtaina ja niiden tila paranee (vertaa VN:n vesiensuojelutavoitteet v:een 2005). Arvokkaat pienvesistöt suojellaan. Metsäojituksia suoraan vesistöön ei sallita.

Pistekuormittajien päästöjä tulee tarkkailla. Maatalouden vesiensuojelua tulee tehostaa hyödyntämällä täysimääräisesti esim. EU-ympäristötukia (vaikkapa laskeutusaltaiden yms. rakentamiseksi). Haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyä tulee tehostaa. Kaavoituksessa tulee pohjavesialueille tulevia toimintoja tarkastella kriittisesti ja maa-ainesluvista tulee ottaa pv-suojelu entistäkin vakavammin.

4.1.4.2.5 Ilmansuojelun tavoitteet

Yleiskaava-alueella tulee tarkkailla ilmanlaatua ja päästöjä. Mahdollisten uusien laitosten sijoittamisessa tulee ottaa myös ilmansuojelunäkökohdat huomioon. Kyläkeskuksissa uudisrakennusten sijoittelussa tulisi ottaa huomioon maataloudesta aiheutuvat hajuhaitat.

4.1.4.2.6 Meluntorjunnan tavoitteet

Yleiskaavoituksen tavoitteena on meluhaittojen torjuminen. Katuosuuksilla tulee suorittaa tarvittavat melumittaukset ja pyrkiä minimoimaan meluhaittoja mm. rakennusteknisin toimenpitein. Raskaan liikenteen ohjaaminen pois taajamasta vähentää meluhaittoja. Asemakaavojen tarkistuksissa ja uusissa kaavoissa sekä rakentamisessa haja-asutusalueelle meluasiat tulee ottaa huomioon.

4.1.5 Rantaosayleiskaavan suunnittelutavoitteet

Nurmeksen kaupunginvaltuusto on 15.11.1993 § 92 hyväksynyt rantaosa-yleiskaavoituksen jatkotyöskentelyn pohjaksi tavoitteet ja mitoitusohjeet aina vuoteen 2010 saakka.

4.1.5.1 Yleiset tavoitteet

Rantaosayleiskaavan ensisijaisena tavoitteena on antaa yleiset ohjeet Pielisen - Kuokkastenjärven ranta-alueiden maankäytölle. Siinä tulee osoittaa ranta-alueet mm. loma-asutuksen, matkailun, vesiliikenteen, yleisen virkistyksen sekä suojelun tarpeisiin.

Rantaosayleiskaavan erialueista on tultava toimivia, taloudellisia, luontoon tukeutuvia ja sopeutuvia kokonaisuuksia. Rantaosayleiskaavassa tulee huomioida ns. jokamiehen oikeudet.

Yleiskaavoituksen tavoitteena on myös antaa yleiset ohjeet mahdollisten ympäristövaurioiden korjaamiseen ja että myös tulevilla sukupolvilla olisi vielä mahdollisuus tehdä omat ratkaisunsa, niin ympäristönsuojelun kuin rantarakentamisenkin suhteen.

Yleiskaavoituksella pyritään suuntaamaan loma-asutusta sille parhaiten sopiville alueille niin, että se tukee paikallisten asukkaiden toimeentuloa ja palveluja (kauppa, koulu, posti, tieverkko, liikenneyhteydet, vesihuolto, sähkö- ja puhelinverkko),

Yleiskaavalla pyritään vähentämään rantakaavojen laatimistarvetta ja poikkeuslupamenettelyn tarvetta. Siinä annetaan mitoitusohjeet tarkemmalle rantojen käytön suunnittelulle, kuten rakennuslupamenettelylle ja mahdolliselle rantakaavoitukselle.

Yleiskaavan tulee tukea Pielisen ja erityisesti Nurmeksen matkailua. Rantojen mittausta rakennusoikeutta laskettaessa suoritetaan Etelä-Savon seutukaavaliiton laskentatapaa Nurmeksen oloihin soveltaen. **Kuva 102.**

Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena yleiskaavana.

4.1.5.2 Yleiset suunnitteluperiaatteet

Yleiskaavaa laadittaessa tulee yleisten tavoitteiden lisäksi noudattaa seuraavia yleisiä suunnitteluperiaatteita:

- kaavan on oltava toteuttamiskelpoinen,
- suunnittelussa on maanomistajien yhdenvertaisuus otettava huomioon,
- suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota ympäristövaikutusten arviointiin,
- luonnon ja kulttuurin vaatimukset sekä maisemansuojelliset näkökohdat on otettava huomioon,
- ranta-alueiden maankäyttöä suunnitellessa tulee ottaa riittävästi huomioon vesiensuojelun, meluntorjunnan ja jätehuollon järjestäminen,
- vesistöä ei saa pilata ja vesistöä kuormittavat toiminnot on sijoitettava riittävän kauaksi rannasta,
- kaavan tulee sisältää erityyppisiä rantaluonnonkokonaisuuksia,
- kaavan tulee olla aluevarausten osalta rantojen tuhlaavaa käyttöä välttävä,
- maa- ja metsätaloutta sekä kalastusta harjoittavalle väestölle rantojen ja vesistön osalta on turvattava riittävät edellytykset ammattinsa harjoittamiseen,

- loma-asutusalueiden tulee niveltä maaseudun aluerakenteeseen siten, että alueelle on hyvät liikenneyhteydet sekä helposti järjestettävät sähkö- ja puhelinyhteydet, ja sen on tuettava uhanalaisten kylien peruspalvelujen säilyttämistä (esimerkiksi lisäämällä väestöpohjaa).

4.1.5.3 Suunnittelutavoitteet

4.1.5.3.1 Maa- ja metsätalouteen sekä kalastukseen ja metsästykseseen liittyvät tavoitteet

- järjestetään edellytyksiä lomakylätoiminnan ja maatilamatkailun harjoittamiseen maatilatalouden yhteydessä,
- tärkeimmät kalavedet pyritään suojelemaan teollisuuden ja muun toiminnan jätevesiltä,
- kalastajien toimintaa edistetään suunnittelemalla riittävästi kalastus- ja suojasatamia,
- rantametsien ja erityisesti maisemallisesti arvokkaiden rantametsien käsittelyssä pyritään noudattamaan asiaa koskevia Keskusmetsälautakunta TAPION ohjeita,
- kalastuksen kannalta arvokkaiden rauhoitusalueiden tai pyyntipaikkojen kohdalle ei rantaan tulisi sijoittaa loma-asutusta tai muuta häiritsevää toimintaa,
- rantojen virkistyskäyttöä ohjataan siten, että siitä koituu maa- ja metsätaloudelle mahdollisimman vähän haittaa,
- vesilinnuston kannalta arvokkaita ruovikoita tai pesimäpaikkoja tulisi suojella ja säilyttää rakentamiselta,
- maa- ja metsätalouteen sekä kalastukseen ja metsästykseseen liittyvät vähäiset rakennushankkeet ratkaistaan yleiskaavoituksen edetessä yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa tapauskohtaisesti erikseen.

4.1.5.3.2 Virkistykseen ja liikenteeseen liittyvät tavoitteet

- virkistysaluevaraukset on pyrittävä ensisijaisesti tekemään kunnan, muiden julkisyhteisöjen ja valtion omistamista maista (mikäli tätä mahdollisuutta ei ole tulisi hankkia kunnalle sopivia alueita yksityisten tai suurten yhtiöiden maista),
- vene- ja kanoottiretkeilyä varten on luotava sopivia reittejä ja väyliä,
- paikallista tarvetta varten on maanomistajien kanssa neuvotellen kehitettävä riittävä veneranta ja uimapaikkaverkosto,
- yleiseen virkistykseen on varattava tarkoitukseen parhaiten sopivia rantoja eikä sellaisia, jotka ei kelpaa loma-asutukselle,
- vene- ja laivaliikenteelle varataan tarpeelliset satamat ja alueet (koskee myös puun hinauskalustoa),

4.1.5.3.3 Loma-asutukseen liittyvät tavoitteet

- loma-asutus sopivimmille alueille huomioiden virkistys, luonnonsuojelu ja muut maankäyttömuodot,
- mahdollinen tiivis loma-asutus pyritään ohjaamaan kyläkeskusten läheisyyteen (taaja-asutusta ei sallita),
- loma-asutus ryhmitellään siten (esimerkiksi rajakkain), että niiden väliin jää riittävästi rakentamisesta vapaita rantaosuuksia,
- kapeat niemet, salmet, lahdet, lammet ja pienet sisäjärvet, pienet saaret, suojeluun varattavat alueet sekä venevalkammat, uimarannat, rantautumispaikat ja kalastussatamat tulee jättää rakentamatta.
- vesirajaan tai veden päälle ei tule loma-asuntoja suunnitella,
- suunnittelussa noudatetaan mahdollisuuksien mukaan rakennusjärjestyksessä omaksuttuja yleisiä periaatteita,

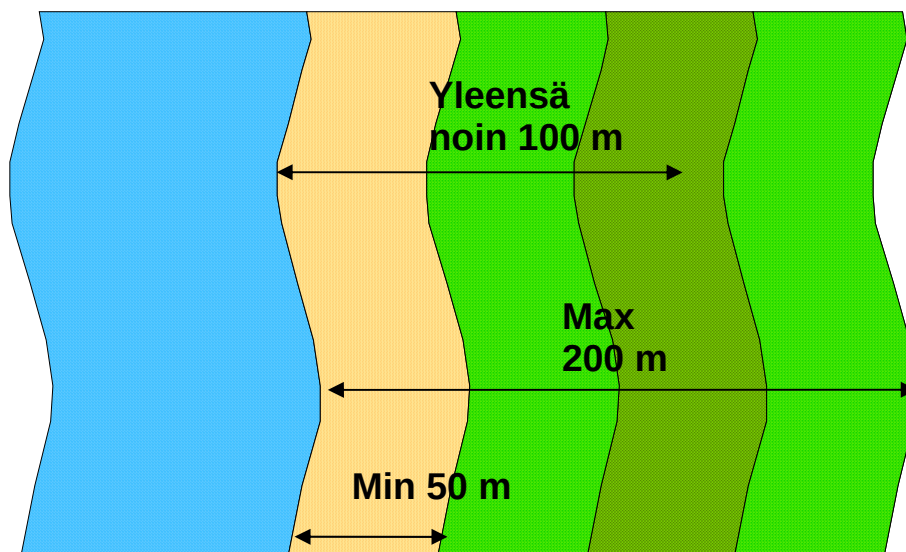
- pääsääntöisesti vesikäymälöitä ei saa rakentaa, etenkin saariin niitä ei tule sallia,
- ympärivuotisen asutuksen on oltava riittävän kaukana rannasta ja niille on varattava riittävän suuret rakennuspaikat ympäristöhaittojen välttämiseksi.

4.1.5.4 Suunnitteluperiaatteet

4.1.5.4.1 Rantarakentamisen määrittely

Rantarakentamiseksi katsotaan rakentaminen, joka tukeutuu rannan tai vesistön käyttöön taikka rakennuspaikka ulottuu rantaan saakka.

Rakennukset, joiden etäisyys rannasta on 100 - 200 m käsitellään yleensä rantarakentamisena.

Kuva 101: Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n tarkoittama rantavyöhyke

4.1.5.4.2 Rakentamisesta vapaat ranta-alueet

Rakentamisesta vapaaksi luetaan seuraavat rantavyöhykkeet:

- yli 150 m:n pituiset rakentamisesta vapaa rantavyöhyke, jolla on merkitystä jokamiehenoikeudella harjoitettavaan virkistykseen,
- suojelualueet, joilla ei ole rakennuksia,
- uimarannat, jotka liittyvät laajempaan rakentamisesta vapaaseen alueeseen ja ei ole rakennuksia,
- venevalkamat, jotka liittyvät laajempaan rakentamisesta vapaaseen ranta-alueeseen ja ei ole rakennuksia,
- virkistysalueet, ja
- näihin verrattavat muut alueet,

Seuraavilla alueilla tai rantavyöhykkeillä loma- ym asuntorakentamista ei tulisi sallia:

- pienet alle 2 ha:n vielä rakentamattomat saaret (lukuun ottamatta niitä saaria, jotka ovat vuodesta 1969 saakka olleet omistajansa ainoita ranta-alueita),
- kapeat vesistöt (kuten salmet varsinkin veneilyreittien varrella),
- kapeitten niemien kärjet ja kapeat kannakset,
- kapeat lahdet,
- maisemallisesti arat kohteet,
- suojelualueet,

- yleisen tien ja rannan väliin jäävät kapeat maakaistaleet, ja
- kanta- ja valtateiden varret (kuten rakennusjärjestyksessä on mainittu),
- peltoaukeat ja etenkin laajat peltoaukeat,
- virtaavat vedet (purot, norot jne.)
- uimarannat, venevalkamat ja rantautumispaikat,
- kalastuksen rauhoitusalueet sekä kutu- ja apajapaikat,
- ym näihin verrattavat alueet ja kohteet

4.1.5.4.3 Aluevaraukset ja erityiskohteet

Hyvin arat ja arvokkaat luontokohteet ja alueet tulee saattaa harkinnan mukaan (maanomistajien kanssa neuvotellen) eri asteisen suojelun piiriin, joiden valinta tehdään erikseen. Samoin valitaan erikseen myös virkistysalue-, venevalkama- ym näihin verrattavat aluevaraukset.

Yksittäiset luonto- tai maisemakohteet pyritään huomioimaan rakennuspaikkojen sijoittelun yhteydessä.

Huomattavimpien kivi- ym laituriin rakentamiseen ja ruoppauksiin tulee saada vesiviranomaisten lupa, ja peltojen ojituksissa ja lannoituksissa tulee jättää riittävät suojavyöhykkeet (keskiveden mukaisen ranta-alueen yläpuolella riittävä suoja-alue).

Mitoitusohjeet

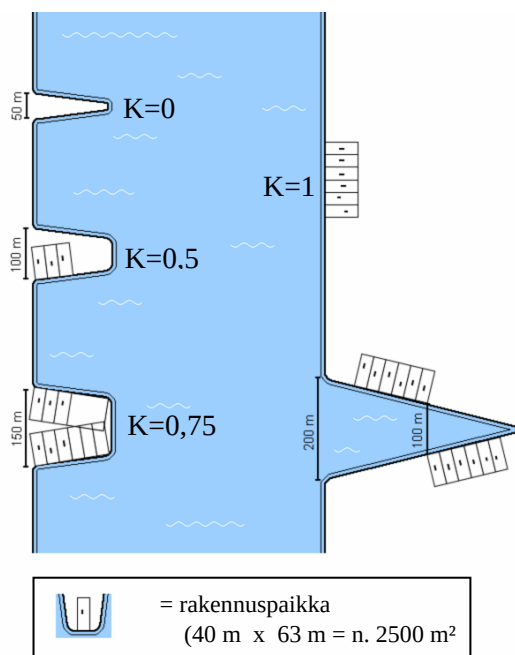
4.1.5.4.4 Rantaviivan mittaus rakennusoikeutta laskettaessa

Ranta-alueiden rakennusoikeuksien laskemiseksi luonnollinen rantaviiva mitataan 1:10 000 mittakaavaiselta peruskartalta. Mittauksessa sovelletaan Etelä-Savon seutukaavaliiton kehittämää laskenta- ja mittautapaa Nurmeksen oloihin sovellettuna.

Rantaosayleiskaava-alueet jaetaan luontosuhteiden mukaan eri vyöhykkeisiin ja luonnollinen rantaviiva ja ranta-alueet muunnetaan eri kertoimin rakennusoikeuteen laskettavaksi rantaviivaksi tai rantavyöhykkeeksi. Luontosuhteista on laadittu erillinen selvitys.

Alle 50 m leveisiin niemiin, kannaksiin tai saariin ei voi rakentaa, joten niiden rantaa ei lasketa lainkaan.
Kerroin=0
(Rakennuksen etäisyys molemmista rannoista oltava yleensä 15-30 m, rakennuksen koko 10 m, yhteensä 40-70 m)

50-100 m leveisiin niemiin, kannaksiin ja saariin voidaan rakentaa vain toiselle rannalle, joten vain toinen ranta lasketaan mukaan.
Kerroin=0,5

Alle 200 m leveissä lahdissa ja salmissa on vastarannan häiriö selvästi olemassa, mutta voidaan katsoa, että käyttämällä korkeintaan puolet rannasta, on vastarannan edut turvattu. Kerroin=0,5

Kuva 102: Rantaviivan mittausperiaate

4.1.5.4.5 Kertoimella korjattava luonnollinen rantaviiva (= muunnettu rantaviiva)

Luonnollisen rantaviivan tai rantavyöhykkeen muodon ja lähirannan vaikutus rantaviivan kertoimiin:

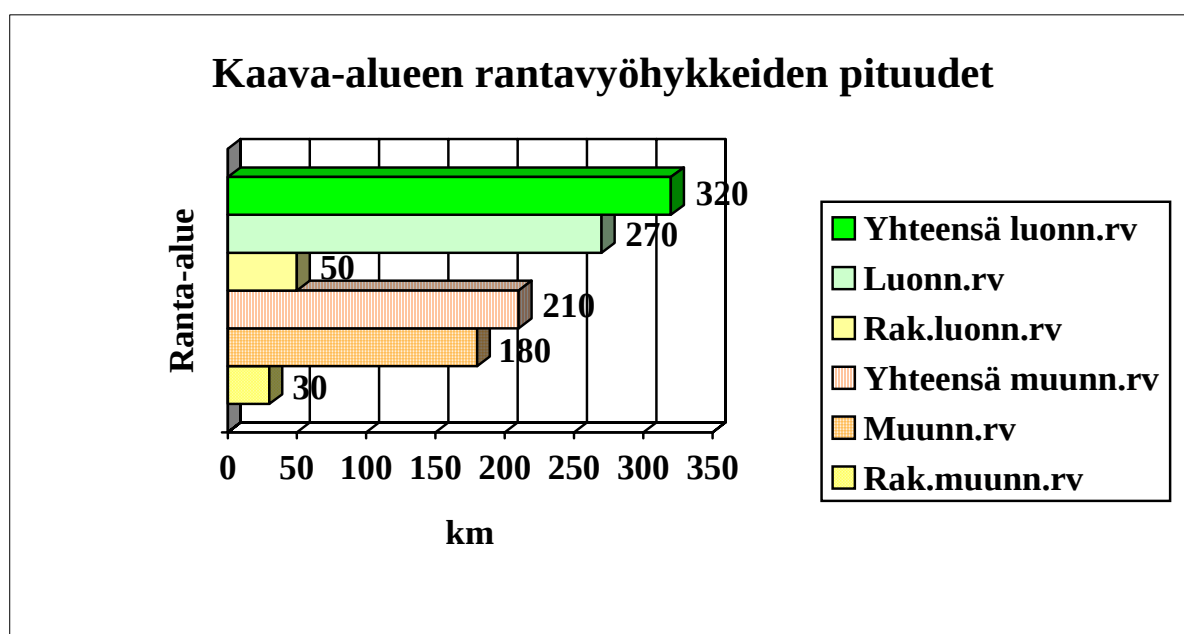
- suora luonnollinen rantaviiva, kerroin = 1
- niemi, leveys alle 50 m, kerroin = 0
- niemi, leveys 50 - 100 m, kerroin = 0.5
- niemi, leveys 100 - 150 m, kerroin = 0.75
- lahti, leveys alle 200 m, kerroin = 0.5

Saarten rantaviivat rinnastetaan niemiin ja salmet tai muut kapeikot rinnastetaan lahtiin (saarten rakennusoikeuden osalta pinta-alanormi on ensisijainen).

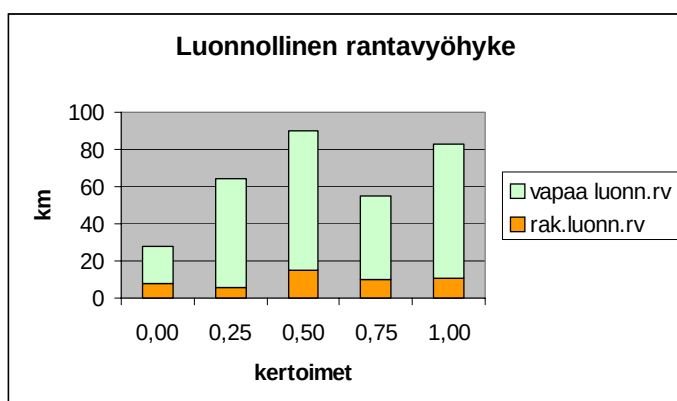
Virtaavat vesistöt (esim. joet) rinnastetaan lahtiin, mutta sen mutkaisiin osiin sovelletaan lisäksi niemien mittaustapaa.

Pieniin virtaaviin vesiin kuten puroihin ja noroihin ei sovelleta tätä mittaustapaa. Ne luetaan kuivan maan alueiksi ja niihin sovelletaan tavanomaisia kuivanmaan rakentamismääräyksiä.

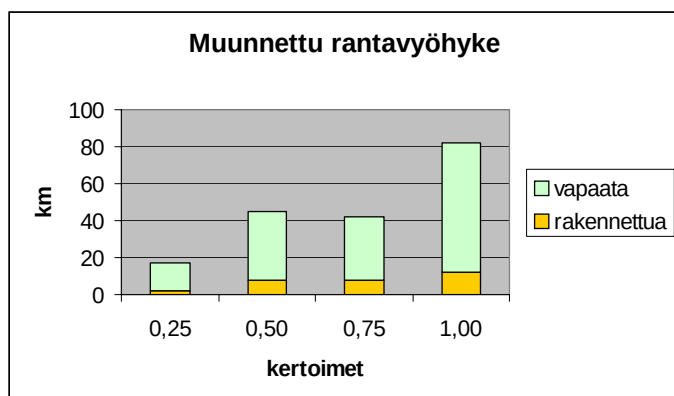
Rakentamiseen sopimattomia ranta-alueita ei oteta mukaan rakennusoikeuteen laskettavaan rantaviivaan.

Kuva 103: Kaava-alueen rantavyöhykkeiden pituudet ennen kaavoitusta

Kuva 104: Luonnolliselle rantavyöhykkeelle sijoittuvat kertoimet

Kuva 105: Rantavyöhyke muunnettu rakennusoikeuteen laskettavaksi rantavyöhykkeeksi

4.1.5.5 Rakennusoikeudet eri vyöhykkeillä ja alueilla

4.1.5.5.1 Luontosuhteiden vyöhykkeet

VYÖHYKE: SELITE; KÄYTTÖASTE; RAKENNUSOIKEUS:

- I Luontosuhteiltaan hyvin arka ja arvokas vyöhyke (sisältää Pielisen selkäsaaret);
 $\leq 30 \%$; 2 las/mrv-km,

Alle 2 ha:n saaret eivät muodosta rakennusoikeutta.

- II Luontosuhteiltaan arka vyöhyke (sisältää saaret);
 $\leq 40 \%$; 3 - 4 las/mrv-km,

Pienet saaret (pinta-alanormi):

- pinta-ala (ha):	2 - <4	4 - <7	7 - <10
- rakennusoikeus (las):	1	2	3

- III Luontosuhteiltaan tavanomainen vyöhyke (sisältää mantereet);
 $\leq 40 \%$; 4 - 6 las/mrv-km,

4.1.5.5.2 Muut alueet

- IV Kylän lähialue:
≤ 40 %; 5 - 7 las/mrv-km,
- V Tiheät omarantaiset loma-asuntoalueet:
≤ 50 %; 6 - 8 las/mrv-km,
- VI Tiheät yhteisranta-alueet loma-asuntoalueet:
≤ 40 %; 10 - 20 m/mrv-km ja suunnitelma-alueita 2 - 3 ha/las,
(Alueet määritellään yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä)

Merkinnät:

- 40 % = rakentamiseen käytettävä rantaviivan osuus
- 2 - 4 las = loma-asuntojen lukumäärä
- 10 - 20 m = rantaviivan pituus
- mrv-km = muunnettua rantaviivakilometriä

Rakennusoikeudet eri rantavyöhykkeillä ja alueilla. Liite 19.

4.1.5.5.3 Vyöhykkeiden ominaisuuksia ja yksityiskohtia

4.1.5.5.3.1 Vyöhyke I

Luontosuhteiltaan hyvin arat ja arvokkaat kohteet. Alueelle sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaita alueita ja kohteita (sisältää Pielisen selkäsaaret ja lähiympäristön saaret):

- Pielisen selkäsaarten alue on viimeinen yhtenäinen rakentamaton saarikokonaisuus Pielisellä. Alue edustaa Pielisen seudulle ominaista pohjoisen ja eteläisen luonnon vaihetutumista. Kallioperä on graniittigneisiä ja lohkarainen moreenipeite on vallitseva maalaji. Alueen kautta kulkee merkittävä suurimmalta osaltaan vedenalainen harjujakso, johon liittyy useita lajittuneen aineksen muodostamia matalikoita. Vedenlaatu on hyvä. Vesikasvillisuus on niukkaa - suojaisissa paikoissa kasvaa ruokoa, järvi sätkintä sekä palpakoita. Kasviston erikoisuutena mainittakoon pahtanurmikka. Linnusto koostuu selkävesien lajistosta, kuten kuikka, koskelot, selkä- ja kalalokki ja kalatiira. Vedenalaisella harjujaksolla matalikkoineen on merkitystä arvokkaiden kalalajien lisääntymisalueina. Alueen pahin uhka on loma-asutus.
- rakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että vaikka rakennusoikeus syystä tai toisesta käytettäisiin, niin se ei kohtuuttomasti vaarantaisi maisema ja rantaluonnon arvoja. Alueille rakennettaessa jätevesien puhdistukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, vesikäymälöitä ei tule sallia,
- alle 2 ha:n saaret eivät muodosta rakennusoikeutta,
- mikäli rakentamista ei kuitenkaan maiseman ja luonnonarvojen vuoksi sallita, rakennusoikeudet pyritään siirtämään pois suojelualueilta, valtio korvaa mahdollisen rakennusoikeuden menetyksen täysimääräisesti.

4.1.5.5.3.2 Vyöhyke II

Luontosuhteiltaan arat kohteet ja alueet. Alueelle sijoittuu osia valtakunnallisesti arvokkaista alueista sekä maakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita alueita ja kohteita (sisältää yksinomaan saariluontoa):

- Pielisen pohjoisosan saaret ovat tyypillisesti karuja ja kivikkoisia. Eläimistö ja kasvillisuus on niukkalajista. Paikoin tavataan kuitenkin suojaisia reheviä lahtia, joissa on runsas vesi- ja rantakasvillisuus. Myös mm sorsalinnut viihtyvät näillä alueilla. Pienilmaston edullisuudesta johtuu mm se, että Kynsisaassa on yksi Suomen pohjoisimmista metsälehmusesiintymistä. Maisemaan tuovat vaihtelua etenkin Kynsisaaren vaarat sekä yksittäiset silokalliorannat. Alueen luodot ovat tärkeitä selkävesilintujen pesintä- ja lepäilypaikkoja. Paikoin on myös kulttuurin muovaamia alueita, etenkin niittyjä ja laidunmaita,
- rakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että vaikka rakennusoikeus syystä tai toisesta käytettäisiin, niin se ei kohtuuttomasti vaarantaisi maisema ja rantaluonnon arvoja. Alueelle rakennettaessa jätevesien puhdistukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, vesikäymälöitä ei tule sallia,
- rakennusoikeuksien mitoitusnormin vaihteluvälin yläpäättä (40 %; 4 las/mrv-km) käytetään silloin, milloin se maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen on mahdollista,
- mikäli rakentamista ei kuitenkaan maiseman ja luonnonarvojen vuoksi sallita, rakennusoikeudet pyritään siirtämään pois suojelualueilta, valtio korvaa mahdollisen rakennusoikeuden menetyksen täysimääräisesti.
- rakennusoikeuksia pyritään siirtämään pienistä saarista mantereelle tai suuriin saariin, (ei koske kokonaan rakennettuja tai lähes kokonaan rakennettuja saaria, joilla ei ole luonto- tai maisema-arvoja),
- harkinnan mukaan voidaan rakennuspaikkojen laskennallista lukumäärää pyöristää ylöspäin tapauksissa, joissa rakennuspaikkoja siirretään mantereelle tai suuriin saariin sellaisista saarista, joilla on virkistys tai ympäristöarvoja ja saari (josta siirto suoritetaan) jätetään kokonaan tai lähes kokonaan rakentamisesta vapaaksi,
- alle 2 ha:n rakentamattomilla saarilla ei ole rakennusoikeutta (lukuun ottamatta saaria, jotka ovat vuodesta 1969 saakka olleet omistajansa ainoita ranta-alueita),
- yli 2 ha:n ja alle 10 ha:n saarien rakennusoikeudet määräytyvät pinta-alanormin mukaan ja 10 ha ja sitä suuremman saaren rakennusoikeus määräytyy muunnetun rantaviivan suhteen (yksittäisissä tapauksissa tätä pinta-alanormia voidaan harkita pyöristettäväksi alaspäin),
- yksittäisen palstan osuus pienen saaren rakennusoikeudesta lasketaan tarvittaessa pinta-alojen suhteen mukaan.

4.1.5.5.3.3 Vyöhyke III

Luontosuhteiltaan tavanomaiset alueet. Alueelle voi sijoittua valtakunnallisesti, maakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita kohteita (sisältää pelkästään mannerta):

- Pielisen ja Kuokkastenjärven mannerrannat ovat tyypillisesti kivikkoisia ja karuja. Maanviljelysmaisemat luovat vaihtelua muuten metsäisten (väliin hakattujenkin) vaarojen järvimaisemaan. Alueelle sijoittuu joitakin valtakunnallisesti arvokkaita kohteita kuten Suomalansalmen ja Kuokkastenkosken kivikautiset asuinalueet. Maakunnallisesti arvokkaana

kohteena mainittakoon mm Huuhtilahti. Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita kohteita mantereelle sijoittuu runsaammin, mainittakoon mm. Purnunlouhi, Louhivaara Ellunkallio ja Lapinkivi,

- rakennusoikeudet on määritelty alueen maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioon ottaen siten, että rakennusoikeudet voidaan toteuttaa (tarvittaessa rakennuspaikkojen sijoituksen ohjauksella tai rakennusoikeuksien siirroilla) maisema ja rantaluonnon ym. arvoja vaarantamatta. Alueelle rakennettaessa jätevesien puhdistukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, sen on oltava korkeatasoista, ja
- milloin rakennusoikeuksia siirretään tai kerätään esim. saarista mantereelle, niin laskennallinen rakennusoikeusnormi voidaan (maanomistajan kanssa neuvotellen), mikäli se maisemallinen ja ekologinen sietokyky huomioonottaen on mahdollista, valita vaihteluvälin puitteissa vaihteluvälin yläpäästä.

4.1.5.5.3.4 Alue IV

Kylien lähialueet (sisältää Lipinlahden ja Höljälän rannat):

- alueen määrittely on tapahtunut koko kuntaa koskevan yleiskaavoituksen perusteella, koska Lipinlahti on määritelty varsinaiseksi kyläkeskukseksi (tavanomaista mannerta tiheämpi rakentaminen on tarkoitettu lisäämään asukaspohjaa ja muutoinkin tukemaan kyläkeskusta ns. kuntarakenteellisista syistä), ja
- jätevesien puhdistukseen alueella on muun ohella kiinnitettävä erityistä huomiota.

4.1.5.5.3.5 Alue V

Tiheät omarantaiset loma-asutusalueet (seutukaavassa määritelty alue):

- milloin käytetään mitoitusnormin yläpäästä eli 8 loma-asuntoa/mrv-km, niin rakentaminen katsotaan taaja-asutukseksi ja se vaatii yleensä rantakaavan tai muun laajemman hyväksyttävän maankäytönsuunnitelman tai poikkeusluvan. Muussa tapauksessa rakentaminen katsotaan haja-asutusluontoiseksi ja rakentaminen yleiskaavan perusteella suoraan rakennusluvalla voidaan ratkaista, ja
- jätevesien puhdistus tulee olla korkeatasoista,

4.1.5.5.3.6 Alue VI

Tiheät yhteisranta- tai loma-asutusalueet (yleensä seutukaavassa määritelty alue - myös maatilamatkailualueet):

- milloin käytetään ohjeellista mitoitusnormia, niin rakentaminen katsotaan taaja-asutukseksi ja se vaatii yleensä rantakaavan tai muun laajemman hyväksyttävän maankäytönsuunnitelman ja poikkeusluvan,
- vähäisissä loma-asuntomäärissä rakentaminen ilman rantakaavaa suoraan rakennusluvin tai/ja rakennuslupa- tai liitetyn hyväksyttävän maankäytönsuunnitelman pohjalta on mahdollista,

- alueille rakentaminen edellyttää viemäriveresien keskitettyä tai siihen verrattavaa korkeatasoista puhdistamista osoittavaa suunnitelmaa,
- loma-asuntojen minimi etäisyys rannasta tulisi olla vähintäänkin 50 - 100 m, ja etäisyys palvelu tai kyläkeskuksesta enintään 5 km, ja
- yhteisrantaisten loma-asuntoalueet ja maatilamatkailualueet voidaan ratkaista ja osoittaa vasta rantaosayleiskaavoitustyön aikana maanomistajien esitysten pohjalta.

4.1.5.5.4 Vyöhykkeet tai alueet I-VI (yhteisesti)

4.1.5.5.4.1 Virtaavat vedet

- virtaaviin vesistöihin sovelletaan vyöhykkeitä I-III, siten kuin se maankäytön, maiseman ja ympäristön luontosuhteet huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista ja
- virtaavat vesistöt, jotka liittyvät laajempaan vesistöön sovelletaan ko. vesistön kohdalla mantereen mitoittama enintään siihen saakka virtaavaa vesistöä, johon voidaan enimmän ajan vuodesta vaivattomasti veneellä kulkea, kuitenkin enintään 200 m kyseistä virtaavaa vesistöä rantaosayleiskaava-alueesta johtuen (rakennusoikeuden siirtoa jokien ja purojen varsilta järven puolelle ei pidetä suositeltavana),

4.1.5.5.4.2 Vapaata rantaa

Jokaista yhtä muunnettua rantavyöhyke - km:ä kohti tulisi, mikäli mahdollista, olla vähintäänkin yksi 250 - 300 metriä käsittävä rakentamisesta vapaa rantavyöhykkeen osa.

Virkistykseen soveltuvia kertoimella nollattuja ranta-alueita voidaan tarvittaessa rajatapauksissa rakennuspaikkojen sijoittelussa laskea vapaarantaosuuteen.

4.1.5.5.4.3 Rakennuspaikan vaatimuksia

Omarantaisten rakennuspaikkojen luonnollinen rantaviiva tulee olla sama kuin rakennusjärjestyksessä on määrätty eli vähintäänkin 40 m.

Kutakin omarantaista rakennuspaikkaa kohti ja yhteisrantaisten ns. kuivanmaan rakennuspaikkojen alueilla suunnitelma-alueita tulee olla vähintäänkin 2 - 3 ha/rakennuspaikka (lomarakennus). Rakennuspaikan on muutoinkin täytettävä rakennusjärjestyksen määräykset.

Ranta-alueelle 50 - 100 m lähemmäksi rantaa sijoitettuun rakennukseen ei saa rakentaa vesikäymälää. Ei myöskään rakennukseen, jonka rakennuspaikan pinta-ala on alle 4000 m². Erikseen harkittaessa edellä olevasta poiketen vesikäymälä voidaan kuitenkin sallia, mikäli jäteveden imeytys tai puhdistus on järjestetty korkeatasoisesti.

Näitä periaatteita sovelletaan myös omakoti- ym kuivanmaan rakentamiseen sekä yhteisrantaisiin loma-asuntoalueisiin, joilla on itsenäisiä lomarakennusten rakennuspaikkoja.

4.1.5.5.4.4 Tilakohtainen rakennusoikeus, rakennusoikeuden siirrot sekä maanvaihdot

Rakennusoikeuksia on pyrittävä keräämään saarista mantereelle tai suuriin saariin.

Rakennusoikeuksia voidaan kantatilan tai omistajayksikön sisällä siirrellä myös mantereella ja yksittäisissä tapauksissa mantereelta saariin, mikäli maisemallinen ja ekologinen sietokyky sen sallii.

Tilakohtainen rakennusoikeus määritellään luontosuhteiden mukaan vyöhykkeittäin mitoitusnormin puitteissa ottaen huomioon ympäristövaikutukset. Rakennusoikeuksia siirrettäessä ranta-alueen rakennusoikeus valitaan vyöhykkeittäin mitoitusnormin yläpäästä, mikäli sillä saavutetaan laajoja rakentamisesta vapaita alueita tai yleiseen käyttöön tarvittavien rantojen muodostamista ja niiden siirtymistä erikseen sovittavalla tavalla kunnan hallintaan ja omistukseen.

Erityisistä syistä yksittäisissä tapauksissa kantatilalla jolla ei ole ennestään yhtään rantarakennuspaikkaa ja jolle ei mitoitusohjeen eikä muunkaan normin mukaan tulisi rantarakennusoikeutta ja tilalla kuitenkin on rakentamatonta rantaviiva riittävästi (ranta-alueita, jota ei katsota rakentamisesta vapaaksi rannaksi), niin kohtuullisuussyistä annettakoon tilalle enintään yksi pienehkön lomarakennuksen tai rantasaunan rakennusoikeus. Rakentaminen ei kuitenkaan saa vaarantaa maisema- tai ympäristöarvoja eikä maanomistajien tasapuolista kohtelua. Alueelle ei saa kohdistua myöskään yleisten tarpeiden aluevarauspaineita (kuten venevalkamatarpeita).

Virkistys- ja suojelualueiden toteuttamiseksi voidaan tarvittaessa suorittaa maanvaihtoja valtion ja kaupungin maista.

Rantaosayleiskaavalla voidaan yksi rantarakennuspaikka korvata 2:lla sisämaan rakennuspaikalla. Muiden vesistöjen rakennusoikeuksien määrittelyt tulevat pohdittaviksi koko kuntaa koskevassa yleiskaavassa. Koko kuntaa koskevan yleiskaavan mukaan myös muille järville laaditaan osayleiskaavat erikseen.

4.1.5.5.4.5 Venevalkamat ja uimarannat

Venesatamien ja -valkamien mitoituksena käytetään: esim. vesialuetta 100 m², paikoitus ja huolto 30 m², telakointi 45 m² eli yhteensä 175 m²/venepaikka. Kuhunkin venevalkamaan on aluetta varattava vähintään 8:lle veneelle eli 1500 m².

Yleisten uimarantojen vähimmäiskoko tulisi olla vähintäänkin 1500 - 2000 m² ja saavutettavuus tulee olla hyvä.

4.1.5.5.4.6 Maanomistajien tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu

Maanomistajien tasapuoliseen kohteluun tulee pyrkiä seuraavien periaatteiden avulla:

- eri rannanosien muuntaminen rakennusoikeuteen laskettavaksi rantaviivaksi tai rantavyöhykkeeksi ja rakennusoikeuksien määrittäminen eri luontosuhteiden mukaan,
- rannanomistukseen tai kantatilaan perustuva em. mitoitusohje (käsitellään yhtenä kokonaisuutena, joko kantatiloittain tai omistajayksiköittäin v. 1969 kantatilajaon mukaan),
- kiinteistöjaotuksen lisäksi on pyrittävä ottamaan huomioon tiedossa olevat myydyt määräalat ja perikuntien tekemät jakosopimukset sekä vanhat sovintojakorajat,
- jos kiinteistöllä on enemmän osakkaita kuin mitoitusohjeiden ja muiden normien mukaan voidaan osoittaa rakennuspaikkoja, tutkitaan mahdollisuus osoittaa puuttuvat rakennuspaikat sisämaasta,

- olemassa olevat rakennuslupaviranomaisen luvalla rakennetut rakennuspaikat merkitään kaavassa rakennuspaikoiksi tai rakennuspaikkojen alueeksi riippumatta mitoitusohjeista ja -normeista (uusien ja vanhojen rakennuspaikkojen yhteismäärän tulee kuitenkin olla mitoitusohjeen mukainen. Asuinrakennuksen uudelleen rakentamisen yhteydessä olemassa oleva rakennuspaikka tulisi kuitenkin laajentaa siten, että se täyttäisi rakennusjärjestyksen määräykset) ja
- olevien rakentamattomien tilojen rakentamiseen suhtaudutaan myönteisesti edellyttäen kuitenkin mitoituksen periaatteiden pääasiallista toteutumista.

Mitoitusohje osoittaa tavoitteellisen loma-asuntomäärän, josta rantaosayleiskaavatyön aikana voidaan poiketa vain erittäin perustellusta syystä. Yksittäisen maanomistajan vaatimuksesta erikseen harkittaessa voidaan rakennusoikeus jättää kokonaan tai osittain merkitsemättä kaavaan.

4.1.6 Rakennusjärjestyksen suunnittelulle antamat tavoitteet

4 §

Rakentamisessa on mahdollisuuksien mukaan vältettävä tarvelemästä arvokkaita kasvillisuuden reunavyöhykkeitä, erityisiä maastomuotoja, siirtolohkareita ja kauniita yksittäispuita. Rakennuspaikan luonnonmukaisuus on mahdollisuuksien mukaan säilytettävä.

Rakentamisessa ranta-alueille tai avoimeen maastoon tulee erityistä huomiota kiinnittää rakennuksen korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väriytykseen sekä istutuksiin.

Muut kuin maa- ja metsätaloutta palvelevien rakennusten rakennuspaikat on sijoitettava siten, että yhtenäiset peltoalueet säilyvät vapaana rakentamisesta.

Rakennuspaikalla rakennusten tulee mahdollisuuksien mukaan muodostaa ympäristökuvaltaan yhtenäinen rakennusryhmä.

Rakennetussa ympäristössä uudis- ja lisärakentamisen sekä uudestaan rakentamisen on sopeuduttava aikaisempaan rakennustapaan ja olemassa oleviin rakennuksiin sijoituksensa, kokonsa, muotonsa, ulkomateriaaliensa ja -väriyksensä sekä julkisivujensa puolesta.

5 §

Rakennuksen etäisyyden naapurin rakennuspaikan rajasta tulee olla vähintään yhtä suuri kuin rakennuksen korkeus, kuitenkin vähintään 5 metriä.

Tulenvaarallista rakennusta, kuten savusaunaa, ei saa rakentaa 15 metriä lähemmäksi naapurin maata tai vuokra-alueita eikä 20 metriä lähemmäksi naapurin rakennusta.

Rakennuksen etäisyyden valta- ja kantatien keskilinjasta tulee olla vähintään 100 metriä, elleivät rinnakkaistiejärjestelyt tai edulliset luonnonolosuhteet muuta aiheuta. Rakennuspaikat tulee muodostaa siten, ettei valta- ja kantateille synny uusia kiinteistökohtaisia yksityistieliittymiä.

Asuinrakennuksen etäisyyden maantien ja paikallistien keskilinjasta tulee olla vähintään 50 metriä ja yksityistien keskiviivasta vähintään 20 metriä.

Rakennuksen etäisyyden keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä ja alimman lattiatason vähintään 1,0 metriä ylävesirajaa korkeammalla. Ellei ylävesirajaa ole tiedossa, on alimman lattiatason oltava vähintään 2,0 metriä keskivedenkorkeudesta.

Rakennuslupaviranomainen voi sallia, että kerrosalaltaan enintään 25 neliömetrin talousrakennuksen saa sijoittaa 15 metrin etäisyydelle keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta, jos se jätevesien käsittelyn ja tulvavaaran huomioon ottaen on mahdollista ja rakennus liittyy yhtenäiseen rakennusryhmään tai muutoin sopeutuu ympäristöön.

Pinta-alaltaan enintään 25 m²:n vene- tai verkkovajan saa sijoittaa lähemmäksi kuin 15 m:n etäisyydelle rantaviivasta ottaen kuitenkin huomioon maiseman luonnonmukaisuuden säilyttäminen.

8 §

Asutokäyttöön tarkoitetun rakennuspaikan tulee olla sijainniltaan, maastosuhteiltaan ja maaperältään tarkoitukseensa sovelias. Vakituksena asuntona käytettävän rakennuksen rakennuspaikan pinta-alan tulee olla vähintään 4000 neliömetriä tai ympäristölautakunnan harkinnan mukaan erityisistä syistä vähintään 2500 neliömetriä, jos se alueen vesi- ja jätehuolto huomioon ottaen on mahdollista. Loma-asunnon rakennuspaikan tulee olla pinta-alaltaan vähintään 2500 neliömetriä.

Rakennusjärjestyksen liitekartassa osoitetulla alueella B tulee rakennuspaikan pinta-alan 1 momentista poiketen olla 10.000 m².

Saareen rakennettaessa tulee saaren pinta-alan olla vähintään 2 hehtaaria kutakin rakennuspaikkaa kohti. Alle kahden hehtaarin saari ei muodosta rakennuspaikkaa.

Muuhun kuin asutokäyttöön tarkoitetun rakennuspaikan tulee olla sijainniltaan, muodoltaan ja maastosuhteiltaan tarkoitukseensa sovelias ja pinta-alaltaan riittävän suuri, kuitenkin vähintään yksi hehtaari.

Vesistön rannalla olevan rakennuspaikan vesistöön tai vesijättöön rajoittuvan rantaviivan pituuden tulee olla vähintään 40 metriä.

Uudestaan rakentaminen, peruskorjaus ja vähäinen lisärakentaminen saadaan suorittaa 1-3 momentin estämättä, jos rakennuspaikka pysyy rajoiltaan samana eikä rakennuksen käyttötarkoitusta muuteta.

Tämän pykälän estämättä, voi ympäristölautakunta myöntää rakennusluvan, jos tila on lohkottu asuinrakennuksen rakennuspaikaksi ennen tämän rakennusjärjestyksen voimaantuloa.

Tämän pykälän määräyksiä ei sovelleta alueella, jolla on rakennuskielto asemakaavan laatimista varten.

4.2 Tavoitteiden julkinen käsittely

Luonnos tavoitteiksi ja mitoitusohjeiksi valmistui 17.2.1993 ja ympäristöselvitykseksi ja ympäristöanalyysiksi 22.2.1993. Näitä esiteltiin kaavakokouksissa eri kylillä seuraavasti:

- kuulutus sanomalehti Ylä-Karjalassa 27.3.1993
- kuulutus ilmoitustaululla ajalla 26.3. - 30.4.1993
- yleisesti nähtävillä ajalla 29.3. - 30.4.1993
- kaavakokoukset:
- Höljäkkä 1.4.1993
- Salmenkylä 5.4.1993
- Lipinlahti 6.4.1993
- Kynsiniemi 14.4.1993

Ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille on kirjeellä 15.4.1993 tiedotettu laatimisvaiheen kuulemisesta (RakA 154 §) ja tavoitteista ja mitoitusohjeista

4.3 Päätös tavoitteista

Tavoitteet ja mitoitusohjeet käyvät tarkemmin ilmi kohdasta 4.1.5 rantaosayleiskaavan suunnittelutavoitteet. Tavoitteita ja mitoitusohjeita on esitelty kuntalaisille eri kylillä useampaan otteeseen.

Tavoitteita ja mitoitusohjeiden nähtävillä oloaikana niitä vastaan jätetyistä huomautuksista (39 kpl) on 8.9.1993 valmistunut erillinen asiakirja "*Huomautukset ja vastineet*". Huomautukset on pyritty ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon. Asiakirjassa on selostettu kuinka ne on otettu huomioon ja niiden huomautusten osalta mitä ei ole voitu ottaa huomioon on ratkaisut perusteltu ja perustelut on esitetty asianosaisille.

Ehdotus tavoitteiksi ja mitoitusohjeiksi on valmistunut 8.9.1993

Tavoitteet ja mitoitusohjeet hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.11.1993 § 92.

5. MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUVAIHTOEHDOT

5.1 Suunnitteluvaihtoehtojen periaatteet ja kuvaus

Suunnitteluvaihtoehdot:

- vaihtoehto 0: **Nykytilanne säilytetään;** haja-asutusalueen osayleiskaava pidetään ennallaan ja jäädään laaditun rakennesuunnitelma 2010:n, valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti laadittujen erilaisten ohjelmien, selvitysten ja inventointien sekä rakennusjärjestyksen säännösten varaan,
- vaihtoehto 1: **Soviteltu ratkaisu;** laaditaan valtuuston hyväksyttäväksi oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jossa tarkastellaan kriittisesti valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut tavoitteet sekä valtuuston hyväksymät mitoitusohjeet sovitetaan parhaalla mahdollisella tavalla eri intressipiirin, kuten kaava-alueen maanomistajien näkemysten kanssa,

- vaihtoehto 2: **Kaikki huomioiva kaava;** laaditaan valtuuston hyväksyttäväksi oikeusvaikutteinen yksityiskohtainen rantaosayleiskaava, jossa otetaan huomioon sellaisenaan valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut tavoitteet sekä valtuuston hyväksymien mitoitusohjeiden maksimiarvoja käytetään tehokkaasti kaikkialla hyväksi.

5.2 Suunnitteluvaihtoehtojen vaikutukset ja vertailu

- vaihtoehto 0: **Nykytilanne säilytetään;** haja-asutusalueen osayleiskaava jää ennalleen ja muutoinkin jätetään rakennesuunnitelma 2010:n valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti laadittujen erilaisten ohjelmien, selvitysten ja inventointien sekä rakennusjärjestyksen varaan:
 - vain vähäisesti ohjaa yksityiskohtaisen kaavoituksen ja rakentamisen sekä muun alueiden käytön suunnittelua, koska kaava on hyvin yleispiirteinen,
 - vain vähäisesti ottaa huomioon lainsäädännössä ja ihmisten asenteissa tapahtuneita muutoksia,
 - rakentaminen yleensä tapahtuisi poikkeusluvin tai tyrehtyisi kokonaan,
 - yksityiskohtainen kaavoitus (ranta-asemakaavoitus) hidasta, koska yleiskaava ei ohjaa sitä,
 - vesistökokonaisuuksien ja eri alueiden tasapuolinen suunnittelu vaikeaa,
 - kuntalaisten tasavertainen kohtelu ja oikeusturva rakentamisessa ja alueiden käytön suunnittelussa saattaa vaarantua,
 - kulttuuri-, ympäristö-, luonto- ym. arvot ovat vaikeasti huomioon otettavissa, koska ne ovat joko yleispiirteisesti esitettynä taikka hajallaan eri lähteissä, ne saattavat jopa jäädä kokonaan huomioon ottamatta.
- vaihtoehto 1: **Soviteltu ratkaisu;** laaditaan valtuuston hyväksyttäväksi oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava, jossa tarkastellaan kriittisesti valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut tavoitteet sekä valtuuston hyväksymät mitoitusohjeet sovitetaan parhaalla mahdollisella tavalla eri intressipiirien, kuten kaava-alueen maanomistajien näkemysten kanssa:
 - ohjaa yksityiskohtaisemman kaavoituksen ja rakentamisen sekä muun alueiden käytön suunnittelua,
 - ottaa huomioon lainsäädännössä ja ihmisten asenteissa tapahtuneet muutokset, rakentaminen suoraan rakennusluvin tapahtuvaa,
 - vesistökokonaisuuksien ja eri alueiden tasapuolinen suunnittelu varmistuu,
 - kuntalaisten tasavertainen kohtelu ja oikeusturva rakentamisessa ja maankäytön suunnittelussa turvataan,
 - kulttuuri-, ympäristö- luonto- ym. arvot ovat helposti huomioon otettavissa, koska ne on kaavassa otettu huomioon.
- vaihtoehto 2: **Kaikki huomioiva kaava;** Laaditaan valtuuston hyväksyttäväksi yksityiskohtainen oikeusvaikutteinen yksityiskohtainen rantaosayleiskaava, jossa otetaan huomioon sellaisenaan valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut tavoitteet sekä valtuuston hyväksymien mitoitusohjeiden maksimiarvoja käytetään tehokkaasti kaikkialla hyväksi:
 - liian raskas vedettäväksi vähillä resursseilla,
 - neuvottelut eri intressiryhmien kesken venyvät erittäin pitkiksi, eikä tulosta synny
 - toisaalta muodostuisi hyvää ympäristöä ja toisaalta ei, riippuen mikä seikka neuvotteluissa painottuisi eniten.
 - mitoitusohjeiden maksimiarvoja kaikkialla käyttäen muodostuisi epäviihtyisiä rantavyöhykkeitä ja alentaisi siten rakennuspaikkojen arvoa.

5.3 Osallistuminen ja vuorovaikutteisuus (laatimisvaiheen kuuleminen)

Osallistuminen ja vuorovaikutteisuus on ollut kiinteä osa kaavoitusta ja osallisten kanssa on oltu yhteydessä seuraavasti:

- eri viranomaisten kuten alueellinen ympäristökeskus, tielaitos, museovirasto, ympäristönsuojelu-, rakennus- ja terveysviranomaiset sekä eri hallintokunnat jne. kanssa on neuvoteltu useaan otteeseen, koko kaavoitusprosessin ajan,
- alustava laatimisvaiheen kuuleminen ja osallisten kartoitus sekä vaikutusten arvioinnin suunnittelu (RakA 154§) suoritettu 5.5-3.6.1992 eri kylillä (Lipinlahti, Jokikylä- Salmenkylä, Höljäkkä, Kynsiniemi, Ylikylä - Petäiskylä - Saramo - Mujejärvi, Kuohatti - Puiroonkangas - Tervapuro, Salmenkylä ja lopuksi vielä koko kunnan alue. Myös kylätoimikunnille on erikseen varattu mahdollisuus mielipiteen ilmaisuun),
- mielipiteet on tullut ilmaista viimeistään 12.6.1992 mennessä (annetut mielipiteet 16 kpl),
- selvityksistä tiedotettu kulttuurirakennusten omistajille kirjeellä 10.10.1995 (55 kpl) sekä ympäristöselvityksistä lehti-ilmoituksella sanomalehti Ylä-Karjalassa 26.10.1995 (mielipiteitä jätetty kirjallisesti 9 kpl),
- laatimisvaiheen kuulemista (RakA 154§) on jatkettu perustietojen ja tavoitteiden esitellyllä eri kylillä: Pelisen - Kuokkastenjärven rantaosayleiskaavoituksen yhteydessä 8.5-18.5.1995. Saramolla 7.11.1995, Kuohatissa 9.11.1995 ja kaikille kuntalaisille kaavoituskatsauksessa 7.12.1995.
- maanomistajien kanssa on käyty kahden keskeisiä neuvotteluja rakennuspaikkojen ja venevalkamien sijoittamisesta koko kaavoitusprosessin ajan.
- kaavan vaikutuksia on arvioitu koko kaavoitusprosessin ajan,
- kaupunginhallituksen kaavoitusjaosto on tutustunut ongelmakohteisiin maastossa ja kuullut maanomistajien mielipiteitä paikanpäällä.

5.4 Alueiden käytön suunnitteluratkaisun valintapäätös

Vaihtoehtoista 0, 1 ja 2 valitaan vaihtoehto 1, koska:

- se ottaa riittävästi huomioon valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset ohjelmat, selvitykset, inventoinnit ja asetetut paikalliset tavoitteet sekä viimeaikaiset lakien, asetusten muutokset, valtioneuvoston päätökset, ministeriöitten ja ympäristökeskuksen antamat ohjeet sekä yhteiskunnassa tapahtuneen asennemuutoksen kestävä kehityksen suuntaan,
- se ohjaa riittävästi rantarakentamista ja yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua,
- vaikutukset ovat myönteisiä ihmisten terveyteen ja elinoloihin, luonnon monimuotoisuuteen ja vuorovaikutussuhteisiin sekä luonnonvaroihin, rakennettuun ympäristöön, yhdyskuntarakenteeseen ja elinympäristön laatuun sekä yhdyskuntatalouteen yhteisöön ja kulttuuriin
- eri intressiryhmien kanssa on päästy kohtuulliseen lopputulokseen.

6. YLEISKAAVA

6.1 Yleiskaavan kuvaus (luonnos – ehdotus)

6.1.1 Yleistä

Pielisen saaret ovat tyypillisesti karuja ja kivikkoisia. Eläimistö ja kasvillisuus on niukkalajista. Saarten pienilmaston edullisuudesta kertoo mm se, että Kynsisaarella on yksi Suomen pohjoisimmista metsälehmusesiintymistä.

Rantaosayleiskaavasunnittelun lähtökohtana on pidetty kulloinkin voimassa olevia säännöksiä, vuoden 1970 vaihteessa ollutta kiinteistöjakoja ja valtuuston 15.11.1993 hyväksymiä kaavoitustavoitteita ja mitoitusohjeita sekä erikseen laadittua ympäristöselvitystä ja analyysiä. Niiden pohjalta on luonnosteltu rantaosayleiskaavaa vuonna 1994. Ensimmäinen alustava luonnos on piirretty käsin 1:20.000 mittakaavaiselle kartalle keväällä vuonna 1994 ja se piirrettiin puhtaaksi muoville keväällä 1995.

Rantaosayleiskaavaluonnosta on esitelty kaavakokouksissa asianosaisille ja sen pohjalta on vuosina 1995-1998 käyty maanomistajien kanssa neuvotteluja rakennuspaikkojen ja venevalkamien sijoittamiseksi rantavyöhykkeelle. Neuvotteluissa esille tulleet seikat on pyritty mahdollisimman hyvin sovittamaan kaavaan luontoarvojen ja maanomistajien intressien kanssa, siten että molemmat näkemykset on otettu huomioon eikä niistä ole tarvittu poiketa kuin muutamassa kohdin eikä niissäkään huomattavissa määrin (*vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain*).

Luonnoksen pohjalta on digitoitu eri alueet ja merkinnät ATK –muotoon AutoCad -ohjelmilla vuosina 1997-2000. Kaavaselostusta on laadittu koko kaavoitustyön ajan. Alustava luonnos selostukseksi valmistui vuoden 2000 syyskesällä, jossa yhteydessä kaavaehdotusta on tarkistettu tarpeellisilta osin.

Ehdotus rantaosayleiskaavaksi valmistui syksyllä 2000. Ehdotukseen on otettu mukaan myös viranomaisneuvottelussa 18.9.2000 esille tulleet seikat.

6.1.2 Pohjakartta

Rantaosayleiskaavan suunnittelussa on käytetty ATK-pohjaista peruskartan 1:20.000 rasteriaineistoa ja kiinteistörekisterikartan 1:10.000 vektoriaineistoa. Kaavasunnittelu on tapahtunut ATK-pohjaisesti AutoCad -ohjelmalla ja sen sovelluksen työkaluilla.

Rantaosayleiskaavakartan tulostus tapahtuu maastotietokannan vektorikarttaa pohjakarttana käyttäen mittakaavassa joko 1:40.000 tai 1:20.000 tai 1:15.000 tai 1:10.000, riippuen mihin käyttötarkoitukseen tulostusta käytetään. ATK-pohjaisen kaavan tulostaminen on mahdollista lähes mihin mittakaavaan tahansa. Tulostusmittakaava 1:10.000 on suositeltavin ja luettavuudeltaankin kohtuullinen.

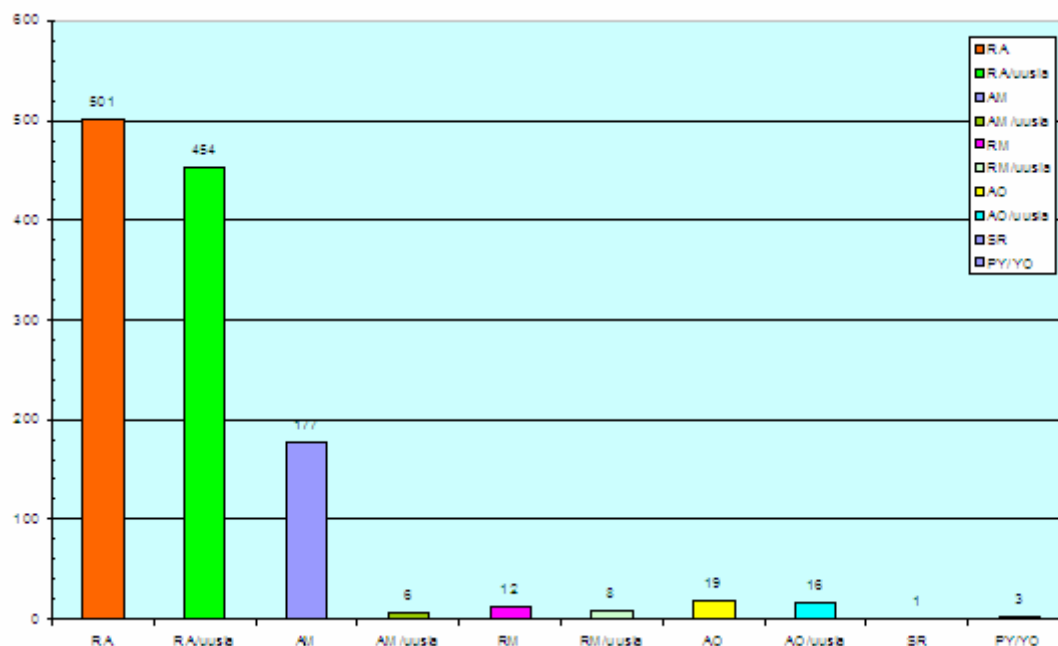
6.1.3 Kokonaisrakenne ja mitoitus

Pielisen ja Kuokkastenjärven mannerrannat ovat jo varsin tiheään loma-asutettuja. Maaperältään ne ovat kivikkoisia ja karuja. Maanviljelysmaisemat luovat vaihtelua muuten metsäisten (väliin hakattujenkin) vaarojen järvimaisemaan.

Saaret on jätetty vähäisemmälle rakentamiselle. Osa saarialueista kuten Pielisen selkäsaarten alue on viimeinen yhtenäinen rakentamaton saarikokonaisuus Pielisellä. Myös Honkasaari on jätetty rakentamattomaksi.

Rantaosayleiskaava-alueen mitoitus on perustunut vuonna 1993 valtuuston hyväksymään mitoitusohjeisiin. Kaavoitustyön aikana mitoitus on kuitenkin maanomistajien kanssa käytyjen neuvottelujen myötä noussut mitoitusvälin yläpäähän.

Rantaosayleiskaava-alueen rantavyöhykkeelle on kaavassa varattu rakennusoikeutta 4,6 rakennuspaikkaa / muunnettu rantavyöhyke –km ja taas luonnollisella rantaviiva –km:llä luku on 3,1.

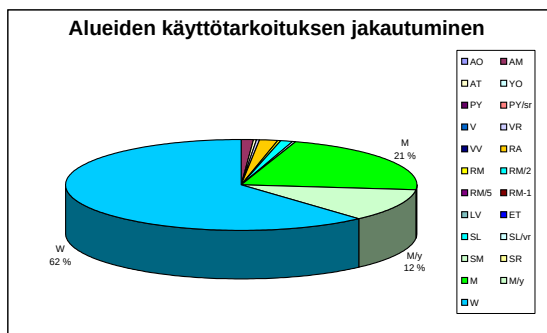

Kuva 106: Kokonaismoitus ja rakennusten määrät

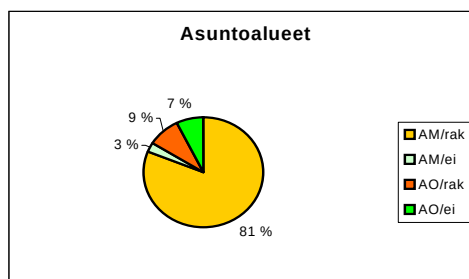
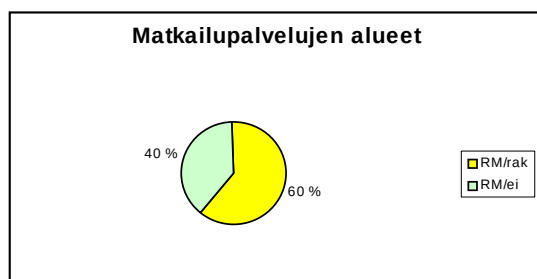
Rantaosayleiskaava-alueen tilastolomakkeesta käy ilmi käyttötarkoitusten pinta-alat; kuva 107

KÄYTTÖTARKOITUS	ha
AO	30,349
AM	295,551
AT	38,099
YO	7,813
PY	3,963
PY/sr	2,844
V	22,715
VR	73,636
VV	0,838
RA	454,614
RM	15,751
RM/2	1,776
RM/5	2,587
RM-1	1,971
LV	30,840
ET	3,168
SL	291,829
SL/vr	85,776
SM	1,844
SR	2,622
M	5746,519
M/y	3138,816
W	16555,338
Muut	2333,080
Yhteensä:	26809,259

Kuva 107:
Tilastolomake

Kuva 108-109: Alueiden käyttötarkoituksen jakautuminen yhteensä ja loma-asuntoalueilla

Kuva 110-111: Jakautuminen matkailupalvelualueilla ja asuntoalueilla

6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain sekä poikkeamiset tavoitteista

(Huom! Kursiivilla on selostettuperusteluja ja poikkeamisia tavoitteista)

Alueiden käyttötarkoitukset ja yleiskaavamääräykset:

Erillispientalojen alue.

Alueelle saa sijoittaa enintään 1½ kerroksisia asuinrakennuksia. Rakennuspaikan yhteenlaskettu rakennusoikeus saa olla enintään 250 k-m².

Näitä alueita on merkitty kaavaan eri puolille yhteensä 35 kpl, joista 16 on uusia. Ne sijoittuvat joko sisämaahan tai ranta-alueelle. Ranta-alueella niistä suurin osa on ollut loma-asuntoja, mutta ne on myöhemmin muutettu ympärivuotiseen asumiseen.

Maatilojen talouskeskusten alue.

Alueelle saa sijoittaa maataloutta ja siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevaa rakentamista asuin-, tuotanto- ja talousrakennuksineen.

Näiksi alueiksi on merkitty olevat maatilojen talouskeskukset, joita on yhteensä 177 kpl. Uusia on kaavaan varattu 6 kpl. Alueille voidaan sijoittaa myös maatilamatkailua palvelevia rakennuksia. Rakennukset tulee sopeuttaa talouskeskuksen rakennuksiin ja ympäristöönsä.

Kyläalue.

Alueella rakentamisen ja muun maankäytön ohjaamistarvetta. Uudisrakentamisen tulee olla ympäristöön sopeutuvaa ja sitä tulee edistää yksityiskohtaisella maankäytönsuunnitelmalla (asemakaava tai kyläsuunnitelma).

Täksi alueeksi on kaavaan merkitty Lipinlahden kyläalue. Tälle alueelle on jo laadittu kyläsuunnitelma. Kyläsuunnitelmaa voi hyödyntää uudisrakentamisen edistämisessä. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

YO

Opetustoimintaa palvelevien rakennusten alue.

Lipinlahden opiston alue on merkitty tällä kaavamerkinnällä. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

PY

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Kopraksen kurssikeskuksen alue on nykyisen käyttötarkoituksen mukaisesti merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Kaavoitusprosessin aikana alueen käyttötarkoituksesta on ollut useita eri vaihtoehtoja, se ei ole kuitenkaan selkiintynyt, koska rakennukset ovat edelleen myynnissä ja käyttötarkoitus selkiintyy uuden omistajan kanssa käytävien neuvottelujen pohjalta. Rakennusvalvontaviranomainen voi tarvittaessa muuttaa rakennusten käyttötarkoitusta, mikäli se muutoin on sopusoinnussa kaavan hengen kanssa. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

PY/sr

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Alueella olevat rakennukset suojellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai kylämiljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (toimenpiderajoitus).

Nurmeksien ev.lut. seurakunnan kurssikeskuksen alue Kuokkastenkoskella on merkitty tällä kaavamerkinnällä. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

V

Virkistysalue.

Virkistysalueiksi on merkitty kaikki pienet saaret.

VR**Retkeily- ja ulkoilualue.**

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että alueelle saa sijoittaa vain retkeilyä ja muuta yleistä virkistyskäyttöä palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

Retkeily- ja ulkoilualueeksi on kaavaan merkitty kaupungin omistuksessa oleva Hevosniemen kärki. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

VV**Uimaranta-alue.**

Uimarannoiksi on kaavaan merkitty rantakaavoissa olevat uimarannat kuten Koudansalmen ja Huuhtilahden uimarannat. Muuten uimarannat sijoittuvat venevalkamien yhteyteen siten, että ne erotetaan veneilyyn tarkoitettusta osasta erilleen, jottei uimareille synny terveysriskiä.

RA**Loma-asuntoalue.**

Alue on tarkoitettu pääasiassa omarantaisia loma-asuntoja varten. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään ½I tai I½ -kerroksisen loma-asunnon ja rantasaunan sekä muut tarpeelliset talousrakennukset.

Rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla mantereella enintään 140 k-m² ja saarissa enintään 80 k-m², lukuun ottamatta Kynsi-, Uramon-, Retu-, ja Porosaarta, joissa rakennuspaikan yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 100 k-m².

Rakennuksen kerroslukua määriteltäessä on otettava huomioon rakennuspaikan koko, rakennuksen etäisyys rantaviivasta, maaston kaltevuus ja rakennuksen maisemaan soveltuvuus.

Loma-asuntoalueiksi on kaavaan merkitty rakentamiseen sopivia alueita, joille ei sijoitu luontoarvoja, vain muutamassa tapauksessa luontoarvo- tai maisema-alueita on jouduttu supistamaan, jotta rakennuspaikka on saatu sijoitetuksi rantavyöhykkeelle maanomistajan kanssa yhteisymmärryksessä. Poikkeamisista on neuvoteltu myös ympäristönsuojelun asiantuntijoiden kanssa. Näitä ovat seuraavat kohteet:

- yg/3 Purnunlouhi (Särkivaara), yg –aluetta on jouduttu hieman nipistämään molemmista päistä jotta rakennusoikeuden mahdollistamat uudet rakennuspaikat on saatu mahtumaan rantavyöhykkeelle. Kaventaminen ei vaaranna yg –alueen arvoa.
- yk/4 Vietonsalmi (Vilppolanvaara), vain osa kohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle.
- yl/9 Haukilahti (Kynsisaari), linnustoaluetta on supistettu, jotta maanomistajan toivoma rakennuspaikka on saatu sijoitetuksi lahden pohjoisrannalle. Muutos ei vaaranna alueen linnustoarvoa, koska paikan päällä on todettu linnuston pesimäalueiden ja ruovikoiden olevan lahden etelärannalla ja erityisesti sen kaakkoislahdessa.
- yg/10 Hiekkaniemi (Uramon saari), uusi rakennuspaikka on sijoitettu geologisesti arvokaan osa-alueen sisälle. Maanomistajan kanssa käydyt neuvottelut eivät ole johtaneet siihen, että rakennuspaikka olisi voitu siirtää muualle. Hiekkaniemi jo nimensäkin perusteella ilmentää sen, että rakennuspaikka sijoittuu hiekkarannalle. Hiekkaranta on Pielisen pohjoisosassa yksi niistä harvoista hiekkarannoista.

- ym/12 Retusaaren länsirannan maisema-alue, kaavoitusprosessin aikana rakennetun rakennuksen omistajan jyrkästi vastustaessa maisema-aluetta tuli supistaa (rakentamiseen suostuminen kesken kaavoitusprosessin näin jälkeensä arvioituna ei ollut loppuun asti harkittua).
- ym/13 Pajuvaara (Retusaari), paikan päällä rakennuspaikan sijaintia tarkistettiin siten, että se ei näy järvelle. Rakennus on sijoitettavissa kallion kielekkeen taakse.
- yk/24 Syvälahti (Kynsiniemi), vain osa kohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle.
- yk/25 Metsolahti (Kynsiniemi), vain pieni osa kohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle.

Nykyiset jo rakennetut rakennuspaikat on myös merkitty loma-asuntoalueiksi vaikka ne eivät täyttäisikään rakennusjärjestyksen pinta-alamääräyksiä lomarakennusten rakennuspaikoista. Näillä alueilla rakennuksia uudistettaessa tulisi pyrkiä rakennuspaikkojen laajentamiseen siten, että ne vastaisivat rakennusjärjestyksen määräystä rakennuspaikan pinta-alasta (eli vähintäänkin 2.500 m²) ja lomarakennukset tulisi pyrkiä sijoittamaan vähintäänkin 30 m:n päähän ja saunat vähintäänkin 15 m:n päähän keskiveden mukaisesta rantaviivasta.

Mikäli rakennuspaikan pinta-ala ei täytä rakennusjärjestyksen pinta-alavaatimusta tai rakennusten etäisyys rantaviivasta on pienempi kuin mitä rakennusjärjestyksessä vaaditaan, tulee rakennusten kerrosalaa ja kerroslukua harkittaessa, vain erityisistä syistä kasvattaa rakennuksen kerrosalaa ja/tai kerroslukua rakennuspaikalla olevasta tilanteesta.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Matkailupalvelujen alue.

Täksi matkailupalvelujen alueeksi on kaavaan merkitty Kuokkastenjärven itärannalla olevan Rinnekartanon alueet. Kaavamääräys mahdollistaa matkailua palvelevien rakennusten rakentamisen alueelle rakennusjärjestyksessä olevien rakennusoikeusperiaatteiden mukaisesti.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Matkailupalvelujen alue.
Luku kauttaviivan (/5) jälkeen osoittaa loma-asuntojen enimmäismäärän.

Matkailupalvelujen alueeksi on kaavaan merkitty Aronsalmen loma-alueet ja Kynsisaaren etelä kärjen tuntumassa oleva kalastusmatkailua palveleva rakennuspaikka.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Matkailupalvelujen alue.
Alueelle saa sijoittaa enintään 25 matkailuperävaunua.

Tämä matkailuperävaunujen alue on tarkoitettu palvelemaan Aronsalmen loma-aluetta. Alueen käyttäminen muuhun, kuten rakentamiseen, ei ole sallittua.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

LV

Vesiliikenteenalue.

Alueelle saa sijoittaa kalastusta, veneilyä, uittoa ja muuta vesiliikennettä sekä uimarantaa palvelevia rakennuksia, rakenteita ja laitteita (/t =turvasatama).

Venevalkamat, puun pudotuspaikat ja turvasatamat on merkitty kaavaan tällä merkinnällä, kuten puun pudotuspaikka Kuokkastenkoskella ja turvasatamat Kynsisaaren pohjoispuolella Pyysaassa ja eteläkärjessä sekä Tykkisaassa ja Retusaaren etuosassa.

Kaikki tärkeimmät venevalkamat on pyritty saamaan kaupungin omistukseen/hallintaan näitä ovat:

- Kuokkastenkosken venevalkama
- Kuokkastenjärven itärannan venevalkama
- Aronsalmen venevalkama Kuokkastenjärven puolella
- Huuhtilahden venevalkama
- Lörsänsaarta palveleva venevalkama Kynsiniemen länsirannalla
- Koudansalmen venevalkama Kynsiniemen kärjessä
- Vaakanansaarta palveleva venevalkama Kynsiniemen itärannalla
- Kohtavaaran opiston venevalkama Lipinlahdessa
- Kekkosenpelto Höljäkän selän rannalla
- Höljäkän venevalkama Talvilahden tuntumassa

Muiden venevalkamien lunastaminen jää kaavan toteutuksen yhteyteen myöhemmin toteutettavaksi, sitä mukaa kuin tarvetta ilmenee.

Kuokkastenjärven länsirannan venevalkama-asiassa jouduttiin tekemään ns. ”pakkoratkaisu”, koska alueen rantavyöhykkeen maanomistajien kanssa ei päästy sopuratkaisuun venevalkama-asiassa.

Mikäli venevalkama-alueelle rakennetaan uimaranta on se erotettava veneilyyn tarkoitettusta osasta erilleen, jottei uimareille synny terveysriskiä.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

LV-1

Vesiliikenteenalue.

Alueelle saa sijoittaa uittoapalvelevan suoja- ja järjestelypaikan.

Uiton suoja- ja järjestelypaikkoja on kaavaan varattu Lörsänsaaren itärannalle (2 kpl) ja Koudansalmeen Kynsisaaren rantaa vasten.

Tätä yleiskaavaa saadaan käyttää suoraan rakentamisen perusteena.

ET

Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Pohjois-karjalan Sähkö Oy:n voimalaitos Kuokkastenkoskella on kaavaan merkitty tällä merkinnällä. Alueelle rakentaminen edellyttää suunnittelutarpeen harkintaa.

SL

Luonnonsuojelualue,
jolla on merkittäviä luonnonsuojellisia arvoja.

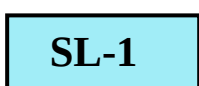
Alue on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella on kielletty rakennusten rakentaminen ja rakennelmien tekeminen, kunnes alueesta on muodostettu luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue.

Rantojensuojeluohjelman mukaiset alueet on merkitty kaavaan tällä merkinnällä, kuten Pielisen selkäsaaret, Porosaaren länsiranta ja Kynsisaaren eteläkärki. Lisäksi tätä merkintää on käytetty Ison-Kaijan ja Pikku-Kaijan sekä Mustasaaren kohdalla, koska niiden on katsottu oleellisesti kuuluvan Pielisen selkäsaarten muodostamaan kokonaisuuteen. Kuokkastenjärven pohjoispäässä olevat Kuokkastenkosken rantavyöhykkeet on kaavaan SL-alueeksi.

*Vertaa suojelukohteet: **Liite 20***

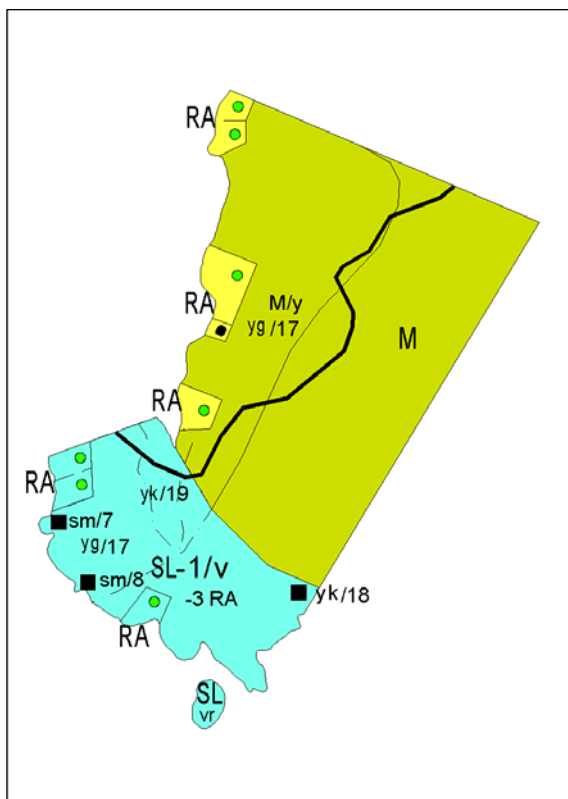

Luonnonsuojelualue,
jolla on merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja.
Alue on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Maankäyttö- ja rakennuslain 43 § 3 mom:n nojalla määrätään, että alueella on kielletty rakennusten rakentaminen ja rakennelmien tekeminen, kunnes alueesta on muodostettu luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue, kuitenkin enintään viisi vuotta kaavan lainvoimaisuuden saavuttamisesta alkaen (*määräaikainen rakentamisrajoitus*).

*Karsikkoniemi on kaavaan merkitty luonnonsuojelualueeksi. Karsikkoniemen osalta on todettava, että alueen rakennusoikeudet (3+2 RA) on esitetty valtion korvattavaksi. Mikäli näin ei käy 5 vuoden kuluessa, niin rakennusoikeudet palaavat alueelle oheisen kuvan esittämiin paikkoihin ja rakentaminen on siten mahdollista kyseisille rakennuspaikoille. **Kuva 112.***

Kuva 112: Karsikkoniemen suojelualue ja valtion korvattavat rakennusoikeudet.

SL/vr

Luonnonsuojelu-, retkeily- ja ulkoilualue,
Jolla on merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja.
Alue on luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Kaupungin omistuksessa olevat maat Kynsiniemen eteläkärjessä on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Aluetta saadaan käyttää retkeily- ja ulkoilutarkoituksiin.

*Vertaa suojelukohteet: **Liite 20***

SM

Muinaismuistoalue.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella olevia kivilautisia asuinsijoja ei saa turmella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Muinaismuistoalue on kaavaan merkitty Suomalansalmeen, josta on löydetty kivilaivas. Muut muinaismuistoalueet on kaavaan merkitty kohde-merkinnällä.

SR

Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai kylämiljööön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Rakennussuojelualueiksi kaavaan on varattu Suomen pihapiiri. Muut rakennussuojelukohteet on kaavaan on merkitty kohdamerkinnällä.

*Vertaa suojelukohteet: **Liite 20***

M

Maatalous- ja metsävaltainen alue.

Alue on varattu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön.

Alueella on haja-asutusluontoinen rakentaminen sallittu edellyttäen, että rakentaminen liittyy sijainniltaan ja tyypiltään olemassa olevaan rakennuskantaan tai soveltuu maastollisesti ja maisemallisesti olevaan ympäristöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että 200 metrin levyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä kielletään pysyvä rakentaminen ja rakennelmien tekeminen.

Maa- ja metsätalousalueiksi on kaavaan merkitty ne alueet joita ei käytetä muuhun rakentamiseen kuin haja-asutusluontoiseen rakentamiseen. Alle 200 metrin levyiselle rantavyöhykkeelle ei saa rakentaa, koska rantarakentaminen on ratkaistu tällä yleiskaavalla ja rakentamisalueet / rakennuspaikat on osoitettu kaavassa.

M/y

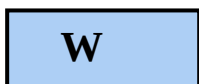
Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on merkittäviä ympäristöarvoja.

Alue on varattu pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n nojalla määrätään, että 200 metrin levyisellä keskivedenkorkeuden mukaisella rantavyöhykkeellä kielletään pysyvä rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä alueen lakimetsien hakkauksissa tulee noudattaa erityistä varovaisuutta, jottei hakkuut näkyisi järvimaisemaan häiritsevästi.

Kuten edellä, mutta näillä alueilla on katsottu olevan erityisiä ympäristöarvoja, mistä syystä on perusteltua antaa määräys, jolla puiden kaatamisessa ns. lakimetsäalueilla noudatetaan erityistä varovaisuutta.

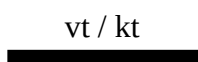
Honka saari on rakentamaton. Kaavassa ei ole varattu yhtään rakennuspaikkaa saareen, koska se on haluttu säilyttää rakentamattomana, niin kaavoittajan kuin maanomistajienkin tahdosta. Honkasaaren rakennusoikeus olisi 2 loma-asunnon rakennuspaikkaa (4-<7 ha => 2 las). Rakentaminen edellyttää, joko suunnittelutarveratkaisu –periaatetta taikka poikkeusluparakentamista.

Vesialue.

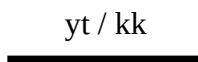
Kaikki vesialueet on merkitty vesialueiksi, lukuun ottamatta ns. virtaavia vesiä kuten joet, purot jne.

Kohde- ja viivamerkinnot sekä yleiskaavamääräykset:

Valtatie / kantatie.

Helsinki – Joensuu - Kajaani valtatie nro 6 on merkitty tällä merkinnällä.

Yhdystie / kokoojakuu.

Yhdysteiksi kaavaan on merkitty Lounatlampi - Nurmes paikallistie nro 15911 Lipinlahden kohdalla ja Kynsiniemen paikallistie nro 15907 sekä Lukanpuron paikallistie nro 15906.

Pääsytie.

Pääsytteitä on kaavaan merkitty sitä mukaa kuin ne ovat olleet tiedossa. Niille rakennuspaikoille, joille pääsytteitä ei ole kaavaan merkitty tai ne eivät ole merkitty riittävällä tarkkuudella, tulee pääsytie ratkaistavaksi tulevassa maanmittaustoimituksessa.

Ohjeellinen pääsytie.

Ohjeellinen pääsytie on merkitty Kuokkastenjärven länsirannan venevalkama-alueelle.

Ulkoilureitti.

Hiihtoladut on merkitty ulkoilureiteiksi. Näitä ovat Pielisen pohjoisosassa oleva jäälatsu ja Lipinlahdessa Opiston ympäristön ladut sekä latsu Opistolta Koprakseen.

Kevyen liikenteen reitti.

Polkupyöräilyreitti Lipinlahdessa paikallistien nro 15911 osalta on merkitty kevyenliikenteen raiteiksi.

Moottorikelkkailureitti.

Pielisen jäällä kulkeva moottorikelkkareitti Aronsalmelta Nurmeksen keskusta on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Samoin on merkitty Hevosniemessä VR-alueelle kulkeva moottorikelkkareitti.

Laivaväylä.

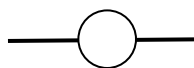
Laivaväylät Pielisellä ja Kuokkastenjärvellä on merkitty tällä merkinnällä.

Veneväylä.

Veneväylä on merkitty Kuokkastenkoskelta Pöyhölänjokeen

.

Johto tai linja. (Z =pääsähkölinja)

Fingrid Oy:n voimansiirtolinja Vietonsalmessa on merkitty tällä merkinnällä kuten myös Pohjois-Karjalan Sähkö Oyj:n sähkölinjat, joita on kaava-alueen eri puolilla.

/k

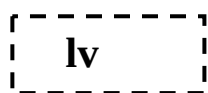
Alue on varattu kunnan tarpeisiin.

Kaupungin omistuksessa oleva Kynsiniemen eteläkärki on merkitty kunnan tarpeisiin.

/v

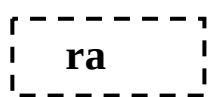
Alue on varattu valtion tarpeisiin.

Rantojensuojeluohjelman mukaiset Pielisen selkäsaarten alueet, Pieni-Kaija, Iso-Kaija, Mustasaari ja Porosaaren länsiranta sekä Karsikkoniemen kärki on merkitty valtion tarpeisiin.

Ohjeellinen osa-alue, jolle voidaan sijoittaa kalastusta, veneilyä, uittoa ja muuta vesiliikennettä palvelevia rakenteita ja laitteita (/1..= kohdenumero).

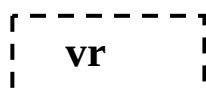
Näitä alueen osia on merkitty yksi Tuliniemeen Lipinlahdessa ja toinen Höljäkän Ukonniemessä sekä kolmas Huuhtiniemessä Huuhtilahden rannalla..

Ohjeellinen osa-alue, jolla olemassa oleva loma-asunto tai kalamaja saadaan säilyttää ja siinä suorittaa tarpeellisia peruskorjaus- ja kunnostustoimenpiteitä (/1..= kohdenumero).

Pielisen saarissa olevat kalamajat on merkitty kaavaan, jotta niitä voidaan kunnostaa ja käyttää yleisiin tarkoituksiin. Ne palvelevat hyvin kalastajia taikka muuten hätään joutuneille turvapaikkoina. Yleensä näille ei ole haettu rakennuslupia, vaan ne on rakennettu kalastuskuntien toimesta jakokuntien maille palvelemaan kalastusta. Kalamajat käyvät ilmi tarkennin liitteestä.

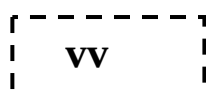
Vertaa: **Liite 21.**

Ohjeellinen osa-alue, jolla retkeily- ja ulkoilutarkoituksiin sekä rantautumista varten tarpeellisten vähäisten rakennuksien ja rakennelmien tekeminen on sallittu (kuten kalamaja ja /1..= kohdenumero).

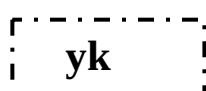
Kaupungin omistukseen saatuja rantautumispaikkoja on kaavaan varattu: Kynsiniemen Tervarantaan (rakennettu), Hevosniemen kärkeen (rakennettu), Haukiniemen kärkeen (rakennettu). Lisäksi rantautumispaikkoja on merkitty eri puolille vesistöä. Rantautumispaikat käyvät ilmi tarkemmin liitteestä.

Vertaa: **Liite 22**

Ohjeellinen osa-alue, jolle voidaan sijoittaa uimaranta-alue (/1..= kohdenumero).

Uimarantoja on merkitty Kynsiniemen Kärkiosaan. Se on tarkoitettu alueella voimassa olevaa rantakaava-aluetta varten.

Osa-alue, jolla on kasvillisuuden kannalta merkittäviä luonnonsuojellisia arvoja (/1..= kohdenumero).

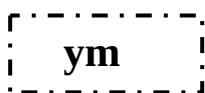
Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen suojeluarvoja.

Osa-alueella olevien niittyjen ja lehtojen säilyminen tulee varmistaa tarpeellisilla hoitotoimenpiteillä.

Kasvillisuuden kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta seuraavasti:

- yk/1 Laukansaari (Kuokkastenjärvi)
- yk/2 Kauniinsaari (Kuokkastenjärvi)
- yk/3 Hernelahti (Vilppolanvaara), kasvillisuusaluetta on kaavoitusprosessin aikana supistettu maastossa käytyjen tarkempien selvitysten perusteella.
- yk/4 Vietonsalmi (Vilppolanvaara), osa-aluetta hieman supistettu, koska osa kasvillisuuskohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle. Rakennuspaikan siirto ei tullut kyseeseen.
- yk/5 Ruoholahti (Lörsänsaari)
- yk/6 Kontiolahti (Kynsisaari)
- yk/7 Aittolampi (Kynsisaari)

- yk/8 Huuhkajankallio (Uramonsaari)
- yk/9 Soirunlahti (Kynsisaari)
- yk/10 Lahnavaara (Porosaari)
- yk/11 Kurtsunpuro (Porosaari mantere)
- yk/12 Suomalansalmi (Retusaari)
- yk/13 Tiensuu (Retusaari)
- yk/14 Retulahti (Retusaari)
- yk/15 Jänissaari (Kopraslahti)
- yk/16 Laitilanniemi (Lipinlahti)
- yk/18 Karsikkoniemi erikoinen kuusi (Lipinlahti)
- yk/19 Karsikkoniemi (Lipinlahti)
- yk/20 Koivusaari (Lipinlahti)
- yk/21 Lähde (Revonniemi)
- yk/22 Hiekkalahti (Revonniemi), kasvillisuusaluetta on kaavoitusprosessin aikana hieman tarkistettu, maanomistajien tarkemman selvityksen perusteella . Alueella on myös olemassa oleva loma-asunto, joten sen pihapiiri on rajattu alueen ulkopuolelle.
- yk/23 Tuliniemen pylväskataja (Lipinlahti)
- yk/24 Syvälahti (Kynsiniemi), osa-aluetta hieman supistettu, koska osa kasvillisuuskohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle. Rakennuspaikan siirto ei tullut kyseeseen.
- yk/25 Metsolahti (Kynsiniemi), osa-aluetta hieman supistettu, koska osakasvillisuuskohteesta olisi jäänyt rakennuspaikan alle. Rakennuspaikan siirto ei tullut kyseeseen.
- yk/26 Voronlahti (Kynsiniemi)

Osa-alue, jolla on merkittäviä maisemallisia arvoja (/1.. = kohdenumero).

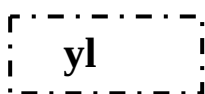
Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään maankamaraan ottaminen, puun kaataminen, rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen maisemallisia arvoja.

Maiseman kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-aluetta. Yleensä vesistöjen kapeikot ja vaarat on merkitty tällä merkinnällä.

Maisema-alueet lueteltuna seuraavasti:

- ym/1 Koudansalmi (Kynsisaari)
- ym/2 Rekisalmi (Kynsisaari)
- ym/3 Parranlahti (Kynsisaari)
- ym/4 Läntinen Kesäniemi (Uramonsaari)
- ym/5 Honkasenlahti (Kynsisaari)
- ym/6 Suusaaret
- ym/7 Retusaaren eteläosassa
- ym/8 Retusaaren eteläosassa
- ym/9 Suomalansalmi (Höljääkkä)
- ym/10 Retulahden suun saaret ja Varkaansaari
- ym/11 Saunavaara (Retusaari), maisema-aluetta on kaavoitusprosessin aikana pienennetty maanomistajan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella. Merkittävin osa on kuitenkin merkitty maisema-alueeksi.
- ym/12 Retusaaren länsisaaren maisema-alue, kaavoitusprosessin aikana rakennetun rakennuksen omistajan jyrkästi vastustaessa maisema-aluetta tuli sitä supistaa(rakentamiseen suostuminen kesken kaavoitusprosessin näin jälkeensä arvioituna ei ollut loppuun asti harkittua).

- ym/13 Pajuvaara (Retusaari), paikan päällä rakennuspaikan sijaintia tarkistettiin siten, että se ei näy järvelle. Rakennus on sijoitettavissa kallion kielekkeen taakse.
- ym/14 Toinen Kolvanniemi, maisema-alue on hieman supistettu niemen itäreunasta maanomistajan kanssa käytyjen neuvottelujen ja paikan päällä suoritettujen tarkempien selvitysten perusteella.
- ym/15 Karsikkolahti
- ym/16 Ellunkallio, lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- ym/17 Siihkajanniemi Tuliniemi, lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- ym/18 Hiekkalahti, Tuliniemi, lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- ym/19 Louhilammen itärantavyöhyke (Kynsiniemi), ei ollut inventointialueessa mukana, osa-alue lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- ym/20 Ruoholammen rantavyöhyke (Kynsiniemi), ei ollut inventointialueessa mukana, osa-alue lisätty kaavaprosessin
- ym/21 Myyrylammien rantavyöhyke (Kynsiniemi), ei ollut inventointialueessa mukana, osa-alue lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa

Osa-alue, jolla on linnuston kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja (/1.. = kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat osa-alueen luonnonsuojelullisia arvoja.

Osa-alueella liikkuminen ja maihinnousu on kielletty 15.5-15.7 välisenä aikana.

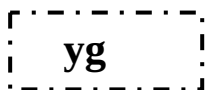
Osa-alue, jolla on rs -merkintä on kuitenkin ruoppaaminen sallittua luonnonsuojelullisten arvojen säilyttämiseksi.

Linnuston kannalta merkittävät alueet on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava-alueita. Pielisen selkäsaaret on merkitty tällä merkinnällä. Näille alueille on määritelty liikkumisrajoituksia lintujen pesimisaikaan. Lisäksi Lipinlahden Sumppulampeen on kaavaan merkitty lisämerkintä rs, mikä tarkoittaa sitä, että lampi on ruopattava jotta linnusto voisi siellä pesiä.

Linnustoltaan arvokkaat alueet ovat seuraavat:

- (yl/1 Juusolanlahti Kuokkastenjärvi), ei merkitty kaavaan, koska lammen suojeluarvo on vähentynyt: lampi on suljettu ja sitä on käytetty lohilampena
- yl/2 Talassaaret, kaavassa on linnustoalue rajattu hieman pienempänä siten, että saarella oleva loma-asunto on jätetty linnustoalueen ulkopuolelle, koska linnustonsuojelualueille kaavamääräyksessä on liikkumis- ja maihinnousukiello pesimäaikaan, määräys olisi muutoin ristiriidassa jo olevan tilanteen kanssa.
- yl/3 Huuhtilahti (Salmenkylä)
- yl/4 Honkasaari
- yl/5 Raatosaaari
- yl/6 Pieni-Lörsä
- yl/7 Kypöluoto
- yl/8 Kiviaita
- yl/9 Haukilahti (Kynsisaari), linnustoaluetta on supistettu, jotta maanomistajan toivoma rakennuspaikka on saatu sijoitetuksi lahden pohjoisrannalle. Muutos ei vaaranna alueen linnustoarvoa, koska paikan päällä on todettu linnuston pesimäalueiden ja ruovikoiden olevan lahden etelärannalla ja erityisesti sen kaakkoislahdessa.
- yl/10 Rajosaaret, aluerajasta tarkistettu kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa

- yl/11 Varpo-, Lehtosaari, Koivusaaret ja Ollikainen, aluerajausta tarkistettu kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- yl/12 Lokkisaari ja Rieposaari
- yl/13 Ruhmuluoto
- yl/14 Orisaari
- yl/15 Tetrikari
- yl/16 Hukkaluoto
- yl/17 Lavasaari – Kortelahti, linnustoaluetta on pienennetty, koska linnustonsuojelualueille kaavamääräyksessä on liikkumis- ja mairinnousukielto pesimäaikana ja Kesäniemen tyvessä on jo olevaa loma-asutusta ja uuttakin on kaavaan merkitty.
- yl/18 Ykspuu
- yl/19 Honkamaa
- yl/20 Retulahti (Retusaari)
- (yl/21 Kopraslahti – Höljääkkä), ei ole merkitty kaavaan, koska linnuston suojelualueille kaavamääräyksessä on annettu liikkumis- ja mairinnousukielto pesimäaikana ja tämän vesistön rantavyöhykkeellä on runsaasti jo olevia kesämökkejä ja uusiakin on kaavaan merkitty. Kaavamääräyksen poisjäänti ei vaaranna linnuston viihtyisyyttä alueella, koska rakentamisesta vapaiden rantavyöhykkeiden kohdalla on runsaasti linnustolle sopivia ruovikoita.
- yl/22 Koirisaari
- yl/23 Rapasaari
- yl/24 Hiekkasaari
- yl/25 Karsikkosaari
- yl/26 Arkkusaari
- yl/27 Sumppulahti, linnustoaluetta on pienennetty, koska Lipinlahden venevalkama sijoittuu Sumppulammen kohdalle. Linnustonsuojelualueille kaavamääräyksessä on liikkumis- ja mairinnousukielto pesimäaikana, kaavamääräys tuolloin estäisi venevalkaman käytön.
- yl/28 Pyöreä (Lipinlahti)
- yl/29 Säynesaari (Lipinlahti)

Osa-alue, jolla on geologisesti merkittäviä maisemallisia ja luonnonsuojellisia arvoja (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla osa-alueella kielletään muu kuin maa- ja metsätalouskäyttöä palveleva vähäinen rakentaminen.

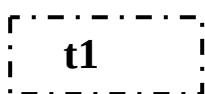
Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (toimenpiderajoitus). Puiden kaataminen on kuitenkin sallittua lukuun ottamatta aukkohakkuuta, jotka muuttavat maisemaa oleellisesti.

Geologisesti merkittävät alueet on merkitty kaavaan tällä merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava- aluetta. Yleensä ne ovat korkeita vaaroja, joten näiden lakimetsien hakkauksissa tulee noudattaa erityistä varovaisuutta. Näillä osa-alueilla puiden kaataminen on kuitenkin katsottu olevan sallittua, kunhan hakkaukset eivät näy järvimaisemaan häiritsevästi.

Kaavaan merkityt geologisesti merkittävät alueet ovat seuraavat:

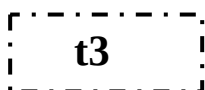
- yg/1 Vilppolanvaara
- yg/2 Ainolankalliot (Lukanlahti)

- yg/3 Purnulouhi (Särkivaara), yg –aluetta on jouduttu hieman nipistämään molemmista päistä jotta rakennusoikeuden mahdollistamat uudet rakennuspaikat on saatu mahtumaan rantavyöhykkeelle. Kaventaminen ei vaaranna yg –alueen arvoa.
- yg/4 Kokkokallio (Kynsisaari)
- yg/5 Pieliskallio (Kynsisaari)
- yg/6 Kokkovaara, Surmakallio jne.(Kynsisaari)
- yg/7 Kontiolahti (Kynsisaari)
- yg/8 Lapinkivi (Kynsiniemi)
- yg/9 Aittovaara (Kynsisaari)
- yg/10 Hiekkaniemi (Uramonsaari), uusi rakennuspaikka on sijoitettu geologisesti arvokaan osa-alueen sisälle. Maanomistajan kanssa käydyt neuvottelut eivät ole johtaneet siihen, että rakennuspaikka olisi voitu siirtää muualle. Hiekkaniemi jo nimensäkin perusteella ilmentää sen, että rakennuspaikka sijoittuu hiekkarannalle. Hiekkaranta on Pielisen pohjoisosassa yksi niistä harvoista hiekkarannoista.
- yg/11 Varpo-, Lehtosaari ja Koivusaaret, lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- yg/12 Ruhmuluoto, rajausta tarkistettu kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- yg/13 Iso-Kaija, rajausta on pohjoisosaltaan hieman tarkistettu kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- yg/14 Lahnavara (Porosaari)
- yg/15 Kullinniemi (Porosaari)
- yg/16 Saunavaara (Retusaari)
- yg/17 Kristannikallio, Karsikkoniemi
- yg/18 Louhivaara (Kynsiniemi)
- yg/19 Orisaari, lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa

Osa-alue, jolle voidaan rakentaa metsätalouden käyttöä palveleva majoittumisrakennus ja aittarakennus.
Rakennusten yhteinen kerrosala saa olla enintään 50 m².

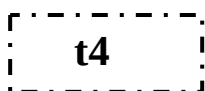
Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty Kynsisaaren Kontiolahden rantavyöhykkeellä oleva talousrakennuksen ala.

Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 15 m² suuruinen saunarakennus.

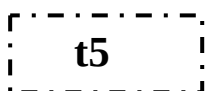
Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty:

- Kuokkastenjärven itärannalla Vilppolanvaaran rantavyöhykkeellä oleva saunan rakennusala
- Pielisen Huuhtiniemen itärannalla rakennettavaksi aiottu saunan rakennusala
- Pielisen Lukanlahden länsirannalla rakennettavaksi aiottu saunan rakennusala
- Kynsiniemen Lukanlahden ranta-alueelle rakennettavaksi aiottu saunan rakennusala
- Kynsiniemen Laajalahden rantavyöhykkeellä olevan rakennetun saunan rakennusala
- Kynsiniemen Läsönlahden rantavyöhykkeelle kaavaprosessin aikana rakennetun saunan rakennusala

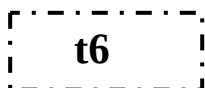
Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 25 m² suuruinen saunarakennus, jonka etäisyys rannasta on vähintään 60 m.

Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty Pielisen Kontiolahden Kynsisaaren rantavyöhykkeelle rakennettavaksi aiotun saunan rakennusala.

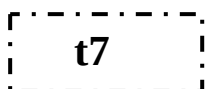
Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 70 m² suuruinen edustussaunarakennus, jonka etäisyys rannasta on vähintään 100 m.

Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty Pielisen Särkivaaran rantavyöhykkeelle rakennettavaksi aiotun edustussaunan rakennusala.

Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 25 m² suuruinen saunarakennus, jonka etäisyys rannasta on vähintään 100 m.

Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty Höljäkan Pielisen ranta-alueelle rakennettavaksi aiotun saunan rakennusala.

Osa-alue, jolle voidaan rakentaa kerrosalaltaan enintään 25 m² suuruinen saunarakennus, jonka etäisyys rannasta on vähintään 15 m.

Tällä merkinnällä on kaavaan merkitty Kynsiniemen Laajalahden rantavyöhykkeellä sisämaassa olevaan talouskeskukseen liittyvän saunan rakennusala.

Nämä edellä mainitut t –merkinnällä varustetut osa-alueet on merkitty niille rakennuksille, joille ei ole voitu merkitä loma-asunnon rakennusoikeutta. Näiden talousrakennusten koko ja etäisyys rannasta on määritelty kukin eri perustein. Rakennusalojen merkitseminen on ollut pitkällisten neuvottelujen tulos.

Kasvillisuuden kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja sisältävä kohde (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla kohteena olevalla alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat kohteen osan suojeluarvoja.

Kohteen säilyminen tulee varmistaa tarpeellisilla hoitotoimenpiteillä.

Tällä merkinnällä on merkitty suojeltavat puut tai kasvit, kuten kuvissa 105-106 olevat puut.

Kuva 113-114: Pylväskataja Tuliniemessä ja erikoinen kuusi Karsikkoniemessä

Suojeltavat puut ovat seuraavat:

- yk/18 Karsikkoniemi erikoinen kuusi (Lipinlahti)
- yk/23 Tuliniemen pylväskataja (Lipinlahti)

■ lä

Suojeltava lähde (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla kohteena olevalla alueella kielletään rakentaminen ja rakennelmien tekeminen sekä toiminnot, jotka vaarantavat kohteen osan suojeluarvoja.

Lähteen säilyminen käyttökelpoisena tulee varmistaa tarpeellisilla kunnostustoimenpiteillä.

Kaava-alueen eri puolilla on hyvin säilyneitä lähteitä, mitkä on kaavassa esitetty säilytettäväksi.

■ sr

Maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava kohde (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että kohteena olevalla alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai kylämiljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (toimenpiderajoitus).

Tiedossa olevat kulttuurihistoriallista taikka rakennustaiteellista arvoa omaavat rakennukset on kaavassa esitetty suojeltaviksi maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön nojalla. Niitä rakennuksia joita rakennusten omistajat eivät ole halunneet merkitä suojeltaviksi on ollut vain 1 kpl. Näiden osalta suojelumerkintää ei ole asetettu.

Suojellut rakennukset ovat seuraavat:

- sr/1 Koskikartano (Jokikylä), kaavaan on merkitty PY/sr -merkinnällä
- sr/2 Tamppikoski (Salmenkylä)
- sr/3 Entiset VR:n asemarakennukset (Lipinlahti)
- sr/4 Nuorisoseurantalo, Tuohuspirtti (Lipinlahti)
- sr/5 Nurmeksen evankelinen opisto (Lipinlahti)
- sr/6 Paavolan otsa-aitta (Lipinlahti)
- sr/7 Kortela ja Mäkelä (Lipinlahti)
- sr/8 Marttila (Lipinlahti)
- sr/9 Kopraksen kurssikeskus (Lipinlahti), lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa
- sr/10 Aatamila (Lipinlahti)
- sr/11 Suomalain pihapiiri (Höljäkkä), kaavaan on merkitty SR -alueena
- sr/12 Rauhala (Höljäkkä)
- sr/13 Pyyjoki (Höljäkkä)

- sr/14 Aholahden venevajat (Porosaari)
- sr/15 Herrala (Porosaari)
- sr/16 Nevala (Porosaari)
- sr/17 Kakkila (Porosaari)
- sr/18 Lipinlahden koulu (Lipinlahti), lisätty kaavaluonnoksen oikolukuvaiheessa

Rakennus, jota ei ole kaavaan merkitty suojelukohteeksi, koska rakennuksen omistaja ei ole hyväksynyt suojelumerkintöjä:

- (sr/18 Laaja (Porosaari))

■ sm

Muinaismuistokohde (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 2 mom:n nojalla määrätään, että kohteena olevalla alueella olevia kivistä asuinsijoja tai muita muinaismuistoja ei saa turmella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Tiedossa olevat muinaismuistokohteet on merkitty tällä merkinnällä. Näitä on eri puolilla kaava- aluetta seuraavasti:

- sm/1 Kokkola (kivikautinen asuinpaikka)
- sm/2 Hiekkämäki (kivikautinen asuinpaikka)
- sm/3 Rätsövä (kivikautinen irtolöytöpaikka)
- sm/4 Kokonpuro (kivikautinen irtolöytöpaikka)
- sm/5 Saunasaari (ortodoksikalmisto)
- sm/6 Taipale (kivikautinen asuinpaikka)
- sm/7 Karsikkoniemi (karsikkopetäjä)
- sm/8 Karsikkoniemi (karsikkopetäjä)
- sm/9 Suomalanniemi (esihistoriallinen asuinpaikka)
- sm/10 Ukonniemi (historiallinen hauta)

■ yg

Geologinen kohde, jolla on geologisesti merkittäviä maisemallisia ja luonnonsuojelullisia tai muita arvoja (/1..= kohdenumero).

Maankäyttö- ja rakennuslain 41 § 1 mom:n ja 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että alueella ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (*toimenpiderajoitus*).

Lapinkivi Kynsiniemessä, kohde yg/8 on merkitty tällä merkinnällä.

-1RA

Merkintä tarkoittaa tilan rekisterinumeron ja alueella sijaitsevaa rakennusoikeuden määrää, joka on valtion hankinta tai korvauspäätöksen perusteena.

Tällä merkinnällä on merkitty ne rakennusoikeudet, jotka on tarkoitettu valtion korvattavaksi.

Alueella jo olevat asuin-/ lomarakennus.

Alueelle sijoitettavan uuden asuin- / lomarakennuksen ohjeellinen sijoituspaikka.

Näillä merkinnöillä on merkitty jo olevat tai uudet rakennukset.

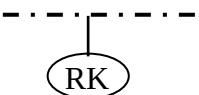
Piirtämistekniset merkinnät:

Kunnanraja

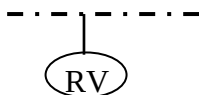

Yleiskaava-alueen raja.

Rantakaava-alueen raja.

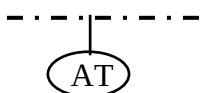
Voimassa olevat rantakaava-alueet on rajattu tällä merkinnällä. Alueella ei ole tämä yleiskaava voimassa, vaan yleiskaavan oikeusvaikutukset tulevat voimaan vasta silloin kun ranta-
asemakaavaa muutetaan.

Rantavyöhyke, jolla loma-asunto voidaan sallia rakennettavaksi tai muutettavaksi ympärivuotiseen asumiseen edellyttäen, että vesi- ja jätehuolto on toteutettavissa ympäristöviranomaisen hyväksymällä tavalla, rakennukset sijaitsevat riittävän kaukana rantaviivasta, rakennuspaikka on riittävän suuri ja valmis tieyhteys on jo olemassa sekä yhteiskunnalle ei aiheudu lisäkustannuksia vesihuollon, tiestön tai kuljetusten suhteen ja sähköistys on hoidettavissa kohtuullisin kustannuksin.

Nämä alueet on valittu siten, että ne omalta osaltaan tukisivat Lipinlahden pääkylää, alueella olevia taikka lähistöllä olevia peruskylä tai muita kyläyhteisöjä. Näitä alueita on valittu seuraaville rantavyöhykkeille:

- Kuokkastenjärven Aronsalmen itä- ja länsirannalle, tukee Salmenkylän peruskylää ja ranta-alueella on jo jonkin verran pysyvää asutusta
- Kuokkastenjärven itärannan keskiosalle, ranta-alueella on ennestään jonkin verran pysyvää asutusta ja sopii kyseiseen tarkoitukseen
- Kynsiniemen länsirannan Lukanpuron alueelle, tukee Kynsiniemen kyläyhteisöä ja ranta-alueella on jo jonkin verran pysyvää asutusta
- Kynsiniemen itärannalle Kotalahden alueelle, tukee Kynsiniemen kyläyhteisöä ja ranta-alueella on jo jonkin verran pysyvää asutusta
- Lipinlahden kylän ranta-alueelle, tukee Lipinlahden pääkylää ja on pysyvää asutusta ennestään
- Höljäkän ranta-alueelle, tukee Höljäkän peruskylää ja alueella jo on jonkin verran pysyvää asutusta

Kyläkeskusalueen raja.

Lipinlahden pääkylän keskusta on rajattu tällä merkinnällä.

Alueen raja.

Osa-alueen raja.

Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.

NURMES

Kunnan nimi.

PORO

Kunnan osan nimi.

LIPINL

Alakeskuksen / kyläkeskuksen nimi.

Yleiskaavan erityismääräykset:

Maankäyttö- ja rakennuslain 72 § 1 momentin nojalla määrätään, että AO, AM, RA, RM, LV, SR – alueilla sekä osa-alueilla tai kohteilla, joilla kaavassa sallitaan rakentamista, tätä yleiskaavaa saadaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Tämä määräys tarkoittaa sitä, että näille alueille rakennettaessa rakennuslupaa voidaan hakea suoraan tämän yleiskaavan perusteella.

Maankäyttö- ja rakennuslain 43 § 2 mom:n nojalla määrätään, että yleiskaava-alueella, lukuun ottamatta maa- ja metsätalousalueita, ellei kaavassa ole toisin määrätty, ovat ilman maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä tarkoitettua lupaa kiellettyjä maisemaa muuttavat maanrakennustyöt, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat ympäristön luonnetta muuttavat toimenpiteet (toimenpiderajoitus).

Tämä määräys tarkoittaa sitä, että määräyksessä lueteltuja alueita lukuun ottamatta siinä lueteltuihin toimenpiteisiin ei saa ryhtyä ilman maisemätyölupaa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita yleiskaavan toteuttamiseksi tarpeellisten taikka myönnetyn rakennus- tai toimenpideluvan mukaisten töiden suorittamiseen eikä vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin.

Maisemätyöluva on myönnettävä, jollei toimenpide vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen taikka turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Jos lupa kaivamiseen tai louhimiseen evätään yleiskaavassa olevan erityisen määräyksen nojalla taikka asemakaava-alueella, missä kaavaa ei ole päätetty muuttaa, lunastusvelvollisuudesta on voimassa, mitä maa-aineslain 8 §:ssä säädetään. Jos lupa muuhun toimenpiteeseen mainituilla alueilla evätään eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen maataan, hänellä on oikeus saada kunnalta tai, jos alue on tarkoitettu tai osoitettu valtion tarpeisiin, tältä korvaus vahingosta, joka hänelle siitä aiheutuu.

Alueiden rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä, ellei kaavassa ole toisin määrätty.

Koska kaavaan ei ole tarkoituksenmukaista kaikkia rakentamista koskevia säännöksiä kirjata noudatetaan niiltä osin kuin kaavassa ei ole määräystä, niin rakennusjärjestyksen säännöksiä.

Maisemaa tulee käsitellä siten, että alueiden ominaispiirteitä ei olennaisesti muuteta. Luonnontilaista rantaviivaa ei saa muuttaa tai siirtää kaivamalla, louhimalla tai pengertämällä.

Tämä määräys on tarkoitettu muistuttamaan siitä, että ranta-alueita ei saa täyttää taikka kaivaa ilman ympäristöviranomaisten lupaa.

Metsänhoidossa tulee noudattaa metsälaissa määrättyjä periaatteita, ellei kaavassa ole toisin määrätty.

Metsälaki ei ole voimassa yleiskaavan maa- ja metsätalousalueilla, lukuun ottamatta niitä kaavassa erikseen lueteltuja osa-alueita, joille kaavassa on annettu omat kaavamääräyksensä.

Teiden ja sähkölinjojen sijoittamisessa on maasto- ja maisemalliset olot otettava huomioon siten, ettei tie- tai sähkölinjaus aiheuta laajalle näkyviä haitallisia muutoksia järvimaisemaan.

Tällä määräyksellä on haluttu kiinnitettävän huomiota siihen, että mm. yksityisteiden rakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota teiden linjaukseen. Tiet ovat linjattavissa ranta-alueella siten etteivät tieurat näkyisi järvelle. Laajalle näkyvillä haitallisilla muutoksilla tarkoitetaan juuri sitä, että tieurat eivät saisi näkyä järvelle muutoin kuin hyvin kapealle sektorille. Sama koskee sähkölinjoja.

Ennen rakennuslupien myöntämistä on valta-, kanta- ja yhdysteiden varteen sijoittuville uusille rakennuspaikoille saatava liittymälupa.

Tällä määräyksellä halutaan rakennuslupan hakijaa muistuttaa liittymäluvan tarpeellisuudesta.

AO-, AM-, AT, RA- ja RM -alueiden määräyksiä:

- Muodostettavan rakennuspaikan vähimmäiskoko on AO -alueilla 4000 m² ja RA -alueilla vähintään 2500 m². Asuinrakennusten etäisyys keskivedenkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla AO, AM ja AT -alueilla vähintään 40 m ja RA ja RM -alueilla vähintään 30 m, mikäli maasto- ja maisemalliset olosuhteet eivät muuta edellytä. AO ja RA -alueilla kullakin rakennuspaikalla rakennusten lukumäärä saa olla enintään 3 – 4 kpl.

Tämän määräyksen pinta-alat ovat samoja kuin rakennusjärjestyksessäkin. Ympäriuvotisten asuinrakennusten etäisyys on määritelty 40 metriksi, jotta jätevesien käsittely olisi mahdollista ympäristöä saastuttamatta. Loma-asuntojen etäisyydet rantaviivasta pysyvät ennallaan. Rakennuspaikan rakennusten , määrää on haluttu rajata jottei rakennuspaikoista muodostuisi täyteen ahdetun näköisiä.

- Rakennusten tulisi olla harjakattoisia ja ikkunoiden useampi jakoisia.

Tällä em. suosituksella on haluttu kiinnittää suunnittelijoiden huomiota rakennusten ikkunoihin ja kattomuotoon.

- Rakennusten tulvavaikutuksille arkojen rakenneosien ja talousvesien imeytysalueiden alin sallittu korkeus on 96.10 N60-järjestelmässä. Imeytyksestä ei saa olla haittaa omalle eikä naapurin talousvesilähteelle.

Tällä em. määräyksellä on haluttu estää mahdollisten tulvavahinkojen syntymistä.

- Asuinrakennukseen liittyvä erillinen kerrosalaltaan enintään 20 m²:n suuruinen sauna- ja talousrakennus voidaan sijoittaa vähintään 15 m:n etäisyydelle keskiveden mukaisesta rantaviivasta, ellei kaavassa ole toisin määrätty, ei kuitenkaan rantavyöhykkeen avoimiin osiin.

Nämä säännökset ovat samoja kuin rakennusjärjestyksessäkin. Kaavassa on joidenkin saunojen etäisyys suurempi kuin 15 m. Ne on tarkkaan harkittuja ja kuhunkin tapaukseen erikseen räätälöityjä. Rantavyöhykkeen avoimiin osiin rakentaminen ei ole hyväksyttävää.

- Rakennuspaikkaan liittyvän erillisen enintään 10 m² :n suuruisen grillikatoksen saa sijoittaa maalle vähintään 10 m:n etäisyydelle rantaviivasta.

Grillikatokset ovat usein sijoitettu liian lähelle rantaviivaa, mistä syystä ne näkyvät järvimaisemassa erittäin räikeästi. Tällä määräyksellä niiden sijoittamiseen on tarkoitettu kiinnitettävän erityistä huomiota.

Suosittelavin käymälävaihtoehto rantavyöhykkeellä on kuivakäymälä. Mikäli vesikäymälä jostain pakottavasta syystä (rakennuslupa-hakemuksessa erityisesti perusteltava) on lomarakennukseen rakennettava, on suositeltavin käymälävesien puhdistusvaihtoehto maasuodatus tai pienpuhdistamo. Käsitellyn jäteveden purkupaikan tulee sijaita vähintäänkin 30 metrin päässä rantaviivasta. Mikäli puhdistamo ei tule kyseeseen on käymälä varustettava tyyppihyväksytyllä lokasäiliöllä ja sijoitettava, alueen maalajista riippuen, vähintään 40 – 100 m:n päähän rantaviivasta. Saariin ja alueille jolle ei voida järjestää tieyhteyttä, ei saa rakentaa vesikäymälää.

Tällä määräyksellä on haluttu varmistaa jätevesien käsittely siten ettei niistä aiheutuisi ympäristölle haitallisia vaikutuksia.

Sakokaivoliete ja lokasäiliön liete on asianmukaisesti kuljetettava kunnan jäteveden puhdistamolle tai muuhun kunnan ympäristö-viranomaisen osoittamaan laitokseen tai käsiteltävä kunnan ympäristöviranomaisen hyväksymällä muulla tavalla.

Tällä määräyksellä on haluttu suunnittelijoiden ja rakentajien huomiota kiinnittää siihen, että jo rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulisi harkituksi jätteiden käsittelyn asianmukaisuus.

Talousvedet on esikäsiteltävä saostuskaivojen kautta ennen maahan imeyttämistä vähintään 20 m:n etäisyydelle rantaviivasta alueella jonne tulvavesi ei nouse. Jätevesiä ei saa johtaa vesistöön.

Tällä talousvesien käsittelymääräyksellä tarkoitetaan myös saunavesien käsittelyä.

Jätteiden käsittelyssä ja keräyksessä noudatetaan Nurmeksen kaupungin yleisiä jätehuollonmääräyksiä.

Määräys muistuttaa yleisistä jätehuoltomääräyksistä.

Jätteiden ja jätevesien käsittelystä tulee olla rakennuslupahakemuksessa asianmukaisesti selvityksiin perustuva suunnitelma.

Tällä määräyksellä on haluttu suunnittelijoiden ja rakentajien huomiota kiinnittää siihen, että jo rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulisi harkituksi jätteiden käsittelyn asianmukaisuus.

Rakennettaessa saareen tai alueelle, jolle ei voida järjestää tieyhteyttä, tulee rakennusluvan hakijan osoittaa ennen luvan myöntämistä käyttökelpoinen venevalkama, johon hakijalla on pysyvä käyttö- ja rasiteoikeus.

Tällä määräyksellä on haluttu suunnittelijoiden ja rakentajien kiinnittävän huomiota siihen, että myös saariin rakennettaessa tulee olla käyttökelpoinen kulkuyhteys eli venevalkama mantereella.

Rakennusten ja rakenteiden tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väriykseltään luonnonmaisemaan eikä niitä saa sijoittaa avoimille ranta- ja peltoalueille. Uudet rakennukset on pyrittävä sijoittamaan olemassa olevien rakennusten ja rakennusryhmän yhteyteen ja maisemoimaan istutuksin.

Tällä määräyksellä on haluttu suunnittelijoiden ja rakentajien kiinnittävän huomiota rakennusten julkisivuihin. Kirkkaita peltikattoja ei tulisi sallia.

Ennen kuin myönnetään rakennuslupa alueelle, jonka läheisyyteen sijoittuu vesiliikennemerkki, tulee Järvi-suomen merenkulkupiirille varata mahdollisuus rakentamisohjeiden antamiseen. Rakentamisessa alueelle tulee ottaa huomioon, ettei rakentamisella saa estää vesiliikennemerkkin käyttöä.

Määräys muistuttaa vesiliikennemerkkeistä, ettei niitä epähuomiossa tuhottaisi.

6.2 Vertailevat tarkastelut

6.2.1 Nykytilanne

Mikäli yleiskaavoitusta ei toteutettaisi tämän rantaosayleiskaavan mukaisesti, vaan jätäisiin voimassa olevien suunnitelmien varaan:

- haja-asutusalueen yleiskaavassa aluevarauksia ei juurikaan ole. Se ei ohjaa yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua
- valtakunnalliset ja seudulliset intressit ovat hyvin monessa eri lähteessä tai suunnitelmissa, joten niiden osalta asioiden hallinta olisi vaikeaa ja saattaisipa joitakin asioita jäädä huomioon ottamatta
- yhdyskuntakehitystä ohjaavat tavoitteet ovat joko selkiintymättömiä, ristiriitaisia taikka ne ovat eri hallintokuntien omista sisäisissä tavoiteasetteluissaan ja siten hajallaan, eivätkä ne siten palvelisi laaja-alaisesti kunnan suunnitelmallista kehittämistä
- Pielisen – Kuokkastenjärven rantavyöhykkeille rakentaminen tyrehtyisi lähes kokonaan.

Jos yleiskaavoitus toteutetaan tämän rantaosayleiskaavan mukaisesti:

- ovat eri intressiryhmien tavoitteet samalla kartalla ja samassa asiakirjassa
- Pielisen – Kuokkastenjärven rantavyöhykkeet saavat uuden tarkistetun yleiskaavan
- eri viranomaisten päätöksenteko ja asioiden valmistelu ja valvonta helpottuvat, kun asiat ovat samalla kartalla ja yksissä kansissa
- rakentaminen tapahtuu suoraan rakennusluvin.

6.2.2 Valtakunnalliset ja seudulliset intressit

Mikäli yleiskaavoitusta ei toteutettaisi tämän suunnitelman mukaisesti, vaan jätäisiin voimassa olevien suunnitelmien varaan:

- valtakunnalliset intressit kuten valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet saattaisivat jäädä paikallistasolla joiltakin osin huomaamatta, koska ne ovat useissa eri lähteissä. Näitä intressejä ovat
 - luonnonsuojelualueiden toteutuminen, kuten
 - rantojensuojeluohjelmien toteuttaminen,
 - luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen tai rauhoitettaviksi tarkoitettujen kohteiden toteutuminen,
 - rakennus- tai muun lain nojalla suojeltu tai suojelluksi tarkoitettujen kohteiden toteutuminen,
 - liikenneväylien, kuten valtatie ylläpitäminen,
 - laivaväylien ja -satamien sekä turvasatamien ja rantautumispaikkojen rakentaminen ja ylläpitäminen,
 - pääsähkölinojen ylläpitäminen,
 - maaseudun elinkelpoisena pitäminen.

Rantaosayleiskaavoitus toteutettuna tämän suunnitelman mukaisesti ottaa huomioon valtakunnalliset intressit ja siten helpottaa eri viranomaisia päätöksenteossa ja asioiden valmistelussa ja valvonnassa.

Mikäli yleiskaavoitusta ei toteutettaisi tämän suunnitelman mukaisesti, vaan jätäisiin voimassa olevien suunnitelmien varaan:

- seudulliset intressit saattaisivat jäädä paikallistasolla joiltakin osin huomaamatta, koska ne ovat useissa eri lähteissä. Näitä intressejä ovat maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet, kuten
- liikenneväylien, kuten valta- ja kantateiden sekä yhdysteiden ylläpitäminen,

- veneliikenteen, kuten rantautumispaikkojen ja venevalkamien rakentaminen ja ylläpitäminen.

Yleiskaava toteutettuna tämän suunnitelman mukaisesti ottaa huomioon seudulliset intressit ja siten helpottaa eri viranomaisia päätöksenteossa ja asioiden valmistelussa ja valvonnassa.

Muut intressit ovat paikallisia intressejä eikä niitä ole sen kummemmin selostettu (vertaa selostuksen **kohta 3.2.3.6 Luontoselvitykset**).

6.2.3 Tavoitteet

Yleiskaavoitus toteutettuna tämän suunnitelman tavoitteiden mukaisesti luo pohjan yhdyskuntakehitystä ohjaavalle laaja-alaiselle suunnitelmalliselle kunnan kehittämiselle ja Pielisen – Kuokkastenjärven vesialueen hyödyntämiseen ja rantojen käytölle. Tavoitteissa on eri intressien näkökulmat pyritty sovittamaan yhteen.

6.2.4 Voimassaolevat suunnitelmat

Mikäli yleiskaavoitus toteutetaan tämän suunnitelman mukaisesti, ovat eri intressiryhmien tavoitteet samalla kartalla ja samassa asiakirjassa. Näkökulmat tulevat sovitetuiksi yhteen ja yhdyskuntakehitystä ohjaavat tavoitteet tulevat tarkennetuiksi Pielisen – Kuokkastenjärven alueella kunnan suunnitelmallista kehittämistä palvelevaksi. Eri viranomaisten päätöksenteko ja asioiden valmistelu ja valvonta helpottuvat, kun asiat ovat samalla kartalla ja yksissä kansissa.

6.3 Virallinen nähtäville pano, lausunnot ja muistutukset, päätökset

6.3.1 Nähtäville pano

- Rantaosayleiskaava on virallisesti nähtävillä ???.09.2000 - ???.10.2000. Nähtävillä olosta on kuulutettu sanomalehti Ylä-Karjalassa ???.09.2000 ja kuulutus on ollut nähtävillä kaupungin virallisella ilmoitustaululla ajalla ???.09.2000 - ???.10.2000.

6.3.2 Lausunnot ja kommentit niihin

- Rantaosayleiskaavasta on pyydetty lausunnot eri sidosryhmiltä. Lausunnoista laaditaan erillinen muistio jossa referoidaan lausuntoja ja annetaan vastine niihin sekä kerrotaan miten ne on otettu huomioon.
- Muistio ???.10.2000 mikä liitetään sen valmistuttua asiakirjoihin.

6.3.3 Muistutukset ja kommentit niihin

- Rantaosayleiskaavan nähtävillä olon aikana on jätetty yhteensä ?? kpl muistutuksia, niissä on laadittu erillinen muistio, jossa on referoitu muistutuksia ja laadittu vastine niihin sekä miten ne on otettu huomioon.
- Muistio ???.10.2000 mikä liitetään sen valmistuttua asiakirjoihin.

6.3.4 Päätökset

- rantaosayleiskaavasta annettujen lausuntojen ja sitä vastaan jätettyjen muistutusten johdosta tehdyt mahdolliset tarkistukset kaavaan käyvät ilmi erillisestä muistiosta ??10.2000 mikä liitetään sen valmistuttua asiakirjoihin.

7. YLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

7.1 Arviointimenetelmät

Yleiskaavan suunnittelutyössä on pyritty vuorovaikutteisuuteen ja laaja-alaiseen yhteistyöhön osallisten ja eri intressiryhmien kanssa. Keskusteluissa ja neuvotteluissa esiin tulleet näkökohdat on pyritty ottamaan huomioon. Yleiskaavan vaikutusten arviointi on ollut kiinteä osa kaavaprosessia ja sen avulla on pyritty välttämään kokonaisuuden kannalta huonoja ratkaisuja. Perustietojen keruuvaiheessa ja tavoitteiden asettelussa on suunnittelutilannetta tarkasteltu yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteeseen, teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin. Eri intressiryhmiltä, maanomistajilta ja muilta osallisilta on tiedusteltu näkemyksiä ja toiveita Pielisen altaan, saarten, ja mannerten alueiden käytön ja rakentamisen järjestämisen suhteen. Työtä on useaan otteeseen esitelty osallisille, viranomaisille ja Nurmeksen eri hallintokunnille ja kaavoitusjaostolle sekä muille luottamushenkilöille. Vaikutuksia on pohdittu virka- ja luottamushenkilö-seminaareissa.

Yleiskaavatyötä on tehty yhteistyössä kaavoitustyöryhmän kanssa, johon kuuluu kaavoituspäällikön lisäksi virkamiesjohtoa keskushallinnosta: suunnittelusihteeri, ja teknisestä toimesta kaupungininsinööri, kaupungingeodeetti, rakennustarkastaja ja ympäristönsuojelusihteeri. Lisäksi erityisen tiivistä yhteistyötä on tehty ympäristönsuojelusihterin ja museonjohtajan kanssa. Vaikutuksia on arvioitu yhteisesti.

Tavoitteena on ollut maankäyttö- ja rakennuslain 1 §:n mukaisesti alueiden käyttö ja rakentaminen järjestää siten, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä.

Suunnittelutyön keskeisiä tavoitteita ovat

- rantarakentamisen selkeyttäminen,
- maanomistuksen liittyvien oikeuksien turvaaminen,
- luonnon, kaupunki- ja maisemakuvan sekä kulttuuriarvojen vaaliminen,
- luontomatkailun edistäminen.
- maanomistajien tasapuolinen kohtelu

7.2 Ympäristövaikutukset

Rakentamisen vaikutukset luonnonympäristöön ovat useimmiten haitallisia. Haitallisia vaikutuksia on voitu kuitenkin vähentää taikka välttää ne kokonaan, kun toteutetaan hallittua alueidenkäytönsuunnittelua. Vastakohtana tälle tilanteelle on se, että rakentaminen ja alueiden käytön suunnittelu tapahtuu ilman luontoarvoja huomioon ottavaa kokonaistarkastelua. Yleiskaavoituksen yhteydessä tehtyjen luontoselvitysten pohjalta on eri aluevaraukset suunniteltu siten, että luonnonympäristöön kohdistuvat haitat ja muutokset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Tosin

joissakin kohdin on jouduttu poikkeamaan maisema- ja luontokartoituksista. *(vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain).*

Rakentamisen vaikutukset ympäristöön vähenevät myös, kun rakentaminen keskitetään jo rakennettuun ympäristöön tai sen läheisyyteen. Myös ympärivuotisen asutuksen sijoittumista rantavyöhykkeelle ja niiden vaikutuksia toisiinsa on kaavalla pyritty selvittämään valitsemalla ne rantavyöhykkeet, joilla loma-asuntojen muuttaminen ympärivuotiseen asumiseen olisi mahdollista.

Ympäristön häiriötekijöitä on pyritty rantaosayleiskaavoituksessa vähentämään

- antamalla luontosuhteiltaan taikka maisemallisesti herkille alueille taikka kulttuurin kannalta tärkeille kohteille omat käyttötarkoituksensa ja ohjeensa taikka suojelumääräyksensä, kuten:
 - kulttuuriympäristön suojelulle, (mm. rakennusten ja muinaismuistojen suojelu)
 - luonnonympäristön suojelu, (luonnonsuojelualueet, harvinaiset puut ja kasvit suojeltu)
 - maisemansuojelulle, (mm. puiden kaataminen, maankamaran ottaminen, tielinjaukset)
 - vesiensuojelulle, (mm. jätevesien käsittely)
 - maisemaa muuttaville maanrakennustoille (mm. maanmuokkaus ja -täyttö, ojitus)
 - metsien käsittelylle, (mm. lakimetsät, suuret aukot tietyillä alueilla)

7.2.1 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Rantaosayleiskaavaratkaisun vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen:

- kaava tukee Nurmeksen keskustaa kaupunkikeskustana
- kaava tukee Lipinlahden kyläkeskusta pääkylänä
- kaava tukee Höljäkän, Salmenkylän ja Savikylän peruskylä
- kaavalla on tukevaa vaikutusta myös Kynsiniemi – Lukanpuron alueelle.

7.2.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Rantaosayleiskaavaratkaisun vaikutukset rakennettuun ympäristöön ovat myönteisiä olevaa rakennuskantaa säilyttäviä ja rantarakentamista selkeyttäviä. *(vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain).*

Rakennussuojelukohteet on kaavassa valittu huolella yhteistyössä rakennusten omistajien kanssa.

7.2.3 Vaikutukset luontoon

Rantaosayleiskaavaratkaisun vaikutukset luontoon ovat sopivassa suhteessa luonnon monimuotoisuuden ja vuorovaikutussuhteiden sekä luonnonvarojen kanssa, luontoarvot tulevat otetuksi huomioon sopeuttamalla rakentaminen siten ettei luontoarvoja heikennetä tarpeettomasti. Joissakin kohdin on hieman poikettu luonto- ja maisemakartoitusten aluevarauksista *(vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain).*

Kasvillisuudeltaan tai eläimistön kannalta arvokkaat kohteet tai alueet on kaavassa otettu huomioon osoittamalla niille omat alueensa ja antamalla niiden suojelemiseksi omat määräyksensä.

7.2.4 Vaikutukset maisemaan

Rantaosayleiskaavaratkaisu vaikuttaa Pielisen merkittävien maisemakokonaisuuksien säilymiseen. Rantaosayleiskaavassa on kauniit näköalat ja järvimaisemat pyritty säilyttämään kieltämällä kaavamääräyksellä maisemaa muuttavat toimet. (*vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain*).

Maisemallisesti tai geologisesti arvokkaat kohteet tai alueet on kaavassa otettu huomioon varaamalla niille omat osa-alueensa ja antamalla omat kaavamääräyksensä. Maisemakysymykset ovat olleet eräs keskeinen tekijä kaava-alueita suunniteltaessa ja kaavamääräyksiä antaessa etenkin kun rakentamisen ja rakennelmien sijoittelua on pohdittu (kuten pienin esimerkki: grillin sijoittaminen vähintään 10 metrin päähän rantaviivasta).

Kaavalla on pyritty rantarakentumisen myötä mahdollisten uusien sähkö- ja tielinjojen maisemavaikutuksia vähentämään antamalla seuraava kaavamääräys: ”Teiden ja sähkölinjojen sijoittamisessa on maasto- ja maisemalliset olot otettava huomioon siten, ettei tie- tai sähkölinjaus aiheuta laajalle näkyviä haitallisia muutoksia järvimaisemaan”.

7.2.5 Vaikutukset liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen

Rantaosayleiskaavaratkaisun vaikutukset maaliikenteeseen näkyvät selvimmin ranta-alueiden liikennemäärien kasvussa, koska rakennuspaikkojen lukumäärä lähes kaksinkertaistuu. Sama koskee vesiliikennettä. Kaava vaikuttaa vesiliikenteen vilkastumiseen, koska kaavassa on varattu huomattava määrä loma-asuntoja saariin. Lisäksi veneilijöille on kaavaan varattu omat rantautumispaikkansa, mitkä omalta osaltaan houkuttelevat vesillä liikkumiseen. Rantojen rakentuessa kaavan täyteen mittaansa jokamiehen oikeudella tapahtuva rantautuminen vaikeutuu. Myös tästä syystä on perusteltua kaavaan varata omat rantautumispaikkansa vesillä liikkujille, koska tuolloin jokamiehen oikeudella tapahtuva rantautuminen jonkin verran vaikeutuu.

Rantaosayleiskaavan vaikutukset olevaan teknisen huollon verkostoon ovat vähäiset. Ei uusia suuria voimajohtolinjoja jne. Tosin rantarakentumisen myötä uusia sähkö- ja tielinjoja joudutaan kaava-alueelle tekemään. Jätevesien käsittelystä on kaavassa annettu omat määräyksensä (*vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain*).

7.2.6 Vaikutukset talouteen

Rantaosayleiskaavaratkaisu vaikutukset yhteiskunta ja yksityiseen talouteen ovat merkittävät:

- ympäristön suojelusta huolehditaan, jolloin ympäristön puhdistamiseen ja haittojen korjaamiseen tarvittavat taloudelliset uhraukset jäävät pienemmiksi.
- kunta ja palvelurakenne kehittyy siihen suuntaan, että se on sopusoinnussa niukan kuntatalouden ja vähenevien valtionapujen kanssa.
- eri viranomaisten maankäyttöön kohdistuvien päätösten teko selkeytyy ja siten saavutetaan hallinnollisia säästöjä.
- alueiden käytön suunnittelu ohjautuu sinne missä se on ajankohtaista ja taloudellisesti kannattavinta.
- kaava edistää työllisyyttä lisääviä toimia, kun rakentaminen ja matkailu vilkastuu.
- kaava on laadittu kunnan omana työnä, se tuoma säästö kunnalle on 0,6-1,2 milj. mk
- kokonaistalouteen vaikutukset ovat yhteensä noin 315-800 milj. mk, josta kaavan osuus on noin 130-180 milj. mk (tämän päivän hintatason mukaan. vesistön talousvaikutuksia kalatalouteen ja virkistysmatkailuun ei ole arvioitu):
 - uutta rakennuskapasiteettia noin 490 uutta rakennuspaikkaa noin 20-70 milj. mk
 - rakennettuna noin 25-147 milj. mk

- koko rakennusoikeusmassa noin 1220 kpl maa-alueineen yhteensä noin 85 -550 milj. mk
- muuta maa-aluetta noin 9800 ha puustoineen yhteensä noin 120-140 milj. mk
- muut rakentamiset yhteensä noin 110 milj. mk

7.2.7 Vaikutukset ihmisten terveyteen ja elinoloihin

Rantaosayleiskaavaratkaisulla vaikutukset ihmisten terveyteen ja elinoloihin ovat pääasiassa myönteisiä:

- kaavamääräyksillä on pyritty eliminoimaan terveysriskejä aiheuttavia toimia, kuten jätevesien käsittelyyn on annettu tarkat määräykset
- uimarantojen sijoittaminen venevalkamien yhteyteen on hienoinen terveysriski, mutta kaavan perusteluissa on pyritty uimarannat erottamaan veneilystä erilleen, jotta terveysriskiä ei syntyisi
- rantarakentaminen saadaan hallintaan ja alueelle rakentaminen vakauttaa ihmisten elinoloja, kun on tiedossa miten saa rantavyöhykkeellä toimia
- tosin tiheä rakentaminen aiheuttaa monenlaisia ongelmia ihmisten välisissä suhteissa, myöskään luonnon rauhaan hakeutuminen ei onnistu
- kaavamääräyksillä on pyritty säilyttämään luontoa ja Pielisen kauniita maisemakokonaisuuksia, niiden on arvioitu vaikuttavan ihmisten viihtyisyyteen ranta-alueilla ja vesillä liikkumiseen
- venevalkamien määrän ja sijoittelun on arvioitu vaikuttavan ihmisten tyytyväisyyteen kunnallista hallintoa kohtaan, joskin Kuokkastenjärven länsirannan venevalkaman osalta on jouduttu ns. ”pakkoratkaisuun”, jolla on kielteisiä vaikutuksia ihmisten välisiin suhteisiin.

7.2.8 Vaikutukset sosiaalisiin oloihin

Sosiaalisten vaikutusten sisällöstä ollaan monta mieltä. Ei ole olemassa vakiintunutta käsitystä siitä, mitä sosiaalisia vaikutuksia tässä yhteydessä tulisi tarkastella. Sosiaalisten ja terveysvaikutusten väliseen yhteyteen ja näiden vaikutusten huomioimiseen suunnittelussa ollaan kiinnittämässä entistä suurempaa huomiota ympäristövaikutusten arvioinnissa. Sosiologinen ja psykologinen terveys ovat terveyden aspekteja, joita tutkitaan sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi turvallisuudentunne, psyykinen hyvinvointi, yhteenkuuluvuus tai kyky säädellä tilannetta.

Lähde: Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA), Monipuolisempaan suunnitteluun, Jyri Juslén, Stakes raportteja 180/1995 - Backman 1987.

Rantaosayleiskaavoituksen sosiaalisia vaikutuksia on arvioitu seuraavasti:

- elämäntapaan ja elämänlaatuun vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava tähtää nurmekselaisten hyvinvoinnin ja elinympäristön laadun sekä viihtyisyyden kohottamiseen kuin myös sosiaalisten vuorovaikutussuhteiden ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksien monipuolistamiseen,
- elinolosuhteisiin vaikutukset eivät niin kovin merkittäviä ole, koska fyysisen ympäristön ja ulkoisten olosuhteiden aiheuttamat muutokset ovat yleensä pieniä joskin yksittäisissä tapauksissa merkittäviä, uudisrakentaminen kohentaa elinolosuhteita
- esteettisiin ja kulttuuriin seikkoihin vaikutukset ovat merkittävät, koska kaava tähtää Nurmekselle merkittävien Pielisen kauniiden arvojen ja näköalojen sekä maisemakokonaisuuksien säilyttämiseen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden suojeluun ja säilyttämiseen tuleville sukupolville,
- asumiseen vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava tähtää terveellisten asuinalueiden valintaan alueiden käytön ja rakentamisen järjestämisessä,

- yhteisöön vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava ei edellytä väestön pakkomuuttoa eikä häiritse nurmekselaista ominaisluonnetta vaan kasvattaa yhteisön yhteenkuuluvuutta ja tyytyväisyyttä asuinympäristöönsä, tosin pysyväisluontoinen asuminen ranta-alueilla saattaa lisääntyä,
- yhteisön paineisiin, asenteisiin ja ristiriitoihin vaikutukset ovat merkittäviä, koska kaava tähtää nurmekselaisten asennemuutokseen myönteiseksi kaupungin harjoittamaa matkailupolitiikkaa ja yleistä luonnonsuojelua kohtaan, sillä ne ovat Nurmeksien ainoita valtteja tulevaisuutta ajatellen,
- luontosuhteisiin vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava tähtää asutuksen sopeuttamiseen luonnonolosuhteisiin sekä sovittamaan vapaa-ajan vieton ja virkistystyksen toiminnot yhteen luonnon kanssa siten ettei luontoa tarpeettomasti turmella,
- väestöön vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava tähtää väestökadon pysäyttämiseen sekä kesäasukkaiden ja matkailijoiden lisäämiseen,
- instituutioihin vaikutukset ovat jonkinasteisia muttei suuria, koska kaava ei ota kantaa paikallisen hallinnon järjestelyihin,
- paikalliseen talouteen vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaava tähtää työllisyyden parantamiseen ja sitä kautta julkisen sektorin ja yksityistaloudellisten arvojen säilyttämiseen ja jopa parantamaan niitä sekä mahdollistaa eri ammattien harjoittamisen kaava-alueella,
- alueiden käyttöön ja rakentamisen järjestämiseen vaikutukset ovat myönteisiä, koska kaavalla selkeytetään alueiden käyttö ja rantarakentaminen ja siten myös niiden arvostus kohoaa. Kaavoitus selkeyttää myös asuntojen ja kiinteistöjen käyttömuodot ja niiden arvo kohoaa maa-alueilla, kyläkeskuksissa ja rantavyöhykkeillä.

7.2.9 Vaikutukset kulttuuriin

Rantaosayleiskaavaratkaisu vaikutukset kulttuuriin ovat yhteisön kotiseutu-arvostuksen lisääntymien ja kaavaratkaisut säilyttävät kulttuuriin liittyviä perinne-, kauneus- yms. arvoja. *(vertaa kohta 6.1.4 Kuvaus alueittain ja toimialueittain).*

Kaikki tiedossa olevat muinaismuistokohteet on kaavaan merkitty. Rakennussuojelun piiriin on otettu kulttuurihistorialliselta tai rakennustaiteelliselta kannalta merkittävimmät rakennukset ja kohteet. Inventoitujen rakennusten määrä on ollut huomattavasti suurempi.

8. YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

8.1 Toteuttamiseen osallistujat ja toteuttamistavat

Tässä rantaosayleiskaavassa on loma-asuntoja varattu yli sen tarpeen ,mitä on arvioitu tarvittavan vuoteen 2010 mennessä.

Kunnan tai valtion tärkeimmät toteuttamistoimenpiteet:

- veneilyreittien viitoittaminen, virkistysalueiden toteuttaminen ja jätehuoltopisteiden perustaminen yhteistyössä kunta ja valtio
- rakennuslupamenettely hoituu kunnassa
- suojelualueiden lunastaminen on valtion asia
- maanmittaustoimitukset on valtion asia

Muu toteuttaminen kuuluu maanomistajille.

Haja-asutusluontoinen rakentaminen rantaosayleiskaavan rantavyöhykkeellä voidaan toteuttaa suoraan rantaosayleiskaavan pohjalta. Kaavassa on yksityiskohtaisesti määritelty rantavyöhykkeelle sijoittuvien rakennuspaikkojen enimmäismäärä. Rakennuspaikkojen sijainnista voidaan poiketa rakennuslupavaiheessa, mutta vain rakentamiseen osoitetun alueen sisällä.

Matkailualueiden (RM) toteuttaminen vaatii kuitenkin pääsääntöisesti ranta-asetmakaavaa, mikäli rakennusoikeutta on merkitty runsaasti.

Maa- ja metsätalousalueilla rantavyöhykkeen (vähintäänkin 200 m) ulkopuolella rakentaminen tapahtuu haja-asutusluontoisesti.

8.2 Detaljikaavoitus, muu suunnittelu ja toteuttamistoimenpiteet

Tämä rantaosayleiskaava sisältää pääpiirteet alueen käyttämiselle eri tarkoituksiin, kuten asumiseen, elinkeinotoimintaan, virkistykseen sekä liikennettä, vesihuoltoa ja muita yleisiä tarpeita varten.

Oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa ranta-asetmakaavaa taikka ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Ranta-asetmakaavoituksen tarve kuitenkin vähenee, koska rakentaminen voi tapahtua suoraan rakennuslavin tämän rantaosayleiskaavan perusteella.

Oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava selkeyttää suojelu- ja virkistysalueiden sekä muiden rakentamisen ulkopuolelle jäävien alueiden tulevaa maankäyttöä.

Rantaosayleiskaavan toteuttaminen vaatii toteuttamistoimenpiteitä valtion eri viranomaisilta, kunnalta ja yksityisiltä maanomistajilta.

8.3 Epävarmuustekijät

Yleiskaavan toteutumiseen vaikuttavat seuraavat epävarmuustekijät:

- kunta- ja yksityistalouden negatiivinen kehitys. Talous on laskussa verokertymän ja valtionapujen vähentyessä. Se vähentää mahdollisuuksia toteuttaa luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön suojelua sekä alueiden käyttöön ottamista ja rakentamista.
- väestömäärän säilyttäminen ja palveluvarustuksen turvaaminen. Väki vähenee ihmisten muuttaessa työn perään kasvukeskuksiin ja siten palvelujen käyttäjämäärä ja ostovoima vähenee. Se heikentää palveluvarustusten toteutusta ja ylläpitoa.
- työllisyyden kehittyminen. Työpaikkoja siirtyy muualle ja uusia syntyy hyvin nihkeästi. Se heikentää ihmisten toimeentuloa ja lisää poismuuttoa.
- maatalouden tulevaisuus. EU:n ja kansallisen rahoituksen tukien vähetessä maatalouden rakennemuutos vähentää maatilojen kannattavuutta ja aiheuttaa tilakuolemia sekä väestön poismuuttoa maaseudulta asutuskeskuksiin. Ne aiheuttavat myös maaseudun ja kulttuuriympäristöjen rappeutumista sekä vaikeuttavat niiden ja perinnemaisemien hoitoa ja ylläpitoa.
- matkailun lisääntymisen toteutuminen. Yleismaailmallisesti matkailu on nousussa. Mikäli matkailun arvostus paikkakunnalla on pohjalukemissa ja markkinointi ei osu oikeaan, matkailusta saatavaksi arvioitu hyöty jää käyttämättä ja siten matkailusta saatavat tulot

vähenevät ja sen kannattavuuteen kohdistuva arvostelu lisääntyy entisestään. Tällöin matkailuun suunnitellut alueet ja toiminnot saattavat jäädä toteutumatta.

- luonnon- ja rakennetun ympäristönsuojelun turvaaminen. Valtiovallan ja kunnan niukkeneva talous vähentää luonnonympäristön- ja rakennetun ympäristön suojeluun ohjattavia resursseja, jolloin yleiskaavan suojelualuevaraukset ja suojeltavaksi tarkoitettujen rakennusten suojelu saattaa jäädä toteutumatta. Maanomistajien ja kunnan välinpitämätön suhtautuminen suojeluun heikentää suojelun toteutumista.
- vesistöjen puhtaana säilyminen (rehevöitymättömyys). Maa- ja metsätalouden lannoitusten aloittaminen uudestaan ja suojavyöhykkeiden laiminlyönti sekä ojitukset lisäävät vesistöjen jätekuormaa. EU:n ympäristötukien väheneminen saattaa aiheuttaa omalta osaltaan vesistöjen jätekuorman lisääntymistä kun tukien varoin suunnitellut ja toteutettavat laskeutusaltat ja suojavyöhykkeiden kosteikot jäävät toteutumatta. Omalta osaltaan vesien jätekuormaa lisää rantavyöhykkeiden asuttaminen.
- loma-asuntojen muuttuminen ympärivuotiseen asumiseen. Loma-asuntojen muuttaminen ympärivuotiseen asutukseen joko rakennuslupaviranomaisen luvalla taikka luvatta aiheuttaa ympäristöongelmia ja saattaa vaikeuttaa vesien suojelun toteutumista. Ilmiö lisää paineita muuttaa yleiskaavaan varattuja loma-asuntoalueita omakotiasumiseen ja siten lisää paineita vesihuollon täydentämiseen ja tehostamiseen myös haja-asutusalueilla.
- ilman puhtaana säilyminen (saasteettomuus). Kaukokulkeuman osuus happamoittavasta laskeumasta on noin 2/3, josta kolmannes on peräisin Venäjältä. Rikkilaskeuman kriittinen kuorma ylittyy jatkuvasti Nurmeksenkin alueella. Ilmiö saattaa aiheuttaa riskin ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille, luonnonsuojelulle sekä maa- ja metsätaloudesta elantonsa saavalle väestölle taloudellisina menetyksinä.

8.4 Haittojen vähentämistoimet

Tällä rantaosayleiskaavalla pyritään omalta osaltaan ehkäisemään tai ainakin lieventämään niitä haittoja, joita on syntynyt yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteeseen, teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen tai väestön sosiaalisiin oloihin. Erityisesti loma-asuntojen ja venevalkamien sijoittelu on pyritty tekemään siten ettei niistä aiheudu haittaa toisilleen.

9. SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI

9.1 Seurannan ja jälkiarvioinnin periaatteet

Rantaosayleiskaavan toteutuksen seuranta ja jälkiarviointi ovat samalla seuraavan yleiskaavoituskierroksen valmistelua.

Seurannan tavoitteena on tuottaa tietoa todellisista vaikutuksista ja selvittää, miten ennusteet ja arvioinnit vastaavat todellisuutta. Seurannan avulla selvitetään, miten haittojen vähentämistoimet ovat onnistuneet ja käynnistetään tarvittavat toimet, mikäli esiintyy ennakoimattomia tai merkittäviä haittoja.

Seurantaa suoritetaan eri selvityksin ympäristön tilasta ja kehityksestä. Mikäli muutoksia tapahtuu, määritetään, millaisia ne ovat olleet ennen toteutumista vallinneeseen tilanteeseen nähden ja mitkä tekijät aikaansaavat haitallisia muutoksia.

9.2 Seurantaohjelma

Rantaosayleiskaavan toteutumista seurataan jatkuvasti ja sitä esitellään vuosittain kaavoituskatsauksessa, jossa kerrotaan vireillä olevat ja lähiaikoina vireille tulevat kaava-asiat sekä niiden yhteydessä tehtävät merkittävät vaikutusarvioinnit.

Seurantaohjelma vuoteen 2010 saakka

Vesistön tilan ja pohjaveden likaantumisriskin seuranta:

- vesilain mukaiset velvoitetarkkailut suoritetaan,
- pohja- ja pintavesien muutoksia seurataan
 - omalla tarkkailuohjelmalla Höljäkässä,
- Pohjois-Karjalan ympäristökeskus seuraa vesien tilaa aika ajoin tehtävillä mittauksilla,
- Nurmeksien oma ympäristötoimi suorittaa myös vesien tilan seurantamittauksia,

Metsäalueiden yleisen kehityksen ja muutoksen seuranta:

- valitaan 5-10 metsäkuviota jatkuvaan seurantaan,
- metsäkuviot edustavat tyypillisiä Nurmeksessa tavattuja biotoopeja,
- muutoksia seurataan indikaattorilajien avulla 5-7- vuoden välein,
- inventointien yhteydessä tehdään yleispiirteisiä havaintoja linnuston ja kookkaan nisäkäslajiston muutoksista,
- lisäksi suositellaan selvitettäväksi lento-oravan ja valkoselkätikan levinneisyyttä,

Kaavoitustyön sisällöllisen onnistumisen seuranta:

- sisällöllistä onnistumista ja lopputuloksen vastaavuutta asetettuihin tavoitteisiin arvioidaan 5-10 vuoden välein,
- vaikeuksien ja yllättävien tilanteiden huomioon ottamista arvioidaan samoin,

Ympäristötekijöiden huomioon ottamisen seuranta:

- seurataan sitä, millä tavoin ympäristötekijät on otettu päätöksissä huomioon, miten työn tulokset vastaavat asetettuja ympäristötavoitteita sekä miten ympäristön parantamisen tai haittojen lieventämisen toteutuminen vastaa odotuksia. Seuranta suoritetaan kaavoituskatsausten yhteydessä,

Sosiaalisten vaikutusten arviointi:

- Nurmeksessa tehdään 5-10 vuoden välein joko pienryhmähaastatteluja tai strukturoituja lomakehaastatteluja, jotta saadaan selville, miten kuntalaiset itse kokevat yleiskaavan,
- sosiaalisten vaikutusten kohdentumista selvitetään eri ikäryhmiin ja sukupuoleen,
- selvityksessä tarvitaan tietoja seuraavista teemoista:
 - väestörakenne,
 - elinolot (asuminen, yhteydet),
 - elämänlaatu (terveys, turvallisuus, lasten elinpiiri, arvokkaat paikat ja maisemat sekä luontosuhteet),
 - elämäntapa (elämäntavan liikkuvuus, yhteisyyssuhteet),
 - ristiriidat ja asukasvaikuttaminen,
 - rakentamisen vaikutukset.

10. SUUNNITTELUN VAIHEET

10.1 Prosessin vaiheiden kuvaus

- kaavoituspäätös kaupunginvaltuustossa 29.8.1991 § 77
- kaupunki on kirjeellä 2.10.1991 pyytänyt em. valtuuston päätöksen mukaisesti eri sidosryhmiä toimittamaan kaupungille jo ennen laatimisvaiheen kuulemistä kaikki sellainen perusselvitys-, suunnittelu-, tutkimus- yms aineisto tai näitä vastaava luettelo, joka tulisi ottaa huomioon tai jolla voi olla vaikutusta yleiskaavatyöhön:
 - Ympäristöministeriö
 - Pohjois-Karjalan lääninhallitus
 - Pohjois-Karjalan seutukaavaliitto
 - Pohjois-Karjalan maanmittauskonttori
 - Pohjois-Karjalan metsälautakunnat, Joensuu ja Nurmes
 - Metsänhoitoyhdistys
 - Joensuun maanmittaustoimisto
 - Tielaitos Pohjois-Karjalan piiri
 - Valtion rautatiet
 - Nurmeksen rakennuslautakunta
 - Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiiri
 - Pohjois-Karjalan maakuntamuseo
 - Imatran voima Oy
 - Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
 - Nurmeksen Lämpö Oy
 - Pohjois-Karjalan maaseutupiiri
 - Nurmeksen maataloustuottajain yhdistys
 - Savo-Karjalan uittoyhdistys
 - Järvi-suomen merenkulkupiiri
 - TELE
 - VAPO
- Pielisen pohjoisen alueen selkävesilinnuston selvitys on tehty vuosina 1991-1992
- esitys rakennus- ja toimenpidekielloksi sekä toimintaohjeiksi kaupunginvaltuustossa 31.10.1991 § 96. Esitys koski kaavoitettavan alueen rantavyöhykkeitä, mutta kartoilla esitettiin alueen osat, joilla:
 - metsän käsittelyssä tulee noudattaa erityistä varovaisuutta ja sille tulee hankkia RakL 124 a §:n tarkoittama rakennuslautakunnan lupa , ellei toimenpide ole niin vähäinen ettei lupa sen vuoksi ole tarpeen
 - em. lupa ei ole tarpeen
- rakennus- ja toimenpidekiellot asetti Pohjois-Karjalan lääninhallitus 14.1.1992 N:o 28 L (kiellot ovat rauenneet 14.1.1997)
- tekninen virasto on kirjeellä 20.1.1992 pyytänyt eri hallintokunnilta (sosiaalikeskus, koulutusvirasto, vapaa-aikatoimisto, Ikolan museo ja palolaitos) yleiskaavan perustiedot
- yleiskaavaseminaari 25.3.1992. Seminaari oli tarkoitettu kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle, laajennetulle johtoryhmälle, tekniselle lautakunnalle, rakennuslautakunnalle ja ympäristönsuojelulautakunnalle
- laatimisvaiheen kuuleminen (RakA 154 §) eri kylillä seuraavasti:
 - kuulutus sanomalehti Ylä-Karjalassa 5.5.1992
 - kuulutus ilmoitustaululla 5.5. - 12.6.1992

- kirjeitse 8.4.-11.5.1992 aktivoitiin eri kylätoimikuntia osallistumaan kaavakokouksiin
- kaavakokousskylät:
- Lipinlahti 5.5.1992
- Jokikylä - Savikylä 6.5.1992
- Höljäkkä 7.5.1992
- Kynsiniemi 13.5.1992
- Ylikylä - Petäiskylä - Saramo - Mujejärvi 14.5.1992
- Kuohatti - Puiroonkangas - Tervapuro 20.5.1992
- Salmenkylä 21.5.1992
- yleiskaavoituksen työseminaari 19.8.1992. Seminaarikutsun jakelu:
 - Ympäristöministeriö
 - Pohjois-Karjalan lääninhallitus
 - Yleiskaavan seurantaryhmä
 - Yleiskaavoituksen työryhmä
- Nurmeksen ranta- ja vesikasvillisuuskartoitus valmistui vuonna 1992
- rantarakentamisen mitoitus ja rakentamistapojen kehittämisen neuvottelutilaisuus 12.1.1993
- luonnos tavoitteiksi ja mitoitushjeiksi valmistui 17.2.1993 ja ympäristöselvityksiksi ja ympäristöanalyysiksi 22.2.1993. Näitä esiteltiin kaavakokouksissa eri kylillä seuraavasti:
 - kuulutus sanomalehti Ylä-Karjalassa 27.3.1993
 - kuulutus ilmoitustaululla ajalla 26.3. - 30.4.1993
 - yleisesti nähtävillä ajalla 29.3. - 30.4.1993
 - kaavakokousskylät:
 - Höljäkkä 1.4.1993
 - Salmenkylä 5.4.1993
 - Lipinlahti 6.4.1993
 - Kynsiniemi 14.4.1993
- ulkopaikkakuntalaisille maanomistajille on kirjeellä 15.4.1993 tiedotettu laatimisvaiheen kuulemisesta (RakA 154 §)
- Nurmeksen rannat -seminaari 16.6.1993. Seminaarikutsun jakelu:
 - Pohjois-Karjalan lääninhallitus
 - Pohjois-Karjalan vesi- ja ympäristöpiiri
 - Pohjois-Karjalan liitto
 - MTK - Nurmnes
 - yleiskaavatoimikunta
 - yleiskaavatyöryhmä
- tavoitteita ja mitoitushjeita vastaan jätetyistä huomautuksista (39 kpl) on 8.9.1993 valmistunut erillinen asiakirja *"Huomautukset ja vastineet"*.
- ehdotus ympäristöselvityksiksi ja ympäristöanalyysiksi on valmistunut 8.9.1993
- ehdotus tavoitteiksi ja mitoitushjeiksi on valmistunut 8.9.1993
- tavoitteet ja mitoitushjeet hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.11.1993 § 92
- vahvistetun yleiskaavan vaikutus verotukseen 25.2.1994

- alustavan rantaosayleiskaavan esittely kaavakokouksissa eri kylillä:
 - Kuulutus sanomalehti Ylä-Karjalassa 6.5.1995
 - Salmenkylä 8.5.1995
 - Kynsiniemi 11.5.1995
 - Lipinlahti 16.5.1995
 - Höljäkkä 18.5.1995
- yhteistyöpalaveri liikenneasioista 16.5.1995
- Pielisen rantaosayleiskaavat työseminaari 24.5.1995
- Pielisen rantojen suunnittelu –seminaari 27.9.1995
- luonnonsuojelulain vaikutukset maankäytön suunnitteluun 20.3.1997
- yleiskaavaseminaari 22.5.1997
- vuosina 1996-1998 ovat kaavoittaja ja kaavoitustoimikunta/kaavoitusjaosto tarkistaneet rantaosayleiskaavaluonnosta ja suorittaneet maastokatselmuksia, neuvotelleet maanomistajien kanssa lomarakennuspaikkojen ja venevalkamien sijoituksista sekä venevalkamien luovutushinnoista. Kaavaluonnoksen tarkistamisessa on maanomistajien näkökannat pyritty ottamaan huomioon mahdollisimman hyvin, lukuun ottamatta Kuokkastenjärven länsirannan venevalkamaa, jonka sijoituksesta ei päästy maanomistajien kanssa yhteisymmärrykseen.
- yleiskaavoituksen kehittämisseminaari 3.2.1999
- rantaosayleiskaavoitusta on käsitelty ja esitelty kuntalaisille kaavoituskatsauksissa vuosina 1991 – 1999
- rantaosayleiskaavaan merkityt tärkeimmät venevalkamat on neuvoteltu kaupungin hallintaan vuosina 1995 - 2000
- uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukainen:
 - kehittämiskeskustelu on käyty alueellisen ympäristökeskuksen kanssa 9.5.2000
 - viranomaisneuvottelu 18.9.2000
- kaavoituksen loppuvaiheen sidosryhmäluettelo:
 - Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
 - Pohjois-Karjalan liitto
 - Tielaivos Savo-Karjalan tiepiiri
 - Ratahallintokeskus
 - Pohjois-Karjalan museo
 - Fingrid Verkko Oy
 - Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
 - Järvi-suomen uittoyhdistys
 - Järvi-suomen merenkulkupiiri
 - Sonera
 - Lieksan kaupunki
 - Juuan kunta
 - Metsähallitus/Lieksa
 - Stora Enso Oyj
 - UPM -Kymmene Metsä
 - Nurmeksen ev.lut.srk
 - Loma-Nurmes Oy
 - Terveystensuojeluviranomainen
 - Ympäristönsuojeluviranomainen/ Lupajaosto
 - Rakennusvalvontaviranomainen/ Lupajaosto
 - Kulttuuritoimi/Museo

- Koulutoimi
- Sosiaalitoimi
- Tekninen toimi

11. SANASTOA JA LYHENTEITÄ

Selostuksessa esiintyviä sanoja ja lyhenteitä:

- bioindikaattori=eliö, jonka muutos osoittaa luotettavasti ympäristössä tapahtuneen muutoksen
- boreaalinen havumetsävyöhyke = pohjoisille seuduille ominainen havumetsävyöhyke
- $\text{Bq/m}^3 = \text{becquerel/m}^3$ (radonin säteilyä/ m^3 osoittava merkintä)
- dB = desibeliä =äänenpaineen yksikkö
- dys-oligotrofinen phragmites -tyyppi = järvikasvillisuustyyppi: niukkaravintainen, ruskeavetinen ruokotyyppi
- eliöyhteisö = samalla paikalla elävien kasvien ja eläinten muodostama kokonaisuus
- equisetum -tyyppi = kortejärvityyppi
- jv -puhdistamo = jäteveden puhdistamo
- KPA -lämpölaitos = kotimaisen polttoaineen lämpölaitos
- kV = kilovoltia
- $\text{l/s/m}^3 = \text{litraa sekunnissa/m}^3$
- $\text{mg/m}^2/\text{vuodessa} = \text{milligrammaa neliömetrille vuodessa}$
- MWh = megawattitunti
- perinnebiotooppi = ihmisen perinteisen maankäytön (esim. laiduntaminen) muovaama elinympäristö, jolla on sille tyypillinen kasvillisuus ja eläimistö
- pH = $-\log(\text{H}^+)$ on happamuuspitoisuus eli liuoksen ominaisuus, jota vesiliuokselle ilmoitetaan vetyionikonsentraatin (tarkemmin vetyioniaktiviteetin) negatiivisen logaritmin eli pH:n avulla. Arvot ovat välillä 0-14. Neutraali on 7, ja yli 7 on emäksinen, ja alle 7 happamuus kasvaa.
- RakL = rakennuslaki
- termisen kasvukauden pituus = ilmatieteellisesti Suomessa määritelty aika, jolloin vuorokauden keskilämpötila on pysyvästi yli 5 °C, vaikka se satunnaisesti laskisikin nollan alapuolelle
- Yoldia-vaihe = Yoldiameren [joldia] eli Baltian jääjärveä seuraava merivaihe Itämeren kehityshistoriassa n. 9 000 vuotta sitten. Meri vaihe on saanut nimensä sen kerrostumissa tavatun arktisen *Portlandia* (*Yoldia*) *arctica* -nimisen suolaisenveden simpukan mukaan.

12. KUVAOTSIKKOLUETTELO

Kuva 1: Nurmeksen sijainti.....	2
Kuva 2: Rantaosayleiskaava-alue	2
Kuva 3-4: Pielisen järvimaisema Aronsalmelta ja järvimaisema Selkäsaarten suuntaan.....	3
Kuva 5; Kaava-alueen sijainti	13
Kuva 6-7: Pielisen tulvavahinkoarvio vuoden 1995 lopun hintatasossa (milj. mk)	20
Kuva 8: Suomen kasvi-tieteellinen aluejako	20
Kuva 9: Pielisen selkäsaaristo	25
Kuva 10-11: Iso-Kaijan pohjoispää ja Saunavaara	25
Kuva 12-13: Karisaari ja Kynsisaaren eteläkärki.....	25
Kuva 14: Huuhtilahti, Honkasaari ja ympäröivät saaret	26
Kuva 15: Kynsisaaren vaarat ja salmet sekä Kontiolahti	28
Kuva 16-17: Koudansalmi ja Kalliolahti	28
Kuva 18: Sileä rantakallio Koudansalmen eteläpäässä.....	28
Kuva 19: Lapinkivi Koudansalmen pohjoispäässä	29
Kuva 20: Karsikkoniemi ja ympäröivät saaret.....	30
Kuva 21-22: Kolvanniemi ja Karsikkoniemi	30
Kuva 23: Karsikkoniemen erikoinen kuusi.....	30
Kuva 24-25: Retusaaren maisema-alue ja jyrkänne Retusaaren pohjoispäässä.....	32
Kuva 26: Aivan rantaan rakentamista tulisi välttää	32
Kuva 27-28: Mäntysaari, Matkasalmi ja Kaitaansalmi.....	33
Kuva 29: Koprslahti – Retusaari, Suomalansalmi – Tiensuun niitty	34
Kuva 30: Kauniinsaari ja Laukansaari	34
Kuva 31: Vilpolanvaara – Hernelahti, Vietonsalmi, Juusolanlampi yms	35
Kuva 32: Purnunlouhi	36
Kuva 33: Louhivaara, Metsolahti, ja Syvälahti.....	36
Kuva 34-35: Louhivaara ja Louhilampi	36
Kuva 36: Kortelahti – Honkamaa, Kurtsunpuro ja Ykspuinen	37
Kuva 37: Kiviaita, Huuhkajankallio, Parranlahti ja Läntinen kesäniemi.....	38
Kuva 38-39: Jänissaari ja Retusaari ja Tuliniemessä kasvaa pylväskataja.	38
Kuva 40-41: Ellunkallion kärki Revonniemessä ja Ellun silokalliot	39
Kuva 42-43: Ellunkallio ja Revonniemen kärki.....	39
Kuva 44: Hiekkalahti, Revonniemi, Säynesaari, Ellunkallio, Pyöreä, Sumppulampi yms.....	39
Kuva 45: Hiekkalahti ja puun vesivarastoaluetta.....	40
Kuva 46: Kauniinsaari.....	40
Kuva 47: Talassaaret, Ainolankallio, Ruoholahti	41
Kuva 48-49: Selkäsaaret - Tetriniemi	42
Kuva 50: Aittolampi.....	42
Kuva 51: Kullinniemi.....	43
Kuva 52: Laitilanniemi.....	43
Kuva 53: Hiekkaniemi	44
Kuva 54: Sumppulampi ja Honkalanjoen suisto, Pyöreä ja Revonniemen lähde yms.	44
Kuva 55: Kynsisaaren louhikko	45
Kuva 56: Tuliniemi	45
Kuva 57-58: Suomalän päärakennus talvella ja Suomalän aitta	46
Kuva 59-60: Suomalän päärakennus kesällä ja näkymä pihalta	46
Kuva 61: Suomalän venevaja	47
Kuva 62: Pyyjoen harmaahirsinen päärakennus	47
Kuva 63: Punamullalla maalattu perinteinen talo	47
Kuva 64-65: Koskikartano ja sähkövoimalaitos (ennen)	48
Kuva 66: Tuohuspirtti	49
Kuva 67-68: vanha asuinrakennus ja pitkä aitta	49

Entiset VR:n asemarakennukset, Kohtavaarantie 57 ja 78 (kohde; sr/3)	50
Kuva 69-70: Asuinrakennuksen koristelaudoitus ja pihan navetta ja sauna	50
Kuva 71: Vanha asematupa	50
Kuva 74-75: Kortelan entisen navetan ikkuna ja Kortelan vilja-aitta	51
Kuva 76-77: Mäkelän päärakennus ja Mäkelän kivijalkaisen navetan pääty	51
Kuva 78: Yleisnäkömä Aatamilan tilalle	51
Kuva 79: Kopraksen kurssikeskus	52
Kuva 80: Paavolan pärekattoinen aitta	52
Kuva 81-82: Marttilan tilan päärakennus ja Marttilan tilan aittarivi	53
Kuva 83: Lipinlahden koulu	53
Kuva 84 :Herralan päärakennus	54
Kuva 85-86: Herralan aittarakennus Näkömä järveltä Herralaan	54
Kuva 87: Aholahden venevajat	55
Kuva 88-89: Kakkilan päärakennus ja Kakkilan riihi	55
Kuva 90-91: Laajan päärakennus ja Laajan ulkorakennukset	56
Kuva 92-93: Nevalan päärakennus	56
Kuva 94: Rantakaava-alueiden likimääräinen sijoittuminen	62
Kuva 95: Väestöennuste	63
Kuva 96: Asuminen	65
Kuva 97: Vanhusväestön väestökehitys vuoteen 2030	66
Kuva 98: Asumisväljyys	66
Kuva 99: Väyläalueita vastaavat väyläluokat	82
Kuva 100: Nurmeksen väestöennuste/tavoite	86
Kuva 101: Maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n tarkoittama rantavyöhyke	97
Kuva 103: Kaava-alueen rantavyöhykkeiden pituudet ennen kaavoitusta	99
Kuva 104: Luonnolliselle rantavyöhykkeelle sijoittuvat kertoimet	100
Kuva 105: Rantavyöhyke muunnettu rakennusoikeuteen laskettavaksi rantavyöhykkeeksi	100
Kuva 106: Kokonaismitoitus ja rakennusten määrät	112
Kuva 108-109: Alueiden käyttötarkoituksen jakautuminen yhteensä ja loma-asuntoalueilla	113
Kuva 110-111: Jakautuminen matkailupalvelualueilla ja asuntoalueilla	113
Kuva 112: Karsikkoniemen suojelualue ja valtion korvattavat rakennusoikeudet.	119
Kuva 113-114: Pylväskataja Tuliniemessä ja erikoinen kuusi Karsikkoniemessä	128

13. LÄHDELUETTELO

Lähde: Nurmeksen Historia, Veijo Saloheimo 1953	18
Lähde: Nurmeksen kaupunki, Ympäristönsuojelusihteri Hilka Heinonen, Ympäristöselvitykset ja ympäristöanalyysi 1993.....	45
Lähde: Nurmeksen kaupunki Ympäristötoimi Kaavoitustoimisto ja Museo / Kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet haja-asutusalueella 1995	56
Lähde: Nurmeksen kaupunki, Rakennusarkkitehtioppilas Minna Korhonen, Lipinlahden kyläsuunnitelma 1997	59
Lähde: Rakennettu kulttuuriympäristö, Museovirasto, Ympäristöministeriö 1993 Arvokkaat maisema-alueet, mietintö 66/1992 (Maisema-alue työryhmän mietintö II) Valtakunnalliset eri suojeluohjelmat	65
Lähde: Rantojen suojeluohjelman alueet, Ympäristöministeriö. Selvitys 97/91 Valtioneuvoston periaatepäätös Valtakunnallisista rantojen suojeluohjelmista 20.12.1990.....	68
Lähde: Vesihallituksen monistesarja nro 394. suositus alimmaksi rakentamiskorkeudeksi vesistöjen rannalla Pohjois-Karjalassa, Vesihallitus 1986.....	68
Lähde: Seutukaavaliiton (nyk. Pohjois-Karjalan liitto) julkaisut.....	70
Lähde: Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA), Monipuolisempaan suunnitteluun, Jyri Juslén, Stakes raportteja 180/1995 - Backman 1987.	141

14. LIITELUETTELO

LIITE 1	Laatijaorganisaatio
LIITE 2	Rakennesuunnitelma 2010
LIITE 3	Selvitykset, Suunnitelmat ja muut lähteet
LIITE 4	Maaperä
LIITE 5	Maa-ainesten ottopaikat
LIITE 6	Liikenneverkko
LIITE 7	Yhdyskuntatekninen huolto/ vesi- ja jätehuolto sekä sähköhuolto
LIITE 8	Maanomistus
LIITE 9	Seutukaavat
LIITE 10	Yleiskaava
LIITE 11	Rantakaavoituksen seurantakartta
LIITE 12	Rakennusjärjestyksen liitekartta
LIITE 13	Rakennuskiellot ja rajoitukset
LIITE 14	Väestö ja ikäjakauma
LIITE 15	Palvelut
LIITE 16	Virkistys
LIITE 17	Suojelukohdeet
LIITE 18	Tavoitteellinen kuntarakenne ja maaseudun aluejako
LIITE 19	Rakennusoikeudet eri vyöhykkeillä
LIITE 20	Muinaismuisto- ja rakennussuojelukohdeet
LIITE 21	Kalamajat ja saunat
LIITE 22	Rantautumispaikat